

DET RÖDA MASSANFALLET

av
GÖSTA BORG

Under det andra världskriget framträdde den ryska massanfallstaktiken i en ny skepnad. Tidigare hade man litat till trycket från packade, enorma truppmassor för att vinna framgång i anfallet. I deras ställe trädde nu masselden — framför allt från artilleri och granatkastare. Denna vräktes med en aldrig förut upplevd intensitet över försvararen, som utsattes för en ohygglig kroppslig och själslig press, i den mån han överhuvudtaget överlevde. Med konventionella försvarsmetoder kan ett sådant anfall aldrig avslås. Författaren till DET RÖDA MASSANFALLET har själv från den försvarandes sida lärt känna de ryska stridsmetoderna och söker här finna vägar till deras bemästrande.

Modern taktik kan icke skapas av en ensam individ. Men författarens åsikter är starkt motiverade och värda att begrundas av både militära fackmän och civila. Veterligt är DET RÖDA MASSANFALLET den första bok på svenska som ger en lättläst, medryckande och samtidigt militärt sakkunnig skildring av de ryska anfallsmetoderna. I dagens läge är det av vikt för var och en att förskaffa sig ökad kännedom om dessa högaktuella problem.

FAHLCRANTZ & GUMÆLIUS BOKFÖRLAG • STOCKHOLM

Pris 13:-

0-502

G. BORG DET RÖDA MASSANFALLET

118260

Copyright 1951
FAHLCRANTZ & GUMÆLIUS

Omslag av
BIRGER OHLSSON

STURETRYCKERIET AB
Stockholm 1951

606265

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Författarens förord — inledning 13

Avd. I — Massanfallet

Kap. 1. *I går och i dag* 17
"Angvälden" — Eldmassor — Horisontellt vattenfall —
Krypgubbar — "Anfalla fienden i hela hans djup."

Kap. 2. *I Polen juli—augusti 1944* 20
Vid Radzymin — I väntan på stormen — Äntligen!

Kap. 3. *Hur ser det ut vid fronten?* 21
"Landskapet skakar" — Öster om Warschawa — Blod,
trasor, sol, damm och flugor — I helvetets förgård —
Stridens mekanism — En omvärdering av stridens ele-
ment.

Kap. 4. *Vad sker i det som synes ske?* 24
Den taktiska sanningen är gömd i det hetaste helvetet —
— Storanfallets element — Eldvolym — Massinsats av
pansar — Proletärdivisioner — Hjälpvapen — Radikal
gruppering — Slagfältets monstrum.

Kap. 5. *Massanfallets soldater* 27
"Om Ni är rädda för att dö så far åt helvete" — Primitiv
men effektiv — "Blivande hjältar" — "Tag staden eller
Du förlorar huvudet" — Gamle käre Ivan! — Hur ser sov-
jetsoldaten på sin fiende?

Avd. II — Hur överleva och slå tillbaka?

Kap. 6. *Inför ett monstrum* 33
"— Sekunderna kryper hänfullt —" — Splitterstormen —
Att leva i helvetet.

Kap. 7. *Mötet med eldelementen* 35
Den massiva granatelden — Fem röda liter — Askväder
och diarré — "Jagad av askguden" — Hederliga granater
och gangsters — "Kulspruteeld från höger!!" — "Karlarna
med dom smala benen" — Att skilja mellan brak och
splitter — Ge fienden munnen full!

Kap. 8. Terrängens element	40
Terrängstudium — Terrängkanaler-, pass- och slussar — Vågbrytare — Eldlä — Dödsfällor — Alinjer — Terrängfickor — Mongoler och falu rödfärg — "Filmtrupp" — "Angvålden" contra "Vår svenska terräng".	
Kap. 9. Taktik och terräng	46
"Vad som var sanning vid Suomussalmi kan bli en lögn vid middagsdags" — Den lille mannen och den store busen — Stå bakom dörrposten och slå den objudne gästen i bakhuvudet! — Eldzoner — Värjlek eller mammutjakt? —	
Kap. 10. En lönande lånerörelse	50
Lån mot god ränta — Trotylgala på gråberg — Rullgardinen går ned — Dikesrensning — "Telefon till chefen" — Trängs inte med fiendens trotyl! — Låt elden slå njurslag!	
Kap. 11. Buffertar, kärnområden, bakhåll	55
Titta i dikena! — Buffertzonen, terrängstäd, eldlägen — Kärnområde, atomer och rävhål — Bakhåll, gatlopp, "organiserad ordning" — Splitterblåsning — Hur en utmärkelse blir osäker — Medel mot dåliga nerver — Svett eller blod?	
Kap. 12. Försvarsteknik; några detaljer	69
Joe Louis — Att byta lägenhet — "Maka på dej, kamrat!" — Skogsbryn — Jägarregler, "Följ John" och prickskyttar.	
Kap. 13. Motstöt — Motanfall	73
Eldbas, Eldsprång, Eldstöt — Krypa, dike, träffa = anfall.	
Kap. 14. Håll fast och hugg av!	75
Skrub — Finger — Hugg handen — Från Stalingrad till Blåbärsskogen.	

Avd. III — Det egna anfallet

Kap. 15. Vapen och terräng	79
Skilnad mellan anfall och anfall — "Vad har jag?" — "Filmbilder" — Eldpunkter — Elden som borgensman — Anfallande eld — "Anfallande pansarvärn" — Gråberg kräver förståelse.	
Kap. 16. Former och terräng	83
"De tappra 600" — "Skaka på kåken" — Hoppa bock — Taktisk tryckspruta — Ostkupa — "Stillsamt krig" — Infiltrering — "Bölder".	

Kap. 17. Basområde, utgångsläge, startplats, filialer	87
Dansk skulle mot snälltåg? — "Anfallet slogs sönder i sitt utgångsläge". — Kött eller eld? — Buskteater — Pansarvärnsbaser — "Att åka bakpå" — Mottagningskommittéer.	
Kap. 18. Riktning och terräng	91
Att bita av och svälja — Slättermaskin — Delflanker — Slå mot berg och stränder!	
Kap. 19. Anfallets genomförande	97
Att åka nedför Niagara — "Infanterie Greift an!" — På dom! — Flintspjut eller eldskur? — Att jaga orm med dubbelbössa — Samband, samverkan, underhåll, grovjobb — Springa under fiendens gevär — Vilja eller skrothögar — Vandrande musikanter.	
Kap. 20. Anfall i mörker	103
I månens sken — Skaka om fiendens bolster — Granater till aftonmål — Dom som gick och dom som kom — Nattövning, kyrkogård och hårdträning.	
Kap. 21. Anfall mot en fiende i förberedd ställning	106
"Hurra! Becksvart och höststorm" — Fram, kryp, håll tyst! — Vänta — Slå till! Nu!!	
Kap. 22. Förföljning	107
Framåt med all kraft — och försiktighet! — I fatt, förbi och emot — Skott, Prick, Panik — Akta ryggen!	

Avd. IV — Bevakning — Spaning — Stridsledning

Kap. 23. Bevakning nattetid — bevakningsstrid	111
— "Och kvällen kom" — Ljusa fält och mörka backar — Övertid — Att äta eller krypa — det är frågan! — Skrammel skrämmar svaga skyttar — Infrarött — Vad heter 15 på usbekiska? — Nattövning med skarp ammunition.	
Kap. 24. Spaning — raider — fångar	116
Zontaktik och spaning — Aktiv och passiv spaning — In igenom armhålan och härja i bröstskorgen — Att åka eller inte åka? — Fiendens kuskar = egna kvinnor! — Ryttartrupp — Plåga aldrig en fånge! — Prata strunt men räkna inte med fritidsnöjen!	
Kap. 25. Observation	120
— Ögon, hjärna, kikare, skissblock - gärna! — Lagg ihop och drag ifrån — Ingen mossas! — Tänk mer — spring mindre!	

Kap. 26. *Stridsledning* 122

Läs Isaac Babel! — Chef, förtroende, föredöme, förbanade dagar — Seeckt, se, sparka, skjut — Att ge ostron skal och att jaga gråtklumpar — Ordonnansofficer — "Hur ser det ut vid I. bataljon?" — Eldclearing — Gå långa vägen — "Taktik för alla" — Öster — Väster eller massgrav?

Avd. V — Särskilda problem

Kap. 27. *Olika erfarenheter och företeelser* 131

Hukstående veteraner och helfigurer.
Egen vapenverkan och fiendens.
Bajonetttänkande och skyggglappar.
Spjutdriften, stridspsykologi och ridderlighet.
Frontluckor, motanfall och brådska.
Linjebegrepp, utbildning i linjetänkande och öppna dörrar.
Manöverbild, B-styrka och frontatmosfär.

Kap. 28. *Skogen; Typ och taktiskt värde* 138

Bokskog, granskog, träskskog. — Skog i Polen — Taktiska bygglotsar — Gråbergsskog — Skog utan berg — "Trädbevuxna franskbröd".

Skogstridens teknik-taktik 141

"Skogsbrohuvud" — Fickor, tänger, fällor och goda ner-
ver — Rysk teori och praktik — Ledstänger — "Rätt-
fälla", "Rakkniv", "Blindtarm" och "Virvelström" —
"Rymmare och fasttagare" — Skogstagna — Skogsbrand.

Kap. 29. *Pansarproblem* 147

Tyskarna möter T 34 — Material och taktik — Pansar-
monstret — Pansarmassanfall och terräng — Pansarvärn
— Pansarbölder — Närskydd — Utbildning.

Kap. 30. *Fältarbeten — pansarhinder* 163

Grävskopor och betongblandare — Arbetstrupp — Spärrar,
tryckluft, bråtar, motorsågar — "Pansargaller" —
"Stopp! Skjutning förbjuden!".

Kap. 31. *Strid om stadsterräng* 166

Var ligger städerna? — Stadsterräng — Gatustrid — Orts-
stridens taktik — Stridsteknik — Problemet med civilbe-
folkningen — Synpunkter på utbildning för "gatustrid".

Kap. 32. *Partisaner* 182

Förnuft och "skjut-ur-fickan"-romantik — Domens dag —
"Nöjeskolonner" — Att sova med öppna dörrar — "Brott"
och straff — Dyra döda — Andra tider, andra metoder —
Fria styrkor — Liv eller död!

Kap. 33. *Fältpolis* 186

Trafik — Trafikkriminal — Trafikkontroll — Ordning —
Säkerhet — Esau? — Nya former av "ideologisk krig-
föring".

Kap. 34. *Frontpropaganda* 189

"Fiprop" — Rykten, osäkerhet, lögnar — "Varför skall du
dö?" — "Egprop" — Orientering — Råg i ryggen — De-
batt — Motverkan — Pocket books.

Avd. VI — Markstridstrupp

Kap. 35. *Infanteri; Tradition och verklighet* 197

Behövs infanteriet? — "Cigarrettrökande maskinister" —
"Du bist die Krone aller Waffen"? — Järnkors, granatpu-
lare och splitter — Infanteriet är dött - Leve infanteriet!

Kap. 36. *Infanteri; För litet — för mycket?* 201

Brist på infanteri? — Infanteri och infanteri — Egent-
ligt infanteri — Granater och människor — "Infanteristisk
taktik", "Himmeler"-bataljoner och 900 döda på 24 timmar
— Erkänn Elden eller dö!

Kap. 37. *"Moder Infanteri och hennes söner."* 204

— Små förband — Stor eldkraft — "Slagkryssaarekader
till lands" — Allrounddivision — Grenadjärer — Teknisk
trupp — Massor av granater, få människor.

Kap. 38. *Skytteförband; några synpunkter* 207

Organisation och beväpning — "Magasinet stör vid skyldra
gevär" — Skyttebataljon, Grenadjärkompani, Stormtrupp
— Livvakter, demokratisk befälsrekrytering — Grenadjär-
pluton och 3-mannagrupper — Bevakningsgrupper — Spar-
samhet. Elitförband.

Avd. VII — Beväpnings- och utrustningsfrågor

Kap. 39. *Granatvapen:* 215

Artilleri — Granatkastare — Särskilda vapen: Nebelwer-
fer, Stalinorgel, "Slagskepp till lands", Rekylfri kanon.

Kap. 40. *Tunga automatvapen* 224

a) Automatkanon. — b) Tungt maskingevär.

Kap. 41. *Det lätta maskingeväret* 226

LMG m/42, "Dödslien" — "Elektriska geväret".

Kap. 42. <i>Skyttesoldatens beväpning</i>	228
Kpist — Ag — "Stormkarbin".	
Kap. 43. <i>Stridsutrustning</i>	231
Kan en misslyckad frädsuniform vara en god stridsutrustning? — Armbågar och knän — Fötter och skor — Tält del — No-mans-coat — Hopfällbar spade — "Mongolkonfektion".	
Avd. VIII — Stridsutbildning	
Kap. 44. <i>Elden — utbildningen</i>	239
Dödsskräcken — Utan byxor — "Tack sergeant!" — Taggtråd och gyttja — Pinnar, mossor och okunnighet — Leva i ett rävhål — Våt, hungrig, kvalitet, vilja.	
Kap. 45. <i>Terrängen — elden — utbildningen</i>	243
Eld — Rörelse — Skydd — Mot fienden — Skjut och träffa! — Splitter i baken — Omkull! Kryp ihop! — Spana! Jord i mynningen? — Vikten av att skjuta lådgubbar — Bakåtskjutning — Orientering som medel att öka egen eldverkan.	
Kap. 46. <i>Utbildning för skogen</i>	248
Skillnaden mellan skog och buske — "Indianer och vita" — Granrislakan — Skogslåda, dödkött, skådespel — Systematiskt improviserande — "Sitter tungan fast i mun"? — Vägen till nervernas hälsa.	
Kap. 47. <i>Stridsutbildning — stridsskjutning</i>	251
Säkerhet i fred och krig — Skrämsel, regn, omtöcknat tillstånd — Skjut mot granit! — "Hörde ni?" — Även en ganska mager om bena är fylligare än pappkamraten — "Fo Xyz" — Den som inte träffar skall heller inte äta — "Hoppsan! Jag sköt dej visst i ryggen?"	
Kap. 48. <i>Prickskyttar</i>	254
Goda skyttar och prickskyttar — Svält, löss, grågrön elit-soldat — Hästkadavrets hemlighet — "Där är dom!" — Med ett enkelt gevärsskott - Har den äran!" — Ett harmoniskt äktenskap — Kompch stf förlorar benen — Att — befalla över sig själv — Gubben i stubben — Sund fräckhet — Semester på Krim — Vilja — Fasa.	
Kap. 49. <i>Den enskilde soldatens skyddshål</i>	263
Spade, fingertoppar, intellektuella framfötter — Soldatens kärlek heter spade — Själens i ett rävhål — Runda hål — T 34 lider av klåda — Ryssen skär tjäle som pin-uppa bakelser — 1 kilo kött eller 1 kilo fosterjord?	

Kap. 50. <i>Förplägnadstjänst</i>	267
Erfarenheter och synpunkter — Armésoppa — Snapsen som kom bort — Centralkök — Fläsk i saftsoppa — Späckhuggare. Självhushåll. — Rätt matsinne! — Skall man flå en gris? — Maskrosblad. Börja i fred. — "Varför får vi ingen tårta i dag?" — Fråga fienden!	
Kap. 51. <i>De sårade — Förbandstjänsten</i>	271
Trasigt stål — "Permissionsskott" — "Det blöder!" — — Bukskott — "Åker mellan lakan" — Förbandsman — Hjärta, rygg, hjälp — "Var tog det?" — Morfinspruta, Simulanter — Blek näsa.	
Avd. IX — Om kriget kommer	
Kap. 52. <i>Strid i eget land</i>	277
"Dagsnyheter från TT" — Krigets tidtabell — Att skjuta i eget hus — Krigets nya ansikte — Egna döda — Man och hustru — Den nakna sanningen — Disciplinens eldprov — Att dö för att leva.	
Färgplanscher:	
Zontaktik — principskiss mot sid	48
Eldsystem — principskiss mot sid	64
Förkortningar	280

Författarens förord — Inledning

Krigserfarenheter är oftast motsägande. Mängder av exempel kan hämtas "ur verkligheten" som stöd för olika uppfattningar. Så kommer det att förbli så länge det *aktuella* lägets förutsättningar icke utgör grunden för debatten. I dag borde detta dock vara långt enklare än tidigare: endast två maktgrupper återstår som tänkbara angripare.

Ett anfall mot Sverige kan ur Sovjets synpunkt sett bli en militär nödvändighet. Därvid har man att vänta ett våldsamt och överraskande slag för att "knock Sweden out of the war" innan eventuell hjälp hinner bli effektiv. Om angriparen hinner få fotfäste för sina tunga artilleri- och pansarmassor inom ett vid kust beläget slättområde så torde detta snabbt gå förlorat därest icke försvararen förfogar över högvärdiga pansarförband, understödda av långt-räckande pansarvärnsvapen, pansarartilleri och pansarvärnsflyg.

Helst bör dessa förband operera utifrån till motståndsområden utbyggda städer/orter av sten/betongtyp och förfoga över vapen av salv-typ (mass-raketer) och samverka med tunga robotvapen.

Däremot blir den småbrutna/mellansvenska terrängtypen ett klart positivt försvarselement. Denna terrängtyp sträcker sig dessbättre från norra Skåne till långt upp i skogslandskapen. Rikets centrala delar — stockholmsområdet, Svealand — får sin prägel av denna terräng. Dessa områden måste ägnas ökad uppmärksamhet — *ett direkt slag mot "veka livet" är i dag ingen omöjlighet.*

*

Om kriget kommer så har man att möta icke endast dess rent militära element utan också i Västerlandet praktiskt taget okända angreppsformer, vilka riktas mot hela befolkningen. Dit hör bl a likvidering av "fientliga klasser", borttransport av stora befolkningsgrupper (för arbete, som gisslan eller som terror), bortförande av barn och det fasansfulla öde som övergår den kvinnliga befolk-

ningens huvuddel. *Anfall av total typ riktas mot ett folks hela existens.*

Detta erfar man nu i Korea, men där har man dock endast haft att göra med den röda maktens hjälptrupper: Ett möte med Röda Armén kommer att i alla avseenden innebära en överraskning även för dem som nu fått en försmak i Korea.

*

Det material som nu sammanfattats i "Det Röda Massanfallet" har i allt väsentligt samlats i Polen/Ostpreussen 1944; intryck från de svåra striderna vid Viborg (Tali) i juni samma år och från Ardennerslaget årsskiftet 1944/45 har varit av stort värde. Dessutom har anteckningar från Vinterkriget 1939—40, från Ukraina 1941 och från Baltikum kommit till användning.

Jag är fullt medveten om de personliga risker det innebär att ännu idag framlägga erfarenheter av här angiven typ, men till en grupp av kritiker skall sägas: Personlig erfarenhet kan endast förvärfvas genom personligt krigsdeltagande — på endera sidan. Avgörande för publiceringen har varit: Den som upplevt det i *verklig mening* totala kriget har i dagens läge *icke rätt att tita*.

Ämnets omfattning samt brist på tid och medel har gjort att arbetet uppvisar många brister. Sålunda har de vid olika tidpunkter skrivna kapitlen icke i önskvärd grad kunnat bearbetas. Jag anhåller om att detta välvilligt beaktas. Men viktigt är att sak-kritiken sätter in: Då ju varje kritiker har att redovisa sin ståndpunkt kan så en fruktbringande debatt komma till stånd.

Därmed uppnås ett av arbetets ändamål: *Massanfallet och försvaret däremot måste komma i centrum för uppmärksamheten.*

Det oftast mycket bestämda språk som kommit till användning är att betrakta som ett uttryck för att *det ligger fara i dröjsmål*: Man måste börja öva för en *ny typ av krig — och börja nu!* — Därvid skall från början sägas: Svensk militär teori och utbildning står högt, mycket högt om man betänker att egen krigserfarenhet saknas. Detta kan med fog sägas efter en relativt ingående kontakt med kontinental utbildnings- och stridsnivå. *Men — om kriget kommer så tvingas svensk trupp — och Sveriges folk — att möta en oerhört bitter verklighet.* Utbildning, disciplin och hårdhet *måste* vara därefter. Det kan icke bli tal om "kadaverdisciplin": Varje man *måste frivilligt tvinga sig själv* att bli högeffektiv. Kriget är fasansfullt med en fasansfull "fred" är långt värre.

Stockholm i mars 1951.

Författaren.

Avd. I — MASSANFALLET

"Låt oss fastslå att vår motståndare icke utgörs av lösa, larmande hopar. Tvärtom! Hans trupper är utomordentligt väl utbildade, utrustade och disciplinerade. — — —"

Angriparen visar inte heller någon blödighet mot sina egna soldater. När en taktisk framgång skall vinnas vräks en levande murbräcka fram över taggtrådshinder och minfält, mot kulsprute- och artillerispärrar — detta utan någon som helst hänsyn till människovärde och liknande europeiska påfund. — — —"

Den svenska Korea-ambulansens förbindelseofficer, major Kurt Håkanson i Dagens Nyheter 27/1 -51.

ningens huvuddel. *Anfall av total typ riktas mot ett folks hela existens.*

Detta erfar man nu i Korea, men där har man dock endast haft att göra med den röda maktens hjälptrupper: Ett möte med Röda Armén kommer att i alla avseenden innebära en överraskning även för dem som nu fått en försmak i Korea.

*

Det material som nu sammanfattats i "Det Röda Massanfallet" har i allt väsentligt samlats i Polen/Ostpreussen 1944; intryck från de svåra striderna vid Viborg (Tali) i juni samma år och från Ardennerlaget årsskiftet 1944/45 har varit av stort värde. Dessutom har anteckningar från Vinterkriget 1939—40, från Ukraina 1941 och från Baltikum kommit till användning.

Jag är fullt medveten om de personliga risker det innebär att ännu idag framlägga erfarenheter av här angiven typ, men till *en* grupp av kritiker skall sägas: Personlig erfarenhet kan endast förvärvas genom personligt krigsdeltagande — på endera sidan. Avgörande för publiceringen har varit: Den som upplevt det i *verklig mening* totala kriget har i dagens läge *icke rätt att tita*.

Ämnets omfattning samt brist på tid och medel har gjort att arbetet uppvisar många brister. Sålunda har de vid olika tidpunkter skrivna kapitlen icke i önskvärd grad kunnat bearbetas. Jag anhåller om att detta välvilligt beaktas. Men viktigt är att sak-kritiken sätter in: Då ju varje kritiker har att redovisa sin ståndpunkt kan så en fruktbringande debatt komma till stånd.

Därmed uppnås ett av arbetets ändamål: *Massanfallet och försvaret däremot måste komma i centrum för uppmärksamheten.*

Det oftast mycket bestämda språk som kommit till användning är att betrakta som ett uttryck för *att det ligger fara i dröjsmål*: Man måste börja öva för en *ny* typ av krig — *och börja nu!* — Därvid skall från början sägas: Svensk militär teori och utbildning står högt, mycket högt om man betänker att egen krigserfarenhet saknas. Detta kan med fog sägas efter en relativt ingående kontakt med kontinental utbildnings- och stridsnivå. *Men — om kriget kommer så tvingas svensk trupp — och Sveriges folk — att möta en oerhört bitter verklighet.* Utbildning, disciplin och hårdhet *måste* vara därefter. Det kan icke bli tal om "kadaverdisciplin": Varje man *måste* frivilligt tvinga sig själv att bli högeffektiv. Kriget är fasansfullt med en fasansfull "fred" är långt värre.

Stockholm i mars 1951.

Författaren.

Avd. I — MASSANFALLET

"Låt oss fastslå att vår motståndare icke utgörs av lösa, larmande hopar. Tvärtom! Hans trupper är utomordentligt väl utbildade, utrustade och disciplinerade. — — —

Angriparen visar inte heller någon blödighet mot sina egna soldater. När en taktisk framgång skall vinnas vräks en levande murbräcka fram över taggtrådshinder och minfält, mot kulsprute- och artillerispärrar — detta utan någon som helst hänsyn till människovärde och liknande europeiska påfund. — — —"

Den svenska Korea-ambulansens förbindelseofficer, major Kurt Håkanson i Dagens Nyheter 27/1 -51.

Kap. 1 — Igår och idag

Det moderna ryska massanfallet får icke i något avseende jämföras med den gamla bilden av "den ryska ångvälden", "den ryska tilliten till massornas tryck" osv. De massiva infanterianfall, som 1914—17 ledde till ohyggliga förluster och därmed också indirekt bidrog till tsarregimens sammanbrott var dels resultat av den tsar-ryska misstron mot "den tokiga kulan" och motsvarande förtroende till "den kloka bajonetten" — dels — och viktigare: den dåtida arméns överväldigande massa utgjordes av de jordgrå ryska bönderna. Den ryske bondesoldaten var (och är) seg och uthållig i försvaret men hade tidigare icke den vilja och speciella rörlighet som erfordras för ett modernt anfall. Redan 1914 stod det snart klart att endast glesa men kraftfullt och skickligt ledda formationer var i stånd att föra anfall framåt, in i och igenom den allt massivare försvarselden. Detta ställer krav på ett ökande antal chefer och föregångsmän, vilkas stridsvilja och föredöme kan rycka massan med sig. Denna i alla länder alltid relativt fåtaliga elit, motsvarades i tsararmén väl närmast av de redan från början icke särskilt brukbara reservofficerarna.¹⁾ Därför blev det också nödvändigt att hålla förbanden hårt tillsammans för att alls möjliggöra stridsledning. I strid trängdes anhopningarna ännu mer tillsammans:

- 1) den försvarandes eldvolym innehöll ett mycket starkt flackeldselement = anfallsförbandens frontsida utsattes för moteldens frontala tryck,
- 2) detta tryck (uttryckt i döda, sårade och "skyddsställning — framryckning omöjlig") föranledde ett anfall med korta-steg-marsch,
- 3) de bakre anfallsformationerna tryckte på framåt resp. kom snart upp i de främre linjerna: följderna blev massanhopningar. Att för-

¹⁾ Reservofficerarna voro starkt påverkade av radikala politiska idéer.

må denna massa att på nytt gå framåt blev i regel endast möjligt genom insats av reserver, alltså en ytterligare ökning av kroppar under det att anfallseldens andel snabbt minskades (ammunitionsbrist, förlorade vapen, bortfall av eldunderstöd).

*

Detta var bilden av det tidigare massanfallet, den som levat vidare som föreställning och delvis gör det ännu i dag. Dagens ryska massanfall är i grunden annorlunda, dess förutsättning är bl a ett brett tekniskt underlag. Massanfallet arbetar med en enorm eldmassa. Summan av insatta människor och materialmängder får sitt uttryck i en eldvolyms kraft under vissa förutsättningar tycks komma en naturkatastrofs nära. Man måste söka att göra sig en föreställning om vad det innebär att ta en väg på anfallssidan är garnerad med kanon/haubitser, hjul invid hjul — och detta kilometerlångt; oftast ser alla vägar ut på samma sätt. Dessa hundratals — och ibland tusentals eldrör — samlar sin massiva granateld icke endast mot "ordinarie mål" utan gärna också mot mål vilka "normalt icke skulle anses vara värda en enda granat".

Därtill kommer de fasansfulla "Stalinorglarna", vilkas granatmassor tycks kunna blanda jord och himmel i enorma nedslagsserier.

— Ex: vid striderna i östra Polen försvarades en husgrupp av ett tyskt LMG.¹⁾ Det ryska kontaktinfanteriet stoppades upp; som ett horisontellt vattenfall forsade plötsligt en enorm granatskur fram mot husgruppen som försvann i ett hundratal meter brett och tiotal meter högt, trotylbrakande sprängmoln. — En stor dag slås dessa brisadanhopningar ut över anfallsområdet; speciella U-grupper (långskjutande artilleri med särskilda uppgifter) ger därutöver vissa försvarsområden en extra behandling. Massiva pansarformationer (den med rätta berömda T-34 och Josef Stalin III samt stormartilleri — självgående starkt pansarskyddade 10—15 cm pjäser) rör sig framåt under utvecklande av en eldkraft, vilken redan i och för sig är mer än "normal". Där bakom följer ett högvärdigt infanteri, som är berett att fullfölja trotyl- och pansarmassans framgångar. Det behövs icke mycken eftertanke för att förstå vad allt detta fordrar av tekniskt kunnande och utrustning, av taktisk förståelse och stridsledning.

Under det att det gamla massanloppet slogs blodigt av försvarselden slår dagens massanfall sönder allt det träffar på: terrängdetaljer, vapen och människor. Därvid är det icke nödvändigt att det lyckas med "att slita varje enskild i stycken" (citat ur en rysk arméorder). Massanfallets granatstorm sliter ofta sönder den för-

¹⁾ Se kap. 41.

svarandes nerver och jagar ut hans vilja genom det av skräcken vidöppna ryggslutet.

*

Bilden skulle vara mycket ofullständig därest icke massanfallets känslspröt kom med. I alla diken, buskrader, åkerkanter osv kryper och vimlar det av kontaktinfanteri, krypgubbar, som ihärdigt och tålmodigt i timmar och dagar letar rätt på motståndsnästen resp. "blöder igenom" och kan påträffas mycket djupt in i försvarsområdet. Dessa krypgubbar har ofta med sig även högre officerare och som regel alltid eldledare, sprängkommandon, prickskyttar och ibland sabotörer (i civil). De krypande känslspröten har alltså både ögon och klor. Att man skjuter på ett par senapsgula gubbar kan oftast betyda att marken där man ligger sätts i kokning av en granatsalva. Att skjuta bort krypinfanteriet utan att själv kokas till döds blir därför ett av försvarets huvudproblem.

*

Angvälden var ganska hjälplös när den fåtaliga förarpersonalen var nedskjuten; massanfallet arbetar med blixtnabba brisadserier, med pansarlaviner och mer brisader och det ledes av en högkvalificerad, talrik och krigserfaren personal. Denna ledning kännetecknas dessutom av politisk fanatism och absolut hänsynslöshet när det gäller att med varje tänkbart medel "anfälla fienden i hela hans djup och att spränga ansiktet till trasor på var och en av dem".

Kap. 2 — I Polen juli–augusti 1944

Under juli–aug 1944 pressade röda armén hårt mot de tyska ställningarna vid Radzymin öster om Warschawa. Två hårt nedslitna tyska pansargrenadjärdivisioner hade tidvis 30 röda divisioner emot sig.

Eftermiddagen är nervös. I öster växer dammolnen, brungula massor i luften och på jorden. Det ryska kontaktinfanteriet är aktivt — striden rasar på många ställen; vid en ort är ett anfall i gång. I kårstaben vet försvararna besked; spaningsflygare lämnar sina fotos; vägarna på fiendesidan är fulla av kolonner, varje skogsstycke fylles med pansar, infanteri och tunga formationer. Artilleri vräkes av vägen, eldrör vid eldrör och en ström av alla slags fordon lastade med granater, granater, granater — — —.

På kvällen ansattes ett motanfall för att lätta trycket mot en viktig ställning. Fångar tages från en ny fientlig division, överlöpande anger antalet divisioner till dubbelt fler än vad som antagits: "Vägen från Bialystok är full av artilleri, garde och T 34, många 'Josef Stalin', och 'Stalinorglar'."

Under natten ökar trycket; från kl 2400 skjuter nya artilleriförband mot vägkorsningar, batteriställningar och staber; en bataljon rapporterar att ett rågfält är sprickfärdigt av krypinfanteri.

De egna skyttarna är klarvakna, de gräver och förbättrar, bandar ammunition, apterar hgr, staplar upp granater och pansarnävar — förbättrar maskering, skriver ett fältpostkort — — —.

Kl 0300. — I kårstaben väntar man, inte ännu, inte ännu — — — då flyger en jätteflamma över den östra horisonten, det är som om skogen böjer sig för stormen, en ridå av granater rusar upp mot morgonhimlen. Äntligen! — spänningen löser sig i allas ansikten. Det har börjat — från den främsta skyttegropen till mil där bakom rasar eldorkanen.

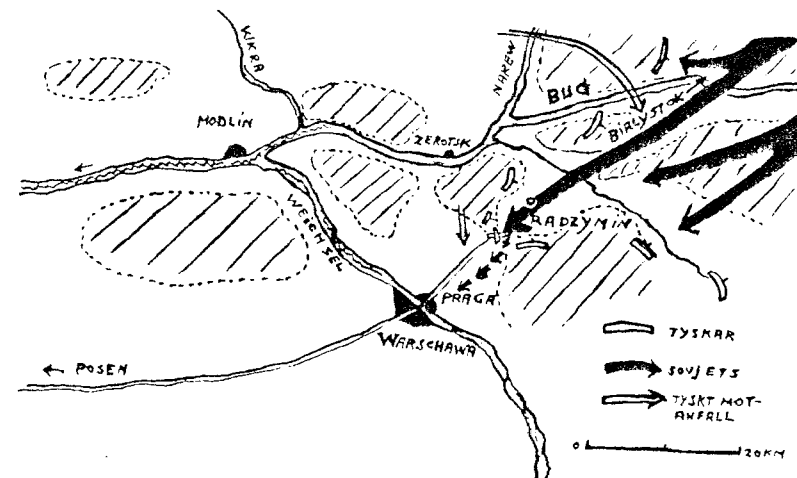
Kap. 3 — Hur ser det ut vid fronten?

Hur ser ett stridsområde ut en dag då storangreppet skakar landskapet?

"Skakar landskapet" därför att marken darrar inom mils avstånd. Låt oss åka dit och se oss om!

Landskapet söder Bug är genomdraget med kullar, tallskogsfläckar och grå husklungor, omgivna av staket, övervuxna med vildvin och köksväxter. Marken är starkt sandig, vägarna snarast sandfyllda, slingrande bäckfåror; i augusti står rågen manshög.

Mellan lättjordsområden i söder (svart jord med lövskog) och floden Bug i norr går en betongväg från Bialystok mot Warschawa.

Längs denna väg pressar sig en massanhopning av sovjetdivisioner; gardesartilleri, gardespansar, infanteri och kavalleri understödda av kårförband av arméartilleri.

Himlen är klar, heltan stark och den tunga trafiken rör upp dammoln vilka ständigt förnyas.

Redan väster om Modlin hörs en oavbruten åska, den ökar med varje kilometer, snart skakar husen.

Vid övergången av Bug är dånet redan allmänt, det har slagit in över terrängen; bilens sidor skakar, man måste tala högt. Luftvärn sprutar gråsvarta sprängmoln mot den blå himlen, det blänker av aluminium när målet går över vingen — den skrällande brisadserien sliter till i öronen. Dånet stegras, flodbanken ligger bakom oss. Bilen rusar vidare, passerar ammunitionsfordon som enskilt och med stark fart kör in under eldkupan, möter andra, översprutade med tumstjockt dammlager; ofta dinglar ett par ben över kanten. Ambulanser, sönderskjutna stridsvagnar. Framför oss stockning, trafikpolis och — — — det tjuter in över oss, nej — framför oss, händerna griper tag, in med huvudet, jorden stönar, träd skärs av, hetta, damm — och redan brakar det på nytt, men i en husgrupp utåt vänster.

Det långskjutande fientliga artilleriet belägger terrängen med stark störmingseld — på vägen brinner en bil, svarta klumpar, en stank av bränt kött — blod, trasor, sol, damm och redan flugor.

De första sårade; blodiga förband, öppna vapenrockar, dygns-gammal skäggstubb, ögonen underligt öppna, — lätt sårade på väg tillbaka.

Maskerade stridsvagnar, det luktar jord, olja, bensin — framför oss ett utdraget brakande — nedslag från tunga fientliga artillerigrupper.

Vi passerar en skogsdunge, det brinner, nedslagen skraller — på vägkanten en död — framför oss bjuder helvetet ut stora famnen; kilometerbrett växer ett svartgrått moln över terrängen, täcker över, slår upp ur skogsdungar och kullar, ur bäckraviner och gråvita husklungor. I det svartgrå brinner byar, gulrött — en blandning av jord, damm och spränggaser, fragment av liv och materia utplånar gränsen mellan jord och himmel — ett vrålände monster vråker sig ut över frontzonen.

I och igenom allt detta rör sig människor, stridsvagnar, fordon. Men detta är endast förgården — där framme kramar männen sina vapen, siktar, skjuter, dödar eller dödas. —

En by brinner, röken driver över fältet, vi trycker i ett dike, framför och över oss svarta markstridsflygare. Kulspruteeld, ihålliga, korta skrällar, utdraget brakande — det galler oss! flygkanon- och raketer. Potatisåkern slites upp, jord och blast sprutar i snöräta linjer. Vi pressar oss mot marken, granater — plötsligt märker vi ett stålhardt rassel, automatelden ligger tätt över oss. Ur röken dånar en rad brungula kolosser, de långa eldrören svängas

mot den brinnande byn, pansargranatens intensiva smällar ett dus-sin gånger, kspelden tycks som musik jämfört med denna vidriga bekantskap. Fläckiga gestalter skymtar förbi, det rasande tjutet av ett LMG m/42 — en stridsvagn kör igenom ett hus; den släpar taket med sig in i röken.

Ett virvlande, gurglande ofantligt något — — för Ditt liv — pressa Dig intill, under, mot någonting! — håll fast! — och Du vet att Du är hjälplös, värd mindre än intet — allt tumlar runt, kastas, virvlar, sköljs över — den undansprängda luften slår in i en sugande uppåtriktad malström — byn har täckts in av en salvpjäs. Bilen har klistrats mot en stenmur — rykande rester av en människa blottas av en förbirusande stridsvagn.

Vi reser oss; mjuka knän, kpist, handgranat — senapsgula figurer halvspringer emot oss, höjda händer, vapenlösa, kortklippta, vidöppna ögon och munnar. Fångar, svettdrypande, smutsiga, blodiga — en av dem viker ihop sig — blodet rinner svartrött ur det krosade huvudet.

Män, många pojkar, gräver för livet, riktar, laddar, skjuter, skriker eller kryper undan; många dör innan de når marken.

I allt detta fungerar trots allt stridens hela mekanism; där är den unge underofficeren som lugnt väntar i sin vagn, handen leker med kanonens riktrattar, ögonen söker i röken, eldorkanen efter den bekanta silhuetten av T 34 — — där är en ordonnansoff som lotsar sin terrängbil fram till den främsta stridsledningsplatsen vore luften aldrig så tjock.

Kampfgruppchef är en 30-årig major; innan ännu splittret tagit mark är han i en brännpunkt. Han räcker till för att ta en karl under hakan och för att med insats av alla resurser slå tillbaka, operera bölder och släcka hotande eldsvådor.

Reserver sätts in: Tigervagnar, stormartilleri, pansarinfanteri.

Avskurna delar opereras ut ur den fientliga massan, anfall fångas upp, våldsamma dueller pansar mot pansar utkämpas.

Terräng, personal och materiel går förlorad men med den yttersta ansträngning organiseras nya motståndslinjer — endast för att på nytt slås sönder.

Så krympte förbanden samman, materielbestånden slets ner, divisioner räknade oftast icke mer än 1000 man i stridsstyrka. Det våldsamma trycket gav icke tid för en ny taktik. Därtill kom att den högre ledningen icke ville medge att det ryska massanfallsförfarandet betydde en omvärdering av stridens element. Denna oförmåga att förstå och snabbt lära om blev den hotande katastrofens inkörsport.

Kap. 4 — Vad sker i det som synes ske?

Ingen undgår att taga intryck av eldorkanen; det är emellertid nödvändigt att tränga in i även det hetaste helvete för att söka den taktiska sanningen.

Därvid finner man att det ryska storanfallets element är följande:

1) En enorm eldvolym, säkerställd genom

- massinsats av artilleri, raketavdelningar och grk;* (artilleri-divisioner och kårer, grkbataljoner — regementen — brigader), därtill kommer attackflyg,
- långt fram belägna eldbaser med rör vid rör och massupplag av ammunition,
- en skjutteknik som möjliggör att ett flertal — även infiltrerade — eldledare kan disponera 30—40 batterier (= 180—240 pjäser!),
- speciella U-grupper med särskilda uppgifter,
- de anfallande infanteri- och pansarförbandens eget artilleri och tunga vapen,
- en med hänsynslös kraft och med insats av alla resurser genomförd ammunitionstjänst.*

2) Massinsats av pansar, varvid:

- vapenmaterialen hör till världens bästa,
- besättningarna är välövade, hårdföra, ofta krigserfarna, vilket framförallt gäller de högre cheferna,
- pansarförbanden understöds av massiv granat-(automat-)eld från starka understödsenheter,
- pansarinfanteri — uppsuttet å vagnarna — är elittrupp och kämpar med fanatism,
- reparationstjänsten är mycket effektiv; många "förstörda" vagnar är efter kort tid åter i tjänst.

- säkerställandet av drivmedelsmängderna sker med insats bl a av civilbefolkning; *oljefaten rullas från by till by.*

3) Insats av olika typer av infanteri:

- kontaktingfanteri,
- infanteri för lokala anfall,
- förband för brytande av bränscher,
- enheter avsedda för vidgande av bränscher,
- pansarinfanteri och moto-mek enheter för genombrytning och förföljning,
- gardesinfanteri för användning i viktiga riktningar. (Dit hör krigsskoleregementen, proletärdivisioner, marininfanteri, vissa sibiriska skytteförband.)

Infanteriet präglas av en utomordentligt uppdriven förmåga att utnyttja terrängen, att gräva ned sig, uthärda hetta och kyla, hunger och törst.

Det besitter en nästan ofattbar uthållighet, oftast fanatism (ungkommunister).

Beväpningen är god, kpist och ag utgör komplement till mängden av tunga vapen.

I många avseenden är ryskt infanteri bästa tänkbara. Dess infiltreringstaktik parat med dess övriga egenskaper gör det till ett ytterligt fulländat element i ledningens händer.

4) Hjälpvapnens insats präglas av

- pionjärförbandens stridsarbeten, broslagning (undervattensbroar), vägförbättringar, "anfallsgrävning", maskering,
- fältluftvärnets spärrskjutningsförmåga,
- de politiska enheternas effektiva upprepning i de besatta områdena; skiljande av män och kvinnor och båda gruppernas insats för arbete, befästningar, vägarbete, röjning, underhållstjänst och bakre anstalter. Genom MVD-enheternas insats reduceras partisananfallen till ett minimum.¹⁾

Massanfallets taktik-teknik får sin karaktär av

- en radikal djupgruppering. Denna möjliggöres dels av den allmänna tillgången på förband, dels genom sammanfattande av alla för företaget ägnade enheter; oftast drogos dessa bort från breda frontsträckor, (från mindre viktiga fronter).²⁾

¹⁾ MVD = Tjekan.

²⁾ Ex: Sommaren 1944 drogos alla elitförband bort från Narva och insattes mot Finland — Viborg — Tali.

Förbanden anfaller i "självständiga echelonger" i ett slags "avlösningssystem" under det att eldvalsen rullar dag efter dag.

b) de olika anfallselementen söker att lösa sina deluppgifter "genom att varje del av motståndarens ställning anfallas och krossas": anfallas i hela sitt djup,

c) *den anfallande söker en kamp bröst mot bröst medveten om att kunna krama livet ur den motståndare man väl fattat,*

d) en viss långsamhet blir därigenom skönjbar; tvärtemot reglementen och anvisningar göres som regel inga större omfattningar; pansarförband väntar ofta på sidoförband,

e) den nämnda infiltreringen av infanteri — även av pansar — är mycket effektiv; det ansatta anfallet tog i sig upp dessa bölder i den försvarandes kropp.

1944 var emellertid dessa bölder i regel icke aktiva — det finns all anledning antaga att förhållandet nu är ett annat,¹⁾

f) djupgrupperingen av eldstarka förband medger ett metodiskt, närmast maskinmässigt, framflyttande av eldbaserna; så möjliggöres en dagar och veckor rullande massoffensiv. Denna metod ger icke försvararen någon andningspaus — det ständiga trycket sliter ut människor och material och medger icke bildande av egentliga reserver.

En armé som icke besitter ovanliga moraliska egenskaper, icke besitter brinnande tro på att slutligen dock kunna ge dubbelt tillbaka slås obönhörligt sönder och samman vid mötet med slagfältets monstern, massanfallet.

¹⁾ Korea.

Kap. 5 — Massanfallets soldater

"Om Ni är rädda för att dö så far åt helvete — om Ni inte är det — följ mej!"

Voroschilovs första tal till sin armé.

När trotylstormen rasar över frontzonen är man fullt upptagen med att överleva och att slå tillbaka för att leva. Men därvid har man avgörande nytta av att veta så mycket om fienden som det överhuvudtaget är möjligt. Därvid gäller det icke endast hans organisation och teknik-taktik: långt viktigare är hans sätt att vara till, att se på världen, livet och gärna döden. Dessa faktorer påverkar striden i varje moment. Inför massanfallets verklighet blir det livsnödvändigt att klara ut frågan om fienden i hela dess vidd.

Frågan har behandlats på tusentals bok- och tidningssidor — här kan den endast anges i sina konturer.

Den röde soldaten är oftast ryss men i varje förband har man som regel också rätt många representanter för Sovjetunionens många andra folk och raser: ukrainare, vitryssar, tartarer, kalmuckar, turkiska folk, mongoler osv. I framtiden måste man också räkna med att kineser kommer att insättas. Storryssen själv är oftast blandad med finska och tartariska element; de yngre årsklasserna äro överhuvudtaget starkt blandade, särskilt gäller detta stads- och industriebefolkning.¹⁾

Vissa av Röda Arméns dödsförband består av mongoler, vilka ofta förstärker att injaga en särdeles skräck i europeisk civilbefolkning.

*

Rödarmisten kan bäst karakteriseras som *primitiv men effektiv*. Därav präglas också hans uppväxttid och hela miljö, hans utbildning, disciplin och uppträdande i strid.

Födelseåret är lika högt i Sovjet som det är lågt i väster. (I längden kommer man att vinna efter enkel omröstning!) Sovjetbarnen är robusta och blir det ännu mer allteftersom de växer upp. De löper omkring nakna och naturligtvis barfota med resultat att

¹⁾ Ett resultat av planmässiga omflyttningar, utförda sedan 1930.

de både kan frysa og tåla hetta. De får från början læra sig att stoppa allt ätbart i munnen; alla ryssar tuggar på någonting så fort de kan. Men det är inte vienerbröd eller kola utan sunda och vettiga saker: grönsaker, majscolvar, lökar, tomater och solroskärnor. Detta slags tuggande ger kraft och hälsa och förmåga att klara sig där t e tuggummiätandet leder till svältdöden. (Dessutom ser solrosätandet trots allt betydligt mer kultiverat ut än tuggummigymnastiken.)

Minderårige elever vid en sovjetisk kadettanstalt undervisas i pansarkännedom. Modell av en "Josef Stalin"-stridsvagn

Sovjetunglingen får redan i skolans första klasser læra sig geværets delar, handgranatens verkan og taktikens allmænna grunder: fienden, terrængen og egne mœjligheter. I varje skola står ett riktstæll med ett gevær og på væggarna hænger granna planscher av typen: "Rœda Armén driver ut de kapitalistiska banditerna" osv. — I kollektivet og på fabriken mœter ynglingen — den blivande rekryten — fd rœdarmister som fortsætter dær skolan bœrjat: "att ingjuta kærlek till kriget hos varje sovjetmedborgare" dvs "det fosterlændska kriget" og "fœr vêrldens befrielse frå den ruttnande kapitalismen".

Stœtbrigader, arbetets hjæltar, produktionsslag o a termer gœr den

blivande soldaten fœrtrogen med militært språkbruk. Arbetsplatsens disiplin är en fœrsmak av kasernens.

Når inryckningsdagen kommer smyger inte sovjetrekryten ivægt till jærnvægsstationen fœr att "åka in i lumpen". Arbetsplatsens musikkår, fd krigsdeltagare og naturligtvis flickorna fœljer de unga mænne. I stættet fœr att beklagas kallas rekryterna "blivande hjæltar". De rycker inte heller in i lumpen *utan de læmnar lumpen bakom sig*. Hornmusikken skræller, en redan færdig rœd hjælte håller ett tal og rekryten får en *egen* sæng, rena underklæder og ett par stœvlar, som passer *just* honom. Intet under dâ, att de hundratusentals ryska bondehyddorna, dær annars det mesta saknas av i Europa sjælvklara hushållsfœremål, alltid har ett par bruna fotos uppspikade på væggarna: familjens søner som rœda soldater. — Den tornister, som rœdrekryten axlar blir ingen "mara": det ligger officersgaloner i den og det kommer endast an på vilja og karakter hos rænseles bærare om han snart nog skall kunna stiga upp i officerens privilegierade grupp.

*

"Mycket svett på øvningsplatsen — litet blod på stridsfæltet" lyder en rœd paroll. I sextiomannaled marscherar de rœda soldaterna øver Rœda torget. Paradsteg, blickvændning, fællda bajonetter; man vet att den strama Ex I-drillen är den fasta grund på vilken fæltsoldaten bygges upp. Når t e en pansargranat brakar længs ryggraden, dâ visar det sig att drillen står sig medan lufsandet avslœjas som svindel, og oftast som fœrberedelse till massmord. Rœda Armén vet detta av blodig erfarenhet. Dærfœr är dess utbildning avpassad fœr kriget. Og soldater emellan — dærfœr är det ju ogsâ man øverhuvudtaget øvar?

Disciplinen är hård, dvs den skall fœrbereda alla fœr kriget. En rœd officer har rätt att skjuta ner en underordnad, *men han har sjælv att rækna med samma sak*. En rœd arméorder frå 1944 innehœll en enda sats: Tag staden eller Du fœrlorar huvudet.¹⁾

*

Elva år har gått sedan Rœda Armén "vacklade omkring i vodka-druckna hopar og fick stryk av finnarna". — Fœrmodligen är det så att sovjetarmén inte dricker mer sprit än mænna andra²⁾ — åtminstone i strid. Dessutom var den inte fullt så ofarlig på Karelska næset som i de rolige historierna. — Rœda Armén hade lært åtskilligt 1941 og *oerhœrt mycket mera* 1944. Den kan stælla om sig og ta fasta på det væsentliga efter kortare tid än någon motståndare. Ryssen är en mæstare i att improvisera. Han bygger broar (vid

¹⁾ Samma formulering som anvændes av Ivan den fœrskræcklige.

²⁾ Tidigare rapporterades "vodkaanfall" frå Finland men 1943-1945 gællde faktisk vodkafœrbud fœr "Ukraina-fronternas" anfællsfœrband.

sidan av de sprängda) med hjälp av timmer, stolpar och sandsäckar och kör över "innan ännu sprängstyckena från den gamla hunnit ta mark". Han svetsar på en pansarplatta över ett hål i sin T 34 — huvudsaken är att motorn går och att kanonen är i ordning. Han låter civilbefolkning och fångar rulla oljefat från by till by, dygn efter dygn och släpa, bära, köra och dra fram granater, granater och mer granater. Han är radikal även när det gäller att använda sina fordon: han kör överallt och med allting, vad som helst och när som helst. Att se rysk trupp gräva ner sig är någonting av tecknad film, den tycks *sjunka* i marken. Att röd trupp lever på det land den slåss uti är känt, men den lever också där andra skulle dö.

*

Vad har det då blivit av Ivan? Gamle käre och förskräcklige Ivan! Han finns kvar sådan han alltid har varit: ena minuten snäll och hygglig — nästa minut en rasande djävul, som spränger sig själv och andra i luften hellre än att ge sig. — Västerlänningen gör ett fel som kanske kommer att besegla hans öde: han tror att alla människor är lika. I krig — och i Sovjet — skulle man skratta åt detta nonsens om man inte hade så smått om utrymme för skratt.¹⁾ Röda armén har bl a två övertag:

- 1) *den vet att människorna är olika* och att sovjetmänniskans uppgift är att likvidera de oliktänkande,
- 2) den består av just ryssar eller rysspräglade folk och utgör följaktligen en gåta för sina motståndare.

*

Det finns åtminstone en säker garanti för att man skall få stryk av Röda Armén: om den under- resp. överskattas. Det finns ett förnämligt medel för att man skall kunna överleva och bli i tillfälle att ge igen: det är ett så fullständigt besvarande som möjligt av frågorna:

- 1) Hur ser denne eventuelle fiende på vårt land, dess människor, inrättningar och terräng (i alla dess enskildheter)?
- 2) Hur uppträder han i olika lägen: tekniskt? taktiskt? Mot folk och individer?
- 3) Hur kan han påverkas: militärt-moraliskt?
- 4) Hur bör egna resurser användas för att i ett givet läge ge bästa effekt mot just denne motståndare?

Det vore naivt att tala om någon speciell ondska som grund för ett ev Sovjetanfall på Sverige; ett sådant kan ur Sovjetsynpunkt komma att anses nödvändigt av flera olika skäl. Men just därför måste alla få upp ögonen för morgondagens möjligheter och helst innan den röda morgonen kommer.

¹⁾ Tänk själv: är det likgiltigt om Sverige ockuperas av kineser eller engelsmän?

Avd. II — HUR ÖVERLEVA OCH SLÅ TILLBAKA?

"Different war situations determine the different guiding laws of war according to the differences in time, locality and character. — — War and the guiding laws of war are developmental. — — On the matter of locality every country and every race have their peculiarities, which also means that the laws of war have their peculiarities and cannot be rigidly transplanted. When we study the guiding laws of wars — — of different characters and of different localities and nations, we must focus our attention on these special features and the trend of their development. We must oppose mechanicalism in approaching the problems of war."

Mao Tse-tung i sin bok:

"The Chinese Revolution and the Chinese Communist Party".

Kap. 6 — Inför ett monstrum

"Eldorkanen växer, redan är det dagar — —
— tiden är förändrad — sekunderna kryper
hånfullt över urtavlan — — — splitterregnet
brakar ned över en kokande jord — — — du
pressar dig mot jorden och gräver med blo-
diga fingrar — — luft! — luft! — luft! —
och lungorna fylls med damm och spränggas
— — — det rusar kallt och glödhet igenom
kroppen — ingenting kan bli värre och blir
det i nästa bråkdel av en sekund — — —."

*Dagboksanteckning från den 12 sept 1941;
storstrid om brohuvud över Dnepr.*

Massanfallets teknik utvecklades 1944—1945. Striden av 1941 var idyllisk i jämförelse med de jordbävningar som sommaren-hösten 1944 slog sönder den tyska östfronten. Skillnaden mellan en jordbävning och det moderna fältslaget — massanfallet — "avvärjningslaget" — är närmast: naturkraften söker icke efter en viss grupp individer, uppsöker dem icke med en rasande vilja att döda — massanfallets väldiga medel organiseras av en fanatisk vilja, dess kraft slås ut för att förintä, "spränga ansiktet till trasor på var och en av dem". Inför ett möte med detta slagfältets monstrum är det ett livsvillkor att skapa sig en bild av dess element, verkan och resultat. att skapa förutsättningar för en lösning av frågorna: Hur komma tillrätta med denna massinsats, hur överleva, hur slå tillbaka?

Den anfallandes resurser står icke svensk trupp till förfogande.

Den har att taga emot eldorkanen, att överleva, att kämpa för sitt liv.

Därför är tyska erfarenheter från 1939—1942 av mindre intresse, likaså ryska från 1943—1945 och de amerikanska, ty det är ingen konst att vara chef eller menig när terrängen sopas ren av egna massvapen.

Konst är det att uthärda splitterstormen och ändå slå motståndaren blodig.

En amerikansk kompanichef som togs till fånga vid Ardenner-offensiven tillfrågades av förhørsledaren: Hur är det att föra ett infanterikompani? USA-officeren svarade: Fråga inte mej, vi har

inte packat upp granatkastaren ännu — har inte haft tid — men säg mej: Hur kan Ni leva i det helvete vi ger Er?

Att leva i helvetet, ja mer än så, att samla kraft för att dela med sig av hettan — det är den i antal och utrustning underlägsnes påtvungna uppgift.

För den skull blir ett intensivt studium av *den försvarandes* krigserfarenheter nödvändigt.

Under samma — eller mycket sämre — förhållanden måste svensk trupp taga upp striden mot en krigserfaren och fanatisk stormakts-armé.

Kap. 7 — Mötet med eldelementen

Att möta en fiende är att möta hans eld. Storanfallet kännetecknas av den *massiva granatelden*. Granaten — Brisaden är slagfältets härskare. Splittret i alla dess former är eldverkans bärare.

Brisadens brak, dess glödheta ståltrasor och dess tryckvågor utgör ett huvudelement i striden.

På mängden av rätt riktade brisader beror avgörandet.

"Rätt riktade brisader" = vilja, kunnande och material.

Vilja att använda det rätta kunnandet och den rätta materialen i det rätta ögonblicket.

Det moderna anfallets eldstorm är obeskrivlig — obeskrivligt är också att se hur frontsoldaterna "arbetar, som vanligt".

Men detta "som vanligt" förutsätter en stridsutbildning som är så frontlik som möjligt.

Man har att betala antingen med svett och liten "fritid" — eller med blod. Elden och dess blodiga skugga — eldverkan — är en omutlig indrivare — och slutligen har man ju endast fem röda liter. Svett är dessutom billigare, valet är icke svårt — och det enda man har.

Anfallets eldstorm är obeskrivlig — men det är nödvändigt att försöka.

Allt som dånar är inte farligt. En stor dag icke bara dånar: den brakar, skräller, åskar, stönar, tjuter, piper, visslar — och mycket mer, allt på en gång.

Därtill kommer damm, gyttja, rök, spränggaser, en stank av brand, bensin, bränt kött.

Vidare synintrycken: Eldsvådor, ruiner, förstörd material, gråtande kvinnor och barn, döda.

När spänningen kryper fuktigt kall över ryggen, när det sitter en klump i halsen och kontrollen av ryggslutet börjar slappna — då är det en ovärderlig tillgång att kunna säga sig:

"Det är ändå inte så farligt som jag trodde".

Om den nye skall bli soldat eller patient på ett nervsjukhus beror oftast på det första mötet. En kvinna kan göra en karl av en pojke, ett granatnedslag likaså. För mycket av bådadera kan göra ett vrak.

*

Att säga: artillerielden är huvudelementet i storanfallet skulle vara att icke säga någonting alls, de flesta som läser detta har aldrig sett eller hört någonting som kan kallas artillerield — i storanfallets mening.

Men de flesta har sett en sprängning, ett åskväder och en eldsvåda.

Tänk Er dessa ting på en gång och fyll på med en större fältskjutning, diarré och frossbrytningar.

Ändock fattas det väsentliga; man måste vara på det klara med att allt detta också har ett mål: att spruta ett trasigt, glödande stålstycke genom Din kropp. Det sliter i jorden, spränger sönder stenar, skär av träd för att få tag i Dig och det tjuter av tillfredsställelse då den röda saften rinner ur Din stackars kropp.

Vid nästa skarpskjutning med grk — byt (i tankarna) plats med målfiguren!

Allt detta är dess värre icke bara sant — det är en framtida möjlighet — och framtiden börjar just nu.

Vilja till motstånd måste få sitt omedelbara uttryck i vilja till förberedelse.

Dit hör att göra klart för sig att den orkester som spelar upp en stor dag består av flera olika instrument. Vart och ett har sitt särskilda sätt att vilja beröva Dig livet; därest Du har ett maximum av kunskap om dessa olika sätt, minskas deras möjligheter i mycket hög grad.

Masselden har i den meningen stora likheter med djungeltrumorna — den verkar på nerverna.

"Instrumenten" kan delas i två huvudgrupper: Brisaderna — och "kulorna" (ett ord som felaktigt för tanken på en trevlig rundkula).

Nedslagsbrisaderna brakar ut längs markytan. Ligger Du utan skydd — och för nära — händer det oftast någonting — går Du, kan det hända att Du får hjälp att gå omkull — oftast blir det svårare att komma upp. Ännu i dag hör man artillerigranaten komma — alltså: omkull i en grop eller vid ett skydd; när det säger kluck-kluck-kluck — är det dags att dra in tungan. Välj gärna rätt sida av skyddet! "Ju djupare ju bättre sa' infanteristen som ramla ned i en brunn". *Runda djupa hål* — och lägg gärna på locket!

Nedslagen med fördröjning söker leta rätt på Din brunn (rävhål). Det skräller och jorden skakar och oftast byts andningsluften ut

mot spränggaser — men var alldeles säker på en sak: Ditt hål är den hälsosammaste platsen i den trakten. (Förutsatt att Du har arbetat och kan Din sak!)

Gör inga utflykter så länge kofferterna kommer i en jämn ström om Du icke är tvungen — men så fort som det blir "tyst" — upp med *ögonen* och se efter vad som händer. Det finns betydligt värre saker än splitter — (t e en kpistskur mellan axlarna och ut genom byxbaken).

Luftbrisaden är en rätt nervös bekantskap — man hör den komma — ibland forsar de in över horisonten — och man tror sig ha en chans. Då skräller den till över huvudet och man har en känsla av att vara en liten av åskguden jagad stackars djävel.

En frontsoldat sade: Jag känner alltid efter i byxfickorna — har en känsla av att bära på ett skrotupplag efter en sådan skräll.

Mot luftbrisaden är medlet: lägga på locket, ha tur eller vara någonannanstans.

Grk är en god kamrat om man håller den med egna händer men en buse och lönnmördare om den finns hos fienden. Dess värre finns den i stort antal — på fel sida.

Man hör ibland dess plopp-plopp-plopp — (en stor dag drunknar ploppandet) och sedan har man en god stund på sig. Men vem har sagt att det slår ned just hos mig? Om man skulle taga skydd för varje skott vore det ingen idé att ens lära sig krypa. Så kommer det sig att man ofta endast hinner böja på knäna när brakets slår lock för öronen. Den frontvane har oftast inte långt till en grop — den nye får tacka för kaserngårdens knäböjningar — en god början.

*

De "gamla granaterna" är i stort sett gentlemän, som anmäler sin ankomst (även om tiden ibland är väl knapp). Pansargranaten däremot är en gangster.

Först knogjärnen — sedan armbågen. Explosionen brakar till och bogvågsknallen kolliderar i hjärnkontoret med öratts anmälan. Hjärnan hinner inte med — den får två brakande smällar som anmälan. En deprimerande känsla av att människan satt sig själv ur funktion gör många hjälplösa — det är nästan löjligt att en oändlighet efter den *farliga* smällen långsamt lägga sig ned. (Emellertid är uppfattningen av tiden olika hos den hotade och en åskådare — det ser ut som om benen skulle slagits undan karlen.)

Att ligga i ett hål och vara utsatt för pansargranater är att uppleva en tortyr till döds — många upprepade gånger inom loppet av sekunder.

Många har rest sig upp — många har lämnat skorna kvar i groppen och glömt ta' benen ur dem.

Håll Dig fast med händer, naglar och tänder, gråt, skrik, svär eller bed — gör vad som helst blott Du kommer ihåg en sak: I gropen lever Du — ovanför är Du död.

Markstridsflygarnas vapen är lätta bomber — sprötbomber — raketer och kanon/ksp.

Sprötbomber skickar ner sitt splitter i grunda gropar — gräv!

Raketerna är någonting av både pansargranat och "hederlig" granat.

Man ser maskinen komma, den går över vingen, tippas över med nosen — och tiden bör ha räckt för ett användbart skydd.

Nytt är: raketerna kan skjutas in i skydd; där man har eldlä. för granater får man kanske besök av raketer. (Bakom hus, berg, vägbankar, i sandgropar).

Vid alla brisader: tänk icke på vad som händer vid en fullträff — det vet ingen — och sedan händer ingenting mer. Fullträffar är sällsynta — säkert är att vi alla en gång måste dö — lev till dess — även i fält.

Detta om brisader — vad blir det av övningsplatsens "kspeld från höger!"?

Om en stor anfallsdag granatelden skulle tystna nu! — så skulle det först vara alldeles tyst! Efter en stund skulle en ljudkuliss som från en större fältskjutning börja höras — det skulle säkert dröja en god stund innan den stegrade sig till några ljudsensationer. Det betyder icke alls att den gevärskalibriga elden är betydelselös — men i storanfallets eldvolym utgör den till mängd och verkan högst någon procent. Ändock rasslar den, drar sitt stålnät över terrängen, dess täta skurar duschar vissa punkter och fyller ut brisadmolnen, gör dem ännu tätare. Men den är en flackbaneeld som stoppas av även rätt dåliga skydd. Den har (hos fi) en tendens att gå uppåt — man ser det av nätternas spårljuskärvar.

Farliga är emellertid utvalda prickskyttar. Deras skott drunknar i larmet men resultatet kan vara förhärjande — fienden skjuter på "karlarna med de smala benen" — därför bort med utrustning som avviker från menige mans; särskilt nytt befäl älskar att bära ridstövlar och hänga på sig remmar, kikare, kartor, pistoler osv. Yrkesmässiga skyttar från Mongoliet ser bra ändå, det är dumt att utmärka särskilt lönande mål med ett koppel.

*

Det finns ett bra soldatordspråk: Om man går med öppna ögon in i helvetet så är det endast hälften så hett.

Öppna ögon betyder att man tillvaratager alla tillfällen till övning, betyder att ha självdisciplin och tungan rätt i mun. Den som förlorar självkontrollen har den största chans att förlora livet. Självkontroll sätter soldaten i stånd att skilja mellan sken och verklighet; mellan brak och splittret. Även när fienden håller ut ärtvälling med båda händerna gäller inte allting just Dig — men det är på Dig det beror om utspisningsordningen skall ändras — det är Du som skall se till att *han* får munnen full.

Kap. 8 — Terrängens element

Det väsentliga i dag är: Hur använda en viss terräng för att minska den enorma fientliga massan, dess masseld och följande eldverkan?

Hur använda en viss terräng för att uthärda, bromsa upp, splittra, slå sönder det fiendliga anslaget? Hur slutligen vräka angriparen över ända?

Elden är ett av stridens huvudelement, terrängen ett annat.

Liksom elden måste studeras, analyseras, organiseras, ledas, samlas, gäller detsamma om terrängen.

Ett taktiskt terrängstudium förutsätter

- 1) att man vet vilken fiende man har att göra med (förutsättning)
- 2) att man kan sätta denna fiende i förhållande till terrängen
- 3) att man kan sätta sig själv i förhållande till fienden, (hans eld, rörelser, vanor) och terrängen.

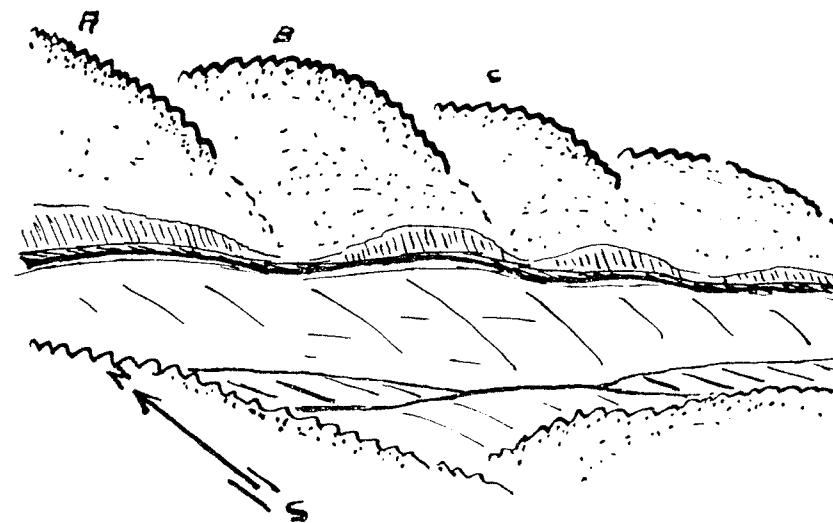
Punkt 1 är här klar; vi har att räkna med en god soldat, massanhopning av kraft och en hänsynslös vilja att bryta ryggraden av försvaret.

Här skall några i arbetets följande kapitel använda speciella uttryck och begrepp kort beröras.

En terrängkanal (T-kanal) är t e vägen hitom höjderna A-B-C.¹⁾

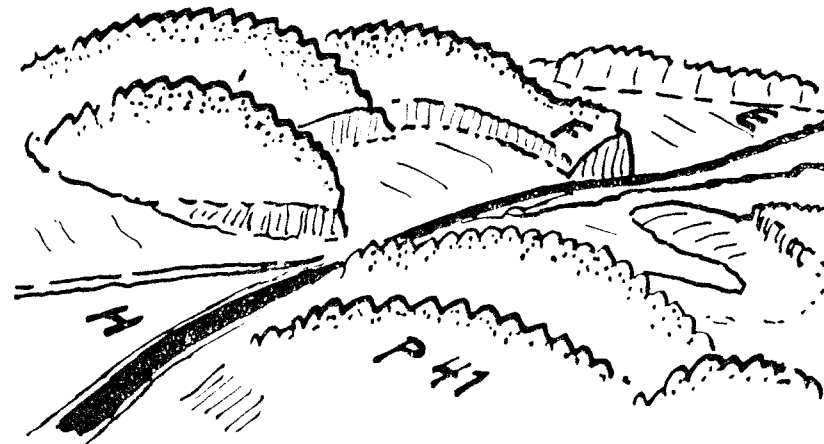
En väg är farrännan, i detta fall utgöres T-kanalens södra kanalbank av berg med skog. Den norra kanalbanken bildas av höjderna A-B-C. I kanalen kan fordon taga sig fram endast på vägen; varje avbrott på denna medför fördröjning. Trupp kan taga sig fram på sidan av vägen men endast med extra kraftförbrukning. Varje tungt vapen (och dess ammunition) väger mer i motlut; att slåss uppåt är svårt. Söderifrån är kanalen öppen för anfallande försvarsel

¹⁾ Se övre skissen å nästa sida.

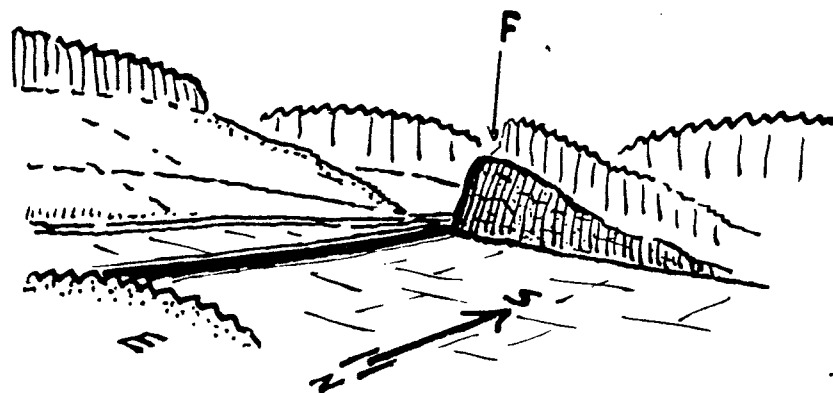
som kan pressa fienden på vägen mot den norra kanalbanken. Den söderifrån anfallande är skyddad av två sjöar och en å mellan vägen och den södra skogen; små men eldstarka förband kan slå blodiga luckor i massorna på vägen. Vägstyrkans bevakning är mycket svår att ordna. För den anfallande försvararen är det relativt lätt att även norrifrån slå en kil (eller flera) över vägen och att hugga korven i bitar (vägen blir en "korvstoppningsapparat").

Särskilt trånga pass kan benämnas sluss — det kan vara fördelaktigt att lätta på trycket genom att öppna en sådan sluss — för att bättre komma tillrätta med stormfloden.

En från E mot H framryckande fiende trängs ihop i en kanal med sträckning via p 41. Vid p 41 ser vi en typisk sluss; det upp-dämda trycket i kanalen kan vid behov släppas ut på slätten vid H.

Därvid blir det i regel fråga om en pansarspets — bakom denna slutas slussen — eldspärrar från ksp, grk, pvvapen. Det i kanalen hopade fientliga infanteriet bekämpas med eld från skogen — bergen — kanalbankarna. (Skiss nederst å sid 41.)

Om slätten söder E räknas som "fritt vatten" över vilket den fientliga stormvågen rasar fram så är det också klart att berget F är en typisk vågbrytare. Det är brant berg i dagen, det tvingar stormvågen att dela sig, fordon av alla slag måste söka sig förbi = in i kanalen. (Skissen ovan.)

Berget östra sida stupar brant mot vägen, omedelbart öster om denna flyter en sumpig bäck. Fordon har endast vägbanan att köra på och en T 34 väger 33 ton.

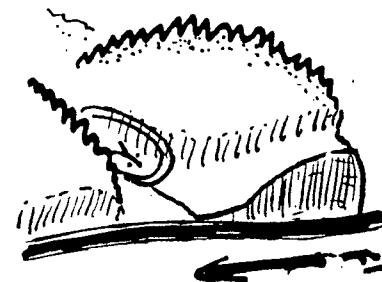
Här bjudes ett vackert ex på taktisk-teknisk samverkan mellan terräng och eld; nedslagsbrisader på vägen och mot bergväggen ger mångfaldigt resultat av varje enskilt skott. En lämplig blandning med luftbrisader och en fiende får vara hur tjockhudad som helst — han kommer att bli imponerad.

En dylik vågbrytare kan få framsidan förstärkt genom eldlägen (mot fientlig fottrupp som samlar sig för en bergbestigning eller för en andningspaus) och med duschar från automatvapen.

Sjöar, kärr och åar bildar var för sig eller i kombination andra typer av vågbrytare—system av dylika.

Då vågbrytare oftast kan säkras med eld sparas levande kraft; ofta bjuder de även gott eldlä för i beredskap hållna stötgrupper och

för motståndsnästen samt pjäsplatser för granatkastare, maskingevär och pansarvärn.

I lä för fientlig eld och insyn ordnas grupper av skydds- och eldställningar ur vilka fienden kan bekämpas i flank och rygg

Dock: se upp för raketer från flyg!

Vi finner alltså hur höjder, bergskedjor, skogspartier, vattendrag och träsk dels bromsar en fiende, dels splittrar hans kraft, verkar kanalisering.

Detaljer måste emellertid studeras noggrannare; terrängvärden måste bestämmas tekniskt-taktiskt.

En höjd verkar uppdelande, dvs trupp och material flyter förbi; det innebär en ansträngning att gå uppför, särskilt att bära tunga vapen och ammunition.

Stenblock, skog, berg i dagen ökar svårigheterna allt efter sin karaktär,

Berg i dagen ökar den egna splitterverkan (naturligtvis också fiendens — om man envisas med att offra folk på sådana platser).

Större partier bli "omflutna" av fientliga fordon.

Skogspartier måste ha en viss storlek för att bjuda skydd; mindre partier kan bli dödsfällor. Den anfallandes artilleri — raketer — grk är oftast i stånd att helt täcka in mindre skogsstycken: att suga upp och spotta ut dem.

Pansarelden når långt in i skogen och flyttar snabbt den skyddande linjen inåt.

Det fientliga infanteriet framför skogen skjuter på vad det ser = skogsbrynet.

Utnyttjandet av skogsbryn är därför ett särskilt problem.¹⁾

Faran för skogsbrand måste beaktas — resp utnyttjas!

Vattendrag fordrar en noggrann värdering av sin pansarhindrande förmåga.

Markens — strandens — bärförmåga måste klargöras.

Även om en ålinje hindrar fiendens pansar att gå över just nu så får man inte glömma

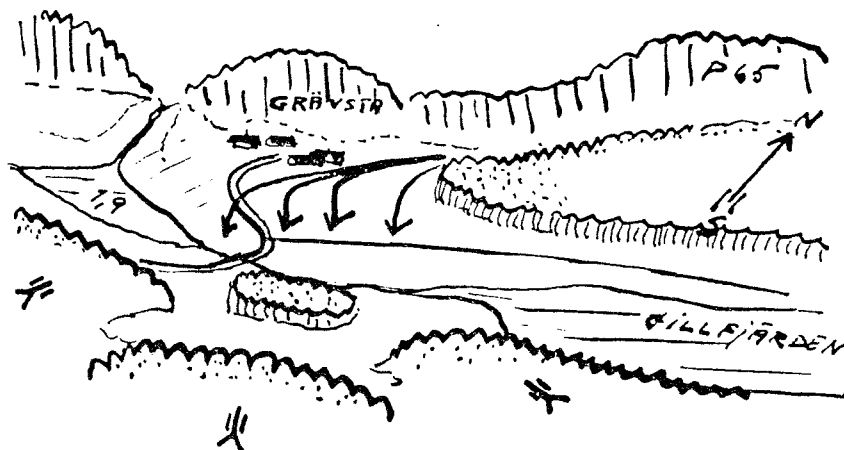
1) att pansarets eld kan skjuta sönder allt av trupp inom räckhåll,

2) en stillastående vagn skjuter bättre än den som kör — och

¹⁾ Se kap 12.

3) fiendens pansarinfanteri och pionjärer kan arbeta!

En ålinje bjuder många intressanta problem (se t e ån söder Grävsta — sjön 1,9 — Gillfjärden):

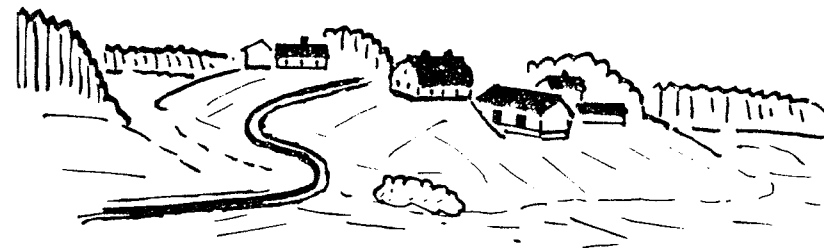
Terrängen sluttar från byn ned mot en smal, sumpig å, ut- och inflödet är omgivet av sump, som icke bär fottrupp.

Söder ån en enstaka höjd, där bortom öppnar sig en slätt, i sin tur begränsad av skog och berg i dagen.

En norrifrån anfallande, massanvändande fiende, hejdas av ån + eldspärrar. Ålinjen kommer att automatiskt draga till sig människor och eld — höjderna söder om ån bli säkert ohälsosamma. Mellan ån och byn — skogen — p 65 stockas alltmer norrifrån framryckande förband. Det är ytterst svårt att i utförslöpa stoppa förband av tung typ. Så bildas ett mot försvararen lutande målområde, begränsat förutom av ålinjen, av sjöarna och deras tillflöden. Egna, av just dessa sjöar (och berg, skog) skyddade, tunga vapen har att taga för sig av det upplagda smörgåsbordet.

Ålinjen bjuder egen sida flera fördelar, bl a: den är tydlig att se — även den sämste orienterare måste stöta på den; eld på nordsidan är plus; det är lätt att fastställa fienden och egna främsta linjer.

Då även fienden har fördelen av en bestämd linje (av stor betydelse för art och flyg) blir det självklart att lämna en terrängficka öppen. Denna bildas av slätten söder ån; här kan fienders eld rasa — det av hans infanteri som tränger in bekämpas med eld mot flanker och rygg. Höjden omedelbart söder ån är en typisk slaktbänk, som måste försvaras med eldlägen (ev en på läsidan väl ingravd stridsvagn + liten stötgrupp).

De röda svenska gårdarna väcker turistens intresse — säkert påkallar de också fiendens uppmärksamhet. En röd bondby på en höjd måste för fienden bli något gripbart; varje aldrig så främmande mongol kommer att skjuta på det röda och vita. Gården — husen — byn blir magneter för fientlig eld och trupp. Därav följer: det gäller för försvararen att tyckas vara där han icke är: "film-trupp" + eldspärrar får till uppgift att filma försvar. När fienden rusar in i byn är den folktom — i nästa ögonblick brakar den försvarandes moteld ner över de stormande; de källare de kryper in uti flyger i luften, minor och försåt ta' fienden med på luftturer.¹⁾

Orter (särskilt vid vägkorsningar) kan göra god tjänst som lockbete — i ena ändan av en större T-kanal drager de fienden till sig, försvarselden från kanalbankarna och spärreliden över pass — slussar sanerar och sätter fason på stormfloden.

*

Terrängen — elden blir så den i antal underlägsnes medel att komma till rätta med ett massanfall, en ångvälttaktik, som skapats och utvecklats på öst- och mellaneuropas slätter men som måste och skall brytas "i vår svenska terräng".

¹⁾ Att "Filma" försvar = att i ökenfortsstil springa från "glugg till glugg" för att lura fienden; därefter gäller det att ge sig av — gärna åt sidan och framåt och ge fienden en spark in i motelden.

Kap. 9 — Taktik och terräng

"Taktik ist die Lehre vom Gebrauch der Streitkräfte im Gefecht."

"I krig är allting mycket enkelt, men det enkla är svårt."

C. von Clausewitz.

All taktik måste grundas på de tre frågorna: *Vilken fiende? Vilken terräng? Vilka egna stridskrafter?*

En allmängiltig taktik måste med nödvändighet bli så allmän att den förlorar sin giltighet.

Det är uppenbart att t e ett ryskt anfall mot Norrbotten fordrar en taktik — ett ryskt anfall över Danmark—Skåne en annan. Strid mot en icke-rysk motståndare skulle fordra en tredje taktik osv.

Vid varje ex gäller det att jämföra just

1) *vilka var motståndare* (vilka egenskaper, utrustning, beväpning osv)?

2) *i vilken terräng* utspelades händelserna? (geografiskt läge, allmän typ, årstid, egenheter)?

3) *Vilka möjligheter står mig till buds?* (Trupp i jämförelse med 1) enl ovan och terräng enl 2)?

Atgärder och förfaringssätt — taktik — som kanske var de enda möjliga t e i Libyen bli ofta motsatsen i t e Södermanland.

Vad som var möjligt vid Suomussalmi är omöjligt med en trupp, som ropar på middagsmål kl 1700; Pattons raid genom Sydtyskland var betingad av speciella omständigheter och kan icke bli ett mönster i ett läge där pansaret måste gömmas undan och flyget kommer att få det trångt.

Självklart? Ja, självklart, men lika självklart användes 100-tals olika strider som bevis för något påstående; bevis som saknar allt värde så länge man icke

klart anger den allmänna ramen för just detta tillfälle och

försöker att omsätta erfarenheterna på *de aktuella förhållandena* — och *en viss angiven fiende*.

Nu har man emellertid att räkna med en fiende av rysk typ; därmed är fiendefrågan klar.

Återstår

1) terrängen; man kan räkna med fyra svenska terrängtyper: den mellansvenska, skogslandskapet, stadsterrängen och slätten.¹⁾

2) Egna resurser måste i möjligaste mån svara mot dessa lägen:

En fiende av rysk typ och egna resurser av småstatskaraktär, ställer krav på en taktik där terrängen måste ingå som ett aktiverat element.

Terrängen får icke vara endast stridsfält; försvaret måste byggas upp, grundas på *terrängens egenheter*.

*

Den småbrutna terrängens gråberg, bergiga skogsområden, kärr, sjöar och samordnade vattensystem och av dessa element formade zoner, kanaler, låglinjer, fickor osv måste avvinnas varje för egen sida skyddande egenskap; för fienden skall den tvinga till ett tidsödande och långsamt förfarande.

Problemet fienden i förhållande till terrängen är en kärnfråga; när varken fiende eller terräng klart angives existerar inga möjligheter för praktisk debatt.

Ofta kan en liknelse säga mer än långa utredningar: om en liten och fredsälskande man sitter i sitt hus och ser en känd slagskämpe trampa uppför yttertrappan med uppenbar avsikt att begå miss-handel eller dråp, gäller det för the little man att organisera sitt försvar. (Telefonen, med vars hjälp han skulle ha kunnat tillkallat polis har han kopplat av för att icke av grannen-busen bli ansedd som polisvänlig!) Den mindre kan knappast gå ut och anfälla sin fiende, det vore icke neutralt, men han kan möta honom i dörren. Resultat: "en tjock smäll".

Bättre hade varit att vänta *innanför och vid sidan av dörren*, uppkleven på en stol och beväpnad med ett slagträ: när busen stack in huvudet kunde den mindre ha slagit honom i golvet — hoppat ner på hans rygg och sövt honom ordentligt.

I mellansvensk terräng måste detta bli försvarstaktiken: när och om fienden slår in dörren: *Möt honom icke bröst mot bröst utan stå i skydd av dörrposten och slå ett dråpslag ur bakhåll!* Hoppa ned i nacken på honom och skär av en kroppspulsåder! (Underhållslinje.)

Liksom den lille lägenhetsägarens klubbslag fällde rånaren måste försvarseldens klubbslag träffa fienden i flanken och hellre i ryggen.

¹⁾ Fjällterrängen kan räknas som en 5., skärgården som en 6. terräng-typ.

En blick på kartan visar att förutsättningar icke saknas: berg (med skog), sjöar, kärr, bildar överallt kraftiga dörrposter, sjöpass och vattendrag bildar trösklar och vägar och stråk bildar korridorer som för in i lägenheten.

Att bilda front bröst mot bröst är att meningslöst utsätta sig för den anfallandes hela styrka; *han* önskar naturligtvis slå ett avgörande slag som ger honom tillträde utan vidare störningar.

Att bilda front parallellt med fiendens framryckningsriktning ger möjlighet att skapa den bästa försvarsfronten = anfall är det bästa försvaret.

Slaget, icke bröstet är den effektiva fronten; *fronten måste bli ett antal zoner, bestämda i form av terrängen och i antal och skala av fiendens massa.*

Den sammanhängande frontlinjen ersättes med en främre, i fiendens djupgrupperad eldzon, och med ett eldfoder i ett system av terrängfickor.

Skissen å motstående sida vill åskådliggöra dessa principer.

Ett "direkt"-försvar av ålinjen/sjöpasset å skissens mitt skulle ge angriparen chans att slå "med hela handen" dvs organisera och slå ut ett "normalanfall" (ev ett storanfall) som skulle "ge försvaret stora famnen" — och dödsgramningen.

Försvaret måste undgå detta öde — det måste "bluffa" försvar och efterhand släppa upp en serie av zoner och fickor och med stöd av terrängen skapa förutsättningar för *försvars-anfallet*.

Så blir *försvaret ingenting annat än inledningen till och en del av anfallet*.

(Även *under* anfallet måste serier av försvarsstrider utkämpas.)

I ett sådant försvar-anfall måste kombinationen eldlägen — jägare — spärrar — avreglande hinder och terräng — spela en stor roll.

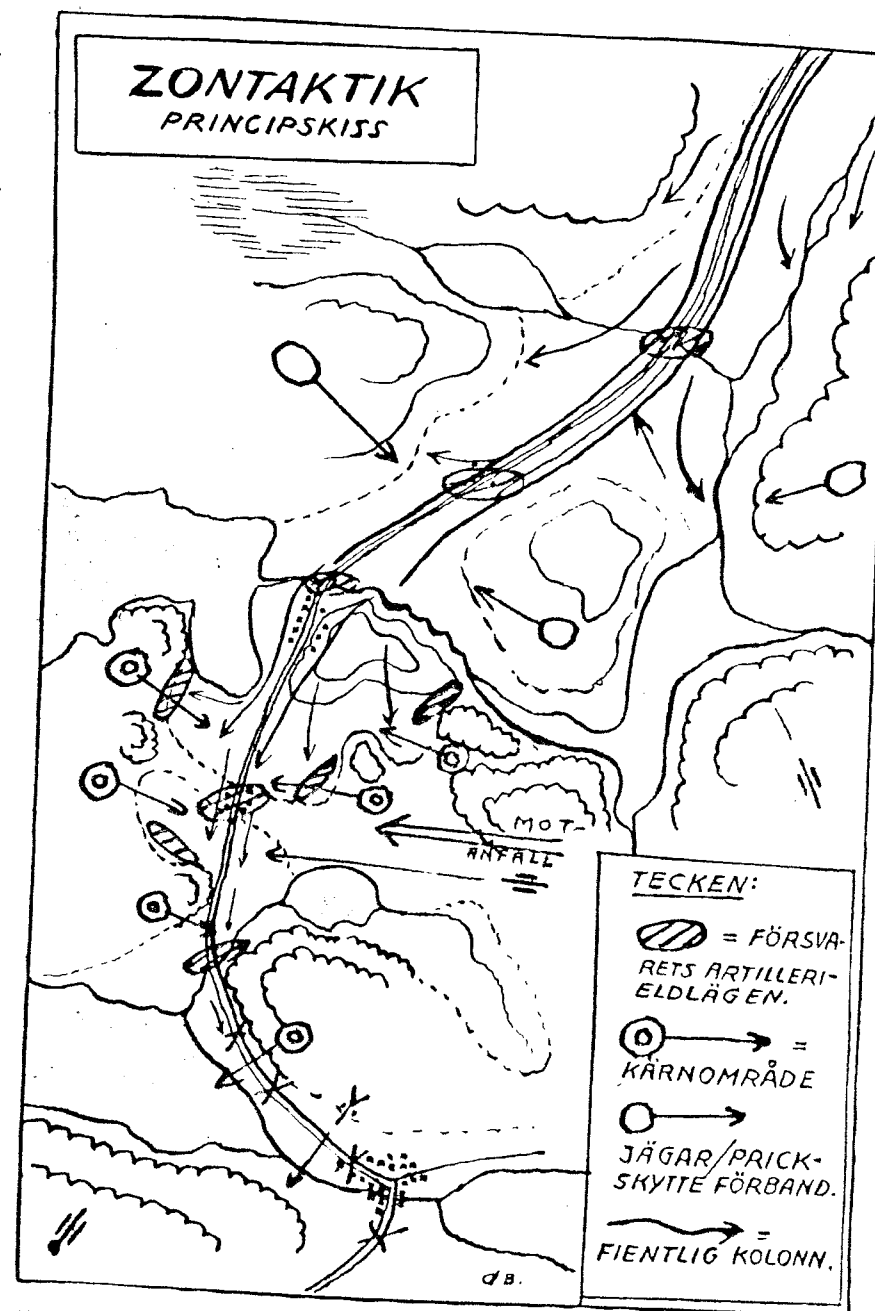
I ex enligt skissen måste man även räkna med en försvars "vägstyrka" som "krigar i kontinental stil" längs vägen; slag och "knuffar" ur bakhåll i förening med eld mot vissa av terrängens "trafikdelare" riktar in fienden i önskad riktning. Därvid bör man tillämpa ryssarnas förfaringssätt vid striderna i Ukraina 1941:

de minerade förvaltnings- och andra stora byggnader (hotell) i de stora städerna och väntade kallblodigt till dess högre tyska staber inkvarterat sig — då utlöstes en lokal jordbävning.

I terrängen blir detta: låt fienden — efter att ha "drivit undan" ett väl spelat "bluffförsvar" — rusa in i byar och pass, mot berg och sjöar — och slå sedan med eld mot och på dessa platser!

Med de moderna granatvapnen blir det möjligt att högeffektivt försvara en plats genom att bakifrån skjuta mot och på densamma.

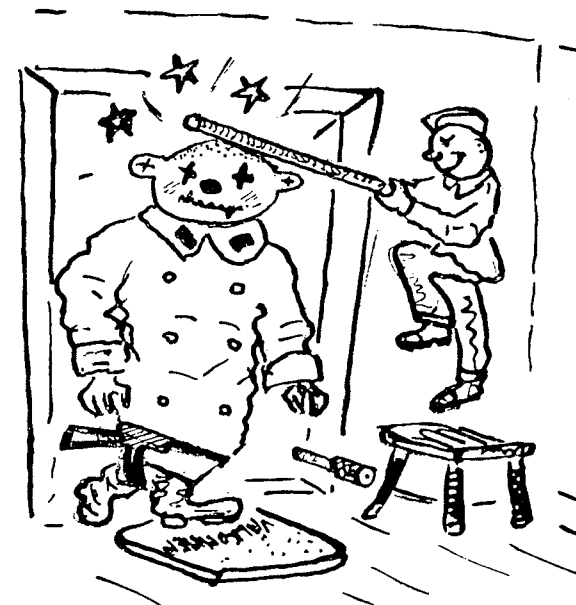
Brisader mot — icke människor i från.

Denna eld avgives ur terrängen hitom "dörrposterna" och riktas mot ryggen på den som trängt in i "lägenheten". Huggen skall utdelas med vilja att döda, men även den *avskiljande* verkan kan utnyttjas — avhuggna fiendedelar drivas allt längre in i zonsystemet i terrängens återvändsgränder och likvideras. (Se även sid 64 och skiss mot denna.)

*

Den tidiga människan jagade mammut genom att locka, hetsa eller driva djuren in i en terrängkanal (där de i övrigt måste röra sig — de vägrade för mycket för att klättra). Kanalen spärrades framför och bakom djuren och angreppet startades uppifrån kanalbankarna — icke med Språng — Framåt! utan med stenar, stockar och sannolikt brandpilar. Det var en urtida användning av modernaste taktiska principer; man släppte in fienden, stängde in honom, klippte av reträttvägen och dödade honom med slag ur bakhåll. Det var före kavaljerernas värjospel; det gällde den nakna existensen. Fienden av i dag har ungefär lika mycket gemensamt med den värjefäktande kavaljeren som mammuten hade; han skall behandlas som en mammut.

Riddartidens tornérspele är langesedan förbi — tyvärr! I dag gäller det att kallblodigt och fräckt vänta innanför "dörrposten" och slå ur bakhåll

Kap. 10 — En lånande lånerörelse

"Man kan vinna något endast då man är beredd att förlora något."

Mao-Tse-tung.

Man behöver icke förlora — endast låna ut terräng. Det måste bara göras så att utbytet blir så stort som möjligt, helst 100 % + låntagarens liv.

Utan tvivel en god lösning när det gäller affärer med en kund av massanfallstyp. Men går han med på transaktionen?

Det är fienden som anfaller och vill framåt. Terrängen tillåter emellertid endast att vissa delar av fienden rör sig i dess olika delar. En T-34 kan endast köra längs en väg eller på ett fält, som bär 33 ton — en "Josef Stalin" väger 60 ton. När man kört en tid, så är vägen oftast förvandlad till ett dike och sådana är inte direkt lämpliga för pansar. Pansaret måste ha olja, granater och stöd av följevapen/följetrupp. Detta betyder långa lastbilskolonner. Även om man här och var kan köra vid sidan av vägen, så måste man snart upp på vägbanan igen: i pass, i samhällen, vid broar och när man möter skog, berg, träsk eller mark, som icke bär fordonen.

Om man skulle skjuta frontalt på den första fientliga stridsvagn

Tyskarna använde sig som regel av ställningar på framsluttningar; Sovjetarmén fick goda mål!

man ser, så skulle fienden gnugga händerna: tackar, tackar, alltså där har jag de blågula gossarna. — Hallå! Här är pansarspetsen — får jag artilleriet! ... ja — just de' — röda gårdarna — ja, vid vägen hitom skogsbrynet! Ta' och bjud dem på 20 minuters helvete — fram med hela trotylgalan — tackar!

Låt inte fienden leka skolskjutning. Innanför skogsbrynet finns det ett hederligt svenskt gråberg med ett rejält eldlä på hitsidan. Där passar det bra med pv, hårt indraget intill bergets läsida (i lä för den fientliga flackelden) och med mynningen snett bakåt mot vägbanan.

Från bakhåll har man stora chanser att skjuta bort den angripande

Fienden kör in i skogen — han är nervös (det är en vidrig känsla, man stirrar i optiken och känner hur en mina sliter isär botten eller en pansargranat river upp sidan eller — — —). Nu passerar han backkrönet — runtomkring honom granar, gråberg, vitmossa — ingenting för den, som är född på stäppen. Äntligen — en öppning i skogen — en åkerlapp, snett bakåt höger ett berg — — — tjong — pang! — Det tog snett bakom tornet — mitt i hopen av följeinfanterister. Vagnen brinner, senapsgula klumpar rullar ned på vägen: kulspruteelden tjuiter ur gråbergets läsida.

De efterföljande vagnarna öppnar eld — framåt, ty framåt har de sin uppmärksamhet. Tyskarna försvarade sig frontalt (och så amerikanarna i Korea), längs med vägen, ifrån höjder och orter.

Vad händer nu? Framför skogen sitter fiendens följetrupp av — och springer hukande mot skogsbrynet. Artilleri vråks av vägen, eldrören gapar, starka avdelningar skjuter redan. På vad? På åkergläntan framför den brinnande tätvagnen och mot skogsbrynet. Byns röd-vita hus skjuts i trasor, direktskjutande pansarkanoner

sliter upp bräscher i skogens motlut. Men motluten tar emot, grå-bergets stormsida tål trotylskrällarna.

*

Föreställningen har börjat. — Men det fientliga infanteriet kommer upp i skogen och klättrar över berget? — Det gäller att engagera gossarna på ett förnuftigt sätt. Några egna LMG och några svärmar av prickskyttar öppnar eld från spridda punkter i skogens djup — och ett gott stycke på ömse sidor av vägmynningen! För där är luften tjock: där skulle tyskarna garanterat legat man vid man. Därför: låt fienden skjuta bort sin ammunition mot den tomma terrängen. — Det fientliga infanteriet på fältet har det ogemytligt: goda prickskyttar skjuter väl från höga träd i skogen — och ur sneda riktningar. Smutsgula figurer rullar runt och ligger still — de övriga springer och skjuter mot skogsbrynet. Det är så enkelt att skjuta bort ett magasin och fienden *måste* ju vara där framme. I det här fallet räknar man fel. — På vägen står lastbilar och stridsvagnar, försvarsartilleriets djupeld brakar längs vägbanans mitt. — Men anfallstrycket ökar. Nu springer en avdelning upp på berget och — där är ett par försvarsgubbar! Ett ögonblick endast — dom springer! — Efter dom — ned för berget: förbannelse — rakt på en bråte! Då brakar ett par eldskurar längs med och mot bråten. Omkull! — men fötterna kommer högre än huvudet och berget är hårt. Det sprutar rikoschetter — och rullgardinen går ned. —

*

Det kryper i landsvägsdiket! Ja, det vimlar av krypgubbar: de har eldledare med sig och säkert också en del annat klokt folk, som tar sig en blick på detta i deras ögon fördömda läge.

Alltså, försvarsuppgift = dikesrensning. Fräs på dikeskanten med ett par maskingevär och försök gärna med en granatkastare. Är dikesrensarpatrullen klar? Ett maskingevär på vardera sidan, ett par prickskyttar — pass på — vi rusar ned i diket vid — och sprättar opp eländet åt höger! — Klart? — Krypgubbarna pressar näsan i gyttjan — fram i skydd av berget, på dom snett bakifrån! — Kulsprutepistolerna knattrar, handgranater — pass upp på de fientliga stridsvagnarna! — Klart, färdigt — bakåt (eller om det passar bättre: över vägen och i skydd på andra sidan). — Men fienden kryper på — det börjar bli trångt vid gråbergssidan. Det är dags att byta våning. Rakt bakåt ser det illa ut: fienden vräker ut granater längs vägen, träd, gärdesgårdar och stenblock kastas i luften. Nej — bättre upp. Den egna eldledaren har planen klar; först så skakar vi om det rask, som ligger här till vänster om oss och sedan så rusar vi in där och så snett bakåt! — De egna gra-

naterna brakar ned mot berget — de flyttar sig bortåt — *nu!* — upp! — framåt! — och bort.

Från nästa höjd håller en eldledare (+ ett par prickskyttar) ögonen på det nu utrymda nästet vid gråberget: Pass opp — nu kommer dom nya hyresgästerna! Hurääh — — nu är dom en 20—30 stycken — *Eld!*

Granater mot gråberget är musik för de rätta öronen. —

*

Angriparen har fått armbågsrum på ömse sidor och längs med vägen. Hans tunga massor trycker på: telefon till chefen: "Se till att Ni kommer igenom skogen kamrat eller fan skall ta' dej". Det går också framåt längs vägen: försvararen har blivit normal. En *eldstark och rörlig styrka går ryckvis tillbaka längs vägen*¹⁾ — längs vägen! "Kamrater — ni ska' se att de här blir ett riktigt normalt krig vad det lider. Vi ska nog lära dom där gubbarna att ta' stryk!"

Man når igenom skogen, passerar ett genomsprängt gråberg, vägen är uträdd. Pansarspetsen är redan igenom och en hop följebilar, infanteri går fram på ömse sidor. Men det vill till goda ögon för att se några ledningar i den sönderskjutna och risiga terrängen: ett brak och bergssidorna bryts ned på körbanan. Fientlig order: Uppröjning! Dit med folk och sprängmedel och gör körbanan fri! — — Då brakar den första brisaden ned i sprängbrottet — den nästa är en luftbrisad. Ett osympatiskt jobb att röja upp bland meterhöga granitblock när ståltrasor sprutar i alla riktningar. — Fienden går fram på ömse sidor av brottet på vägen. Han kan arbeta och försöker ordna en kringgångsväg. Försvarets prickskyttar får rika tillfällen. —

*

Ur nästa eldlä slår försvarets pv-eld bakifrån på nytt mot fiendens pansarspets. Denna gång går det fientliga infanteriet löst på gråbergets stormsida. Men försvaret har olika och omväxlande metoder: den här gången brakar försvarselden loss mot vägbrytarbergets stormsida! Angriparna sköljs av. — Fienden kämpar sig fram i vägens låglinje och når nästa öppna ficka. Låt honom gå på! Hans eldledare får äntligen ett "normalt" terrängstycke! Han låter sin glädje få utlopp i vagnslaster av stål och trotyl. Det motstående skogsbrynet flyttas hitåt inför trycket — var alltså gärna någon annanstans! Förbered samma historia som hittills och vänta till dess att fienden har laddat upp i sitt skogsbryn. Snart ligger hans gubbar på varandra: ös över dem med granater. Slagning

¹⁾ =Försvarets "bluffstyrka" som drar med sig fienden in i försvarets förberedda bakhåll.

längs skogsbrynet och djupeld längs vägen. Och på dem snett bakifrån innan de har hunnit byta ut spränggaserna mot frisk luft. Bort — och på med mera granater. — När han rusar ut över fältet — sitt vinkelrätt mot hans upploppssida och slå in njurslag. Men det gäller att komma ihåg: Du håller i ett modernt automatvapen (motsvarande) — Du behöver inte fram och peta på fienden — sitt lugnt i Ditt hål och låt eldskuren göra jobbet tvärs över fältet. — Om fienden rusar in i skogsbrynet: sitt kvar och skjut honom i ryggen, resp tag hand om de av hans gubbar, som rör sig längs vägen. — Komna så långt, har säkert invändningar och frågor hopat sig. Låt oss se på dessa problem. Men först är det ändamålsenligt att klara ut en del begrepp. Dessa skall skärskådas i kapitel 11.

Kap. 11 — Buffertar, kärnområden och bakhåll

"Den moderne infanteristen måste vara en terrängkonstnär".

Liddell Hart.

Inför massanfallets omvärdering av alla värden räcker det inte med enskilda terrängkonstnärer. Taktik-teknik och organisation-beväpning måste bli instrument för en speciell uppgift, den att bromsa, dela upp, hugga av och bitvis slå sönder övermakten.

Den fientliga eldens massa utövar ett hittills okänt tryck — frontalt och vertikalt — mot djupa frontzoner. "Den främsta linjens" terrängföremål kommer att få sina stormsidor sönderslagna av anfallselden. Redan den gevärskalibriga flackelden har stor verkan å motlutande terräng. Nu vräker granatserier upp trotylbrakande kratrar i och över varandra. Den anfallande skjuter mot skogsbryn, höjder, hussamlingar osv med icke blott gevärskalibrig automateld utan med pansargranater med upp till 15 cm kaliber. Denna eld sliter snabbt upp trasiga bräschers i frontzonens främre delar och åter sig in till dess den kan fångas upp. Artilleri- och granatkastareld arbetar vidare på djupet och i samverkan med markstridsflygare. Därvid är dock att märka att det ryska flyget 1944 i huvudsak höll sig över den främsta frontzonen; det långskjutande artilleriet var även relativt sparsamt.

Hur skall man:

*

- 1) hejda fienden, hindra honom att flytta fram sina eldbaser?
- 2) göra detta utan att få de egna frontförbanden sönderslagna tillsammans med terrängen?
- 3) få fatt på fiendens fingrar och hugga av dem — utan att själv huggas sönder?

När fiendens krypgubbar stöter på motstånd plöjer de åtföljande eldledarna om motståndsområdet med sina granater. Så gör han ett normalanfall och känner efter jordmänen. Är det dags att harva? Om inte så plöjer han en gång till och grundligare. Men allt detta skjutande betyder långa transporter av granater; försvaret måste eftersträva att ton efter ton brakar ned i terräng som har

utrymte! Krypinfanteriet är artilleri-(raket, grk)-massornas kän-selspröt och dessa känslspröt följas av ögon. Det gäller därför att slå ihjäl innehållet i diken och buskrader.

Krypandet gav resultat mot tyskarna (och i Korea) därför att försvaret var (eller blev) linjärt och passivt. Man visste eller ana-de att det kröps, men man gjorde ingenting av värde för att få slut på eländet. Varför? Av många skäl, främst: det är icke så enkelt att under hård fientlig press tillämpa ett nytt förfaringssätt — det är svårt redan i fred. Men även om detta var klart hos många lägre chefer (till följd av egen vidrig erfarenhet) så blev det som var sanning framför fienden (och en blodig sådan) tvivelakti-gare ju längre bort den ansvariga staben låg. Det finns en fiende som har sänt fler soldater i döden än man anar: den militära kon-servatismen. Man vill ofta icke erkänna att fienden kan göra nå-gonting som man icke återfinner i det egna reglementet. Detta var några av de faktorer som gjorde att det icke var så svårt att vara krypgubbe. En helt annan sak blir det om försvararen är organi-serad och beredd för att med våldsam överraskning rensa upp i diken och kan krypa bättre och träffa bättre, mycket bättre. Då kryper känslspröten samman och sluter ögonen: masseldens syn-skärpa nedgår med över hälften.

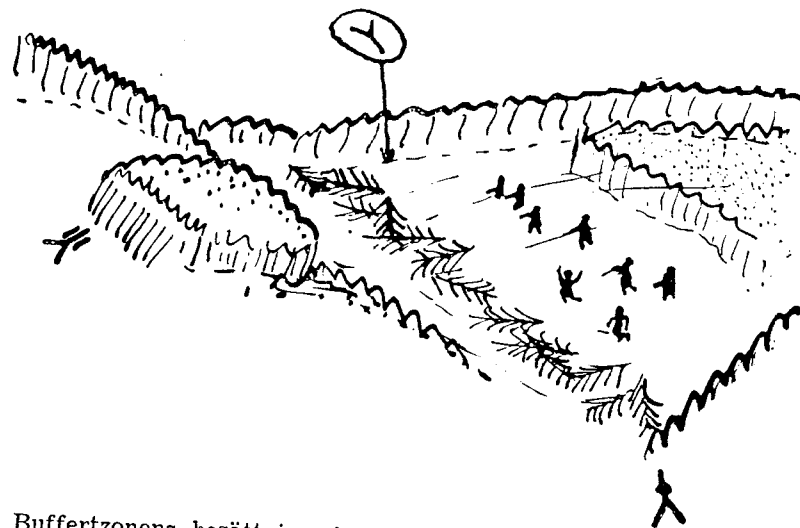
Men att krypgubbarna ligger fast betyder nära stridskänning för fienden. Alltså kommer han med ett lokalt anfall. Därför: bort med de dikesrensande försvarsförbanden. Fienden rusar in i skogs-brynet — han må gärna springa en bit. När han icke stöter på motstånd — vad gör han? Detsamma som de flesta i ett sådant läge: han blir tveksam och frågar sig — var tog dom vägen? Be-svara frågan med en eldskur i hans rygg.

*

Terrängens främsta delar bör organiseras som en *buffertzon*. Inom denna zon har man att räkna med fiendens hela kraft (avta-gande i egen riktning) — *följaktligen måste besättningen vara så fåtalig som möjligt*.

Buffertterrängens detaljer måste byggas in i bufferten. Bergsidor, berg i dagen, träsk, stenbackar, åkerbitar osv måste bli de städ mot vilka eldlägen från artilleri, raket-salvvapen och grk slås ut. Jämför verkan av t e en kspkärve i en jordvall och emot ett stenröse! — En fientlig granat som slår ned i t e en sjö gläder sig den fientlige frontsoldaten åt, skjut den mot berg i dagen så slår det lock för örönen. Buffertzonens organisation måste tillvarata alla möjligheter för att ge fienden plats på terrängstaden. Ge honom bara tid och utrymme så kommer han. — Terränghinder måste kompletteras med spärarrar, bråtar, minor osv. Därvid är avreglande hinder av stort

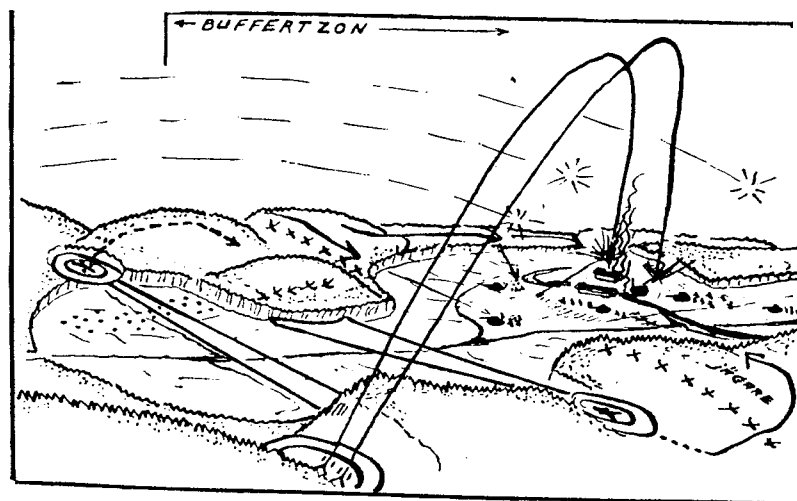
värde — fienden tvingas in mot förberedda eldlägen. Särskilt verk-samma bli hinder å hitsluttning av gråberg: fienden rusar över bergryggen, i medlutet hejdas han av hindret och slås sönder mot berget.

Buffertzonens besättning bör utgöras av jägarförband med ett starkt inslag av prickskyttar, se kap 48 samt (i större samman-hang) av stormenheter med direktskjutande granatvapen. Dessa buffertstyrkor har att i intimaste kontakt med eldledare samla upp fienden (i anslutning till staden) och fixera hans läge till av för-svaret utlösta eldlägen. Striden måste kännetecknas av fräckhet och goda nerver. Ex: fienden går fram emot en glänta i skogen — han tror att motståndaren ligger i bortre kanten — och det gör du tyvärr också? — ligg istället i fiendekanten och skjut honom i ma-gen. Man kan springa undan, hoppa ned utmed en bergsida — fien-den följer efter — och springer på en eldskur från ett dolt automat-vapen. Man kan locka fienden till en ilsken rusning mot en för-huggning och låta ett eldläge städa upp.

En buffert måste fjädra: stormenheter utnyttjar fiendens flanker och ryggsida för till tid och rum begränsade anfall. Om fienden hinner ordna sig — bildar en igelkott — ös över honom med gra-nateld. Genom att rätt utnyttja terrängens möjligheter blir det möj-ligt att bakifrån verka mot fientliga utgångslägen för anfall — skjuta in i hans skydd. Anfallstötter ansätts för att från tagen ter-räng bakifrån träffa fienden om han går fram över öppna delar. Fienden kommer att få ett helt nytt stridsledningsproblem; chansen för att hans eldvalsar hamnar över hans egna avdelningar blir stor

— han blir forsiktig, langsam, og förlorar tid. Förutsättning är att buffertzonen förfogar över *starka, självständiga, rörliga granatbaser*. — Prickskyttar får högklassiga mål: 1) Fiendens officerare måste vara aktiva — de synas. 2) Fiendens eldledare måste långt fram. 3) Fientliga sambands- och rapportkarlar måste springa öppet. Egna prickskyttar kan gömma sig och specialisera sig på t e fientliga radiosignalister osv.

Tecken: Kärnområde med förberedd skjut-riktning
 x x x x Spärrar, bråtar, hinder
 Minering
 ~~~~~ Buffertstyrkor

— Ja, men fienden går igenom skogen (terrängen) på bred front och kammar ut buffert-gubbarna? På en manöver är detta redan icke så enkelt, i fält kan varje steg vara det sista — goda skott får alla anfall att ligga fast. Dessutom — fienden älskar skogen lika litet som västerlänningen älskar stäppen.

De svenska gråbergen tål en hel del; t e direktskjutande 15 cm kanoner imponerar icke på granit. På läsidan bör försvarets kärnområden organiseras. Ur dessa kan man arbeta rätt ostört.

Är icke kärnområdena stödjepunkter? —

Den enskilde soldaten, förbandet är de sanna stödjepunkterna; en karl som vill och kan slåss är en stödjepunkt var han än befinner sig.

Kärnområdet är ett av terrängen särskilt gynnat område:

- 1) det bör erbjuda eldlä mot fiendens eld,
- 2) det skall kunna försvaras med eld ur sidoområden,
- 3) det bör icke direkt kunna anfallas av fientligt pansar och även hans infanteri skall tvingas till anfall i ogynnsamma riktningar = visa baken åt flankerande vapen,
- 4) det skall vara svårt att närmare fastställa: dess linjer flyter ihop, bli obestämda; dess eld träffar fienden i bakhuvudet,
- 5) de i området insatta skytteenheter har säkringsuppgifter; ur kärnområdet arbetar elden,
- 6) kärnområdena gör tjänst som basområden för anfallsstyrkor — "mellanlandningsplatser" för dessa.
- 7) områdets terränghinder fullständigas med eldförsvarade spär-
rar, bråtar och minor,
- 8) områdets atomkärna(or) är tunga vapen (strv) de insatta grenadjär-, jägar-, prickskytte- och stormenheter omge des-
sa atomkärnor som elektroner; hela systemet rör sig (om nöd-
vändigt) inom området = flyter på terrängen.
- 9) därför bör varje man/vapen förfoga över flera grupper skyddshål/
rävlyor/eldställningar i kärnområdets olika sektorer = man kan
"byta våning" allt efter lägets växlingar.

Berg i dagen hindrar icke blott fiendens stridsvagnar, även de enskilda soldaterna går hellre omkring dem, längs låglinjer. Spela teater en kort akt vid entren och bort — åt sidan! Släpp sedan in dem i låglinjen. Den fientliga eldledaren har äntligen ett hemvant mål — ett åkerstycke. Jord, träd, gårdsgårdar och rullstensblock kommer att kastas upp i en kokande atombomssvamp och där bak-
om vrålar T 34:or och ett infanteri, som låter sin ilska, ängslan, hemlängtan och traditionella anfallskraft rusa ut över de sönder-
slagna åkrarna. Vad skall man göra åt detta? Låt hela föreställ-
ningen rulla vidare — men sitt på parkett = i eldlä hårt indragna
grupper av djupa rävhål och med mynningar och näsor pekande
vinkelrätt mot fiendens upploppssida. När han når botten i fickan
— sekunden innan! — ta tag i dej själv och i varje man, fram och
skjut för att döda. Han springer framåt, bedövd, berusad av den
egna elden, av pansarmotorernas dån, av raketerernas avgrundsbröl.
— Du måste ha huvudet kallt och skjuta honom i rygg och nacke.
Detta måste gälla som princip; för den enskilde skytten och för
varje chef: låt dem rusa förbi — upp och skjut dem ur bakhåll! De
i läsidorna indragna, av buffertzoner, spärrear och i eldlägen skyd-
dade kärnområdena bli ytterligt svåra att lokalisera från angri-

parsidan. De stora bakhållen utlösas ju tämligen djupt inne i försvarsområdet: det ryker, brinner och dånar. Hans förbindelser slås sönder, folk stupar, försvarselden river upp den anfallandes stridsledning. För den anfallande är det närmast tacksamt att bli påskjuten rakt framifrån: alla hans anfallsförberedelser kan då ske enligt modell från övningsplatsen. Men när man har fienden i ryggen är det däremot ett mästarprov att organisera ett anfall. Ju djupare in man ligger fast, ju värre; om förbindelsevägen klämmas ihop (försvarselden tränger upp anfallskolonnerna mot ett berg eller mot ett vattendrag) är kvävningsdöden nära. Framåt ser man i regel mycket litet när anfallet väl rullar, bakåt är det ännu svårare. Det gäller ju inte bara att se, att där är dom! — man måste få dit granater!

Det kommer an på försvaret att komma först. Den anfallande vill ha tag på sin fiende, vill få utlösning för sin hopade kraft. Om han icke finner oss där han trodde sig ha oss uppstår tvekan och osäkerhet; när han halvhukar och inte vet fram eller tillbaka är tiden inne för våra granater (och ev en våldsam stöt ur bakhåll).

De av angriparna som trängt in i en terrängficka skall alltså slås samman i dess *inre* del. Därvid vinner försvaret:

- 1) överlevande får löpa gatlopp,
  - 2) de bakomvarande får ingenting veta och
  - 3) viktigast: den fientliga anfallsledningen blir blind, resp — i större sammanhang — blir av med den knytnäve den slog fram.
- Den blodiga armstumpen höjer icke anfallslusten.

Fienden har radio? Ja, men det är en mycket svår sak att leda eld bakåt när man själv pressas mot marken av eldskurar längs ryggen mot nacken. Desutom ger terrängen oförändrat skydd för motståndsnästena mot de frontalt skjutande fiendevapnen; man kan anta att en mycket stark sammanblandning av fiendens eld och trupp kommer att ske.

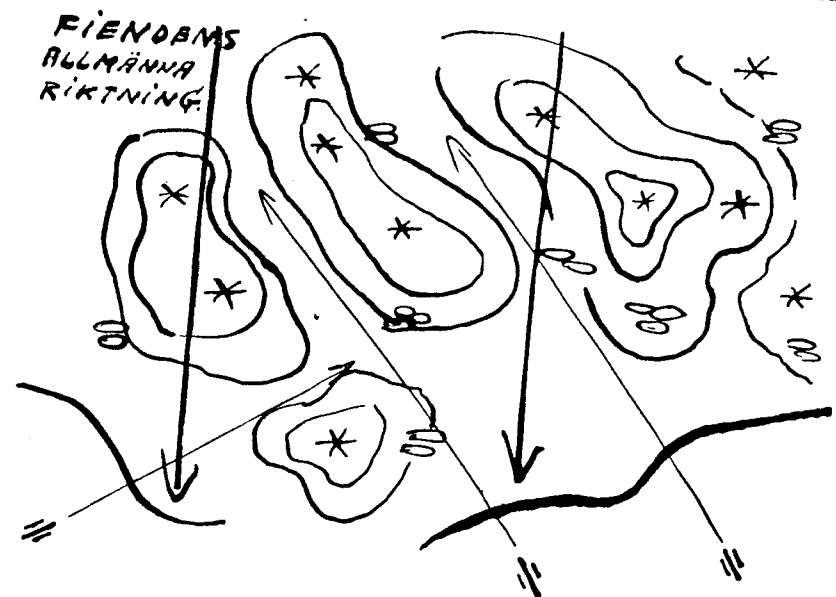
Men fienden skyddar sina flanker med patruller? — När anfallet rullar och motsidan ger sig av i "ordinarie stil" är det mycket svårt för anfallscheferna att *icke* utnyttja framgången. Flankpatruller blir alltid efter: de har besvärlig terräng, skog, motlut — alla söker sig gärna ned mot låglinjen.

Beslutsamma knuffar är goda hjälpmedel när det gäller att ge fienden en passande korvform = kolonnformering längs stråk och låglinjer.

Men är icke risken med en sådan buffert- och bakhållstaktik den, att försvarstruppen skjuter på egna avdelningar? Denna risk är alltid stor; helt elimineras kan den endast med gruppering som på skol-skjutningsbanan. Den är tillfinnandes vid varje djupgruppering

och blir minst vid den "organiserade oordning", som kännetecknar det rätt ledda zonförsvaret. Där vet alla att man blir tvungen att skjuta mot egen terräng, ja att det kan vara önskvärt. Tänk först och skjut sedan! måste övas. Den småbrutna terrängen ger också goda möjligheter att skjuta i olika våningsplan, dvs mot olika höjdlinjer och fienden måste drivas ned i terrängens lägsta delar. Antalet eldledare och eldledareassistenter måste ökas, likaså antalet observatörer. *Artilleriets eldlägen måste vara systemets stomme.* Enkla skisser och flygbilder underlättar stridsledningen och reglering av eldlägen, spärrar och truppkkanaler.

Även om terräng förloras ur sikte är den därmed icke förlorad i taktisk mening. T e: ett gråberg hindrar fiendens pansar vare sig det ses av försvaret eller icke — och det kan ev nås av granatvapen. Ofta kan detta bli en fördel: fienden blir bekvämare dvs han söker sig helt fram i låglinjer och försummar sin bevakning. Därför är ett noggrant studium av fiendens terräng mycket lönande. T e: där står han i eldlä, där rör han sig, där vilar han osv. Eldhugg riktas mot hans anhopningar. Egna i fienden infiltrerade eldledare (+ jägare + prickskyttar) kan göra stora saker. Från träd (på berg) har man en god överblick: håll ett öga på låglinjer på fiende-

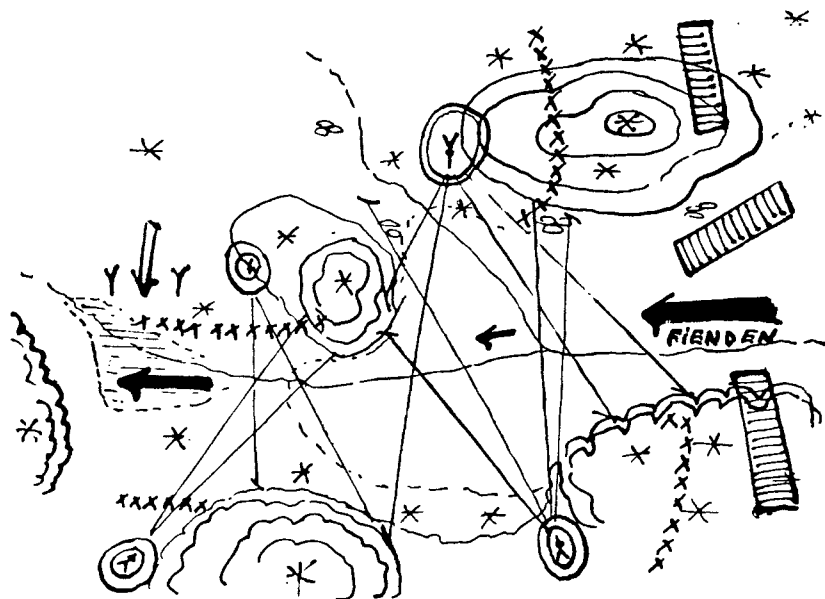

Man måste söka "bränna ur" fiendens skyddsmöjligheter

sidan. Det gäller att komma ned i dessa och blåsa splitter längs med sidorna (bergsväggarna) även om elden måste avges som "oob-serverad".

Den höga rörligheten inom buffertförbanden måste paras med täta lägesrapporter förmedlade av bl a ordonnansofficerare. Slutligen måste truppen i nödlägen kunna krypa ihop i sina hål och icke tveka att skölja av sig fienden med granater ur egna eldbaser. — Med radio ledda prickskyttesvärmar bli i stånd att dämna upp passande delar av den fiendliga stormfloden till dess att egna granatvapen sätter igång.

Men om fienden trots allt bryter igenom fickans botten? Det gäller att ha olika möjligheter i beredskap, t e: 1) reservficka, 2) berg, sjö, träsk — han kommer inte längre, 3) han kan bryta igenom och hamna på ett öppet fält — ge honom en spark i rygglutet och skjut ned honom på fältet, 4) han kan ledas (tvingas) in i en smalande dalgång, där en spärravdelning klipper av förbindelserna, 5)

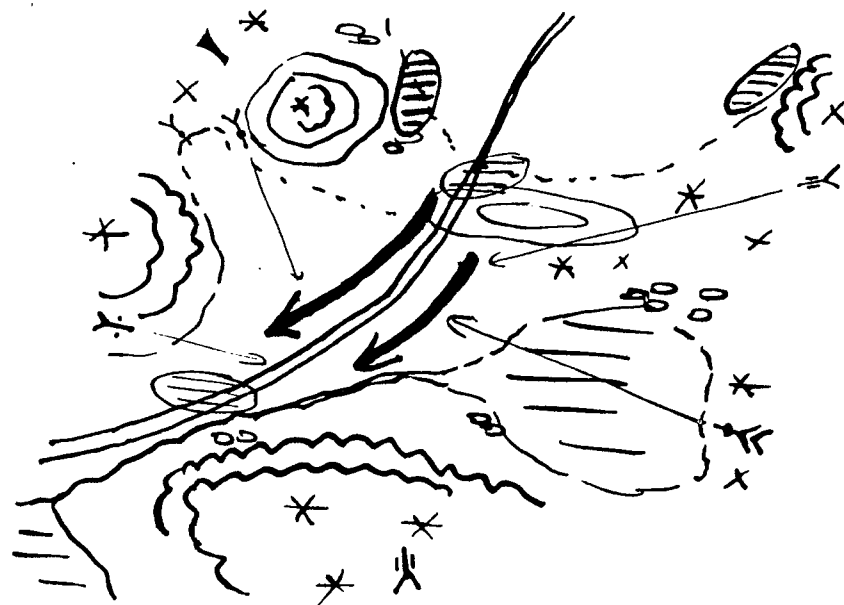

Fienden kan släppas in, "slussas in" — och frontalt mötas av t e sjö — träsk — berg; motanfallet ansättes i hans flank/rygg och pressar honom mot den ogynnsamma terrängen

han kan följas av en bevakningstrupp, som naggar i kanten och drar till fångstnätet. En försvarstrupp som är vand till att springa bakåt när fienden går förbi har inte stor chans när "1 mot 10 ställes"! Om den däremot behåller nerverna i ordning så försvinner *fiendens* chanser. Emellertid blir det nödvändigt att all personal inom frontzonens hela djup är i stånd och beredd att bekämpa en inbruten fiende med samma lugn och kraft som dikesrensarna har att visa längst fram.

Under avreglandet av fiendliga utbrytningsförsök framstår zontaktikens alla fördelar:

- 1) Fienden riktas in i riktningar som för honom är naturliga. Han måste röra sig på vägen och dessutom får han i sin hand påtagliga ting, såsom hus, vägskäl, osv,
- 2) De öppna områdena överlämnas (med förbehåll!) till fienden = till låns. Därmed är kravet på goda målområden tillgodosett,
- 3) Pass och kanaler ägnar sig speciellt för våldsamma eldhugg mot fienden = han delas upp; varje del kan slås samman med eld ur flera riktningar,

- 4) berg (skogen) och vattendrag regler av fienden och bildar påfyllningstrattar; flaskbottnarna utgörs ofta av samma goda material,

Kommentar till motstående skiss:

Försvarets eldlägen mot och på bergssidor (motsvarande) tvingar in den anfallande i ett system av "eldfodrade" terrängfickor.

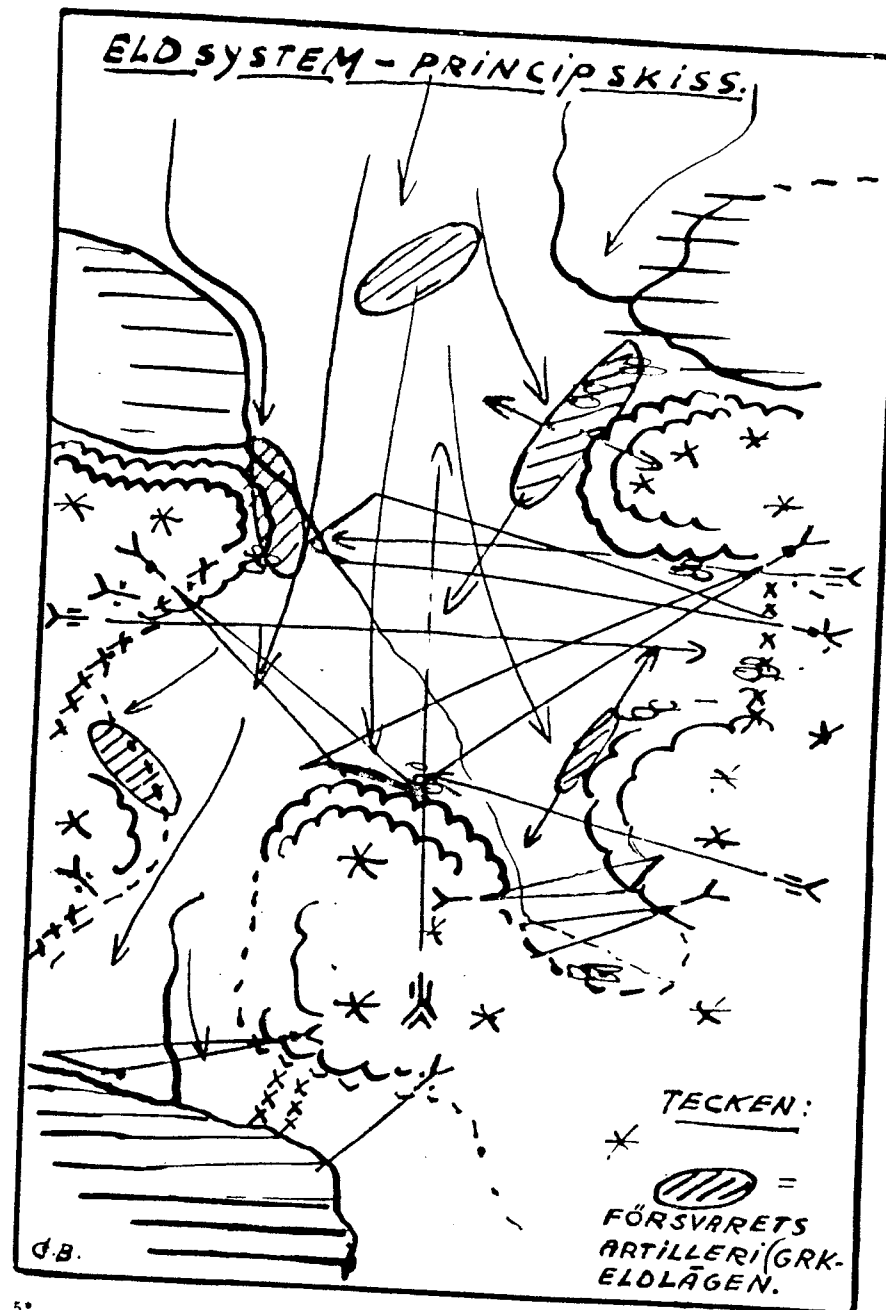
De anfallande strävar alla efter att få skydd mot försvarselden mot en frontal/sned sådan.

Här kan försvarselden avges tvärs över en T-kanal/ficka — den försvarande kan skjuta som på skolskjutningsbanan: *fienden tvingas röra sig på och mot skottvallen.*

Fientliga avdelningar som svänger in mot ett kärnområde utsätts för eld ur alla riktningar — en avdelning som "i skydd" träffas av granateld i ryggen snubblar på paniken. Under eld *framifrån* gräver sovjetisk trupp snabbt ner sig — eld *bakifrån* blåser ofta bort viljan.

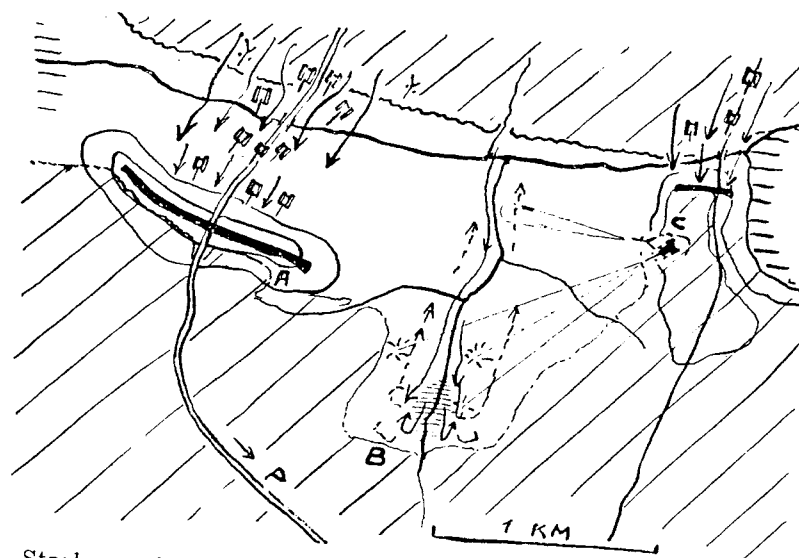
Den fientliga eld- och stridsledningen blir ytterligt försvårad — försök till omgrupperingar ger försvararen ökade möjligheter till slag ur och i nya riktningar.

(Se även sid. 48.)

- 5) Den egna eldens verkningsmuligheter utjamnar skillnaden i volym.
  - a) den frontala anfallselden undandragne eldbaser (och vapen) kan oppna en overraskende slagartad eld mot fiendens flank och bakhuvud,
  - b) flankerings- och understodsmuligheterna okas enormt; de olika zonvaggarna kan avskarmas med parallella eldsparrer. Motstotter kan understodjas med slattermaskiner av brisader (automateld). [Egen granat(automat-)eld kan avges vinkelrett mot egen anfallsriktning; risken att skjute egen trupp i bakhuvudet forsvinner.]
- 6) Eld kan laggas mot egen terrang, sarskilt dar fienden ar mest anhopad = honom frontalt motstode terrangpartier. Sadana partier kan forsvaras med:
  - a) kasteld ur omradets djup (grk),
  - b) flankerande eld framfor stormsidan, och
  - c) mot stormsidan riktad eld = i ryggslut och bakhuvud pa fienden.

Har ett ex pa bakhallstaktikens resultat i strid. Vid de har da striderna i Kurland 1944 oppstod standigt mycket kritiske lagen for det i manskap och vapen otroligt underlagsna tyske forsvaret. Skissen visar ett sadant krislage.

Starka sovjetforband riktade valdsamme anfall mot hoiden A i avsikt att over denna bryta igennem i riktning P. Aven vid C var

trycket hårt. Till följd av ställningar på framsluttningar ökades försvarets förluster för varje minut. Chefen vid C gav order om att kompanireserven skulle sättas in — en kanonvagn och en skyttegrupp. Kanonvagnen kunde dock inte köra fram genom den svåra terrängen på höjden. Pjäschefen körde in vagnen i skydd och avsåg att anmäla sitt läge då han observerade att ungefär två sovjetkompanier kröp fram i diket mot B och började samla sig i skydd av torvhögar. Den unge underofficeren insåg den dödliga faran och öppnade eld med spränggranater (75 m/m). Verkan blev förbluffande. Kryp-gubbarna rusade framåt för att söka skydd i torvtäkten i tro att elden som vanligt kom framifrån. "De la' sej i lager på varann' och visade ryggen åt oss. Vi sköt direkt in i klumparna och slet sönder alltsammans — de' va' nästan kusligt. Så på en gång börja' dom ge sej av bakåt och hade inte ens tid att springa i diket — korporal M. sprang fram mot diket och sköt mejning med sitt LMG". — När dikesavdelningen sprang bakåt måtte angriparna vid A och C ha blivit osäkra — anfallen upphörde. — Kompanichefen föreslog sin underofficer som lämplig ägare till ett järnkors: Han fick ett — men med tvekan. Ty — förklarade någon "frontal" herre i fördelningsstaben —: Underofficeren hade visserligen löst sin uppgift (!) *men han hade därvid inte fått fientlig eld på sig!* — Hade han kört omkring en stund på höjdens fiendesida och återvänt med vagnen full av döda och sårade så hade han fått sitt järnkors *utan* någon tvekan.

Det fientliga markstridsflyget? Detta kan bli farligt; det kommer att cirkla över förmodade kärnområden. Men just detta ger en chans åt lv, som kan konsten att vänta. I Polen lyckades en 4-pipig 20 mm lvpjäs att plocka ned ett halvt dussin fientliga Jabos genom ett enkelt knep: De fientliga flygarna bevakade noggrant ett tyskt batteri, vilket hade sin plats i ett skogsområde. En skadad pjäs (bärgad av batteriet) placerades i skogsbrynet och frivillig personal åtog sig att öppna eld. 400 meter därifrån hade 4-pippjäsen grävt in — ombyggt med sandsäckar och maskerats. När kanonen i skogsbrynet öppnade eld, svängde omedelbart en Jabos in för att tysta pjäsen (servisen försvann i en — undantagsvis — prima betongkällare). När Jabosen gick i skjutläge visade den buken åt lvpjäsen, som brakade på för fullt. Från lv-ställningen räknades efter ett par dagar tre Jabos-vrak och tre andra brakade ned i skogen. Ytterligare några försvann med svarta röksvansar efter sig.¹⁾

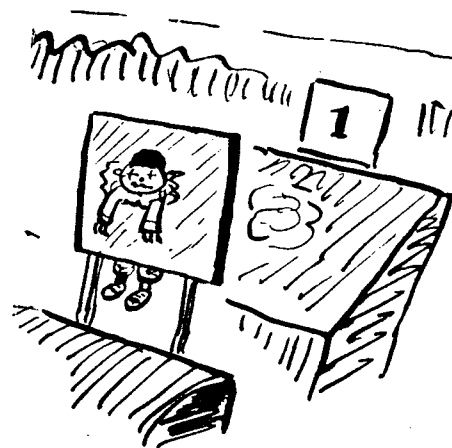
Men fiendens artillerimassor — kan de inte snabbt slå sönder skogen? — De flesta skogsområden är av den storleksordningen att de förmår svälja även ansemliga skrovmål à la Russe.

1) "Jabos" = "jakt-bomb" = attackplan.

I Hürtgenskogen¹⁾ kämpade man snart i ett virrvarr av sönderslagna trädstumpar och i dessa inflätade stammar, alltsammans inbakat i gyttja och taggtråd. Striderna i ett sådant område bli av våldsam intensitet; snabbt går det i varje fall icke. (Även om understödet från allierade flyges från avlägsna baser betyder dock minuter och timmar idag mer än tidigare dagar och veckor).

Är icke risken för nervositet stor när fienden bryter igenom? Botemedlen mot dåliga nerver är bl a:

- 1) Kamp mot den traditionella frontbildningen; *slagordningen måste ersättas med bakhållet*,
- 2) *Bred taktisk utbildning för varje man* rycker undan en orsak till nervositet: varje man vet att det bara är bra att fienden rusar över vissa fält, tager någon by osv — ju säkrare skall han slås samman. Ingen trupp är för dum; intresse och vilja från befälets sida + en bit krita kan åstadkomma under. Varje man skall kunna säga: "Där springer senapsgubbarna och tror att dom gör ett genombrott och vet inte att det stavas sammanbrott!"
- 3) Ökad kännedom om hur fienden ser på terrängen, kännedom om egen och fiendens eldverkan är andra nervlugnande medel,
- 4) *Spaden!*
- 5) Att kunna skjuta och träffa är en oöverträffad nervmedicin.

Varför erbjuda Dig själv som figurtavla åt fienden?

1) Vid Aachen.

Vänta bakom kulfånet och
låt honom kika runt hörnet
— skjut när Du inte kan
bomma

Att veta sig kunna vänta tills man inte kan skjuta en bom tager bort en hel del av osäkerheten i ryggsletet.

Är detta zonförsvar icke extra kraftkrävande?

Ett frontalt försvar av vare sig linje eller stödjepunktskaraktär skulle vara ett försvar sådant fienden vill ha det. Det skulle ge honom möjlighet att slå med knuten hand; nu tvingas han att stöta med spretande fingrar. Mellan varje finger får han ett gråberg ur vars läsida stålskrapor frotterar fingrarnas sidor. Berg, skog, träsk och vatten väntar endast på att komma till användning. Varje stridsvagnshindrande berg, träsk, vattendrag är en pålitlig medkämpe. Sant är att behovet av spärrar, bråtar och minor är stort; arbetstrupp med de rätta medlen: grävsopor, tryckluft, betongblandare, kommer till vidsträckt användning. Allt detta sparar levande kraft; denna kraft kan samlas i vissa områden ifrån vilka den har att rikta hugg mot fiendens rygg.

Många "stödjepunkter" har redan från födseln tydliga drag av "motti"; "taggtråden finns — det är endast fångvaktarna som saknas." —

Fåtagliga försvarsstyrkor måste vara rörliga och anfallssugna; en avdelning måste slåss ifrån olika delar av ett kärnområde — allt efter lägets växlingar.

All right! — Men ett sådant stridsförfarande fordrar oerhört mycket av trupp och befäl? Naturligtvis, men att inom en liten armés ram alls taga upp kampen mot en krigserfaren, hänsynslös, kunnig och fanatisk världsmaktsarmé fordrar under alla förhållanden allt! Det är ingen större konst att vara närvarande — särskilt om man är tvungen — konsten är att vara effektiv. I en de fås strid mot de mycket för många måste alla vara högeffektiva. Svetas i fred eller förblöda i fält? Svaret tillkommer varje enskild.

Kap. 12 — Försvarsteknik; några detaljer

Det avvärjande försvaret av kärn (bas-)områden får icke vara — att man *måste* låta skjuta ihjäl sig i sitt hål. Man vinner icke en boxningsmatch om man har spikat fast skorna i golvet — och inte har förstånd att hoppa ur dem. Om det är Joe Louis som samlar sig för en slagskur i ena ringhörnan är det naturligtvis mycket illa — även med mycket snabba fötter; är det fråga om skeppslaster av välformade stålprodukter (ev av firma Old Joe's tillverkning), som skickas iväg för att gräva upp de blågula rotfrukterna är det värre. Ofta måste soldaten se på tillvaron med potatisens ögon — men rörligheten måste överträffa jordpärönens.

Storleken av ett kärnområde måste vara tillräcklig för att medge att minst en grenadjärpluton har plats att sidsteppa, ducka eller finta.

Detta betyder icke att den måste; områdets skyddsmöjligheter skall tillvaratas in i minsta detalj; både för att medge ett inväntande av fienden — och/eller: att man byter lägenhet.

Växelställning är lätt sagt — och mer än svårt att få fatt på; det var svårt redan 1941 — idag petar fienden inte med ett par skott utan ofta med ett ton ståltrasor och trotyl. — En by — c:a 50 hus längs vägen försvaras av två tyska grenadjärgrupper, uppsuttna på pansrade, terränggående manskapsvagnar. Ett LMG försvarar byns östra vägmynning, resten för bysidorna. Ryskt krypinfanteri närmar sig i en halvcirkel; skottväxling. Lmg:et vrålar iväg ett par band, de brungula krypgubbarna drar in huvudet. Det är med ens så stilla att man kan höra hur byn brinner — röken driver bakåt. Underofficeren som för befälet vet vad denna tystnad betyder: bakåt! Uppsittning! Full gas — ut ur byns västra kant — tjong — pang — fientligt pv — men bom!! — (tack vare röken!) hårt åt vänster — ned i en hålväg, avsittning — Eldställning! — Skyttarna gapar och drager in huvudet: ett jättesnälltåg vrålar in över horisonten, de glesa tallarna skälver som i dödsångest — och

byn brister: de gråvita husen lyser mot en svart jättesvamp, som inom bråkdelen av en sekund rusar ut åt alla sidor; så gör den halt och dess massa rusar uppåt, suger med sig hus, eld, halmstaccar, höns, människor — långt efteråt hör man dånet rulla över de flacka kullarna och små stycken av en polsk by strös ut över terrängen. Men de senapsgula har rest sig och rusar in i infernot — de båda LMG-ena sprutar ut sin energi — en osynlig lie slår undan benen på många av de anfallande; där slänger en jättehand tre av dem som ledlösa klumpar över varandra. Försvarsartilleriet kastar de brinnande byresterna och många av de nya hyresgästerna upp i röken. Underofficeren trycker in sitt kpistmagasin: — Bakåt, uppsittning! Full gas! In i byn; det är sannolikt att hålvägen snart får besök —.

Ofta kan det gå bra att få skydd för ett massnedslag genom att maka sig intill "kamraterna på andra sidan". Med eller utan knuff beror på omständigheterna.

Hur stor del av Ruhrområdets produktion som hamnade bortom det ryska kryptinfanteriet blir aldrig klart; det var säkert mer än vad man kan bära med sig. — En tysk batch gav ett ex: — Vi hade en stor föreställning och öste över några trädrader 1000 meter längre fram med allt vad vårt arri kunde plocka dit. Jag beslöt mig för att skjuta fram mina komp därför att terrängen var ovanligt gynnsam (märgelgropar). När arrigossen tog till det sista han hade råd med gav vi oss iväg. Vi måste ha kommit något för tidigt för Ivan var inte alls omklädd — men jag blev också överraskad: vi hade dem i nästa märgelgrop! — Det var en god bit till de nu sönderslagna träden.

*

Grenadjärpluton måste strida som utestyrka så länge det alls är möjligt; varje gång fienden slår till bör plutonen vara någon annanstans.

Det blir viktigt att g-skyttar skjuter ur platser varifrån fiendens kontaktinfanteri kan ses utan att detta ser eller kan rätt gissa var g-skyttarna sitter; i diken, låglinjer, ur sneda riktningar mellan holmar och framförallt bakifrån.

Spärrar, bråtar inom kärnområdet bör försvaras från sidorna och helst från området framför bråten. Ryssarna kryper fram mot spärren; på andra sidan satt alltid tyskarna. Så stirrade man varandra i ögonen till dess det var tid att utväxla artigheter. När man ser en risridå — trädspärr — bråte tänker man sig gärna att "där bortom är dom". Om "dom" inte är det blir problemet straxt knivigare. Filma gärna vid bråten (när fienden i alla fall vet var den finns) elda och prata på natten — men var någon annanstans.

Ryssarna utvecklade en effektiv teknik vid utnyttjande av skogsbryn. Tyskarna försvarade resp gick fram över vägmynningar samt å ömse sidor därom och räknade med att fienden skulle uppträda på samma sätt. Exempel finns på att rödarmisterna emellertid ofta valde att försvara sådana områden med granateld och i U-form grupperat infanteri. De sköt frontalt från väl undandragna, i sida begränsade punkter, vilka valdes relativt långt på sidan om t e en vägmynning. De förledde fienden till rusning mot skogsbrynef och riktade elden mot hans flank och rygg.

Falska kärnområden måste ordnas.

När fienden tränger hårt på gäller det att rikta in honom mot områden, som han tror försvaras. När han så svänger in mot dessa områden (som man tömmer via t e ett dike) ges goda möjligheter att komma åt hans rygg.

Områdena mellan kärnorna bevakas med rörliga jägar- och prickskytteenheter.

Jägarförband för i allmänhet sin strid "utan alla regler". Jägarzonen skall lämna erforderligt utrymme för en lustiger dans; avgörande blir den allmänna riktningen. Oländig terräng med stor bredd och djup ger jägarförbandet möjlighet att välja en rad framryckningsvägar; diken, buskridåer, bergsidor osv samt goda observationsmöjligheter från berg (träd på). Radioförbindelse med observatörspersonal — eldledare, samt med den längs vägen "i stor stil" tillbakagående bluffstyrkan, sätter jägarchefen i stånd att sätta in sitt förband i de rätta riktningarna.

Fienden går fram med näsan längs vägen — det gäller att komma upp i eldställning och ge honom ett eldhugg i ryggen. Ögonblicket är kommet då fienden lämnar skogsbrynen och befinner sig på nedsluttningar t e mot en ålinje. Därvid gäller det att säkra sig mot överraskningar — fienden har säkert några automatvapen i bakfickan. Här kan rätt utbildade prickskyttar göra mer än många andra åtgärder. Fienden visar ofta en häpnadsväckande brist på fältmässighet — när han tror sig icke vara uppmärksam. (Vilket han icke är ensam om!)

Prickskyttarna kryper tålmodigt fram och väljer ut en pjäschef eller skytt (man kan se i kikarsikt vilken som ser klokast ut); när ridån går upp går den ned för de utvalda. När eldöverfallet är klart — bort! och gärna en annan väg. Svårt att genomföra? Örning! (Indianer och vita, Följa John + stridsskjutning). — Viktigt är: fienden skall, vill och måste framåt. Jägarna arbetar vinkelrätt mot fienderiktningen. För fienden är anfallsriktningen — vägen snart ett begrepp hos varje man; där kör fordonen, pansaret på vägen, längs vägen skjuter det egna artilleriet, där öppnar sig åter en normal

värld = slätt. Att bli insatt i sumpiga björksnår med risiga granatbestånd och slippriga, komiska ¹⁾ gråberg och sumpsjöar som utsikt, måste för honom vara ett lindrigt nöje. — Rätt utbildade och ledda jägare med ett starkt inslag av prickskyttar kommer att få ett svettigt och blodigt jobb — men ett givande.

Ett metodiskt utnyttjande av de goda skotten *kan* betyda mer än tonvis med granater — ju hårdare fiendens tryck är ju bättre för den rätt utbildade prickskytten. Därvid bör han släppa förbi fienden och sedan skjuta på off (kikare, karta, dom pekar ut mål!), *skyttar vid tunga vapen, eldledare* (radio, karta, artkikare) och gärna på *pansarfolk* (dom kikar ut ur vagnarna bakom hus och backar), *ordonnanser*, se opp på *äldre fientliga officerare* med en tre-fyra yngre och ett par vanliga Ivans = stabsfolk: chef + adj + rapportkarlar.

*

Alltför många skjuter på ingenting — och därvid vänjer sig frontsoldaten. Han fruktar två undantag (av gkalibrig eld): prickskyttens pisksnärt och den envisa rättliggande kspelden från någonstans.

Inte ingenting är mer nervöst än att karl efter karl rullar runt: man vänder på honom och ser ett blåsvarttrött runt ingångshål och ett större utgångshål. En serie goda huvudskott *kan* betyda en lugn eftermiddag — och gör det mycket ofta — för den sida som disponerar över *prickskyttar*. — En god prickskytt *kan* få ett avsnitt att stelnas för timmar och dagar — en prickskytteavdelning *kan* lugna en alltför ivrig angripare.

¹⁾ En östeuropeisk delegation som besökte Saltsjöbaden fann granitbergen löjligt intressanta: — Hur kan träd växa i sten?

Kap. 13 — Motstöt — motanfall

Motstöten (anfallet) *kan* vara ett system av eldverkan och rörelse utan att eldbaserna rör sig: Anfällande eld *kan* avgivas ur en och samma eldställning.

Ex: Ett automatvapen är eldberett mot en vinkelrätt mot eldriktningen gående väg. På vägen står fiendens fordon med visst inbördes avstånd. Elden öppnas slagartat mot den sista vagnen; den skjutes i brand — nästa! — nästa! — nästa!

Detta är ett eldanfall; i sig återger det med maskinmässig stränghet alla anfallets ideal: slagartad start, överraskning, all kraft mot fienden, ett koncentrerat slag och en förintad fiende.

Motstötter bli ofta eldstötter; ur kärnområdet ett språng fram till eldställning och elden gör nästa språng in i fienden.

Detta betyder t e att eldkraftiga förband kastas fram till ett parallellt med fiendens allmänna riktning löpande skogsbryn och på kortaste tid skjuter det största antalet dödande skott. Detta måste övas "till medvetlöshet". Ex: ett skogsparti, frontalt skyddat av vatten, berg i dagen (eldlägen, prickskyttar); stötgruppen i skydd på läsidan: "fienden kl 0300! Språng!" Omkull innanför skogsbrynet. Chefens ögon flyger över målet — Eldkommando — Eld! Resultatet gott — bakåt till skydd!

På nytt: fienden kl 0900 — — — fienden kl 0600 osv.

Enkelt? Det enkla är svårt nog om man saknar kunnande och vilja framför fienden.

Inget språng är längre än mellan veta (tro sig veta) och verkligen kunna.

Diken ger ofta goda möjligheter att dolt taga sig fram till punkter varifrån fienden *kan* fattas av den framförda elden.

När grundbeväpningen var gevär var det mindre angenämt att tvingas till eldgivning innan ännu den avsedda platsen nåtts; kpist och LMG *kan* slå ifrån sig.

Övningsex: En skytt (flera) kryper i ett dike; mål dyker upp = skytten går i eldställning och nedkämpar målet; ögonen över kanten — där! — eldstöt! — ned — bort — ögonen! där! — eldstöt! — osv.

*

Man måste lära sig krypa innan man kan anfälla. Fienden kryper i alla diken; det gäller att krypa bättre, se bättre och skjuta, träffa bättre, mycket bättre.

Kap. 14 — Håll fast och hugg av!

Zonförsvarets aktiva karaktär framgår av metoden att tvinga, locka fienden att lirka med ett finger för att öppna terränglåsen och därefter hugga av honom handleden.

Därför ingår motstöten — motanfallet som ett zonförsvarets huvudelement.

Att skruva fast fiendens finger och hugga av honom handen — därpå beror försvarets framgång.

Zonförsvaret skapar förutsättningar för hugget — avskiljandet.

Varje möjlighet att kapa av och spränga fiendens delar skall utnyttjas med alla medel. Därvid kan ett till tiden-rummet begränsat besittningstagande av behärskande punkter ge de bästa resultat. Dylika stötar måste understödjas med all tillgänglig kraft; särskilt viktigt blir det att avskärma anfalls- resp återgångsvägen.

Ett framskjutande parti kan medge att omkringliggande områden spolas rena — när det är gjort — bort!

Ur zonförsvarets eldmassage, dess lömska stick och våldsamma eldhugg skall de lokala aktionerna växa samman till försvarets kröning — Anfallet.

*

Av världshistorisk betydelse blev zonslaget vid Stalingrad.

Trots den väldiga skalan ger det en utomordentlig bild av zonprinciperna:

- 1) Tyskarna passerar eldzonen = västra Ukraina.
- 2) Buffertzonen = östra Ukraina. Kraften börjar mattas därför att
  - a) striderna om spärrarna = floderna, de stora städerna och industricentra blir allt hårdare,
  - b) underhållet måste framföras över allt våldigare avstånd.

- 3) Zonens väggar — jättefickan — är klara; i söder Svarta havets väst-östlinje; i norr Pripjetträskan — skogsterrängen söder Moskva.
- 4) Lockbetet — magneten — det som man måste lägga händerna på börjar verka — mot Stalingrad!
- 5) Floderna Don—Volga, Kaspiska havet — och Kaukasus, Asovskasjön bildar en jättekordong, den tyska pansarnäven kör in i den — och fastnar i Stalingrads stadsområde. Ur bakhåll kommer motanfallen; de riktar sig mot handleden, hugger av den; den 6. tyska armén (handen) likvideras — den avhuggna armen drages tillbaka västerut — dess sår blev dödligt.

Dessa principer kan användas överallt i den mellansvenska terrängen; de kan tillämpas av ett halvdussin skyttar i en skogsglänta och upp till operativa slag mot fienden.

Tillämpningen förutsätter vetande, kunnande, säkerhet, tro och vilja; utan detta blir alla stridshandlingar meningslösa.

Avd. III — DET EGNA ANFALLET

Det är så lätt att säga *anfall*. Hur lätt eller svårt anfallet blir i verkligheten, är inte lika lätt att säga.

Det blir i varje fall *mycket* svårt om man inte gör klart för sig att en fiende av mass-typ alltid har tillräckligt för att slå in näsan på den enbart hurtige. Anfall förutsätter klart huvud, seg uthållighet och förmåga att inom loppet av ett ögonblick utnyttja varje fientlig blotta och då slå med hela kroppen bakom.

Därtill en vilja av typen: 'Gosse, gosse: Vi ska vrida nacken av dej — du har inte en chans hur stor du än är.'

Kap. 15 — Vapen och terräng

"Arméernas beväpning har ändrat sig, men krigföringens grundsatser bli bestående; en av dem säger att utan anfall kan fienden inte besegras."

Greve von Schlieffen.

Anfallet är mer än någon annan handling på stridsfältet bestämt av Fienden? Terrängen och egna resurser.

Skillnaden mellan anfall och anfäll är därför mycket stor.

"Att gå fram till anfall" var en sak med t e en tysk pansarkår i Sydryssland 1941 och något helt annat i Polen hösten 1944 eller i Belgien jan 1945.

Det borde utan vidare vara klart att infanteriets anfall blir något av att "komma försent till bussen" när 100-tals flygande fästningar skyfflar om hela terrängavsnitt och ett helt annat jobb när det gäller att anfälla mot just en fiende som förfogar över massvapen.

Varje anfallsfråga måste alltså föregås av: "Vad har fienden, vad gör han?" och: "Hur ser den aktuella terrängen ut, vad ger den min fiende — vad ger den mej?" och slutligen: "Vad förfogar jag över, i eldkraft, rörlighet, uthållighet?"

*

Vapenfrågan blir en avgörande delfråga: den i antal och eldkraft underlägsne måste ägna yttersta uppmärksamhet åt de följdverkningar som ombeväpningen har för anfallet. När grundbeväpningen var gevär blev anfallets former och genomförande, dess hela bild, bestämd av ett antal män med var sitt gevär. För att 100 gskyttar skulle komma till insats behövde de först 100 eldställningar; därvid blev det nödvändigt att föra fram anfallet i en terräng som medgav 100 "fritt skottfält, stöd för vapen och underarmarna". Därutöver: vid sidan därom skulle plats finnas för kanske ytterligare 100 man — båda avdelningarna skulle ha möjligheter att komma till full insats i ytterligare ett antal ställningar till dess att anfallet fick sin kröning i bajonettanfallet".

Det säger sig självt att öppen terräng med breda tvärgående skydd såsom jordvallar, stengärdesgårdar osv blev idealterräng.

Automatvapnen har delvis förändrat denna stridsbild — men icke helt.

Skyttelinjen, de med gevärskalibriga vapen anfallande skyttarna spelar alltså en farligt stor roll. Deras andel i eldvolymen sjunker för varje dag men så icke andelen i stridsbilden dvs "den hemifrån medförda".¹⁾

Det som verkligen händer är mycket svårt att fasthålla; att låta filmkameran snurra när pojkarna går fram är lika enkelt som det är svårt att följa granat-(raket-)skuren på dess väg mot fienden.

Denna "filmbild" påverkar det taktiska fönstret; den försvårar sikten för såväl befäl som meniga.

De 100 gskyttarna måste upp i en minst 100 meter bred eldställning för att bringa sina 100 vapen till verkan. Därvid utgjorde de själva ett präktigt mål; deras antal och skjutskicklighet parat med framåtviljan skulle ge dem överlägsenhet = möjliggöra "gå på — Marsch!!"

Ett bandmatat maskingevär behöver en knapp meters "front"; det utgör ett 100 gånger mindre mål. De 100 skyttarna var lika många individer; deras värdighet var ringa, under strid måste en mycket hög procent av deras eld varit mycket "allmän".

Maskingeväret handhaves av en man; hans vilja riktar en väl sammanhållen eldskur i målet. Elden kan öppnas i rätt tid, överraskande och slagartat. Avbrytandet har motsvarande fördelar.

De 100 måste i regel vänta till dess alla var på plats; maskingeväret svarar endast för sig självt.

Gevärsavdelningens täta breddgruppering och djup = karlarnas längd är hos maskinvapnet omvandlat till bredd = vapnets + 2 man och en gles djupgruppering. Denna glesa djupgruppering har att säkerställa kravet på ammunition.

Naturligtvis! Men detta är ju inget nytt?

Atomerna är av en respektabel ålder; att spränga dem är något nytt.

Att draga de fulla konsekvenserna av maskin- och granatvapens uppträdande betyder att spränga den ödesdigra, traditionella stridsbilden och därav påverkade anfallsformer.

Alla "linjer" måste ersättas med ett antal eldpunkter, vilkas inbördes luckor och avstånd bestämmas av fienden, terrängen och egna resurser resp avsikter.

Anfallet blir så — i vad som angår den gevärskalibriga eldens anfall — ett antal eldpunkter som med glesa men ammunitionsbe-

¹⁾ Se kap 27, f och kap 35—37.

lastade "pärlband" (med kanske 100 mellan pärlorna) rinner fram i terrängen.

*

Elden är det väsentliga — icke rörelsen. Rörelsen är endast till för elden. Varje glänsande omfattning förvandlas till ett blodigt fiasko, därest icke elden står som garant och borgensman. Därvid är det icke nödvändigt att elden kommer till tals, den skall ligga språngberedd i patronlägen, band och magasin, i bandlådor och ammunitionsväskor, på fordon och i upplag.

Uppdykandet av ett antal angripare i ryggen påverkar i och för sig icke fienden utan *endast vetskapen* om att de är bärare av en viss eldverkan.

Undantag bekräftar endast just styrkan av traditionellt tänkande; man gör mycket klokt i att ta två nypor salt när t e "enmansomringning" kommer på tal — med sanningskrav.

Den huvudsakliga delen av anfallselden utgöres av de tunga granatvapnens — granatbasernas — eld. Denna eld har en mycket hög grad av egen rörlighet. *Anfallande eld* kan gå in i fienden utan att eldbaserna behöver framskjutas. Först när en viss övre gräns har uppnåtts måste rörelsen ge elden nya möjligheter att fatta målet med eldarmen. Med de moderna granatvapnens räckvidd blir det ofta möjligt att genomföra anfall utan förflyttning av eldbaserna, men med fullt utnyttjande av *eldens rörlighet*. Särskilt blir detta möjligt när anfallet ansättes ur zonförsvarets basområden. Därvid möjliggöres oftast granateld vinkelrätt mot egna anfallsförbands stötriktning.

Anfallet blir alltså = eldverkan som ansättes mot och rör sig i viss riktning.

Idealet är att söka i ett maximum av eldverkan, buret och säkerställt av ett minimum av levande kraft. Den oundgängliga levande kraften skall vara så osynlig det över huvud är möjligt.

Ett fåtal fientliga stridsvagnar kan oftast stoppa upp ett dittills lyckat anfall. Pansarbrytande vapen måste därför få en stor del i den anfallande elden. Uppgiften blir att i anfallet tillämpa försvarets pansarvärnstaktik = "ett anfallande pansarvärn". Dettas olika element (fjärrverkande, långträckande, "normalt pv" och närpansarvärn) måste samordnas med ett systematiskt organiserande av bakhåll (från tagen terräng mot tillbakagående fientligt pansar osv), minering och spärrear. Dessa senare kan bli aktiva = i och över fiendens återväg eller passiva = skydd av redan tagen terräng. Vid t e avregling av väg, ort osv kan spärrear (osv) bli passivt/aktiva.

Varje förstört fientligt fordon underlättar det egna anfallets rullning.

*

Att anfalla *med* rysk trupp vore enkelt; nu gäller det anfall mot.¹⁾

Ett dylikt anfall har endast utsikt att lyckas om fiendens enorma eldkraft insättes i ekvationen med rätt värde.

Ett anfall kan aldrig vara ett "Ding an sich", i varje fall icke på stridsfältet, framför fienden — utan måste bli ett anfall just mot denna fiende.

Det förnämsta medlet till reducering av fiendens eldkraft — eldverkan är "mellansvensk" terräng som underlag för en därpå grundad teknik-taktik.

Den mellansvenska terrängen är en mäktig bundsförvant — *men en medkämpe måste förstås*. De båda romerska konsuler som förde befälet över legionerna vid Cannae var oense om vad de borde företaga sig — de led krigshistoriens mest klassiska nederlag.

Därför gäller det att vara ense med terrängen och med dess mäktiga hjälp bereda fienden ett Cannae.

1) Inga missförstånd: anfall mot en rysk trupp som befinner sig på svensk mark!

Kap. 16 — Former och terräng

"Man måste lära sig krypa innan man kan anfalla."

Anfallsformer är icke självändamål. De skall säkerställa den erforderliga eldverkan. Allt för många anfall har misslyckats därför att chefens taktiska fönster var överklistrat med ett oljetryck av typen "De tappra 600". Han förväxlade en rad begrepp *t e* Rörelse och Eld. Karlar som springer och skjuter har ett ringa värde i jämförelse med sådana som skjuter och träffar och rör sig framåt för att — skjuta och träffa. Även det tappreste bröst slites upp av en rätt riktad brisad; icke på antalet helfigurer beror avgörandet utan på mängden av rätt riktade brisader (kulor).

Detta kan icke sägas ofta nog; särskilt i anfallat gäller det att skjuta ett dödande skott (bidraga till) och därvid visa minsta möjliga av sig själv.

Anfall är icke i första hand Språng — Framåt utan eldverkan som i hårdaste arbete har att föras in i fienden. *Språnget blir ofta nödvändigt men då endast som ett medel, en strävan till ökad eldverkan.*

Detta och vad som säges om anfallets riktning svarar också på frågan om former under anfallat.

Den levande kraftens formering betingas av *dess egenskap av eldverkans bärare*.

Den erforderliga eldkraften kan i regel säkerställas genom att den levande kraften, bärkraften uppträder i former som icke har mer gemensamt med det traditionella anfallat än ett gatumord i Chicago med en kavaljersduell.

Om jag kan skjuta ned min fiende från min plats i skogen — varför skall jag då springa ut och möta honom på fältet?

Om jag kan låta ett LMG krypa längs ett dike (säkrat av övervakande vapen) och från en viss punkt fatta fienden med rättliggande eldskurar — varför skall jag då spela teater tvärs över ett öppet fält?

Om jag vet att fienden sitter i ett hus — varför icke skaka på

kåken med ett par granater istället för att skicka iväg en hop gubbs' för att glutta i dörren? I det sista fallet vore det ännu bättre att skaka på kåken och låta gubbarna blåsa hål i det som kommer ut.

Men hur få dit mitt folk?

Genom att

- 1) skjuta från skogen och träffa fienden på fältet,
- 2) krypa längs diket och skjuta bort ytterligare några och
- 3) förflytta sig snabbt och dolt till en plats varifrån ingången till det fientliga nästet kan bevakas resp beskutas = bureld (anfallsgruppen) samverkar med eld med egen rörlighet (viss rörlighet) — ur granatbaserna.

Den huvudsakliga eldverkan utgörs av splitterverkan = granateld. Denna avgives ur granatbaser vilka ofta icke behöver förflyttas under anfall. De väldiga fronterna och de fåtaliga förbanden för med sig att anfallsområdena bli smala. Luckorna dem emellan utfylles med av lätta avdelningar (jägare, prickskyttar, bevakningsavdelningar) och/eller med eld (ksp, akan) säkrade terrängområden (sjöar, berg, skog, träsk).

Spärrområden utfyller vid behov.

De enskilda angreppsavdelningarnas former kan växla — och måste så göra — med varje läge — och varje minut kan uppvisa ett nytt.

Den moderna eldkraften, lätt maskingevär, kulsprutepistol och automatgevär, gör att några få vapen t e i en sandgrop är i stand att utveckla en avsevärd eldkraft. Ammunitionsunderhållet följer i djupgruppering men även detta måste säkras = nya automatvapen. Den omfattande (mot en fientlig flank anfallande) avdelningen erbjuder själv sin flank för hot; en djupgruppering av vapen blir vid varje vapens vändning åt sidan = en eldfront. Kolonnformeringen tillåter det fullständiga terrängutnyttjandet; ett dike, en buskrad, en låglinje osv.

Men detta betyder icke att kolonn alltid skall användas. Så blir det lätt på stridsfältet — när krafter och vilja tryter kan det lätt hända att folk stapplar fram mot en punkt där fiendens eld uppenbarligen är livsfarlig och börjar sinnesslött hoppa bock över nedslagen.

Ryska anfall var ofta mycket väl förda; vid lokala anfall av "normaltyp" arbetade sig anfallstruppen fram med användande av alla former och förflyttningssätt. Detta bör övas: gärna 100 man de-

lade i grupper om 3 och 3 — i kolonn; de har att passera områden med de mest växlande skyddsmöjligheter — kolonn med 50 m avstånd, skydd "på varandra" i en grop, krypning i ett grunt dike, skyttesvärm, åter kolonn osv — ideligt avbrytet av "eldställning"! När anfallsområdet nås gäller det för alla vapen att komma till eld.

Ryska elitförband utvecklade vid några tillfällen någonting vad man kan kalla "en taktisk tryckspruta", dvs en mycket högt uppdriven förmåga att via ett hittat hål i försvaret trycka in vapen och eldledare.

Varje anfall måste säkras och övervakas med eld. Därför är kolonnformering (i stort) många gånger den enda möjliga; "linjer" och svärmar (över större områden) skulle maskera den egna elden.

Den fortlöpande avskärmningen ur anfallets startbaser resp ur nyvunna baser är av avgörande betydelse; chefen för den anfallande gruppen bör i varje moment kunna "stjälpas en ostkupa" över sig resp samla all tillgänglig eld mot påträffat motstånd. Viktigt: pvelld mot fientligt pansar.

En form för anfall (bidrag till) är infiltrering, "böldodling".

Med rätt utbildning måste det bli möjligt att i svensk terräng smitta ned fiendens områden i så hög grad att den "allmänna blodförgiftningen" ensam eller med tillstötande komplikationer leder till att fienden tvingas utrymma visst område. Glesa svärmar av prickskyttar arbetar sig in i fienden = *det goda skottets anfall*. Detta "stillsamma krig" kan — från egen sida — begränsas till ett fåtal skott — det kommer endast an på hur och vilka som träffas.

En rysk utbildningsfilm¹⁾ gav övertygande bevis för möjligheten av ett anfall vars form man icke iakttog på annat sätt än genom antalet huvudskott — vilka dock är rätt uttrycksfulla.

På Balkan tvingades tyskarna ofta att gå tillbaka sedan en osynlig fiende skjutit bort befälet vid kompani och bataljon. Den gamla populära gå-på-marsch-bilden har skymt undan betydelsen av gevärsskott genom huvudet — de rätta huvudena.

Jägar- + prickskytteenheter är väl lämpade för att skapa "böldder". Detta slags anfall betyder kanske dygnslångt krypande och förflyttning nattetid; resultatet kan bli stort om aktionen ingår i ett anfallsföretag. När anfallet (det officiella) startar resp närmar sig "bölden" kommer denna "upp till ytan" och blir aktiv.

I trakten av Düna i juli 1944 var detta förfaringsätt satt i system av ryssarna; upp till 10 km bakom fronten brakade plöts-

¹⁾ Se kap. 48.

ligt gevärs- och automateld loss eller hårt kämpande tyska avdelningar fann när de gick tillbaka "till förberedda ställningar" att dessa redan var besatta — av rödarmister. Zonförsvaret ger ett otal tillfällen till en dylik krigföring; det är ju rätt angenämt att vid stormningen av ett fientligt näste få hjälp med att klämma ihop halsen på honom bakifrån.

Den i antal underlägsne måste noggrant studera fiendens teknik-taktik — men det gäller att icke glömma bort: icke *med* alla dessa resurser skall vi kämpa — *utan trots dem — emot dem*. Te amerikanska erfarenheter mot tyskarna har i detta fall endast krigshistoriskt intresse därför att svensk trupp icke är amerikansk och därför att ryssarna icke är tyskar. Det är detta som gör skillnaden så rasande stor mellan anfall och anfall.

Kap. 17 — Basområde, utgångsläge, startplats, filialer

"Mot de överlägsna belgierna tog Caesar — — — sin tillflykt till höga vallar och djupa gravar, varigenom han medelbart tvang de fientliga stammarna att dela på sig, varpå fälttågets lyckliga utgång följde."

Lars Tingsten.

Att hejda ett framrusande snälltåg genom att ta fart och framifrån försöka med en dansk skulle knappast märkas av lokföraren men så mycket mer av den "skallandes" anhöriga. Bättre är att spärra rälsen och ta hand om föraren när han kliver ned för att röja undan spärren. Detsamma gäller för ett anfall mot en fiende av "snälltågstyp". Spärrområden bromsar upp, fiendens röjningsförsök anfallas bakifrån ur säkrade basområden.

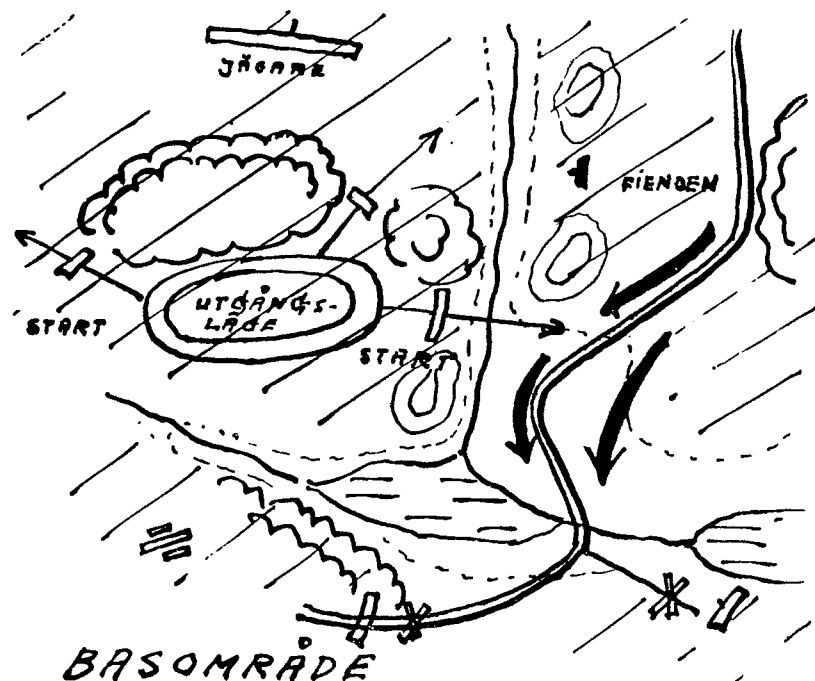
Basområden kan — och måste — i stort bestämmas redan när operationerna tager sin början — närmar sig.

Själva utgångsläget blir beroende av fiendens åtgärder; han kan bromsa upp på olika avstånd från spärren.

Startplatsen måste fastläggas i samma ögonblick som man avslutar sig för att slå till. Därav följer att flera startplatser måste förberedas — säkras.

Basområdena bör:

- 1) helst medge anfall i fiendens flank och/eller rygg,
- 2) endast med svårighet kunna anfallas av fiendens hela styrka; insatta fientliga delar skall tvingas till strid under för dem ogynnsamma förhållanden,
- 3) medge försvar (säkring) med relativt svaga egna styrkor (ksp, jägare, prickskyttar),
- 4) erbjuda största möjliga skydd för de i området insatta egna förbanden,
- 5) medge dessas insättande i (om möjligt) alla riktningar,
- 6) egna avdelningar som går tillbaka bör lätt kunna tagas upp av basområdet,
- 7) förstärkningar bör dolt kunna pumpas in resp området bör kunna tömmas osett av fienden.

- 8) ur området skall eget anfall kunna understödjas med all tillgänglig eld resp fiendens anfall avvisas med eldsamlingar (pv, grk)
- 9) basområden skall samverka; möjliggöra kniptångsförfarande.

Utgångsläge för anfall kan i regel bestämmas först tämligen sent¹⁾; det måste dessutom intagas så sent som möjligt med hänsyn till väntad fientlig motverkan. Djupgrupperingen måste vara utpräglad, likaså terrängutnyttjandet. "Anfallet slogs sönder redan i sitt utgångsläge"; denna ofta förekommande sats uttrycker följderna av slentrianmässig, av okunnighet och bristande terränganvändning präglad gruppering. Här gäller det att verkligen komma ihåg: fienden försvagas icke av en anhopning av kött — tvärtom! "Köttets" uppgift är att föra elden in i fienden och det måste stoppas undan till dess att startskottet går.

"Starten" blir starkt beroende av terrängen och fiendens förhållande. Den kan vara "långsam" och svår att klart skilja från ett

1) Gäller alltså under fientligt tryck.

"förlängt utgångsläge" eller blixtsnabb då starten blir = ett samlat språng in i fienden.

Många ryska anfall var långsamma, dvs infiltrering, framskjutande av säkringar, mindre stötar eller också uppgivande av ett visst område = locka fram fienden för att fatta honom med eld. Ofta hände följande: En tysk post såg en ryss dyka upp och försvinna i en grop. Efter en stund sprang ryssen tillbaka, så fram osv. Denna buskteater maskerade ett framskjutande av en anfallsstyrka; postens ögon var på "det som föreställde världen", verkligheten såg han icke.

Andra finter och knep (dock mestadels av enkelt och stereotyp slag) kom flitigt till användning; t e: en grupp öppnade stark eld och demonstrerade öppet "på stället anfall" — under tiden kröp andra avdelningar fram och omfattade den fientliga ställningen. Ev startade sedan ett " normalt anfall".

Därest anfallet misslyckades togs de tillbakagående förbanden upp av mycket stark eld ur basområdet; under de särskilda förhållanden som gynnade pansarinsats spelade starka pansarvärnsbaser en avgörande roll.

Starten är oftast = ett slagartat eldöppnande. Ur djupgruppering kastas vapnen framåt till eldställning; Elden gör språnget in i och igenom fienden.

När startskottet går skall alla anfalla! Fienden måste pressas ned, pressas samman, skjutas bort. — Därför är hans övervakning med eld avgörande. Fienden blottar sig = varje man, varje hans vapen skall skjutas bort.

Härvid spelar prickskyttar en ytterst viktig roll. LMG dyker upp ur sina skydd och spränger fiendens anhopningar med långträckande eldskurar.

En stridserfaren motståndare låter sig icke imponeras av "ett allmänt skjutande" — ett allmänt dödande måste vara målet. Därför är det farligt att tala om nedhållande eld; när det fräser om näsan kan de dåliga skotten (=resultat av ett skälvande ryggslut) försvaras med "att jag skjuter nedhållande eld". Elden skall avgivas med vilja att döda — då verkar den också nedhållande.

Det rätta ögonblicket är oftast = när fienden går till förnyad attack i sin huvudriktning skall han träffas av försvarsanfallet i sin flank. När han lämnar en viss linje är han mest sårbar; i mellansvensk terräng är det i regel möjligt att slå ut anfallet så att fienden träffas:

- 1) på öppet fält, helst när han kommer "att ligga med fötterna högre än huvudet" = på sluttningar,

- 2) *hitom* en jordbank, bergvägg, höjd, byggnad osv.
- 3) på en sjöstrand = han tränges mot vattnet.

I öppen terräng = kontinental — är det i regel mycket svårt att med full säkerhet bestämma fiendens plats och rörelser — därför också kl K; mellansvenska gråberg och sjöar är pålitliga "mellankontroller". Fienden kan flytta på en trupp — men berg i dagen ligger fast. Därför vet man också var man har honom.

Observationsmöjligheterna är ofta mycket gynnsamma; man kan "räkna in bytet". Ex: man ser fienden komma ut ur ett vägpass och kan fastställa hans styrka; när antalet passar slås en eldsamling ut mot passet (ev ett anfall av spärrtrupp) och anfallsvapnen spelar upp till Danse macabre.

*

Under anfall är det av avgörande betydelse att, utgående från, (stödd på) ett basområde stöta fram och organisera "filialer".

Terrängområden som fienden kringgått, byggs ut till nya baser vilka det gäller att snabbt *säkra resp ladda upp*. Från dessa nya baser kan utgå:

- 1) spärrande av fiendens tillförsel
- 2) anfall i nya riktningar; *ofta i fiendens anfallsriktning* — "man åker bakpå",
- 3) organiserandet av mottagningskommittéer för att bereda vikande fiendliga avdelningar ett värdigt mottagande,
- 4) uppladdning för (återupptagande av) eget anfall.

Från basområden framdrivna filialer skall öka fiendens feber till långt över kokpunkten. Men ett sådant stridsförarande fordrar också en hårdkokt egen trupp — *övningarna måste vara därefter*.

Kap. 18 — Riktning och terräng

"Der Angriff gegen die Flanke ist der wesentlichste Inhalt der ganzen Kriegsgeschichte."

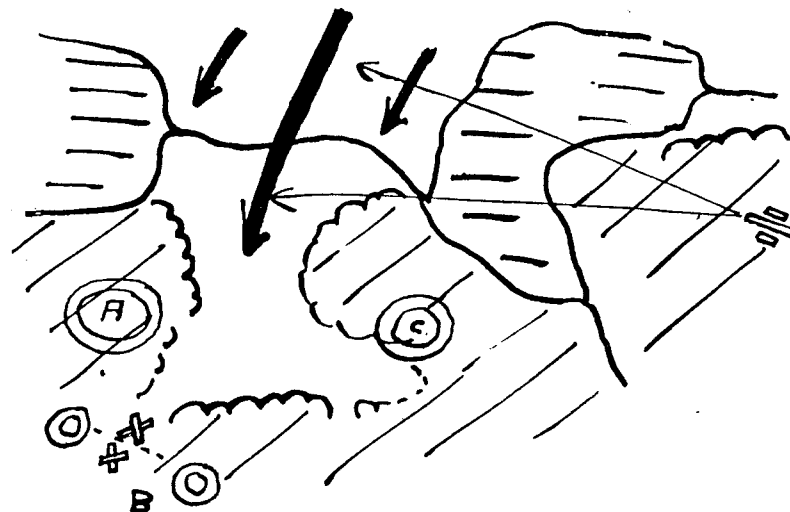
Graf von Schlieffen.

Att träffa en fiende i hans flank har alltid varit ett huvudproblem. Den dubbla omfattningen med åtföljande förintelse av fienden är idealet. Därvid gäller det att fasthålla fiendens mitt med minsta möjliga antal egna stridskrafter men med största möjliga kraft i greppet.

I öppen terräng är detta mycket svårt; i mellansvensk terräng blir det svåra enklare — under förutsättning att man är överens med terrängen.

När en fiende intränger i t e ett sjöpass förlänges hans flanker ju längre han avancerar.

För försvaret blir det nödvändigt att försvara områdena A—B—C enligt skissen.

A+C utbygges till framskjutna anfallsbaser under det att B som spärrområde har att bita av och svälja fiendens förtrupper och fasthålla hans huvudstyrka — i detta moment slås flankangreppet(-en) ut — i rätt ögonblick, överraskande och med våldsam kraft.

Det rätta ögonblicket är inne när fiendens rörelse framåt står en sekund före sin uppbromsning. Därför är det önskvärt att område B kan svälja ännu ett stycke av den fientliga korven.

Överraskningen vinnes genom att

- 1) slaget kommer samtidigt med fiendens rörelse framåt
- 2) bakifrån, snett bakifrån.
- 3) genom att träffa stridsunderhållet, dvs den för i område B kämpande fientliga enheter avsedda stridstrossen.

Den våldsamma kraften erhålles, förutom vad ovan sagts, genom att till anfallsområdet samla all kraft, särskilt då *granat- och raketeld*. Ofta kan egna eldbaser i område B understödja; detta är särskilt gynnsamt. Ur A/C anfallande kan då haka på "slättermaskinen" (granatelden) ur B.

Ett sådant anfall måste tillförsäkras flankskydd genom

- 1) terränghinder,
- 2) spärrområden (sådana som fienden gått förbi),
- 3) avskärmning med eld ur redan innehavda ställningar,
- 4) förband som under anfallets gång svänger upp i fienderiktningen.

Flankanfallet förutsätter iskalla nerver och fanatisk vilja; det gäller att taga stora risker. Avgörande blir att område B håller inför påfrestningen. Men även om ett antal fientliga strv släppes igenom får detta icke föranleda att planen rubbas; i ett rätt organiserat försvar kan de icke åstadkomma mycket, i varje fall icke påverka avgörandet.

Försvaret blir alltså anfallets bas; björnsaxen slår igen när bytet trampar i den.

Flankanfallets fortsättning kan tänkas på flera olika sätt:

- 1) Anfall ur A kan gå rakt igenom fienden och tagas upp av C; den avskärmande elden ur A och C blir därvid mycket effektiv; anfallsgruppen rör sig i en eldkanal vilkens sidor kan förstärkas ur B. Vid pansarstrider i Polen kom detta till användning då mindre pansarstyrkor hoppade från bas till bas och under vägen körde ned insipprade fientliga avdelningar,
- 2) Samtidiga anfall ur A och C kan samordnas.

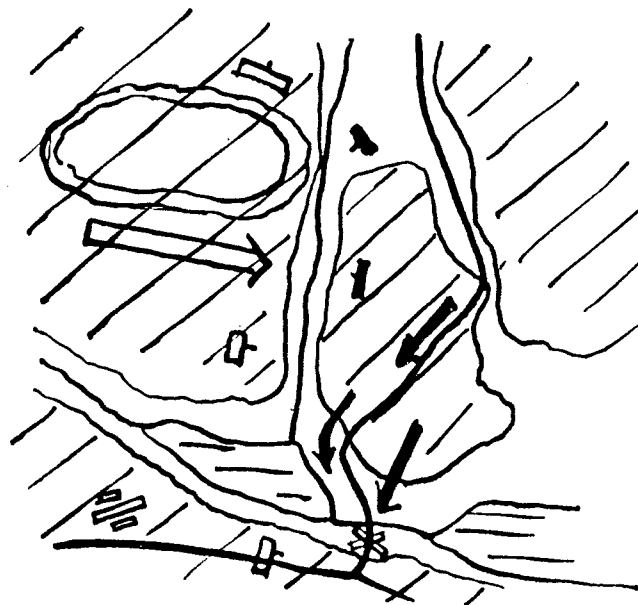
När fienden engagerats mot C—B anfaller A i hans rygg.

Detta låter sig relativt lätt göras; ofta kan man iakttaga hur

en frontalt anfallande fiende utsättes för anfall i flanken och därvid svänger upp för att avvisa motanfallet. Ett anfall i ryggen kan slå samman en fientlig avdelning. Att den en gång kommit ur riktningen är allvarligt nog när anfallsförfarandet är otroligt mekaniskt.

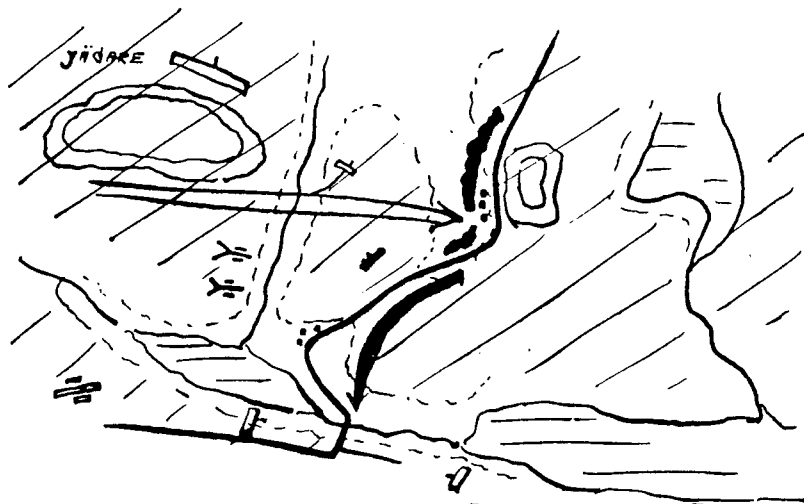
Därest flankanfallet misslyckas är det viktigt att all tillgänglig eld samlas för att skölja av fientliga försök att åka gratis-skjuts in i anfallsbasen. Dennas styrka blir härvid satt på avgörande prov. Många anfall som, sedan de avslagits råkat ut för en kris, skulle ha undgått att ända i fullständigt sammanbrott därest basområden varit redo att taga upp anfallsgruppen. Därvid underlättas lösgörandet av anfallsförbandet från fienden genom lokala anfall, utförda i bindande syfte.

Detsamma gäller vid anfall med begränsat mål t e ett till tid och rum begränsat besittningstagande av en viktig punkt (enstaka höjder, framskjutande uddar osv.)

Mellansvensk terräng ger många möjligheter för att träffa den fientliga anfallsrörelsen i de del-flanker terrängförhållandena och fiendens karaktär kommer att framtvinga.

Fienden är bunden till vägarna; dessa kan ofta spärras av i eldlä stående, mindre försvarsstyrkor. Huvuddelen av försvarsförbanden riktar slag mot fiendens djupa flanker och förbindelser.

Anfallet enligt skissen avser att driva fienden framåt mot ålinjen och spärrarna; där skall han fattas av försvarets tunga vapen. Ofta tillåter terrängen ett samordnande av eldens huvuddel mot olika mål allt efter det de blir aktuella; i detta fall går granatelden framför anfallsstyrkan, slår av fiendens kolonn och river sedan upp den "åt sig".

Dyliga anfall möjliggöres av att vissa framskjutna berg, skog, vatten-, träsk-områden försvaras under det att mer öppna områden släppes upp. Fienden blir tvingad att kämpa med insats av endast en bråkdel av sin kraft = förutsättningen för att bitvis slå sönder honom är skapade.

Den dubbla omfattningen blir här avhängig av egen förmåga att föra fram erforderlig eldkraft till de rätta basområdena.

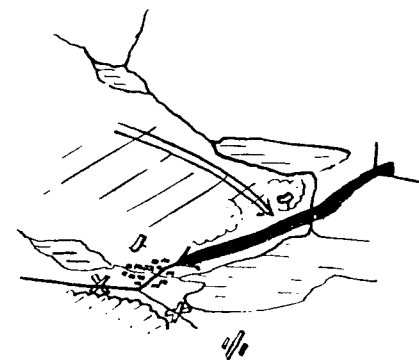
Pansarvärnselden får en framskjuten plats såväl vid anfall mot och över en väg (genom fienden) som vid aktionens avslutande. Ryssarna är mycket skickliga i att föra fram pvvapen och att på kortaste tid bygga upp pvfronter-baser, vilka öppnar en överraskande eld. *Det egna anfallet måste följas och säkras av sig systematiskt förflyttande pvbaser.*

Ofta kan besittningstagande av vissa terrängpartier och uppriktande av försvarsfronter betyda att fienden likvideras; hans underhåll klipptes av och hans anhopningar bekämpas med eldsamlingar.

Principen måste bli: långt fram mellan vägarna och slå vinkelrätt mot fienden — det kommer att ge resultat.

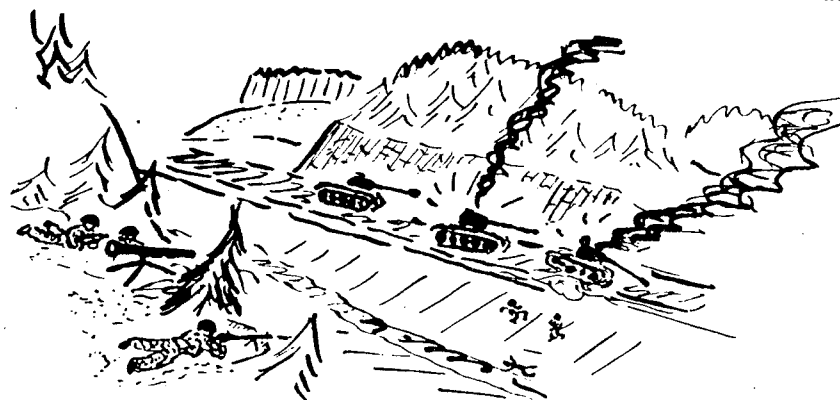
Berg och/eller vattendrag gör tjänst som städ mot vilka anfallsgrupperna — släggorna bearbetar fienden — järnet.

Därvid riktas anfallet mot och igenom fienden = tränger honom mot vattnet: att slåss med ryggen mot vattnet är osympatiskt, i varje fall när det icke är egen strand. Ofta kan stor verkan erhållas genom insats av långträckande granatvapen mot fiendens förbindelser (broar, pass, orter i hans rygg).

En blick på kartan visar hurusom mycket ofta städer, orter, vägkorsningar och pass bildar magneter mot vilka fienden drages. Det kan vara lämpligt att gripa fatt i det fientliga ormhuvudet just i eller även bortom en sådan magnet och därefter stycka upp kroppen; kraften kommer längs vägen — utan kropp blir även det bästa huvud värdelöst.

Anfall mot berg (träsk) sker efter samma principer; våldsamma slag med granatvapen helst ansatta snett bakifrån ger därvid de

bästa resultat. Man kan tänka sig verkan av spräng- och pansar- (raket-)granater mot en kolonn som tränges upp mot en granitvägg. Strv och fordon klistras upp på stenen.

*

Dessa principer kan användas inom och av alla enheter; man skall finna att terrängen är den trognaste av alla allierade. Ett svenskt gråberg eller ett träsk är till hands redan i fred — utan fördrag. De kräver endast uppmärksamhet. Aldrig skall en kärlek bli så rikligt belönad som den till terrängen. Må den ingjutas i varje man.

Kap. 19 — Anfallets genomförande

Fiendens moteld slås ut mot husgrupper, vägmynningar och kala höjder i förterrängen — det *effektiva* anfallet lämnar sådana platser åt fienden — ännu en tid.

Anfall! Framåt! — Att åka nedför Niagara lär vara enkelt (alldeles bortsett från hur man kommer ned!); uppför anses svårare. Att springa för att hinna med eget pansar och en framför detta rullande eldvals kan vara ansträngande; att kalla det anfall är icke renhårigt mot dem som har att ANFALLA *mot* eldvalsen, pansaret och det springande infanteriet. —

Anfallets genomförande är direkt beroende av dess förberedelse. Den metodiska anfallsförberedelsen har ingenting med romantik att göra; den har att kritiskt granska faktorerna: *fienden, terrängen, egen eld, riktning och tid*, att värdera dem och sätta in dem med rätta värden i anfallskalkylen.

Men därutöver: *det klara huvudet måste vara parat med en iskall vilja.*

När fiendens eld fyrar på under de egna pulsarna är det svårt att undvika ökad temperatur; feber är icke något bra underlag för att fatta och genomföra ett beslut.

Fiendefrågan: vad gör fienden? måste behållas för ögonen; den jagande kattens ögon har gripit fatt i målet — bytet och släpper det icke. Den anfallandes ögon — vilja skall fatta fienden; jag skall gripa dej i kragen och slå sönder dej.

Nästa fråga: hur? "Endast genom den yttersta noggrannhet vid terrängutnyttjandet var det oss möjligt att bringa våra vapen i ställningar ifrån vilka fienden kunde fattas av anfallselden", skriver Erwin Rommel i sin bok "Infanterie greift an".

Detta säger allt väsentligt: fienden skall fattas av anfallselden = skjutas sönder eller ge sig. För att detta skall kunna ske måste varje skyddsmöjlighet utnyttjas. Därvid blir terrängen inom vissa gränser riktningsgivande; "att hålla riktningen" blir = att med all sin kraft, med alla medel, med hela sin vilja dolt arbeta sig fram till en plats varifrån man kan skjuta och träffa. Det får icke finnas några slentrianmässiga språng för språngets egen skull,

icke något larvande i kolonn över ett fält endast därför att kompassen råkar peka mot dess andra sida — fiendens eld är snabbare än språnget och den pekar rätt genom att peka brett.

Anfallsgruppens eldpunkter arbetar sig fram i terrängens skydd och samverkar därvid med anfallsbasens eldbaser. Inom anfallsgruppen måste tunga vapen vara eldberedda:

Även om ingenting händer efter det att "startskottet" gått — och "ingenting händer" oftare än man tror! — måste elden ligga sprängberedd. Under detta terräng — eldskydd utnyttjar anfallsgruppen den nådatid den fått — framåt! När de första eldskurorna fräser, börjar fotarbetet, sidsteppning, finter, inledande slag: *i varje bråkdel av en sekund skall en fientlig blotta utnyttjas av anfallselden. Alltså ständig, intensiv övervakning.*

Ex: Där reser sig plötsligt ett par fientliga skyttar som ur marken framför oss och springer bakåt! Där är dom — fienden som man så sällan ser! Nu! Era djävar — på dom!

Alldeles för många nya anfallssoldater har lämnat denna värld med en, låt vara ovanligt berättigad ed nedanför näsan; de glömde bort att även om två fientliga skyttar hoppar upp och springer så finns flera kvar — i regel, ofta skjuter de — och träffar.

Du har inte en påk med en fastsurrad flintspets i handen, du kramar ett automatvapen. Varför springa i fatt din fiende när eldskuren ur ditt vapen slänger honom handlöst i marken? Skjut och träffa! — beviset på att du handlade riktigt fräser ofta över dej och gör ett hål i luften där du skulle haft magen i språnget.

Vid varje rörelse måste en egen eldskur ligga sprängberedd — och komma först!

Låt elden göra språnget.

"Ja, men om det går att ta' ett språng exempelvis under skydd av den egna elden — skall då icke chansen utnyttjas?"

Varför hoppar icke fler människor ned från t e Katarinahissen? — En del av de som har chansen, har förmodligen inget ärende i Stadsgården; de som har ett sådant föredrar att komma dit med livet i behåll. För den skull tager de gärna en omväg.

Att en order anger tagandet av A innebär icke att jag skall rusa rakt in i A, att jag skall taga risken av ett språng så länge det finnes någon annan möjlighet.

I Warschawa fanns en skyskrapeliknande byggnad; den försvares framgångsrikt. Anfallsordern kom: grupp Soundso klättrar upp till översta våningen, eldunderstöd lämnas av lvpjäser som skall blåsa igenom våning efter våning efter hand som anfallsgruppen klättrar uppåt osv. Det var ett anfall — korrekt till totalt vansinne! Varför lät man inte granaterna klättra ensamma?

Dessvärre måste det erkännas: en lekman som ingenting förstod av "Anfall!", som saknade varje begrepp om dess anor, som aldrig hade läst eller hört talas om spelreglerna, löste "denna ytterst svåra uppgift" — på sitt sätt: Han var brandman och bytte ut vattnet mot bensin. — När lågorna nådde toppen hoppade små svarta figurer ut och störtade sprattlande ned i bensinelden. — I den liggande terrängskyskrapan gäller det också att med eld driva ihop fienden till "sista våningen" och tvinga honom att hoppa — eller brännas till döds!

Slangen som för elden är anfallsgruppen; munstycket = vapnen; slangdelen = ammunitionstillförseln.

Det gäller att föra fram slangen till en skyddad plats varifrån eldstrålen kan riktas in i fiendens våning. —

Ett fantasilöst "raktframåtanfall" förlorar ofta avgörande chanser; under ett sådant (som nått en by) rusade plötsligt en svärm fientliga skyttar ut ur ett majsält snett bakom anfallsgruppen — och sprang rakt igenom — undkom. Varför? Därför att alla anfallande stirrade rakt framåt över bajonetten!

Anfallet måste vara djupgrupperat; huvuddelen av den levande kraften säkerställer elden; någonting i stil med att jaga orm med dubbelbössa: man petar med en käpp i misstänkta ställen och brassar på när reptilerna avslöjat sig med sitt väsende. Anfallets käppar har spetsar av LMG, ag, kpist och anfallsgruppens granatvapen; dubbelbössan = granatelden ur anfallsbasen (flyg).

Sambandet är alltid ett av anfallets stora problem. Den från underläge anfallande har att slåss under förhållanden som ytterligare ökar svårigheterna vid hållandet av samband:

- 1) Man måste anfalla mot en fiende, som med masseld slår våldsam mot förmodade baser/utgångslägen.
- 2) Anfallet måste (i regel) föras fram genom terräng, som ger ett maximum av eldlä men samtidigt ofta ökar risken för att sambandet skall rivas av: i skog, grunda diken, på smala "kanalbankar" osv.
- 3) Risken ökas som en följd av att mörker, dimma, storm-regn och/eller snöstorm måste utnyttjas i den största utsträckning.
- 4) Nödvändigheten av att "göra natten till dag" och att räcka till överallt, kommer att trötta ut trupp och befäl till medvetetslöshetens gräns.
- 5) Därtill kommer (i början) brist på krigserfarenhet.

Därför måste övning i anfall till mycket stor del omfatta just hållande av samband under vidriga förhållanden, natt, oväder osv och

brist på sömn, mat men *med* tunga lass av vapen och ammunition och i svår terräng (gradvis stegring).

Så vidrigt som när "framåt!" kommer inför en mass-fiende, kan det aldrig bli på övningsplatsen — *men det vore brottsligt att inte öva för verkligheten.*

Övning och uppnådd färdighet/hårdhet måste paras med utbildning i anfallstaktik för all personal. Varje man måste *veta* vad som skall göras — då minskar antalet av dem som tappat bort sig själva och andra. Vetande och vilja måste vara drivkraften — i annat fall blir anfallet ett fiasko.

Samverkan måste också baseras på det ovan sagda; om folk inte förstår *varför*, är det meningslöst att skrika ut order. Soldaten måste automatiskt *veta* — *känna* — *vilja*: "Jag skall dit fram med mitt vapen för att därifrån göra det möjligt för (t e) plutonens huvuddel att klara sin uppgift!"

En enskild mans *hållning*, *vetande*, *kunnande* och *vilja* betyder på dagens slagfält mer än tidigare hela avdelningar.

Underhållet har att under anförda svårigheter säkerställa ett relativt *ammunitionsöverflöd*; "5 lösa skott/gevär" ger en ytterligt farlig bild av ett livsviktigt problem. Fältmässiga vikter måste göra övningarna fältmässiga. —

Att *snabbt* gräva ned sig blir ett villkor för att lyckas fullfölja anfallet. Detta består ju till *mycket stor del* av en serie försvarsstrider.

Vid varje halt: *Gräv!* Grävning är den bästa nervmedicinen och livförsäkringen när fiendens ohyggliga moteld sliter sönder terrängen.

Det *effektiva* anfallet har inte mycket av patenthurtiga rusningar men det har massor av *hårdaste* arbete.

*

Närstrid = korta skjutavstånd.

"Den vinner som har en patron i loppet" har Rommel sagt; att skjuta först och träffa först är säkrare. Många döda har haft magasinet fullt!

Närstrid är *icke* lika med att till varje pris komma fienden in på livet med det egna livet.

Kort skjutavstånd = *icke en centimeter utöver den plats från vilken det avgörande skottet kan lossas.*

Ofta kan det vara möjligt att "springa under fiendens gevär" = dyka upp under näsan på honom och skjuta honom i ansiktet.

Den tyska Ardenneroffensivens relativt stora initialframgångar hade bl a sin orsak i just detta: anfallsgrupperna kröp fram och rusade in emellan de överrumplade amerikanerna innan dessa kom till skott! Man hade lärt av ryssarna; "att springa under fiendens gevär" = infiltrering medan fienden glömmer att bevakning börjar mellan de egna klackarna.

I mellansvensk terräng måste detta ofta bli möjligt; när eldstriden sedan börjar, brakar den övervakande elden loss kompletterad av de anfallandes burna eld. Men — mot en rysk motståndare blir det ett jobb för folk som kan sin sak. —

Om man ligger fast, envisas då inte med att utdela danska skal-lar; ofta kan ut åt sidan! och gå omkring eller komma upp i ryggen på en fiende, med ett slag förvandla ett lågtryck till klart fint väder. T e ryskt infanteri försvarar sig i regel segt och förbittrat vid anfall framifrån; när det känner en mynning i bak nacken plockar det ibland ihop sina prylar och tycks ofta helt ha glömt bort att det är krig. *Men var beredd på att trycka av!*

*

Vad blir det av stormningen?

Stormningen är i och för sig lika litet ett mål som att hoppa ur ett hus är det. När den *måste* ske vidtages *alla möjliga säkerhetsåtgärder*; självfallet bör man icke hoppa längre än att man kan sätt igång omedelbart efter nedslaget. —

Stormning blir = stöttruppsföretag. Dessa förekommer ofta: egen granateld behandlar en fientlig böld men lyckas icke helt med operationen. Stormtrupp pressar sig så nära intill som det alls är möjligt och omgives därvid av egna eldkanaler eller en "öst-kupa": när granatbrisadernas slättermaskin går in över området, rusar, hoppar, stormtruppen "in med de sista brisaderna" och sprättar upp motståndet med eldskurar (och handgranater), vid behov med direkt granateld.

Handgranater bör icke kastas under språng framåt; täten kastar framåt från skydd, övriga (vid behov) åt sidorna — stormtrupps kö kastar bakåt = stänger dörren — tack för idag!

Då man måste räkna med att fienden drager ned artillerield över sig själv, måste storm — stötkaktionen hårt begränsas till tid och rum. Innan den alls startar: Om jag skickar upp ett LMG på det där berget — kan jag då icke plocka bort de fientliga gubbarna?

Eller: om ett granatvapen skickar iväg ett dussin laddningar — just där så kanske bölden mognar!

Ofta kan ett par prickskyttar göra mer än ett stormförsök — och oftast billigare.

Men — all personal skall tränas för att om det behövs "smyga

som kattor, bita sig fast i fienden och med hela sin vilja sträva efter att döda honom". Ty nya och bättre vapen kräver också allt bättre soldater.

Stridens alla medel blir värdelösa skrothögar om vilja till kamp saknas.

*

Eldmarsch? När egna massvapen sopar marken ren kan man roa sig med organiserat ammunitionsslöseri: man kan göra vad som helst. När egna bombmaskiner och stridsvagnar dånar sitt: "I infanterister springen icke så fort, vad göras skall är allaredan gjort!" — varför inte ordna ett privat krig?

Den ryska eldmarschen = masseld ur granatbaser; att te kpist-beväpnade kompanier går fram i skydd av brisad- och pansarmuren — betyder det att eldmarsch skall bli lösen för svensk trupp? Ja, om den skall kämpa på rysk sida.

Om icke — då skall zonförsvaret ge rika möjligheter att låta slåttermaskinen kapa benen av dessa vandrande musikanter. Svenska gråberg tål "marching fire"; däremot blir *det fientliga underhållet* snart nog andfått.

Att endast kunna få med sig truppen genom att alla springer och skjuter, sätter klart betyg åt moral och utbildning. Att ligga still och låta sig skjutas i hjäl av en sådan demonstration är ännu sämre.

En liten armé kan besegra en i antal och eldvolym långt överlägsen fiende. En viss David slungade en enda sten — men den träffade.

Kap. 20 — Anfall i mörker

Såväl anfall som mörker kan vara av mycket skiljaktig typ. Vilken anfallstyp och i vilket mörker? Tiden — rummet spelar avgörande roll; de flesta anfall i mörker har nära anslutning till övergångsperioder, skymning — månsken — gryning. Sällan har anfall (i detta begrepps egentliga innebörd) startats och genomförts — avslutats i fullständigt mörker.

Därför är erfarenheter oftast icke renodlade typexempel.

För svensk trupp blir nattanfallet ett livsvillkor; det skaffar den nödvändiga andningsluften. Därvid gäller det att lösa en rad särpräglade uppgifter:

T e 1) Anfall mot en fiende som vid mörkrets inbrott antingen går tillbaka (... ur en ficka, hans strv skall tanka, tunga vapen som kommit för långt fram tagas tillbaka, uträtning av frontlinjen osv¹⁾) eller som försöker ordna sig för natten i innehavd terräng.

2) Anfall för att skaka om fiendens nattläger; erfarenheten säger att fientliga anfall som slås ut "efter tjänstens slut" har en mycket stark verkan på den träffade truppen. Man har inställt sig på att få äta sin soppa och rulla ihop sig för natten; frontvädret är lugnt: då brakar fiendens granateld loss. I Ukraina var rysarna rätt aktiva nattetid, överfall på förläggningar, eldaktivitet; på morgonen gick vi till anfall och fann då de sköna halmgropar i vilka fiendens huvuddel haft en skön natt.

3) Anfall för att taga en viss punkt eller för att slå en vägsärr. Ett dylikt företag måste i regel ingå som en del i ett större, avsett att slås ut i gryningen.

4) infiltrering = förpestande av ett visst område med (i regel) jägar-prickskytteavdelningar (+ eldledare) vilka bereder väg för ett senare anfall.

¹⁾ Se Bevakningsstrid, sid. 111.

Anfall av typ 1) fordrar att truppen går fram på bred front t e mot en väg på vilken fienden rör sig. Därvid är det viktigt att få upp alla vapen på linje och att göra halt — öppna en slagartad eld — omkull! bakåt i grupper. Man vinner ingenting med att rusa in i fienden; risken för att förbanden sammanblandas är uppenbar. En djupgruppering för ofta med sig att bakomvarande avdelningar öppnar eld och beskjuter egna främre. När fienden ordnat sig (de överlevande) lönar sig eldstrid (från fältet) icke längre; innan dess måste man vara borta! Återgången bör avreglas med granateld.

Akta baken! Fienden kan kvickna till och blåsa på skogsbrynet med pansarkanoner; en buske eller en gårdesgård på en framsluttning "skyddar" bara i fred. *Ett tvärgående dike är däremot bra* — försvinn i diket och njut av trotylbaletten i skogsbrynet!

Typ 2 kan t e utföras som

a) eldanfall mot förläggingsområden; en massarmé kan icke dölja var den förlägger sig. Tidpunkten väljes psykologiskt: när fienden utspisar, tankar, reparerar, nyss har kommit under tak osv. Man står och väntar, en del äter redan, "va' få vi idag? Fläsk och potatis? Prima!" — då tjuter, skraller, och vrålar det — omkull! Ut i mörkret — jord, gytta, spränggaser, skrik och stönanden — det blev inget middagsmål.

b) starka stridspatruller anfaller förläggningar med sprängladdningar (granater) och automatvapen: En av de första stridsdagarna 1941 hade vi sent på natten kommit ner i halmen; förläggning var en större byggnad. De flesta hade just somnat då eldskurar brakade igenom fönstren, hgr dånade, skrik, döda, förbannelser — en misslyckad natt. Efter 14 dagar med sådana nätter känner sig truppen rätt knäsvag. — Dyliga uppvaktningar bör övas i fred med skarp ammunition; de fordrar nämligen gossar som kan sin sak — den romantiska delen motsvaras av en mycket prosaisk. Ryssarna använde också fanatiska elitgrupper. (Ofta rester av upprivna elitförband.)

Typ 3 förutsätter noggrann rekognosering och invisning i terrängen vid dager. Uppdraget måste vara okomplicerat; natten bör vara lugn = fienden insövd i säkerhet.

I Ardenneroffensiven erhöill förbanden order att med stora luckor rusa mot vissa tilldelade mål; även djupt in i fiendens ställning belägna punkter nåddes praktiskt taget utan förluster. Stormelden var kort och intensiv — överraskningen var fullständig. En bidragande orsak var de blufftransporter som tyskarna anordnat; grupper av fordonsattrapper flyttades varje natt före offensiven mot

öster; på dagen iakttogos de av fiendens flyg = fienden antog "att de går tillbaka". Detta intryck förstärktes av att mindre bilkolonner lastade med tomma bensinfat körde bort från fronten = skrammel och att trupp gick tillbaka ganska öppet under anfallsnatten. På *alla tillgängliga vägar och stigar* fördes däremot anfallsstyrkorna fram och kröp bokstavligt upp under näsan på amerikanerna.

Typ 4 slutligen fordrar en trupp som kan

a) *Krypa!* b) *Hålla tyst!* c) *Vänta!* d) *Se men inte röra!* e) *Skjuta och träffa!* — Nu!

*

Strid i mörker är lätt om det gäller att göra djärva saker på manöver; det är oerhört svårt när eldskurarna fräser ur varje buske; framförallt måste man kunna skjuta och träffa i mörker och inte vara mörkrädd. Allt flera människor lever i städer — vad vet de om mörker?

Övning:

- 1) gåsmarsch i skog och mörker med långa avstånd och tyst!
- 2) krypning i timmar längs diken osv. i kompani.
- 3) nattliga hinderbanor
  - a) vanliga,
  - b) avancerade = taggtråd, gyttejegropar, "döda" = realistiska dockor.
- 4) indianlekar = att (i timmar) smyga sig på varandra,
- 5) övernattning — enskilt eller små grp på/vid kyrkogård (löjligt många kommer att hacka tänder!)
- 6) enskild nattorientering,
- 7) nattliga fältskjutningar; den skjutande (truppen) går framåt; målgrupp upp ur marken framför fötterna — och på långa håll: rätt — fel?!

Tyskarna anser sig vara bättre nattkrigare än amerikanerna och erkänner ryssarna som mästare; det beror på att svensk trupp ännu inte visat vad den går för. Den har förutsättningar att ligga väl framme — om utbildningen tager sikte på ett möte med trupp av rysk typ.

Kap. 21 — Anfall mot fiende i förberedd ställning

En förberedd ställning kan uppvisa många olika grader av förberedelse. Oftast är fienden väl förberedd i de riktningar han själv bedömer som viktiga. Därför gäller det att *anfälla i och längs osannolika riktningar* t e över berg, längsmed bergskammar. Smala luckor kan utnyttjas för att ladda upp anfallsbaser, filialer i fiendens rygg/flank. Om uppladdningen sker nattetid eller under för fienden otjänlig väderlek såsom starkt regn, snöstorm osv kan urladdningen taga sin början när de anfallande granatbaserna får skjutsikt, t e i gryningen. *Anfallet måste kännetecknas av ett perfekt samarbete mellan granatbasernas rörliga eld och den bruna anfallselden i förhållande till befintliga terrängstäd.* Ex: en fientlig styrka tränges ihop i en husgrupp (på en höjd, mot ett berg) och slås sönder av granatelden.

För att lyckas måste ett sådant anfall ha bla följande förutsättningar:

- 1) truppen måste vara så utbildad att den hälsar t e en regnpiskad höstnatt med förtjusning (då kan man anfalla).
- 2) att man kan krypa och vänta i timmar och dagar, ljudlöst, segt, förbittrat.
- 3) att man kan gå fram med t e en bataljon i ett utfallsdike = goda nerver, fräckhet, kunnande, vilja.
- 4) att man kan arbeta hänsynslöst för att bygga broar och skogsvägar, klara av fastkörningar och organisera ammunitionsunderhållet.
- 5) granatkastar- (salvpjäs-) förband måste koncentreras dolt och i mängder. Klockan K minus passande antal minuter måste marken börja bubbla hos fienden — han besätter sina eldställningar — infiltrerande anfallsförband slår honom i bakhuvudet och en stor dag kan börja — till omväxling i egen regi.

Kap. 22 — Förföljning

Att förfölja är ett mycket svårare företag än man i allmänhet föreställer sig. Förföljningens problem blir flera; det gäller att anfalla med anfallets hela kraft — *och försiktighet*, men trots detta med ökad hastighet. Man måste haka på och hålla fast fienden och därvid icke låta lura sig av hans eftertrupper. Detta är svårt: fienden gör allt för att vräka ut granater efter sig, han försöker organisera upptagsställningar osv. Ryssarna kan konsten att mycket snabbt bygga upp pansarvärnsfronter och den förföljande kan alltså i för honom ogynnsam terräng erhålla de hårdaste kontrastlag.

Förföljelse-anfallet måste slå in i fienden varvid det gäller att komma ifatt och förbi honom. Man får icke börja skjuta för tidigt, tag ut svängen (gina över hörn), sätt upp farten och tag emot det tillbakagående med förberedda upptagsställningar. Den fientliga svampens hatt är vänd mot den förföljande: det gäller att slå av hatten. Gå omkring, tag en punkt vid vägen och slå till när fiendens flankskydd kommer emot avdelningen. Fienden måste trängas samman = långt fram med alla krafter för att taga pass-terräng, orter, broar osv. Vägen skall blockeras, fiendens kolonner står stilla — paniken kommer. På många svenska vägar kan fientliga stridsvagnsvrak spärra körbanan. Särskilt viktigt blir det att ryttrartrupp (med tunga vapen) anfaller fientliga artilleriställningar i ryggen. Prickskyttar (beridna eller med fallskärm) kan praktiskt taget ostörda plocka bort fientliga officerare osv — ingen har tid eller lust att hoppa av och jaga efter en gskytt. Trafikregleringspersonal hos fienden skjutes bort = ökat kaos.

Under den ryska reträtten 1941 åkte ofta ryska fordon (strv) inne i de tyska kolonnerna och smet iväg vid passande tillfälle. Många avskurna tyska avdelningar lyckades 1944 taga sig hem ge-

nom att köra igenom eller förbi ryska förföljare som var invecklade i strid med tyska eftertrupper. Därför: har man hakat på och befinner sig i förföljningsanfall så gäller det att inte glömma att man kan få en dunk i ryggen — och inte alltid från en god vän.

På natten och i dåligt väder måste den egna aktiviteten stegras till sin höjdpunkt. Bränder längs fiendens väg och eld ur mörkret mot den upplysta vägen måste öka paniken och slå sönder fiendens organisation. Att vara överallt och döda överallt kan förvandla fiendens tillbakagång till panikslagen flykt.

Avd. IV — BEVAKNING —
SPANING —
STRIDSLEDNING —

"Vi måste vara överallt och iakttaga fienden, följa varje hans rörelse och så bli i stånd att utnyttja varje tillfälle för att organisera och utdela dödande slag."

Ur en instruktion för
8. Kinesiska Röda Armén.

Kap. 23 — Bevakning nattetid — Bevakningsstrid

Med stridsbevakning avses här en aktiv, stridande bevakning; problemet är mycket omfattande. Arten av bevakningen — bevakningsstriden står i direkt förhållande till det tekniskt-taktiska lägets detaljer. Enbart stridens avtagande med dagsljuset skulle lämna stoff för omfattande undersökningar; därtill kommer frågor om terrängdetaljer, skog, vattendrag, starkt kuperad eller öppen terräng osv. Varje terrängtyp sammanställd med årstid (väderlek) och satt i förhållande till de stridandes teknik — och taktik — ger vitt åtskillda stridsrum — stridsbevakningsbilder.

Ex: I Finlands vinterskogar kunde poster bevaka — bekämpa — fienden på mycket långt håll (tvärs över en myr).

I Ukraina "dog striden" i regel ut när mörkret kom; då skymningen var mycket kort följde därav att ett kokande "storbyk" inom minuter avlöstes av "aftonens lugn och frid".

När mörkret kommer börjar alla röra på sig; frontsoldaten anser sig vara i sin goda rätt när han sträcker på benen och drager in kvällsluften; för icke så länge sedan marscherade ju dagens fiender hem till bivacken när kvällen kom och tycktes ingå en tyst överenskommelse "att sova på saken". — Inför en angripande massarmé måste den numerärt och materiellt underlägsne förvandla natten till dag evad avser aktivitet. Men man gör klokt i att räkna med att fienden betalar en del för att få taga sig en titt på dessa "mörksens gärningar".

Fienden kommer att försöka framtvinga ett (lokalt) avgörande före mörkret; de av hans förband som befinner sig i strid vill tillkämpa sig ett drägligt "nattläger".

Ex: Om fienden vid mörkrets inbrott står på öppna fält och vägar så har detta hans läge lika många nackdelar för honom som det uppvisar fördelar för försvararen:

- 1) Hans kolonn på vägen utgör ett förstklassigt mål — trots mörkret; all trafik = ammunition, drivmedel, föda, borttransport av sårade, order-inspektionstrafik måste fram på vägen. Det går icke att undvika ljus = motorernas ljus, ficklampor, vagnsbelysning. Ljuden är också goda riktmedel för försvarets vapen.
- 2) Vägen — fälten är ljusa — även en rätt mörk natt; de omgivande skogklädda terrängpartierna är mörka.
- 3) Vid vägen ligger de flesta husen; några av dem brinner och belyser de fientliga kolonnerna. Vid behov skjutes hus (halmstackar) i brand: därvid skall eftersträvas att fienden kommer emellan elden och mängden av insatta egna vapen.

Ett sådant tillfälle måste nämligen utnyttjas; *mörkret — skugorna och de brakande brisaderna, automatvapnets tjut, kan skapa panik hos fienden.* Kompletterad med en motstöt — motanfall (mot viss punkt och väl sammanhållet) kan paniken fullt utnyttjas.

Om fienden upplevt några sådana nätter kommer han att söka vidga sin inbrytning så att fronten blir mer normal; ju mer fronten blir lika med en linje ju bättre för fienden. Bakom denna för honom normala linje kan hans pansar slicka sina sår och hämta ammunition och drivmedel för morgongryningen. Om detta misslyckas kommer hans pansar att gå tillbaka; därför gäller det för försvaret att ha ett par mått krut kvar vid stängningsdags; varje fientlig strv som rutschar ned i diket eller brinner på vägen betyder en mindre i morgonbittida: står den bra till kan den hindra en hel fientlig kolonn. Det uppsuttna eller i eldlä av vagnarna springande infanteriet sköljes av; vagnarna skall sandblästras av automatelden. Fiendens lösgörande går i regel ryckigt: plötsligt rusar hans strv iväg med en klunga skyttar bakom tornet. Det går fort och det är viktigt att icke glömma: skrik gärna, "dom ger sej iväg" — men sikta, håll i, skjut — och träffa!

När dagens jobb är över börjar extraknoget: fienden har gott om folk som förväxlar fritid och tjänst — åt tjänstehållet till.

Hans kontaktinfanteri börjar förbereda nästa dags föreställning. Även om han åkt ut en halvtimme tidigare gör han snart försök att taga sig fram på nytt; han har haft ögonen med sig och vill nu lägga händerna på misstänkta punkter.

Därför gäller det för försvarsidans nattliga bevakning-strid att icke sitta fast; vill man undgå en tidig morgondusch ur de fientliga granatbaserna måste stridsbevakningen genomföras i utpräglade växelställningar.

Ex: När fienden skakats ut ur en ficka går egna bevakningsavdelningar fram och bildar en bevakningszon.

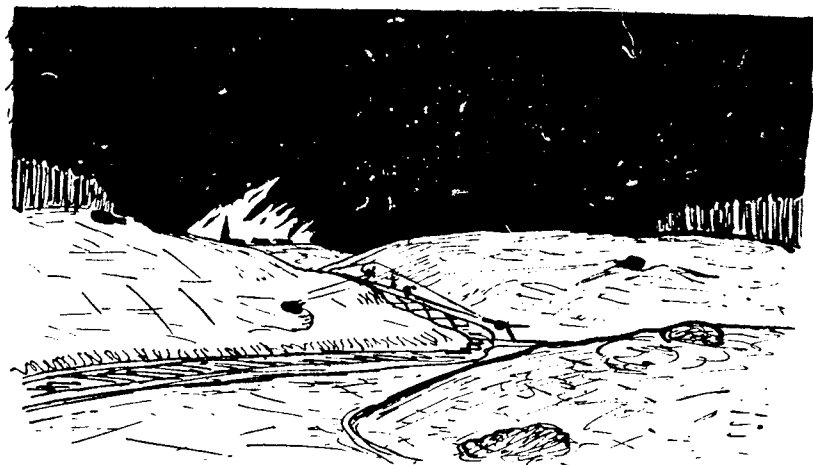
Denna bevakningszon kan skapas framåt eller bakåt. Om fienden drager ut sitt pansar ur den aktuella fickan blir det i regel möjligt att giva det ev kvarvarande fientliga infanteriet en för natten lämplig form. Detta löses genom ett anfall (motstöt) med syfte att snöra till säcken; fienden drar ihop sig, klumpar sig och bjuder ett allt bättre mål för granateld. Från alla sidor framskjutes jägar- och grenadjäravdelningar: de "sipprar" in i den terräng fienden tvingas lämna. Efter hand lämnar mörkret skydd; de anfallande försvararna har skogen i ryggen — fienden däremot avtecknar sig mot himlen. Man kan räkna med att fienden utrymmer mindre fickor, större däremot kommer han att försvara. Där det sker gäller det att i ett intensivt "Kleinkrieg" lokalisera hans avdelningar och i den tidiga gryningen slå hårt och snabbt mot fastställda öar: *det gäller att tillämpa fiendens metoder.* Att han utrymmer en ficka betyder inte alltid att han går bakåt; många gånger går hans strv bakåt (och hans tunga vapen); hans infanteri däremot kryper framåt längs diken och buskrader. Detta är möjligt med en trupp som tycks kunna leva på vad som helst och ofta på ingenting; därest försvaret går till middag kl. 1700 kommer det snart att utspisas i fångläger. Därför måste den egna aktiviteten ökas: diken och andra fiendens samfärdsleder måste noggrant påpassas — hundar bli av största betydelse. Därvid kommer fällor till riklig användning: tråd av alla slag (trådvalsar), försåt, ljusraketer, gillrade vapen (fientliga, tagna som byte), minor, dockor (av utrustningsdelar + ris, halm, trasor) osv erfordras i stora mängder; ortens tillgångar + fantasi = inga större transportproblem.

Ex: ett dike spärras med gärdsel och stängseltråd; fientliga krypgubbar ålar förbi och utlöser t e eld från en ksp (bytespjäs som bärgats). Spärren ordnas på plats som tvingar fienden att t e visa helfigur mot himlen, att rusa in i skogen eller hoppa tillbaka ned i diket. Vad gör fienden? Han skjuter mot den (obemannade) ksp som öppnat eld; därför: ingen egen personal som får näsan full (eller träffas av "försåtelden"). Spärren bevakas av en "triangel". (Se bilden å sid 114.)

Dessa "trianglar", liksom all bevakningspersonal ordnas på "osannolika platser" från vilka de kan se fienden (mot natthimlen när han går över krön osv); de skjuter icke förrän de icke kan bomma.

Ingen stridsspaning kan vara mer bekväm än den som drager eld på sig redan vid starten;¹⁾ då vet man ju allt vad man rimligen kan begära få veta. (Man måste komma ihåg att spaning under en höstmanöver är en sak, något annat när "de andra" skjuter skarpt — och har tillräckligt för ett galaspektakel.)

¹⁾ Dvs om fienden bevakar sig från sina ordinarie stridsställningar.

Natt. En by brinner. Tre egne posteringar. En "gillrad" ksp skjuter mot en fientlig patrull vid vägspärren

Ex: Under frammarschen i Sydryssland låg ett kompani c:a 800 m framför en skarpt avgränsad stadsrand. Attföljd av obspersonal och eldledare gick kompaniet vid midnatt upp ur sin ställning och rörde sig framåt ett 10-tal meter, under det att varje man skramlade med kokkärl och spadar. Fienden öppnade eld med alla vapen, kompaniet dök ned i sina hål och eldledarna fick underlag för en morgonduschning av stadsranden — en mycket effektiv dusch! Hade bevakningen varit framskjuten t e 400 m och släppt det skramlande kompaniet in på sig och därefter skjutit det i trasor på kanske 50 m avstånd, så hade den också löst sin uppgift. Vapnen i stadsranden skulle icke alls ha öppnat eld; de kunde ha legat i skydd i källare osv. (Det var 1941 och man kunde ännu icke flytta på en hel stadsrand; i dag har man att räkna med att fienden gör en del förändringar i ytterområdena utan att fråga gatukontoret).

Bevakningen skall vara aktiv och vara det från områden som dagsljuset — och fienden skall finna tomma; oftast rasar den fientliga elden en god del av gryningen över just nattens bevakningszon.

Bevakningsåtgärderna vidtages till ett stort djup; i låglinjer kan det vara lämpligt att spanna tråd utmed vägen (gärna ledning). Den fientliga patrullen tänker: "här har dom någonting!" och smyger fram — nu får den ögonen på en figur som rör sig av

och an: En "post", därbortom en eld — lagom stor och sur. "Posten" = en docka = hjälm och en (obrukbar) fältkappa; snubbeltrådar omger som en gillrad björnsax hela teatern: Nu! en fientlig gubbe "står på öronen" — de andra förlorar nerverna — skjuter på "posten" och elden — och bevakningsavdelningen skjuter ur sitt bakhåll.

Sådana fällor, spärrar osv bör kunna slagartat belysas: enkla raketer med fallskärm; de stickas ned i jorden och skickas upp när något händer. Strålkastare ur bakhåll; egen eld kan öppnas vinkelrätt mot ljusriktningen. Infrarött ljus (monterat i hjälm) ger ögon i mörkret.

I Ardenneroffensiven använde tyskarna med stor framgång lv-strålkastare mot lågtgående moln — ett spökligt landskap!

Det mycket för myckna skjutandet måste bort; tyskarna sköt ofta för att "hålla dom vakna"; *de fientliga eldledarna var i regel mycket vakna*: när ett SMG¹ sprutat ut en hink bly var det hälsosamt att vara ett gott stycke från pjäsplatsen.

Poster bör kontrollera ur bakhåll; den anropade bör då befinna sig i en ficka — i en triangel. Sifferlösen: talet är t e 15 — fråga: "9?" svar alltså "6"; "11?" — "4!" osv. Svåra räkneex för den som talar t e usbekiska.

*

Att gå fram i mörkret mot en fiende som skjuter först när han inte kan bomma sliter hårt även i de bästa nerver.

I fred skapas en alltigenom falsk bild; det förekommer ju ytterst sällan att något större antal saknas efter en nattövning — döda är de i varje fall icke. Det är en annan sak i fält när en överlevande berättar: "Vi gick fram emellan två svarta höjder. Vi plaskade i lera och vatten, överallt snubblade vi över trådar och smala trädstammar. Plötsligt brakade en explosion bakom oss — "dom" hade sprängt omkull en stor gran över vägen. Vi sköt runt omkring oss en god stund till dess att vi blev på det klara med att ingen sköt på oss. Sergeanten sa att det nog var en mina men att vi måste tillbaka — då fräste det till och ett bländande vitt ljus slog in över oss — ur skogsmörkret tjöt det av eldskurar — jag föll och reste mig, föll, kröp, förlorade allt jag hade och sprang rakt in i skogen. Alla de andra sköts i bitar."

¹) Tung ksp.

Kap. 24 — Spaning — Raider — Fångar

Spaningen är brisadernas fingertoppar och ögon.

Zontaktiken underlättar den taktiska spaningen.

De i jägar(buffert-) och spärrzonerna kämpande jägar-, prick-skytte- och grenadjärförbanden jämte med dem samverkande eldledare är kampkraftiga spaningsavdelningar; deras stridsverksamhet förutsätter en ständigt fortgående spaning/observation.

De vinkelformade fronterna medger att spaningen kan ansättas i fiendens flank och rygg och under ett maximum av eldstöd.

Spaningen är inget självändamål; dess yttersta uppgift är att rikta granatskurarna (bomber, raketer) mot fastställda mål.

Därvid har man att skilja mellan aktiv och passiv spaning; båda slagen fordrar mycket aktiva människor.

Den aktiva spaningen = att peta i ormboet med eldskurar från LMG, ag, kpist (och med granater från direktskjutande granatvapen); granater ur granatbaser slår sönder det som kommer ut.

Ex: En jägarpluton går ur ett basområde fram under eldskydd mot en misstänkt by. Plutonen bygger upp sitt eget eldskydd och den plutonen åtföljande eldledaren (med t e ett batteri till förfogande — via eldclearing) följer det eller de känselspröt som rinner fram i terrängen — mot byn — kikarspaning! Nu! där rör sig något, en eldställning besättes av fienden — plutons övervakande eld slås ut (del därav!) — känselspröten går i bättre skydd. Fienden besätter sina ställningar runt byn — är på väg till: då brakar granatskuren ur (den långt avlägsna) granat — spaningsbasen ned. Spaningsplutonens vapen fyller på — byn kokar; när fiendens avdelningar stormar mot det nyss eldspyende skogsbrynet är det tyst och lugnt — såvida icke en trädmäna (granat) skraller till när någon river en utlösningstråd. — Oftast blir denna våldsamma spaning också ett stöttrufföretag: sprängladdningar, brännflaskor mot bilar och hus, eldskurar i förläggningar — och ett par fångar.

Aktiv spaning framdrives också under starkt eldskydd för att fastställa om viss terräng är fri från fienden. Att ett visst avsnitt

är fritt kl 1000 garanterar ju icke hur läget är kl 1100; ofta måste spaningsavdelningen säkra området en viss tid; ett spaningsupdrag kan alltså direkt övergå till försvar av tagen terräng = krav på eldkraft.

Den passiva spaningen blir = inräkning av fienden. Mellansvensk terräng ger utomordentliga möjligheter för gömda avdelningar; *problemet blir att rapportera.*

Ex: att 50 fientliga lastbilar passerar A på väg mot B är det ju tämligen värdelöst att rapportera efter en timme: då kanske de 50:os last redan briserar i egna ställningar. Fiendens radiospaning gör dock att en sändare snart är lokaliserad: alltså rapportera och bort = till en serie växelställningar. Detta gäller för passiv spaning utanför, framför de främsta eldbasernas verkningsområde. Inom zonerna utförs den passiva spaningen av all personal = övergår i den allmänna verksamheten. — *Utan en välorganiserad och energisk markspaning är stridsledningen mer än halvblind.* —

Raider

Ett särskilt slags spaning blir raider långt in i det fientliga området.

Vid upprepade tillfällen stötte tyska spaningsförband (pansar, följetrupp, artilleri) in i över 100 km långa företag; särskilt i södra Polen fick man bekräftelse på att ryssarna tillämpade en konsekvent kraftsamling, *allt i den avgörande riktningen.*

De tyska raidavdelningarna fann landet tomt på ett sätt som icke var tänkbart bakom den tyska fronten; en hemlig information som i augusti 1944 meddelades till högre staber gav många intressanta inblickar: det hade lyckats en av två spaningsbataljoner m m (delvis pansrade, "självgående", eldstarka "Aufklärungsabteilung-en") bestående raidavdelning — att praktiskt taget utan förluster göra en raid, vars längd endast begränsades av den mängd drivmedel som kunde medföras. Företaget ansattes "i armhålan" på en stark rysk kolonn och förde snabbt ut i obesatt område bakom den ryska fronten. Avdelningen förbrukade dock för mycken tid och kraft (drivmedel) genom överdriven försiktighet: först sista dagens eftermiddag angrep man en fientlig underhållskolonn bakifrån men kunde icke närma sig då ryskt pv öppnade eld; något senare rev man upp mitten på en andra kolonn; kuskarna var italienska och rumänska krigsfångar samt civilpersoner, bevakade av kosacker. Man erbjöd fångarna att åka med men dessa förklarade att samtliga fångar inom etappområdet då komme att skjutas av vaktmanskaper.

Vid eldöverfall och hugg mot fiendens kolonner och bakre anstal-

ter måste man räkna med att egen civilbefolkning, särskilt kvinnor, är insatta som kuskar och arbetskraft; de tvångsuttagna vet att om en enda av dem saknas, så skjutes ett antal av hans (hennes) sidokamrater — de passa upp därför att det sista man har är dock det egna livet. (Lösningen av detta problem måste överlåtas till den högsta civila och militära ledningen; man kommer att märka att det finnes en djup klyfta mellan krig och krig!)

Däremot torde det bli lättare att taga samarbetsmän tillfånga; därför bör säkerhetspolis medfölja på större raidar.

Det ryska områdets djup gjorde att de röda cheferna med lugn kunde se på sådana raidar: efter en bestämd tid måste ju bensinen vara slut — alltså måste avdelningen "utpassera" å tid och plats som ganska noga kunde bestämmas. Ingen panik! I det föreliggande fallet utpasserade avdelningen via ett kraftigt tyskt motanfall ansatt i en osannolik riktning. — I ett område med sjö och havsbegränsning och där den invaderandes underhåll måste föras fram över långa sträckor kan dylika raidar bli av stort värde; därvid måste ryttrartrupp bli av avgörande betydelse.

En häst äter landets produkter och gör inget buller; hans ryttare är utvilad (i förhållande till fotsoldaten efter samma sträcka). Ryttaförbandet rör sig praktiskt taget överallt = kan ändra sin riktning och utpassera ungefär var det behagar. Radio kan hämta fram eget flyg för samlade slag (eller för underhåll — avhämtning av sårade och fångar). Hästbrist behöver man icke frukta; fienden har säkert sin älskade krake med sig; de s k "panje"-hästarna ser icke mycket ut för det militära ögat men de hänger med länge efter det att ädlare springare givit upp andan — och därpå beror det ju.

Ryttrartrupp har ytterligare en tillgång när det gäller raidar: sin ryttraranda.

Den strider infanteristiskt men dess grad av rörlighet ger möjlighet att sidsteppa och finta, slå ut sin eld från snabbt växlande riktningar = ordna eldfällor och bakhåll av stora format.

Dess ryttahumör skall göra den fientliga elden klumpig; ryttaförbandet är långt borta när fiendens brisader sliter upp skogsmarken.

Dylika raidar och all spaningsverksamhet — fordrar de noggrannaste förberedelser. Varje man måste förstå vad det gäller; flygbilder + stora skisser + lättfattlig och naturlig genomgång, skall klargöra för alla vad det gäller: den som inte fattar får lämnas hemma.

En spaningsavdelning får icke ha någon man som bara "hänger med"; han blir "den mycket för många".

Order och skisser med inritningar får icke medföras; alla privata papper lämnas vid enhetens kvarblivande del.

Fångar

Det gäller att göra klart för tagna fångar att det gäller deras liv; de verkar ofta skräckslagna — och är det mestadels — men ett växande antal är unga fanatiker som utnyttjar första tillfälle till att ordna fanstyg. En fånge får aldrig plågas men han skall veta besked och med medel som han känner till: "Du springer med oss, Du hålla käft, annars jag göra så!" — Ett nackskott göres förståligt genom att visa med pistolen i bakhuvudet och med ett uttrycksfullt: "Du kapoot!" — Förstått?"

Alldeles för ofta förlorar ny trupp en tagen fånge, antingen genom godtrogenhet, upphetsning eller oförstånd. Har man gjort klart för fången att han skall springa eller dö — då springer han. Så länge det alls är möjligt skall fången leva: därför tar man ju fångar.

Om man själv blir tagen till fånga av fienden bör man först låt-sas ingenting förstå om man hör att förhørsledaren talar bruten svenska. Att spela skräckslagen är en annan möjlighet. En rysk underofficer som togs till fånga fick frågorna sig skriftligt förelagda; han stirrade på papperet och nickade sedan ivrigt, slutligen gestikulerade han vilt och viftade med papperet under en ström av ord (vilket förmodligen var ett slags ryskt Kårps segnalkab alat!) Med ett: "karlen är idiot" fick han gå — han hade skött sig fint. Ett annat sätt är att villigt berätta allting — bara inte sanningen — men det är svårt att hålla tungan rätt i mun.

En rysk löjtnant (gardes) som svårt sårad togs i juni 1944 besvarade varje fråga med att spotta på tolken; på dennes fråga om han icke var rädd för att bli skjuten svarade han: "Jag väntar mig ingenting annat"! Tolken: "Du skall ju i alla fall dö" (fången blödde igenom sitt förband — axeln var en blodig gröt); ryssen svarade: "just därför har Du ingen chans att få veta något, ditt svin!"

När man ger det svaret får man ha gjort upp räkningen med livet; fångar i nästa krig har i varje fall knappast några chanser att överleva via redskap för fritidssysselsättning².

1) Tala baklänges.

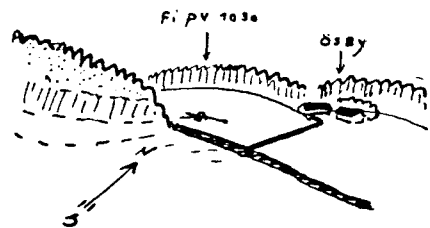
2) "The wooden horse."

Kap. 25 — Observation

Under strid (över huvudtaget i fält) krävs välutbildad personal som obunden av den direkta eldverksamheten har att enbart använda ögon, hjärna och tekniskt obsmaterial ss kikare, kamera (teleskops-), filmkamera och penna + skissblock.

Det är felaktigt och farligt att betrakta obspersonal som påhäng; på dess verksamhet beror oftast mångas liv.

En skytt ser i regel icke mer än vad hans "skyggglappar" tillåter: man ser (ibland) ett mål och blir ur stånd att se fler. En chef har sitt stridsledningsproblem, en serie av växlande lägen vilka tager hans uppmärksamhet i anspråk. O-personal fasthåller och sammanställer sina observationer; därvid är skisser det bästa underlaget för strids/eldledning. Skiss enligt figur bör komma till användning: den som får den i handen skall känna igen terrängen (komma ihåg).

Kompl och jämförande studier: om en fientlig pansaravdelning kl 0600 var vid A med t e 10 strv och kl 1400 vid B med 5 är det av vikt att klara ut var de felande 5 vagnarna finns. Man tager fel om man tror att förhållandet kan konstateras av varje man; i verkligheten ser man mycket mindre än vad man tror. Alltså: "den vagn som stoppades av 2. kompaniet — hörde den till denna avdelning? Explosionsflamman kl 1106 ur skogen vid G (efter granateld) — var det en fientlig strv som gick uppåt?" osv.

En "riktig" obsavdelning löser sådana problem "under gång" och ger chefen fortlöpande informationer; därvid samlar den upp alla detaljer den kan finna.

I Polen utmärkte sig en obsman vid försvaret av en ort: gömd ute på ett sonderkört fält höll han noga räkning på det fienden packade in i en by. "En del gubbar och T 34 åkte ut igen men när jag lade ihop och drog ifrån blev det ändå så att dom måste ha legat på varandra. Vårt arri hällde sedan på ordentligt med sås och anrättningen blev lyckad".

Att lägga ihop och dra' ifrån är av särskild betydelse när det gäller att räkna ut vid vilken tid t e ett fientligt anfall är startklart; precis när det står i groparna passar det bra med ett par vagnslaster brisader (och ett motanfall).

Obspersonalen har att lösa terrängrebusar = detaljer av intresse för eget anfall/försvaret (sådana som ligger inom fiendens område).

Därför måste personalen vara högkvalificerad, rörlig och företagsam: upp på ett berg! Kryp i ett dike! Ak med i ett pansaranfall, fram tillsammans med en stormtrupp! Där ligger en död fiende; har man sett honom vika sig är han inte minerad, rulla runt honom och plocka rätt på papper. Är det en officer har han ofta karta, flygbild, eller skisser — kanske just vad Du söker!

Eldspaning får icke försummas — men under rörliga förhållanden ändras skjutriktningarna snabbt. — Viktigt är att hålla rätt på fientliga ammunitionsbärare: "Där skubbar en gubbe med två lådor" hör man ofta. Om all personal får klart för sig att gubbarna inte springer med ett par lådor för sitt nöjes skull så skulle man också mycket lättare höra t e grk:s plopp — plopp — och varifrån.

Obspersonal gör en snärtig skiss — har den färdig — och sätter dit den fientliga grk: "Lådgubbarna försvinner in i sandgropen (den har obsmannen "plockat" fram från en trädtopp) — där har dom alltså sina pjäser" — en enkel men alldeles för sällan förekommande reflektion; Viktigt: iväg med resultatet innan det växer mossa på skissen! En rapportens värde står i direkt förhållande till den tid som förflutit mellan iakttagelse — och till dess att den som kan göra någonting får rapportens innehåll omsatt i brisader.

Obsofficerare utsändes från staber för att se på saker av intresse för chefen men som denne icke hinner med: "han kan ha en stek i ugnen"!

En rätt utbildad obspersonal och en rätt organiserad obstjänst gör mängder av de så ofta förekommande slentrianmässigt ansatta "spaningspatrullerna" överflödiga; slentrianpatruller kostar meningslösa blodsoffer.

Att ha ögon och hjärna med sig dygnet runt är en minst lika effektiv form av mod som den patrullexperterna visar — och avgjort betydelsefullare.

Kap. 26 — Stridsledning

"Från ingången till Vranadalen, med hoplitfalangen uppställd på den skickligt valda slagterrängen, spejar atenaren Miltiades utöver Maratonslätten — — — Orörlig och obeveklig, till dess handlingens tidpunkt är inne, med personlighetens hela kraft bjudande och befallande — — —, bidar han det ögonblick, då signalen till anfall bör av honom givas. Han giver den varken för tidigt eller för sent, därmed för all framtid i hävderna inristande betydelsen av *övergången från försvaret eller avvaktandet till anfall* — ett alltid glänsande moment i såväl taktiskt som strategiskt avseende när det lämpliga tillfället för kraftens lössläppande väljes".

Lars Tingsten.

Att söka genomsåda fiendens avsikt är en grundförutsättning för stridsledning. Detta i sin tur förutsätter största möjliga kännedom om fienden; om hans "custom and behavior". All personal bör erhålla bredast möjliga skolning; för truppföraren är det nödvändigt. Graden av kännedom måste ökas efter vederbörandes tjänstegrad. Experter på fienden; hans moral, världsuppfattning, språk, sätt att vara, måste i största möjliga antal utbildas och ingå i staben. Detta blir ännu mer betonat inför en fiende vilken avgörande skiljer sig från det egna sättet att vara till; dessutom ökas betydelsen när t e även alfabetet är av skiljaktig typ.

Därför är det av största betydelse att under utbildning ägna all möjlig uppmärksamhet åt bl a sådan *skönlitteratur* som ger goda inblickar i den sannolike motståndarens karaktär.

I det aktuella fallet finns flera, delvis utomordentliga arbeten såsom "Stilla flyter Don", "Polska ryttare", "Budjonns röda ryttare" m fl.

Särskilt den senare bokens författare, Isaac Babel, ger en lika glänsande som förfärligt riktig bild av stäppens soldater och deras sätt att se på världen och människorna, livet och döden. — Försedd med lämpliga kommentarer skulle en sammanställning ur sådan litteratur bli ett synnerligen värdefullt hjälpmedel när det gäller ett

riktigt bedömande av motståndaren. Kännedom om "den andres" livsstil och faktiska tänkande — kännande — är alltid nödvändigt som underlag för stridsverksamheten. I dag är det av livsviktig betydelse att förskaffa sig en bild av hur man ser och känner på "the other side of the hill".

Underrättelsetjänsten och propagandaenheterna har att under krigets gång fortlöpande leverera material för en aktuell bild av fienden: hur påverkas den fientliga truppens moral vid kontakten med de besatta områdena? Hur påverkas den av vår propaganda? Av vår taktik? o s v. (Se kap 34.)

*

— Var är chefen? Vilken fråga! Du hör väl att det händer något vid 2. regementet!

Fråga och svar var ofta typiska för förhållandena vid många tyska förband. Chefen var där "det hände något". Därtill är mycket att säga; här endast ett par anmärkningar:

1) *Chef måste ha truppens förtroende.* Även den trumpnaste måste vara tvungen att medgiva: Det är en karl!

2) *Man måste visa föredöme.*

Man berättade om det tyska riksvärnets organisatör, general von Seeckt, att en granat slog ned i det hus i vilket han var mitt uppe i sin ordergivning; när staben reste sig upp (det var endast yttertaget som gick) knäppte generalen bort en kalkbit från sin uniform och fortsatte — han hade icke rubbat sig ur fläcken.

3) *Man måste själv göra det man begär av andra;* stabsoff bör ofta göra ifrån sig i smörjan — de får icke bli obekanta herrar med vita händer bakom ett bord.

4) Det är ofta lämpligt att personligen övervaka verkställigheten av en order: "det går an att ta' mun full när man har ett tjock tak över huvudet och underhuggare att skicka ut i sk-n"; när det låter så inom förbandet är det mer en tillfällighet om icke förfallet har tagit överhanden. I övrigt hjälper en stor dag till med att skaffa svaga själar en mängd förevändningar för "att vara förnuftiga"; att ett anfall ligger fast beror ofta på

a) det är inget *anfall alls*

b) ingen *vill* på allvar verkligen gå till anfall.

När det är fallet hjälper icke radio och telefon; ut och sparka de ansvariga i ryggslutet (bildligt; bokstavligt om rötan gripit omkring sig).

5) Och viktigast: *Se själv!* De första dagarna vill det ofta till

mycken självövertvinneelse att (i "vår terräng") verkligen se en fiende = se utan att själv bli sedd!

Chefen bör vara tapper — *men inte dumdristig!* Det fanns chefer som alltid var "an der Spitze": en chef skall vara på en brännpunkt — men han skall också leda sitt förband; det kommer an på honom att veta, känna, var brännpunkten ligger. En högre chef som alltid för en hop "förtrogna" gör mer nytta som patrull- eller stöttruppschef: En chef skall ha hela sitt förband som sina förtrogna.

Att visa föredöme är att någon riktigt f-d dag ha fört ett snärtigt motanfall med handgranaten i ena handen och pistolen i den andra — och *ha skött ledningen av det hela tillika*.

Kravet på att själv se kan i allmänhet lätt tillgodoses i mellan-svensk terräng (efter de första dagarnas ovana), zontaktiken ger som en följd av det systematiska vinkelbildandet de bästa möjlig-heter att räkna in bytet.

Dess utpräglade kraftekonomi med minsta möjliga styrkor i fron-ten och strävan efter att kliva upp bakom dörrposten, bakhållen, motstöten — motanfallet ur långt framskjutna basområden förlägg-er chefernas platser långt fram.

Denna taktik fordrar att man verkligen ser; ofta skall fienden släppas förbi utan att beskjas, för att spara arbetskraft måste korven stoppa sig själv.

Det ytterst rörliga skjutförfarandet — disponerandet av artilleri och tunga vapen (flyg, pansar) fordrar att chefen bestämmer när och var skrotlassen skall tippas över fienden.

Dessa krav utesluter utflykter av denna typ: en i övrigt berömd tysk general fick med tiden en allt starkare lust att "se hur poj-karna har det", och allt längre ut på flyglarna. Vid ett ryskt anfall vågade den knappast populäre chefen för divisionens operativa av-delning taga ansvar; med divisionschefen fanns endast förbindelse medelst rapportkarl, vilket var = inom 1 1/2 timmes tid! (Den gången hade man dock tur: artilleriets eld räckte till för att slå sönder anfallet).

Zontaktiken icke blott inriktar fienden mot för försvaret lämplig terräng — den inriktar också cheferna mot och på de avgörande riktningarna.

Den väl avvägda stridskontakten sätter chefer istånd att lättare fatta beslut, ställa uppgifter och organisera mot det aktuella läget passande stridsgrupper.

Överraskning = klar blick, kallt huvud och rätt tid; "Nu är dom där och nu kommer dom dit"; "nu växlar deras artilleri ställning!" Nu! — orkestern spelar upp — dirigenten står på plats.

Att själv veta vad man vill — *utan tvekan slå det dödande slaget i det rätta ögonblicket är avgörande* — men avgörandet kan bli annorlunda om man icke förmår att genomtränga alla med sin vilja! Den sjuttonårige reservisten som kämpar med gråten i halsen och ett ryggsut som har ett skallöst ostrons hela fasthet, skall känna hur chefs vilja jagar undan gråtklumpen och ger ostronet ett nytt och järnhårt skal.

Viljans och stridsledningens hjälpmedel är flera; här några:

1) Truppen tror på chefen och 2) på sig själv — här består en växelverkan! Grunden måste gjutas på övningsplatsen; att ha stridskondition ger tro och bra humör;

3) En bred taktisk utbildning: uttrycket, "truppen skall lyda or-der och hålla käften" är diskutabelt ur flera synpunkter; en sak är säker: om truppen har svårt för att lyda och hålla käft så är det i regel icke truppens fel!

Det finnes ett särskilt militärt språk = fackspråk, termer och måste så finnas; om truppen icke kan förstå att fienden försvarar eller egna framskjutna avdelningar går tillbaka så betyder det an-tingen

- a) att utbildaren icke kan rätt bruka språkets instrument, eller
b) språket måste anpassas så att alla förstår = kan motivera varför det är så och så, vad fienden verkligen gör som levande männi-skor och vad egen avdelning skall göra osv.

Att fienden går förbi skall lugnt kunna konstateras av varje man; "där (vid röda gården) är dom nu — — där kör en T 34 — o'kay — det blir värst för dom själva!" Tillförsikt är medicin mot panik.

Order av "föredragstyp" måste bort! Korta anvisningar måste "ut-lösa stridsutbildningens hopade energi!"

4) Observationspersonal¹⁾ har att fortlöpande leverera material/underlag för stridsledningen; skisser/snedbilder och fotos spelar av-görande roll.

Sammanställning — och i rätt tid av alla iakttagelser kan bli av-görande — ingenting är oviktigt; att fienden ger sig av betyder ofta att han hyser de sämsta avsikter!

5) Ordonnansoff (motsvarande) är en av stridsledningens/che-fens förnämsta viljebärare/överbringare — högspänningsledning. (Detsamma gäller stf chefer osv).

¹⁾ Se "Observation" sid 120.

Ordoff får till uppgift att lösa delar av en chefs alla åligganden (enligt punkt 1—5); dessutom: han är rapportkarl, spejare, underrettelseman, rådgivare och chefsreserv.

Ex: — Löjtn A! Ni åker till I. bat och klarar upp läget med major B. Vi plockar tillbaka honom när det mörknar, till dess får han hålla rent i förstugan! (ordofficeren vet alltid allt om allting!)

Löjtnant A brakar iväg — men något är i vägen: — "Vad har hänt här? — Jo, löjtnant, dom sitter på vägen där bortom kröken!" Alltså en fientlig böld! Men det kan också vara en latrinparoll; att "någon har sagt" har en enastående förmåga att verka bromsande! Fram och titta på historien. Leta rätt på en vettig karl — se till att dom "som hört någonting" får en förnuftig sysselsättning — men *glöm inte I. bat!*

En T 34 sitter på vägen och spottar omkring sig allt vad den orkar. Där är ett par karlar i diket: "Vad gör herrarna?" Ordna saken på ett vettigt sätt: se till (om möjligt)

- 1) att ingen kör huvudet i T 34:an;
- 2) att den blir anmäld;
- 3) att den blir bevakad = endast får hämtas mot kvitto;
- 4) att det kommer en klok karl som ordnar en konservbrytare och ser på inläggningen;
- 5) att I. bat får veta vad den angår i rätta tid!

Ifrån I.bat: prata med huvudkontoret och hör om det finns något mer jobb (i massor!) dom vill säkert veta hur I. bat mår.

Det händer saker och ting vid II. bat; ta' en titt på historien: att det är ett helsikes oväsen hos II. — det vet alla; *varför* är det ett oväsen? har mer intresse.

Ordofficeren ger chefen en direkt bild av läget där chefens egna ögon icke räcker till: Om fienden brutit igenom så är det ju inte bara viktigt att återvända från I. bat; viktigare är att ha ögonen med sig och klara ut för sig själv och andra *hur man kom ut*: kom man ut, så kan man kanske komma tillbaka samma väg — med t e ett stormkomp och blåsa skjortorna över öronen på en hop hyresgäster!

En icke taktiskt skolad rapportförare (mcord) är naturligtvis bra att ha, men ofta är det ålderstigna saker de kommer fram med; botemedel (i viss mån) = ökad praktisk-taktisk-skolning för alla. Ty den moderna striden fordrar att varje man har största möjliga taktiska vetande och vilja att handla så som läget kräver. Utbildningen *måste* fordra av *alla*, att vetande och vilja funktionerar under de svåraste förhållanden = förutsättning för att allt skall klaffa i stridens helvete.

*

Signalmedel = radio — (men även blink!) får mångfaldigade uppgifter:

- 1) förbindelse tvärs över fickor; alldeles bortsett från det tvivelaktiga nöjet att leta efter kabelbitar ibland brisader så skulle det föra med sig olösliga problem att draga ledningar runt djupa fickor/kanaler/zoner,
- 2) förbindelser med långt framskjutna jägar- (pansar-), spärr- (och pionjär-, ingenjöravdelningar);
- 3) *En eldclearing måste skapas*; alla bör kunna skjuta med allting, dvs alla tillgängliga granatbaser (artilleri — raketer — salvpjäser — grk) bör slagartat kunna insättas klockan runt och disponeras av den aktuella eldledaren.

Ett stort antal eldledare — eldledarassistenter — bör via stridsledningscentralen kunna blåsa sin fiende ur skjortan. Stridsledningens uppgift är att fördela gåvorna: "1. komp behöver lite frisk luft, vi låter I. div och 12:orna (grk) vädra i ytterligare fem min", osv.

*

När den fientliga elden höjer sitt vrål så gäller det att inte låta sig hypnotiseras och sugas in i den stora famn som fienden bjuder. Det är enkelt att springa den kortaste vägen och skjuta bort sin ammunition: det är svårt att gå den långa vägen och skjuta bort fienden.

Zontaktiken har (liksom kriget) sina risker, men försvarets allvarligaste faromoment ligger i ett av lineartaktiken påverkat stridsförfarande. Buffert- och bakhållsförfarandet kräver icke blott befällets utan varje enskilds hela och fulla insats. Detta kommer att betyda oavvisliga krav på utbildning i taktik och stridsledningstjänst för all personal. *Inför en fruktansvärt farlig och effektiv moståndare gives inga bekväma genvägar.*

Det har lyckats de ryska instruktörerna att av koreanerna (som det sagts, ett sjunde klassens militärfolk) på kort tid skapa icke blott ytterligt hårdföra fältförband utan också en bred kader av skickliga taktiker och truppförare. *Vad som är möjligt i öster måste också bli möjligt i väster — annars återstår endast massgravar.* Och inför den utsikten — varför icke taga ett par månaders extra utbildning?

Avd. V — SÄRSKILDA PROBLEM

Olika erfarenheter och företeelser.

Skogen.

Pansarproblem.

Fältarbeten — pansarhinder.

Strid om stadsterräng.

Partisaner.

Fältpolis.

Frontpropaganda.

Kap. 27 — Olika erfarenheter och företeelser.

"Wise men profit by other people's experience".

Att lära av andras krigserfarenhet? Först måste man göra klart för sig en hel rad av frågor. Vilka är de andra? Det är oftast den framgångsrike, vars män och vapen återgives på filmremsan och i de illustrerade tidningarna. Den förlorande parten förhånas eller glömmes. Ur militär synpunkt utgör reportagebilderna ofta en mycket stor fara. De förfärligaste vrångbilder har på detta sätt kommit in i de värnpliktigas uppfattning. "Så ser det alltså ut i verkligheten" säger man sig. Man står upp eller blir sittande i sin jeep. "Så gör man i verkligheten". Dessa halvhukande figurer spelar med i verkligheten, men därmed är ingalunda sagt att de uppträder på ett riktigt sätt — tvärtom! Varför uppträder de ofältmässigt, utmanande?

Orsakerna är flera:

1) När ett stormaktsanfall rullar fram över en underlägsen motståndare har man att göra med *ett ensidigt krig*. Om det egna artilleriet skjuter den fientliga terrängen i trasor och om fienden rent av saknar artilleri — ja, då kan man bete sig ungefär hur som helst. Men om det råkar vara tvärtom blir bilden en annan — eller borde bli det. Så enkel är dock saken inte. En trupp som tror att man *måste* huka eller halvstå längs vägen och bakom hus och fordon, förvandlas inte till en användbar fälttrupp när den möter en fiende, som arbetar med masseld, med granatmattor. En sådan trupp slås sönder — det går inte att "göra't när de' behövs" — när det behövs kan man icke göra det riktiga såvida icke utbildningen bergfast övertygat varje man om att filmens och bildens populära, hukstående "veteraner" är *genomuselt utbildade*.

Helfiguren är en dödligt farlig fiende om han uppträder på egen sida — det hjälper inte att han hukar. På fiendesidan är han desto tacksammare som mål för oss. Det är svettigt att lära sig använda alla ställningar i rätt förhållande till fienden, eget vapen och terräng men svett och tårar är glömda då eldskurarna tjuter över

marken. Då gäller det en annan vätska med ett högre pris — åtminstone för ägaren. Det må gå an att uppträda som helfigur i en stormaktsarmé — i Sverige behövs varje man och med livet i behåll.

2) Allt som göres i krig är icke det riktiga, oftast är det motsatsen. Därför gäller det att *med alla medel vid varje tillfälle förhindra att befälets och truppens taktiska undermedvetande påverkas av populära reportage*. Vid varje utbildningsenhet borde finnas en väggtidning där stridsbilder kan sättas upp och kommenteras. (Koreakriget ger dagligen ohyggliga exempel på hur man icke får uppträda).

3) Man måste alltid säga sig: detta är den ena sidan (med alla sina resurser) — hur ser det ut hos den andra sidan? Där har man något mycket väsentligt att lära: hur man överlever och hur man slår tillbaka.

4) Den framgångsrike kan även han ha sina heta timmar, men han vet att om någon tid så rullar det framåt. Den underlägsne har inte detta moraliska stöd — tvärtom måste han räkna med att lämnas döds skjuten i sin grop när kamraterna springer bakåt. Det gäller att under timmar och dagar, dödsrädd, hungrig, genomvåt, med hela sitt jag klamra sig fast i sitt håll — i nästa ögonblick måste hjärna, ögon, händer, ryggslut vara under kontroll — DOM KOMMER! Då börjas det först på allvar — och då visar det sig om utbildningen endast var populär på kasernen eller om den blir det när döden flyger förbi mellan näsan och överläppen.

*

Det är naturligt att sätta (omedvetet) likhetstecken mellan egna vapen/vapenverkan och fiendens. Ex: Egen artillerield har nu inte så stor verkan i skog. *Egen* eld har alltså icke imponerat. Men fienden skjuter med *sina* vapen och håller sig med motsvarande verkan. — Även om rekryten icke protesterar vid förevisning av t e hur lätt en stridsvagn blir sittande i ett dike, så uppstår dock farliga följdverkningar:

1) Han tänker eller anar det — *egen* vagn blir sittande.

2) När han sedan ser hur T 34 kör över kommer en kris: a) att den kom över ger honom en chock, b) hans tro på den egna vagnen försvinner, c) hans tilltro till utbildningen skakas — hans moral försämras. Den viktigaste uppgiften i dag måste vara att förbereda alla på ett helvete; spräng, bränn, skjut — det kostar pengar men det kommer att bespara truppen många blodiga överraskningar.

*

Bajonettänkandet är en annan av framgångens fiender. Bajonetten är borta som egentligt stridsmedel men dess ande lever: alldeles för många tycks icke vilja rätt lita på granatens — eldskurens förmåga att göra ett säkrare arbete än bajonetten. Varför annars det mycket för myckna springandet och demonstrerandet av den egna bröstvidden? Varför skall infanteriet fram mot fienden när elden gör jobbet tvärs över fältet? Med bajonetten och dess kröning av striden måste jag rusa på min fiende — med eldskuren som vapen är det fördelaktigt att fienden rusar mot den plats där han tror jag är. Tror — därför att man måste eftersträva att skjuta och träffa honom ur bakhåll = vara någon annanstans.

Det är mycket svårt att undvika skyggappar i strid, särskilt i anfall: man ser endast ett begränsat område och inom detta mycket litet. Så blir man rädd och därefter rasande över sin rädsla. Braket, tjuten och skriken, får pulsarna att dåna — man vill få ett slut — få flyga den andre i strupen. Därför gäller det att under ett eget anfall återsamla sig själv — och sitt förband — *så ofta som möjligt* och säga sig: —Hetsa nu inte upp Dej, gamle vän. Ta' det lugnt och se Dej omkring. Är det här det vettigaste Du kan ta Dej till just nu? Två bloss på fimpen kan räcka för att skygglapparna ska ramla av och världen se annorlunda ut trots trotylgarneringen. Att en strid är förlustrik men ärofull har man ingen glädje av om man springer på en fientlig eldskur —och för många döda är inte ärofullt för någon. Spring inte *som om* det gällde att anfalla med bajonett, se klart på fienden och terrängen. Kryp eller hoppa om det behövs men *skjut och träffa*.

Spjutdriften

Man har all anledning att se upp med den urtida drift som i strid ofta tager befälet över otillräckligt utbildad trupp; under okända tidsrymder var spjutet, en påk med ben- eller flintspets, det avgörande vapnet — man måste rusa på sin fiende och stöta vapnet i honom. Spjutet är urgammalt och eldskuren är nyfödd men det gäller att behålla förnuftet även när marken kokar. Förnuftet säger: eldskuren rusar själv, det gäller att ge den rätt riktning så gör den spjutspetsens arbete både snabbare och säkrare. Tänk på den möjligheten och på att den som träffar har rätt. Mer uppmärksamhet måste därför ägnas stridens psykologiska element. Ex: En fientlig skytt skjuter på mig. Aj,aj! Omkull, i väg med ett par skott — den som först ser den andre tänker: 'där är han, precis där, nu gosse — och iväg med ett par skott'. Båda får skyggappar på sig; världen blir liten — Du eller jag. — Man får inte förutsätta att fienden handlar direkt fel men man får heller inte tro att han gör

det absolut riktiga. Ofta ligger båda herrarna fast och knallar till dess den ene får näsan full och därvid spelar slumpen en stor roll. Det är inte 50—50 jag eftersträvar utan ett snabbt och fördelaktigt avgörande. Alltså: han skjuter — jag ger honom ett par skott — och dolt åt sidan! Han tänker: 'Aha! där fick du vad du behövde. Men du kanske tittar upp igen — bäst att passa på! Han tenderar gärna åt sälhundsställningen, han vill se vad som händer och hans ögon är på den plats där jag föll (eller hoppade undan). Det är verkligen så sällan man ser en fiende — det gäller att titta på honom — tror han. Jag tänker: 'Pass upp, gamle barndomsvän, ta' det lugnt — ut åt sidan och få ett nytt perspektiv på kamraten på andra sidan!' Och väl där skall man också ofta finna att 'den andre' uppmärksam granskar den första platsen. Sedan kan man kanske anse att det hela borde vara något mer ridderligt — *men fienden skulle skjuta om han hade chansen.*

I varje moment bör man alltså fråga sig hur fienden reagerar, hur han ser på tingen. Snart nog lär man ju känna hans egenheter — det vill till att icke låta sig imponeras utan ha en egen stil. I strid ser man mycket litet — man är tacksam för det lilla man ev får en skymt av. Detsamma gäller för fienden. Det gäller att vara snabb i tanke och fötter och göra någonting nyttigt under den tid han betittar ett skådespel. Han skall vänjas att betala ett dyrt inträde.

Frontluckor

Skräcken för frontluckor tager sig ofta förfärande uttryck i strid. Det är återigen det gamla linjetänkandet som här levererar förband till slaktbänken. Tyskarna blev närmast hysteriska när fienden rev upp en frontlucka. Den måste slutas till varje pris! Allt som fanns kastades fram för att återställa ordningen. Fienden som var upprörande informell måste ha funnit detta förfaringssätt verkligen vara i sin ordning. Varför? Just där en frontlucka skapats har fienden i regel ett maximum av eldkraft — därför uppstår ju luckan. När nu tillgängliga reserver kastas fram så är det mycket ofta just *kastas* och med motsvarande teknik-taktik. Att föra ett väl förberett motanfall frontalt mot en erfaren, överlägsen fiende — är redan ingenting för dålig trupp; det blir lätt ett sinnesslött springande mot förintelsen när det måste göras till varje pris. Fienden behöver endast vänta på motanfallet för att bjuda på skjuts. Varför ha så bråttom? Fienden är ingen övermänniska — låt honom springa en bit och göra en halvhalt inför frågan: Var tog dom vägen? Ingenting är mer osäkert än att inte hitta motståndaren på inbrytningsstället. Låt saker och ting klarna, regla av det sjuka

stället och vräk över de besvikna gubbarna med allt som finns av granater — på en gång! Sedan finns det en dubbel frontlucka, beredd att taga emot nya hyresgäster.

Linjebegreppet

Linjebegreppet kommer att lämna ett kraftigt bidrag till förlustlistorna. Man talar om främsta linjen, frontlinjen, eldlinjen, skytte-linjen osv. Detta är naturligt; för icke länge sedan rörde sig det gevärsbeväpnade infanteriet i långa linjer över stridsfältet. Många yrkesmilitärer tycks tyvärr tro att hävdvunna begrepp utplånas ur den stora massan av värnpliktigas medvetande i samma stund som ett reglemente ändras — i själva verket är det redan mycket svårt att verkligen göra klart för sig skillnaden mellan det system av djupgrupperade eldpunkter som nu måste känneteckna stridsformerna och de gamla linjerna. 1. Världskrigets skyttegravs-linjer sitter alltså fast på de flestas näthinor — press, film och radio stärker linjebegreppet för varje dag. Slutligen är icke-yrkessoldaten sysselsatt med andra ting i sin civila tillvaro än att tränga in i nya (men oklara) begrepp — när han tager på uniformen tager han också fram ett antal populära stridsbilder ur minnesfacket och använder dem.

Utbildningen stärker linjebilden just i det moment där den är som skadligast: i skjututbildningen. Ju linjetrognare formeringar ju mindre risk för kollision med säkerhetsföreskrifter. Hur skulle en något så när stridsmässig och följaktligen djupgrupperad strids-skjutning se ut? Skjutterrängen fostrar till linjer — och linjer är i fält en dödlig fara. "Men använder man sig då icke av skyttelinjer?" Jo, men det måste här bli fråga om en ögonblickslinje betingad av vapnens förhållande till fienden och terrängen — former-na måste växla med varje nytt läge och lägena växlar ofta med sekunderna.

"Men detta är dock att slå in öppna dörrar. Djupgruppering övas ju sedan länge!" Den djupgrupperade, sekundsnabba formförändringen måste övas till automatisk fulländning: därvid kommer man icke förbi en slagfältspräglad stridsskjutning där verkligen eldens hela kraft slås ut ur formeringens hela djup och i växlande riktningar — klockan runt. I annat fall: När masselden brakar loss, lossnar också fredsutbildningens alltför tunna fernissa. Även om djupgrupperings-tanken verkligen skulle ha trängt mycket längre ned än nu är fallet skall man snart finna att faran för linje- (eller det okontrollerade svärm- och klumpbildandet) blir stor när eldstormen rasar över stridsterrängen.

Inför masseldens tryck går framskjutna avdelningar tillbaka mycket fortare än beräknat. Denna tillbakagång har lätt att göra sig gällande vidare bakåt; patruller, observatörer och andra drar sig mot sina förband. Ju mer pressen ökas ju mer pressas just en linje mot oftast ogynnsam terräng. Strävan att få alla vapen i eld medverkar; när man pressas bakåt minskas eldställningarnas kvalitet i ett bestämt förhållande till pressens kraft — bakåtrutschningens hastighet. Under vägen bakåt tager den påbörjade linjen (linjeformade svärmen) upp nya män och vapen. Köttmassan växer den egna eldens massa över huvudet; däremot är den fientliga elden snabb och hård, den har långa armar.

I detta läge har många reserver satts in. Man har haft en känsla av att något måste göras för att hejda tillbakarutschningen. Ett tveksamt motanfall har ofta icke nog kraft att vända strömmen, det vacklar och är förlorat. Därmed är också djupgrupperingen förlorad — fiendens eld slår blodiga bräscher i det hopade köttet: "Fienden vek i oordning och led de svåraste förluster i män och vapen" kommer det att heta i fel frontrapport!

Problemet att behålla djupgrupperingen under det att trupplanet rör sig över terrängplanet (man kan tänka sig två skivor varav den mindre rör sig på den större) är av grundläggande betydelse. När trupplanet rör sig har det att i varje moment anpassa sig till terrängplanets föränderlighet, att utnyttja denna men att i stort behålla och kontrollera den ursprungliga egna formen. Den fientliga masselden och nödvändigheten av den egna eldens förande in i motståndaren är två krafter varav den första trycker bakåt-nedåt, den andra framåt. Detta dubbla tryck får icke leda till att trupplanet pressas samman. I praktiken är detta problem som redan sagts, mycket svårt att rätt lösa.

Chefens vilja måste därför genomtränga alla; grunden måste vara lagd under fredsutbildningen genom bred taktisk utbildning och stridsskjutning, anfall, uppehållande strid, *varvid man verkligen håller djup, resp skjuter ur djupet*.

Under strid måste snedbilder komma till användning, därutöver taktisk invisning—"trafikreglering". Stf chefer och ordonnansofficerare har här en särdeles viktig uppgift. —

När ett förband lösgöres från en fiende som trycker hårt på, gör det oftast ett av två fel: 1) det kommer aldrig riktigt loss dvs ett privat småkrig leder till att enheten snart ligger fast i främsta "linjen" (som dock har flyttat sig motsvarande bit åt fel håll). 2) Det kommer kanske loss men blir av olika orsaker hejdat allt för nära de egna förband det passerar igenom. Ofta var det en mer

nitisk än begåvad chef, som "tog hand om" avdelningen för egen räkning. Om pressen är stark (och avdelningen har begärliga vapen) blir detta senare säkert mycket vanligt: *taktisk trafikreglering* blir nödvändig.

Som bekant är den fientliga elden oftast mest massiv ett stycke hitom den "främsta linjen", det är inte direkt lockande att springa rakt in i ett svartgrått trotylbrak. Allt detta bidrager till linjebildande; masselden låter sig icke luras, den bultar hårt och slår t o m upp dörrar man tror sig ha låst.

*

Manöverbilden måste ägnas den yttersta uppmärksamhet. Överhuvudtaget är hela frågan av mycket stor betydelse. "Cheferna övar sig och trupperna väntar på eld upphör" — och får sitt "taktiska undermedvetande" kraftigt påverkat av en rad ofältmässiga synintryck. Detta att fienden talar samma språk, har samma åskådning, utrustning, organisation och beväpning är så tungt vägande nackdelar att frågan om manövers hela berättigande kan ställas. Ty vad är åtminstone några av dess resultat? Befäl och trupp handlar som om de bekämpade sin egen spegelbild. När motståndaren fått ett vapen eller förband dömt ur striden vet man ju vad han har kvar. Man vet i allt väsentligt vad han skall taga sig för osv. Även om man säger sig att detta är manöver så avsätter sig farliga intryck och minnesbilder. När striden kommer har man ingenting annat att gripa fatt på än just ett minne av en manöverdag. Problemet är stort men mycket kan göras:

- 1) Olika utrustning för A- och B-styrka.
- 2) Organisation som för B-styrkans del så mycket som möjligt motsvarar en sannolik fiende.
- 3) Verklighetstroga styrkeförhållanden Ex 1—5.
- 4) Vapen och ammunition i överflöd hos "fienden". Knapphet på egen sida.
- 5) Huvuddelen av flyg och pansar på angriparsidan.
- 6) Förband från t e Syd- och Nordsverige står mot varandra och enligt ovan.

Det vore ännu bättre med uppmarsch-samlingsövningar (transport, skydd osv) vilka övergår i *fältmässiga stridsskjutningar*. Under och mellan dessa övas omgrupperingar, försvar-anfall osv. Truppen får lära sig att leva i en serie rävhål och att ständigt *arbeta med hjärna, händer och skarp ammunition*.

Utrymme för dylika manövrar finns ju tillräckligt. För truppens massa okänd gräns- och/eller ödemarksterräng ger en ur fältsynpunkt viktig fördel: Den ger något av det okända — av frontatmosfär.

Kap. 28 — Skogen: Typ og taktisk värde

"Att slåss i skog" blir en farlig fras därest icke begreppet skog bestämmes. "Skog är ett trädbevuxet område med fläckar av bebyggelse." — "Skog är ett trädbevuxet område, omgivet av odlad bygd". — Här har vi att göra med två huvudtyper av skog: det sammanhängande skogslandskapet och skogsområdet.

Skogslandskapet återfinnes i Norrland och västra Svealand samt småländska höglandet. Skogsområdet återfinnes i landet i övrigt.

Varje skogstyp får sin karaktär av:

- 1) Geografiskt läge: Ex: skånsk bokskog, mellansvensk blandskog, lappländsk vildmark.
- 2) Utsträckning: Ytvidden påverkar dess operativa — taktiska värde.
- 3) Mark-terrängtyp: Detta är avgörande: plan skogsterräng t e på Skara-slätten är intet större hinder för pansarförband, medger överallt framförande av en stormaktsarmés resurser — markbeklädnadens värde för försvaret nedgår starkt. Mellansvenska gråberg, växlande terrängkurvor, sjöar, träsk, vattendrag, medger att skogen kommer till sin fulla rätt. Detsamma gäller övre Norrlands oftast träskbetonade områden, men egna möjligheter är där också begränsade.
- 4) Trädslag: högstammig tallskog medger bättre sikt, sjöstrandsvegetation motsatsen. Den mellansvenska "normalskogen" = skogsränder — strand — låglinjer med lövridåer — täta gran-snår och blandade tall och granbestånd bjuder försvaret de bästa möjligheter.
- 5) Den mänskliga påverkan: om markens beskaffenhet är en faktor av avgörande betydelse, så är graden av mänsklig påverkan en annan. Dit hör antalet vägar, stråk (kör-, fält- och vintervägar), gång- (och även kreatursstigar = boskapsstigar).

Kraftledningsgator har öppnat nya framkomstmöjligheter, dräneringsföretag har grävt diken och avlett markvatten — torrlagt träsk. Beteskulturer har förvandlat stora områden = avlägsnat buskar och träd (undervegetation). Sandgropar och kolningsplatser med tillhörande vägar är andra ingrepp, som förvandlat den vildvuxna skogens karaktär — människan är icke långt borta. I skogslandskapet lurar vildmarken, bebyggelsen verkar hopträngd och hotad — motsatsen får uttryck i "naturparken", där träden verkar hotade. Men även "normalskogen" förändras: buskridåer bekämpas, åkerkanter friläggs, skogsgallring och upprepning förändrar den vanda bilden.

*

De stora skogsområdena i östra och nordöstra Polen borde ha varit en stor tillgång för det tyska försvaret (1944). Nu blev de motsatsen och detta av flera orsaker:

- 1) Försvaret var icke förberett — saknade förståelse.
- 2) Man stred på och längs vägarna.
- 3) De talrika träskan och vattendragen, kanalliknande passager osv utnyttjades på sin höjd som frontala hinder, på hitsidan visade man helfigur åt fienden.
- 4) Orter, belägna i gläntor, försvarades till dess att det blev för sent att gå tillbaka. Det röda artilleriet slog därefter ihjäl de inneslutna.
- 5) Tyskarna avskydde skogen och lekte allttjämt stor pansararmé på vägen — med kärror och hästar. Det blev en lek till döds.

Det hade varit möjligt att ordna starka vågbrytare på sidan om vägen och bygga upp djupa fickor, i vilka den anfallande kunde rusa in och slå med utsträckt arm mot en rad av bottenproppar. I skydd av vågbrytarna språngberedda stötgrupper hade sedan kunnat slå mot, över eller längs vägen (i riktning mot egna bottenproppar).

Material för vågbrytare fanns i mängd — skogsbeståndet var ofta urskogslikt med verkliga jätteexemplar av t e furu. — Träsk, sum-piga åar, dyiga naturbäckar osv, hade givit de erforderliga taktiska byggklotsarna.

*

Den svenska gråbergsskogen ger försvaret möjligheter att slå sönder en i antal män och vapen mångfaldigt starkare fiende — under förutsättning: man måste lära sig att man inte är kvitt fienden, bara man smiter in bakom en buske. —

Det gäller att klart veta, *i detalj veta*, vad som gagnar mig och vad som skadar fienden. Här några punkter:

starkt förkortade avstånden; nerverna sättes på de hårdaste prov. Det blir väsentligt att ordna fickor, "tänger" och fällor. Därvid är vetskap om fiendens taktik avgörande — *egen säkerhet står i direkt förhållande till vad man vet om fienden.*

Ryssarnas skogstaktik präglas av djärv teori — och enkel praktik. De rör sig längs *riktningsgivande* terränglinjer såsom (förutom vägar) stråk, låglinjer, diken, kraftlednings- och gränsgator. När man betänker att de på kort tid tillägnat sig förmågan att alls röra sig i skog blir man dock imponerad av denna relativt höga rörlighet.

Svagheterna är emellertid flera:

- 1) Truppen lämnar ogärna sina "ledstänger".
- 2) Den uppträder i stora avdelningar.
- 3) I motsats till "kryp-infanteriets" perfekta munhäfte ute i den öppna terrängen, för skogsryssarna ofta ett rätt högröstat språk.
- 4) Ryssarna tillämpar en systematisk, stel, mekanisk taktik, som blir mördande för en motståndare, som envisas med att visa bröstet, men som måste leda till sammanbrott därest försvararen är rörlig och kan slå hårt ur bakhåll.
- 5) "Avvikelser ur kursen" = företag genom helt obanad terräng förekommer, men har en ännu mer betonad mekanisk karaktär — den första kompassgången av ett svenskt rekrytkompani är betydligt mer fältmässig.

Prickskyttarna är mycket farliga; de maskerar sig mästerligt och överraskar genom de mest informella platser, (ibland döda, de låtsas vara döda, och i träden).

Angriparens eldkraft är stor: han försöker att snarast föra fram pansar och direktskjutande granatvapen. Stridsvagnarna föregås av infanteri; om detta skjutes bort drager sig som regel pansaret tillbaka.

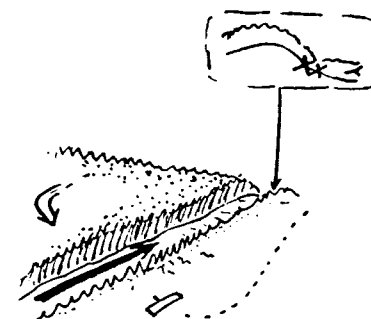
Det gäller för försvararen att icke vara på den plats, angriparen tror honom vara.

Fördenskull måste alla "ledstänger" utnyttjas för slag mot fienden.

Några modeller skall här beröras:

Skissen överst på sid 143 visar en "rättfälla".

Denna metod användes med viss framgång av tyskarna vid partisanbekämpning. En partisanavdelning är dock oftast icke tvungen att röra sig längs en ledstång; det reguljära förbandet måste lösa sin uppgift = taga sig igenom skogen. I t e en kraftledningsgata

ordnas en spärr (hitom en höjd), förberedes genom sprängning av träd (jord, sten och berg).

Två typer kan användas:

- 1) Innan ännu fienden får syn på spärren öppnar prickskyttar och jägare eld, stormstyrkan slår över ledstången mot ett berg (sjö, träsk) = sluter fällan. Fienden beskjutes från alla håll, stormgruppen anfaller bakifrån.

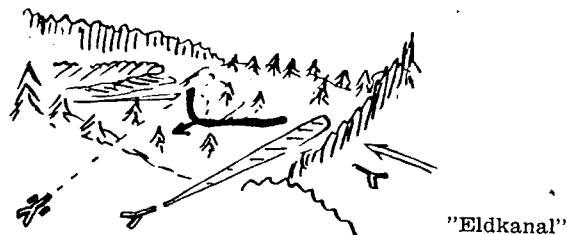

- 2) Ett par träd (stenar) spränges ned över (i) ledstången; inför explosionen tager fienden skydd — hans uppmärksamhet är framåt — på smällen, röken. I samma ögonblick anfaller han i flanken på bred front.

Eldkanalens princip framgår av skiss.

Ksp + terräng (gläntor, kärr osv) ramar in fienden och spolar terrängen; grk mjukar upp och egen stötgrupp kan följa kspkärven in i fienden.

"Rakkniven" avsågs användas mot en breddgrupperad motståndare; knivskäftet går tillbaka, fienden förföljer, bladet slår igen. Denna manöver får större effekt i terräng enligt skiss.

Spräckt blindtarm:

"Blindtarmen" hugges av (mot ett berg e dyl), en spärravdelning säkrar bakåt och den avhuggna "tarmen" spränges bakifrån och framåt.

"Filmning" framför fiendens tät avleder hans uppmärksamhet från attacken i hans rygg.

De estniska "skogsbröderna" (partisaner) begagnade med stor framgång en "virvelström" i strid mot tjeckatrupper.

Det är viktigt att locka fienden till rusningar. När ryssarna irriterats en tid av fientliga skyttar framför avdelningens front gör de ofta en rusning för att trampa ned motståndaren. Därvid skjuter de med alla vapen och vrålar — men klumpar ihop sig och försummar sin närspaning. Det är ju svårt att se mer än lockbetet och detta gör en snabb förflyttning till ett skydd. Ett automatvapen slår ut en spärr som skiljer rymmare och fasttagare åt. Samtidigt slår en stormgrupp mot den fientliga avdelning som flåsande söker skydd mot automatelden.

"Rymmare och fasttagare" kan göras ännu mer rörligt t e så att lockbetet gör en rad undanmanövrar = fienden förlorar riktningen och att stötgrupper öppnar eld rakt bakifrån. Därvid bör fiendens skyddsmöjligheter vara så få som möjligt; på ett motlut, en strand, äng, mot ett berg osv.

Även frontala eldfällor bör ordnas, varvid lockbetet t e hoppar ned i en sandgrop; fienden rusar mot denna — och mötes av en eldmur från en stark (kpistbeväpnad) avdelning som skjuter på kortaste håll, kastar hgr och gör en motstöt = korta eldskurar — skydd — spaning — upprepning.

En grundförutsättning för framgång är spaning. Höga träd och berg måste utnyttjas — behovet av en bältesradio står klart. En andra förutsättning: den yttersta noggrannhet i terränganvändning. Framgången beror oftast på att fienden är just på en viss plats, måste passera en viss punkt osv.

Viktigast: att man kan skjuta i rättan tid! Att skjuta = "knalla" kan alla. Det gäller att kunna vänta med elden; "nu kommer dom", där är dom, två, tre, fem — nu rusar dom ut på körvägen — 10, 15 — nu — E L D !"

Därutöver gäller det att kunna skjuta snabbskott som träffar: pang! — ner bakom en sten — bakåt — språng — omkull — upp försiktigt vid ett träd — pang! — ned — bakåt — språng — osv.

Slutligen: man får icke fastna, stelna i standardlösningar = (just vad fienden gör!) utan ständigt växla om, bjuda på överraskningar. Man kan bjuda fienden en taktik så länge tills man märker att han vidtager motsvarande åtgärder — vid nästa tillfälle blir just dessa säkerhetsåtgärder nya dödshot mot honom.

Vid alla tillfällen måste med all kraft eftersträvas: den fientliga avdelningen skall totalförintast; icke "avvisas", "slås tillbaka" utan bli kvar i skogen: ingenting verkar mer nedbrytande på fiendens moral än vetskapen om att ur skogen kommer aldrig någon tillbaka.

Skogsbrand kan vara ett vapen såväl för som emot fienden. Säkert är att man har att räkna med skogsbrand som följdverkan av brisaderna. Användning av oljegränater avser ju att bränna ut en fiende — man kan föreställa sig en solhet svensk skog efter en serie sådana granater! Som kampmedel finner skogsbrand vidsträckt användning. Fienden vill röja upp i terrängen — satsen att "skog är terräng, bevuxen med ett antal träd och buskar" får en realistisk bekräftelse sedan en skogsbrand gått fram.

Att antända fiendens utgångsläge för anfall, hans eldbaser, upplag osv blir lockande. Han tvingas att utrymma ett visst område. Brand i sjöpass, "slussar", stråk osv kan avregla fienden — eget anfall pressa honom mot brandhären = han måste ge upp eller förintas.

Fienden kan beräknas använda brand i stor omfattning — han kämpar ju icke i eget land. Skogsbrand kan driva försvaret ut på öppna områden, där det kan fattas av flyg/artilleri/pansar.

Att släcka brand under fientlig eld låter sig svårligen göra (i nämnvärd utsträckning) — *men varje möjlighet måste utnyttjas* (efter bomber och sporadisk artillerield).

Allt befäl måste studera skogsbränders uppkomst, utveckling och resultat.

Skogsstriden är *ett* slags strid — det får icke bli så att om skogen brinner ner så går även stridsförmågan upp i rök. Träden och buskarna blir tillgångar — därest man är fienden överlägsen i skogsstridens teknik — men avgörandet utspelas på den mark skogen växer på.

Kap. 29 — Pansarproblem

Tyskarna möter T 34

Den tyska oförmågan att komma till rätta med den ryska pansarstormen hade flera orsaker; en del var oundvikliga, andra däremot beroende på taktisk tröghet, ett stannande i växten, vilket inför fienden betyder säkert nederlag. Tyskarna var nödvändigtvis kvantitativt underlägsna men uppvägs till en början detta genom en överlägsen manöverförmåga vilket ryssarna väl insåg. De gick sin egen väg och skapade massanfallet men därtill kom att T 34 (och de nya ryska pv-pjäserna) snart visade sig vara den tyska pansar- och pvmaterielen överlägsna. Insatsen av den berömda tyska 88:an (egentligen en lvpjäs) var en nödfallsutväg; den höga pjäsen var omöjlig att dölja.

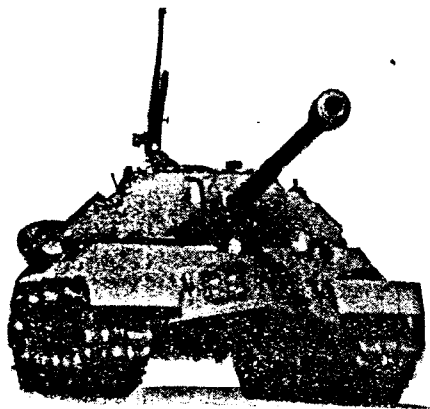
En verklig kris inträdde på den tyska Ukraina-fronten och endast insatsen av utpräglade elitförband kunde nödortfört rädda den skakade fronten undan katastrof.

Trots dessa förfärliga slag vägrade såväl högsta ledningen som truppen att inse lägets allvar; man fortsatte att bjuda bröst mot bröst och ville icke medge att revben efter revben knäcktes under livtagen.

När man icke har en åtminstone T 34 likvärdig stridsvagn och dessutom med varje dag blir alltmer underlägsen även i antal måste man dock söka andra medel än dödsdömda frontalattacker. På den sydryska stäppen hade man ingenting mer att hämta; sådana områden kan endast erövrats och försvaras med högmoderna pansarstyrkor. Däremot hade man haft bättre möjligheter i sydöstra Polen; här bildar Karpaterna i söder och träskmarkerna i norr en zon vilken delas upp i sektorer av ett stort antal, oftast relativt djupt inskurna floder.

Genomgående öst-västliga förbindelser med ett pärlband av städer riktar in massanfallet. Betydande lövskogar täcker det kulliga

Eget pansar måste kunna i första skottet skjuta sönder en T 34 (JS III) — om icke får dueller pansar mot pansar icke alls försökas. Eget pansar har mängder av uppgifter — att som en sotig, rostig skrothög ligga i diket är ingen uppgift. Detta visste naturligtvis också tyskarna — vilket icke hindrade dem att tro att de ännu körde en användbar vagn — när en 85 m/m granat sliter upp frontpansaret är det försent "att gå i båtarna".

"Josef Stalin III". Vikt c:a 60 ton
122 m/m kanon. Grov lvksp. Obs.
den mycket goda profilen: Förhållan-
devis låg höjd, tornets sidor, ban-
dens bredd och "bukens" höjd över
marken

Om alltså kanon och pansring icke medger ett möte med T 34 innebär detta icke att eget pansar saknar berättigande — tvärtom.

Det måste kämpa som bepansrade skyttar. I skydd av vågbrytare, ur eldlä har det att med överraskande, flankerande eller *bakifrån* avgiven eld bekämpa det fientliga infanteriet.

Fientliga transportfordon, spaningsorgan, pv, artilleri osv bjuder goda mål för ur bakhåll skjutande (angripande) pansar.

Fientliga skytteförband som "blött igenom" (infiltrering), "böl-
der" utan pansar och utan (starkare) pv angripes och körs ned.

Eget pansar får också viktiga uppgifter mot fientlig stridstross, ammunitions- och drivmedelsfordon.

Överraskande stötar mot fientliga utgångslägen för anfall kan ge förstklassiga resultat.

Även i strid med i terrängkanaler hopträngda fientliga pansar-
grupper är det givetvis av stor betydelse att disponera pansrade
kanon- (ksp)fordon.

Fiendens rasande moteld riktas mot kanalbankarnas sidor och
här ger pansaret skydd mot splitter, eld från lättare automatka-
noner och automatvapen.

Förutsättningen är:

- 1) att pansarpersonalen är fullt medveten om att den egna vagnen
blir sönderskjuten i en duell mot T 34 (Josef Stalin),
- 2) att man lär sig strida ur bakhåll,
- 3) att man kan använda sig av mindre vägar på och i kanalban-
karna.

På de stora vägarna har man ingenting att söka — där härskar
antingen fiendens pansar eller/och hans flyg.

Pansarmonstret

"The tank is a psysically deadly and psy-
chologically terrifying monster".

B. Smith.

Mass-pansaranfallet väcker ofta en vild och förnuftslös urtids-
skräck i människan — de brungula kolosserna blir levande skräck-
djur som trasar sönder och sliter isär allt levande och osårbara ru-
sar emot och över varje enskild.

Pansaranfallet är förskräckligt — men varje enskild måste få
klart för sig att man har att göra med ett antal pansrade rörliga
kanoner. Det är inget halvt mystiskt monster som dånande rusar
emot dej utan en maskin som står tyst och stilla när ammunition
och drivmedel är slut.

Vid Ardenneroffensiven förlorade tyskarna icke nämnvärt med
pansar genom den amerikanska "bazookan" utan därför att Rhen-
broarna var i trasor, vägpass (genom städer och byar i Schnee-
Eifel) var blockerade av bombmattor och genom att "bensinbilarna
från Köln till St. Dinant stod i lågor".

Manskapet fick spränga sina vagnar — man kan ju inte hoppa
ur och skjuta på — 30-50 ton står rätt stilla när bensintankarna
är tomma.

En "direkt" nedkämpad fientlig strv är naturligtvis en vinst, men
en brinnande bensinbil — ammunitionsbil är under vissa omständig-
heter bättre.

Därför gäller det att inte förlora huvudet utan tvinga sig själv — och andra — att tänka redigt och klart även när marken kokar. Ifrån skytten i sin grop till upp i toppen måste det vara klart: Ingen panik! In med kolosserna, ju längre in mellan ett par gråberg, ju bättre. Snart nog blir dom bensinhungriga.

Fientliga pansarussningar te vid mörkrets inbrott är ofta verkan av bensinbrist: man måste få "soppa" innan det är för sent.

Pansarmassanfall och terräng

"Erfarenheterna utvisar, att utgången av en pansarstrid — — — utan dröjsmål utövar stort inflytande på den allmänna gången av operationerna".

Ur en artikel i Krasnaja Svesda.

Det ryska pansaret anfaller under ett mycket starkt artilleristiskt eldunderstöd; pansarets flyglar skyddas av stormartilleri.

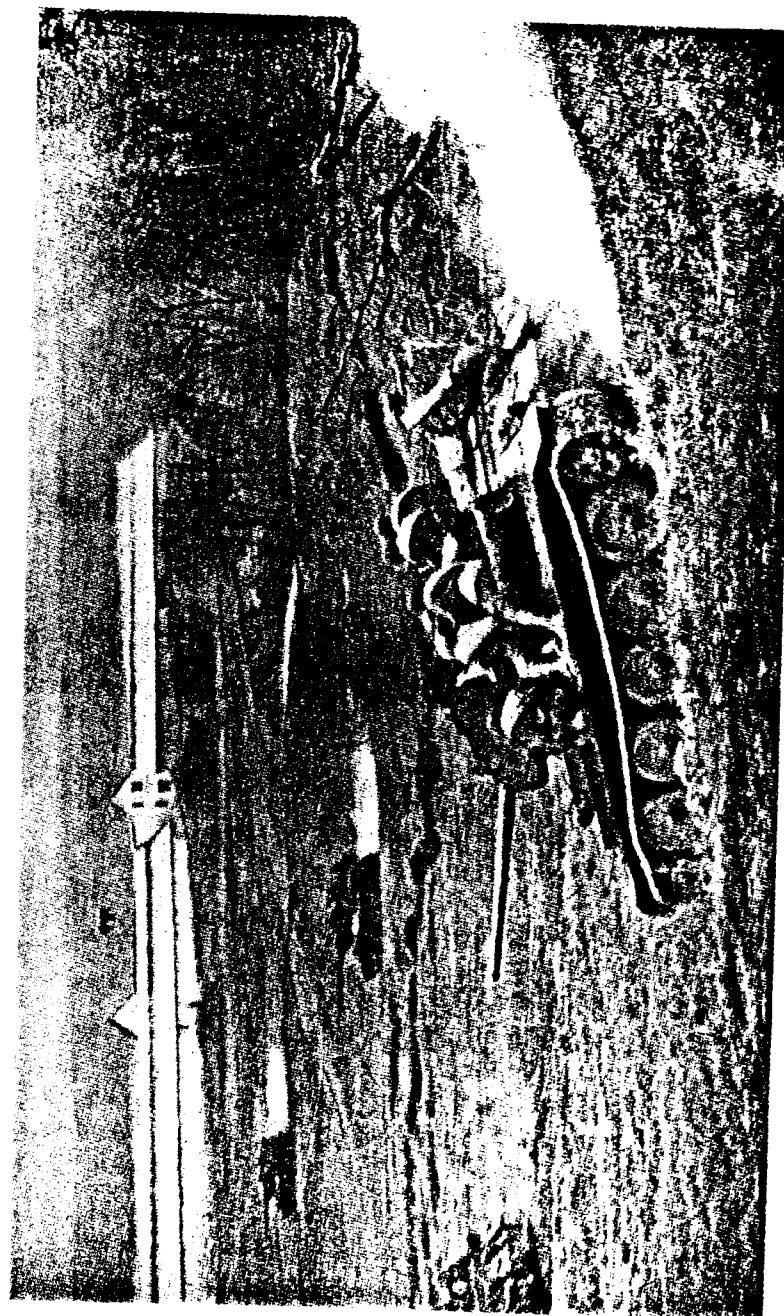
Pansaranfallet är massivt; under det att det understödjande artilleriet (Stalinorglar, grk) avger brisadmattor, har stormpjäser precisionsuppgifter = att plocka bort upptäckt pv; strv anfaller (med eld under gång och med uppsuttet infanteri vilket skjuter från ömse sidor av tornet).

Eldstormen och de tunga vagnarna gör att man har svårt att redan på 1 000 meters avstånd hålla sig kvar i skyddsgropen; de körande och skjutande vagnarna, dånet och vrålet skall just verka på försvarets nerver: *om man rusar upp ur sitt håll är man med 95 % säkerhet förlorad.*

En sådan pansartaktik förutsätter emellertid en fast, öppen terräng, exempelvis täckdikade områden i Sveriges slättområden. I mellansvensk terräng kan visserligen vissa områden ge utrymme för detta "Bludgeon" — anfall men varje sådant område snöres ihop av stridsvagnsfördröjande och/eller stridsvagnshindrande (säkra) terrängdelar. Detta förhållande måste utgöra en hörnsten i försvarstaktiken; *om man väljer att försvara åsar, flacka höjder, hus-samlingar och skogsbryn — framsluttningar blir man ihjälslagen.*

En anfallande masseld/pansarfiende skjuter, bränner, blåser bort allt liv från alla motlut. Det är inget försvar att "lägga ut" ett antal män med näsan mot fienden (och fötterna högre än näsan) — det är mord!

Detta kan icke sägas ofta nog; var och en måste anstränga sig att finna en lösning; den angår varje enskild.

T 34:or med uppsuttet följetrupp under anfall i Ukraina.
(Ur de snärbevuxna groparna till höger i bakgrunden vore det möjligt att med eldskurar "skölja av" följetruppen)

Har man sett ett masspansaranfall så har man också klart för sig att frontalt motstånd är självmord.

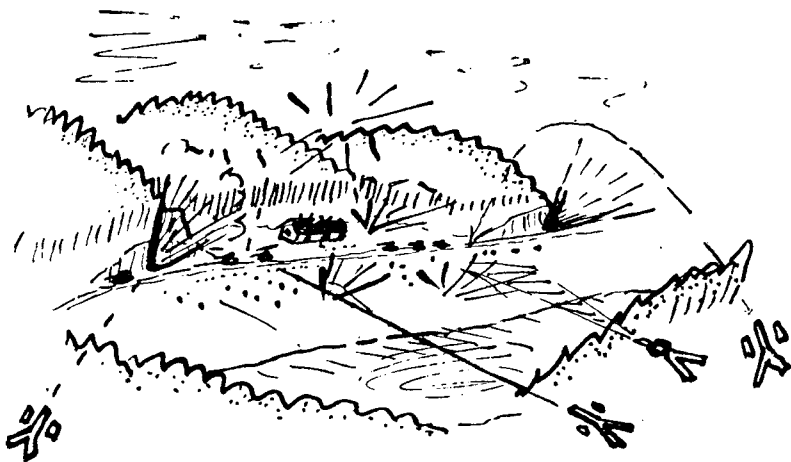
Anfallet måste kanaliseras; ifrån sin breda pansarklubba skall fienden tvingas till kolonnformering. *Försvars-zonen måste alltså ha ett tillräckligt djup* = ett system av kanaler, pass, slussar. Ju längre pansarkolonnen blir, ju bättre.

Endast täten kan insättas direkt — olika företag ur kolonnen splittrar upp det fientliga anfalllet och försvagar dess kraft.

Fiendens taktik är att komma fort fram på bred front — och med massor av pansar.

I zonförsvaret blir hans bredd = landsvägen och hans massor får stå i kö.

Denna pansarkö kan bekämpas med vinkelrätt från sidan eller snett bakifrån, ur eldlä avgiven pvelld och ur djupet av en U-formad front med granatskurar; då blir det närmast ett önskemål att fienden rullar ut sina brisadmattor, därför att granater väges i ton — och ton med nollor bakom måste transporteras över havet och längs smala, hårt belastade vägar.

"Blandad" eld = från pv, grk, ksp och prickskytte är särskilt effektiv mot motortrupp; egna vapen skyddas av berg, skog, vatten och skjuter vinkelrätt mot fienden/vägen

Terrängen tvingar fienden till kolonnformeringar: en för pansar ytterst ogynnsam form:

- 1) Dess direkta, frontala eld reduceras oftast till en pjäs,
- 2) Flankskyddet bortfaller — stormpjäserna måste sluta upp i kön,

3) Hastigheten nedgår; när den främsta vagnen stannar, stannar kilometerlånga kolonner: "Förlorandet av anfallstempot innehåller i sig fröet till svåra följder för de rörliga styrkorna och kan leda till att hela operationen bryter samman" skriver en rysk författare. Förutsättningar för en sådan ur försvarssynpunkt lycklig lösning ger de svenska gråbergen; ned med några ton granit över vägen och anfallstempot går förlorat!

Fienden kommer att tvingas sätta in sitt pansar styckevis för att i ett långsamt förfarande söka bitvis krossa försvaret; det betyder att starkt pansrade kanoner kommer att klättra upp för backarna och försöka skumpa över åarna på risknippor: fiendens pansaranfall har slagits sönder. (Man får icke förväxla insättandet av enskilda vagnar eller grupper med det egentliga pansaranfallet.)

I mellansvensk terräng blir det möjligt att tugga och svälja det fientliga pansaret med ringa energiförbrukning; födan är icke så hårdsmält som det först tyckts, även att bita av en lämplig bit (för att icke få något i vrångstrupen) blir relativt lätt — om man vet *var* man skall bita.

Fienden vill och måste fram — låt honom få sin vilja igenom — svalget. Han kommer i kolonn; efter ett visst antal strv, måste lättare pansrade vagnar komma; båda typerna följas av vanliga lastbilar med trupp, ammunition, material, drivmedel.

Att skjuta på den första vagnens frontpansar innebär icke endast att ge fienden en chans att klara sig; det är att ge honom alla de chanser han ännu har (trots kolonnformeringen): Han kan skjuta i sin korriktning. Både hans skott och rörelse verkar på försvaret.

Om man skjuter från sidan får man:

- 1) ett större mål,
- 2) det är svagare bepansrat och även lättare åtkomligt (mot motor, bensin, ammunition),
- 3) ju mer snett bakifrån — uppiifrån, ju bättre effekt,
- 4) fienden måste skjuta vinkelrätt mot sin korriktning — bogkulsprutan är tyst,
- 5) om han kör blir hans observation mycket försvårad,
- 6) rörelsen verkar icke negativt på försvaret (om ett par gråberg väntar på att rasa ned över vägen är den bara bra),
- 7) uppsuttet infanteri kan lätt sköljas av,
- 8) den fientliga kolonnen bjuder fortlöpande mål; bommar man på en vagn kommer det fler,

- 9) efter en viss tid — rum måste pansarkolonnen visa sitt veka liv: Underhållet.

När den fientliga pansararmen har sträckts ut i sin fulla längd skall dess pansarnäve slå i berg (vatten); att den spretar med fingrarna = enstaka vagnar, grupper som gör ett infanteristiskt försök att öppna spärren är i sin ordning.

Ur en (helst två) av försvarets anfallsbaser kan hugg riktas mot fiendens armhåla = krokodilgapet slår igen vid axeln, biter av i mjukdelarna — i de opansrade delarna, i underhållet — tuggar och sväljer; när bensen och ammunition tryter för fiendens vagnar behövs det ingen större energi för att smälta födan. En sådan taktik är genomförbar; att man inte har fiendens maskinella resurser uppväges av en sällsynt lämplig terräng och en däremot svarande taktik.

Pansarvärn

"There is no such thing as 'tank country' in a restrictive sense. Some types of country are better than others, but tanks have and can operate anywhere".

George S. Patton.

Även mycket svår terräng kan passeras av pansartrupp — om försvaret är undanröjt. Ett felaktigt förfaringssätt kan snabbt lämna även den bästa försvarsställning öppen. Man har att räkna med en stark fientlig pansarinsats. *Hur* stark bestämmes av:

- 1) typ och styrka av det överförda pansaret,
- 2) anfallsterrängen: a) i stort, b) i detaljer,
- 3) av den fientliga pansarpersonalens — ledningens förmåga att bernästra nya och oväntade problem (framkomlighet, utvecklingsmöjligheter) och särskilt sin underhållstjänst,
- 4) av försvarets taktik inför det massanfall fienden *med alla medel* kommer att samla sig för.

*

Det radikala pansarvärnet tager sin början när bombförband (fjärrraketer) vräker sina laster över fiendens stålverk och oljekällor.

Monteringshallar och oljeraffinaderier, bangårdar och hamnar blir utslagsgivande för pansarinsatsen.

För ett krig i Sverige måste fienden föra sitt pansar, ammunition och olja över vatten: Bottenhavet, Östersjön, Öresund (Västerhavet) eller genom väldiga skogsområden, längs fåtaliga vägar och över starkt hindrande älvar.

Här kan pansarvärn i högre mening insättas under för fienden ytterst ogynnsamma förhållanden; fartyg och pråmsläp bekämpas av flott- och flygstridskrafter — det fientliga pansaret är dömt till fullkomlig passivitet.

Därmed sker en utjämning av styrkeförhållandena som ger den försvarande stora möjligheter; det behövs ingen fullträff på varje enskild fientlig stridsvagn (vilket erfordras på stridsfältet!) — även ett skadat fartyg har inte långt till botten. Samma sak gäller landsvägen — järnvägskolonner; flyg och jägarförband kan vräka 10-tals vagnar och 1000-tals oljefat av vägen - järnvägen.

Pansarvärnsproblemet har i särskilt hög grad 'vilken fiende'? som förutsättning.

Teknik och taktik måste svara mot motståndarens; han tillverkar icke sina vagnar med avsikt att ge en chans åt föräldrat pv, utan för att köra sönder även det bästa.

Att möta fiendens pansar bröst mot bröst med eget pansar går endast om egen material är den fientliga överlägsen och de egna följevapnen förmår slå sönder fiendens eldbaser.

Och ändock måste anfall mot fiendens flank och rygg och hans eldbaser och underhåll eftersträvas med all kraft.

Det taktiska flyget (pvflyg) får bära huvudbördan av pv-uppgifterna.

Förutom med raketgranater snett bakifrån mot stridsvagnar har det att bekämpa underhåll och broar.

Samlingsplatser för fientligt pansar (översyn, tankning, ammunitionskomplettering, utspisning) måste angripas med bomber, bensingelé och raketer (kanon-kspeld).

Eget artilleri (raketer) och grk kan med framgång belägga fiendens startplatser med nedslagsbrisader — en fullträff skakar om en vagn; granatelden hindrar anfallsförberedelse, ordergivning, orientering osv.

Egna pv-vapen — rekylfria — *måste kompletteras med sådana med räckvidd å 1000 m och däröver*. Särskilda jaktavdelningar utrustas framförallt med dessa vapen. Utan pansarvärnsvapen med tillräcklig räckvidd kan fienden paradåka inom försvarszonen och från punkter utom räckhåll för disponibla vapen i lugn och ro skjuta sönder försvaret. Om långträckande pv-vapen finnes kan fienden bjudas på tidiga överraskningar.

Det avgörande pansarvärnet måste baseras på ett riktigt uppskattande av fiendens resurser och försvarsterrängens verkliga möjligheter; för fienden och för försvararen.

Det är fel att lära ut: en stridsvagn ser ingenting; den ser ofta rätt bra — men det är livsnödvändigt att veta att ett fientligt pansaranfall icke är någon mängd av strv, "som kört vilse" eller blivit "hängande på en sten" osv; pansaranfallet är ett urverk, ett precisionsarbete, där ingenting är lämnat åt slumpen. Dess eldkraft är enorm — den vräker undan det motstånd som visar sig frontalt — *men svenska gråberg och sumpiga där kan den ingenting göra åt*. Indragna bakom dessa vågbrytare har pansarbrytande vapen att skjuta så mycket bakifrån som det är möjligt. Därvid är det av vikt att 'stycka korven' = skjuta t e på den mellersta vagnen (allt efter antal och läge). I regel rör vagnen sig något efter smällen (ställer sig tvärs över vägen) och brinner = de framförvarande kan icke komma tillbaka, de bakomvarande inte komma fram.

Skjut om möjligt på en vagn med "metspö" = radio = chef!

Ös över den brinnande vagnen med automateld! — Jag har hoppat ur en brinnande vagn och var mycket tacksam mot de kirgiser som ägnade sin uppmärksamhet åt den (verkligen) vackra eldsvådan, i stället för åt "siktet — kornet — målet"!

Kom ihåg att fienden försöker släpa iväg den skadade vagnen eller spränga den! "Blås" på den och giv akt på rökslöjor! Ett sådant fientligt stridsvagnsvrak blir en viktig spärr = försvaras med eld. Varje tillfälle skall utnyttjas för att bygga på spärren; minor, trådvalsar, taggtråd, stenblock, timmer insnärjt med taggtråd osv.

Pvvapen (recoilless, superbazookas, 8—12 cm pvkanon) omgrupperas — om möjligt "med axeln" närmare vågbrytaren — fienden. Egna stridsvagnar (i gott skydd!) kan övervaka spärren — man har att räkna med att fienden gör allt för att riva upp hindret.

Därför måste eldförsvarade spärrar ordnas i en djup zon = fienden försvagas för varje meter — egna möjligheter ökas.

Om ett fientligt genombrott hotar är det ofta viktigt att samla alla krafter för att skrapa av det fientliga pansaret dess följetrupp, eldledare och följevapen. Är zonförsvaret rätt uppbyggt behöver det inte innebära någon fara om ett antal fientliga vagnar kör igenom den sista slussen. De kan då drivas längre in i eget område mot terränghinder där minavdelningar avskär deras återtag.

Fiendens pansarspjutspets behöver ammunition, bensen och understödande eld.

Längs den hopade kolonnen kör jeepar, lastbilar, mc — i kolonnen brakar försvarsartilleriets brisader (grk-raketer), flygets raketer och jägar — prickskytteenheter eldskurar — huvudskott.

Täten måste stoppas med spärrar och sprängningar av broar, bergsidor, vägbankar, med skogsbrand — och bekämpas med eld = granater.

Minor! De måste blåsa upp en JS III; prat är lätt; minbälten (minor, fordon, manskap) fordrar övning. Självständiga minavdelningar måste skapas. Flyg och pansarjaktavdelningar söker upp fienden; pansarjakt = 8—10 cm kanon, (raket-, terränggående, lätt pansrad) närmar sig från flank och/eller rygg och skjuter ur bakhåll.

*

Hemvärn håller sig i beredskap i passande avsnitt, i skog, pass, orter — och utnyttjar varje tillfälle att skjuta ned pansarbesättningarna. En pansarförare kör så fort tillfälle ges med lägre stridsberedskap, chefen visar huvudet i tornluckan. Pansarskott kan skjutas uppifrån — bakifrån = mot motorn. Om flera vagnar — skjut på den sista — annars får man helvetet rakt i näsan!

I en by måste man räkna med att de kvarvarande vagnarna kör igenom husen, skjuter allt i brand (tänk på civilbefolkningen.)

Bevakningsavdelningar kan släppa fienden över en bro och spränga nästa under förutsättning:

- 1) att det är tillåtet,
- 2) att fiendens pansargrupp därigenom blir inestängd eller tvingas till långa omvägar.

Fienden kan bluffas genom "minering", med hål i vägbanan, föremål på vägen osv. Ev går han ur vagnen — pang! Efter ett par bluffar passar det bra med minor! "Bluff!" tänker han — och tipade fel!

Om hemvärn osv icke har möjlighet enligt ovan, försök helst icke:

- 1) skjuta med gevär på pansaret — svaret kommer omgående,
- 2) lägga ut stockar och stenar = "spärr" som fienden knuffar åt sidan,
- 3) stoppa in ett järnspekt i kanonen — man har alla möjligheter att få det i vrängstrupen,
- 4) att "slå kanonen krokig" med ett spekt — det finns enklare sätt att få spektet krokigt.

Pansarbölder

Ryssarna ordnade ofta bölder = en (flera) stridsvagnar + infanteri. Dessa obehagliga ting satte sig ofta på eller vid en väg. De uppstod när fienden drevs undan; enstaka vagnar stannade då kvar och grävde ned sig. En infanteriavdelning omgav vagnen — en

annan bevakade som utestyrka detta fort. — Det finns all anledning antaga att böldpesten blir tämligen utbredd i försvarszonen. Förutom att de tvingar till omringgående föreligger risk för:

- 1) flera bölder förenar sig,
- 2) ensamma eller samlade kan de utgöra en dödlig fara i ett kritiskt läge, t e vid förnyat fientligt anfall.

Bölder måste lokaliseras och likvideras.

Allt talar för att starka pansarförstörelser - pansarjaktavdelningar får till ständig uppgift att operera just pansarbölder.

T e: Jägare lokaliserar stridsvagnen och dess utestyrka. Vagnen övervakas av prickskyttar och pv, den rörliga utestyrkan anfallas med eld (ksp, granatvapen) och likvideras.

Man har att räkna med att vagnen plötsligt rusar upp och kör bort; fördenskull: håll minor och bazookas i beredskap. Pass opp! — kanonen svänger — bort — skydd! Ratsch — — boom! Krrrr — — — i ställning med det pansarbrytande vapnet, (mittemot de egna vapen kanonen sköt på) — Eld! Ett andra pansarbrytande vapen upprepar manövern — om det nu behövs.

När tornet står stilla närmar sig en patrull bakifrån och försiktigt! Vagnen kan explodera — eller det hela är ett trick! Om vagnen brinner — vänta till dess att ammunitionen har blåst ut genom luckorna.

Närskydd

Den enskilde soldaten får sitt avgörande skydd genom det ovan sagda; det blir utbildningens sak att sätta varje man in i sammanhangen. Ropet "pansar!" får icke bli tecken till allmän panik — varje man tager skydd och förhåller sig "som vanligt!"

Närskyddsvapen — pansarskott o dyl är ofta — när det gäller ovan trupp — panikens hjälpmedel: karlen ligger och hoppar i sin grop, han skakar tänder och känner hur varje pansargranat delar honom längs ryggraden — "nu kommer dom", han tager sitt närvapen och klämmer i väg ut i röken — dammet — dånet — och först därefter hör han verkligen hur det egentligen dånar! Han håller det tomma röret i händerna — och en brungul koloss rusar emot honom — en vitfräsande flamma — krr — tjong! det slår lock för öronen — och karlen vet att "nu kör dom över mej"! Han rusar upp — slänger, allt — andra ser honom och springer med — och skjuts i trasor. Paniken flyger längs alla vägar — pansar! — pansar! —

Det är oerhört svårt att i strid skjuta med närpansarvapen — och träffa! — Det fordrar mycken övning! — Att skjuta frontalt är of-

tast självmord — bakifrån — uppifrån finnes möjligheter, men man måste komma ihåg att de fientliga vagnarna skyddar varandra med kspeld och att det uppsuttna följeinfanteriet kan sin sak. Därför måste tillräckliga frontalhinder finnas; bakom en jordvall, stor (jordtäckt) sten osv — kan jag resa mig upp och skjuta vagnen i "ryggslutet" — och försvinna!

Men — hittills har ingen "modig man" djärvt sprungit fram med någon buntladdning, brännflaska eller järnspett? Det skulle i regel ha betytt en modig man mindre — och "only a limited number of men are brave or cool enough to shoot at it (fientligt pansar!) from short range". (B. Smith).

Det är givet att en ensam, isolerad, skadad fientlig stridsvagn skall oskadliggöras (sprängladdning, trädfällning, brand osv) men dylika vagnar är inget problem — klaras det egentliga snickeriet, så är det ingen anledning att bekymra sig om hyvelspån!

Utbildning

Utbildning i pansarvärn är främst en taktikfråga; läran om det rätta bruket av stridsmedlen på stridsfältet. Nervfrågan löses genom vetande och realistiska övningar.

Rekryten måste lära sig känna igen de fientliga vagnarna; typ profil, beväpning, vikt, band, klättringsförmåga och förmåga att ta ga hinder. Att visa honom att en egen vagn blir sittande i diket är att direkt förbereda sammanbrottet inför T 34. Fienden använder sin materiel!

På varje utbildningsplats bygges rörliga T 34 (trä-plåt) med absolut riktiga mått och rätta färg/beteckningar. De bör kunna placeras över en jeep (och köras på väg).

För att få en uppfattning av stridsvagnens eldkraft måste alla åse stridsövningar med skarp ammunition + "förstärkning" (= rök, vänjningssmällar). Ex: den skjutande avdelningen kör längs en väg och beskuter mål vid sidan av vägen — åskådarna står på andra sidan vägen. Teknisk-taktisk analys, frågor: varför? och motivering från alla.

En bra vänjningsövning är: på slät mark grävs en lång rad djupa, runda idealhål. Rekryterna tager plats i groparna och en stridsvagn kör över dem. Efterhand: det gäller att draga ned huvudet så sent som möjligt — flera vagnar kör med allt kortare avstånd och med hög fart; upp med huvudet — ned! — upp! osv. Senare: vagnarna skjuter löst med bogksp — skarpt med kanon, lvksp (kpist) — rekryten får i uppgift att skjuta en serie mot ett mål mellan varje

vagn. Träd (granar), risbuntar, fastsatta under vagnarna sopar ned jord och grus på gromännen.

All personal övas i pansarförstöring, mintjänst, sprängning — pansarkänedom. Att gräva pansarsäkra hål blir ett huvudkrav = runda, djupa hål helst med lock (av bräder med en tunn grästorva).

Ryssarna ställer ofta en vagn med ena bandet över skyddsgropen och skrubbar sig = låter bandet gräva upp skytten — därvid skjuter en andra vagn med sin ksp i jorden.

All personal måste få klart för sig vad ett riktigt grävt hål betyder vid ett sådant tillfälle! Handla därefter!

*

Den nödvändiga "taktiska allmänbildningen" måste bibringa *varje enskild* god kännedom om:

- 1) De olika formerna för pansarvärn resp dessas verkningsätt och inbördes samverkan.
  - a) *Fjärrverkande pv* = flyg, (robotvapen), marina stridsmedel, långskjutande artilleri, förstörelse, underhållsbekämpning osv.
  - b) *Långträckande pv* = pv-vapen med direktverkan intill och över 1 000 m.
  - c) *"Normalpv"* = vapen med fältmässig verkan intill *minst* 300 m.
  - d) Närskyddspv ("privatpv") = full verkan intill 75—100 m.

Kännedom om de olika pv-elementens samverkan måste till för att soldaten skall fungera "som vanligt" när mass-pansaranfallet startar sin jordbävning.

- 2) Befäl och trupp måste *i fred* få klart för sig skillnaden mellan *fiendens pansaranfall* och eget anfall med *understöd* av lätta vagnar. En förväxling kan i strid — i strid mot ryska pansarförband — endast bli ödesdiger.

Kap. 30 — Fältarbeten — Pansarhinder

Eldställningar för tunga vapen, särskilt för artilleri och grk erfordrar fler och bättre verktyg. Vid strid i eget land måste alla civila verktyg, spadar, hackor, spett, sågar, tillvaratagas.

Verktgyskolonner måste organiseras och föras fram till förbanden.

Särskilda arbetsavdelningar (äldre personal, manlig befolkning från stridsområdet, krigsfångar) utrustas med tryckluftsborrar, grävsopor och betongblandare. *Utan* dessa hjälpmedel blir de svenska gråbergen fiendliga splitterleverantörer; *med* kommer de att spara mycket svenskt blod. Med insats av sådana avdelningar och verktyg förberedes ställningar — zoner. *Därvid måste frontbefäl*, helst från det förband som skall kämpa i området, ge anvisningar. De "förberedda ställningar" som tyskarna alls hann (eller av ledningen tilläts) utföra var oftast under all kritik. Vid Narva hade Org. Todt placerat praktiskt taget varje "bunker" fel, pansargraven gick redan i början förlorad (ryssarna satte sig tvärs över).

I Polen anlades "skyttegravar" bl a längs flodstränder; strandens motlut möjliggjorde oftast full insyn från fiendesidan.

I Ostpreussen grävdes grova cementrör ned och bjöd goda (oftast ypperliga) skydd men de placerades taktiskt felaktigt och fick därför ringa värde.

Det i Ryssland använda organiserandet av "fästningar" = försvar av öppna städer och byar betydde organiserandet av lika många slaktbänkar. Det är meningslöst att gömma sig bakom trä- och tegelhus och enstaka byggnader. De moderna vapnen förmår att slå sönder dylika platser, dessutom utgör gårdar, byar och smärre hussamlingar eldsamlade punkter; fienden har ju endast att vänta till alla försvarare "sökta skydd" och sedan skaka om dem till bortom medvetelslöshet.

* *

Inom kärnområdena (zonerna) ordnas främst spärrar, bråtar, mineringar.

Spärrar = manshöga sprängstensblock erfordrar utrustning med borrar (tryckluft) och arbetskranar. Bråtar; motorsågar och hindertråd; obs! ortens tillgångar = civilbefolkning plockar ned gärdesstängslen av taggtråd — stängseltråd.

Mineringar = minor måste fram = storinsats av fordon. Därför kan mineringarna endast bli mycket begränsade och får komplettera andra hinder.

Rörliga snabbmineringsskolonner får däremot många uppgifter; stänga in fientliga stridsvagnar i fickor, avregla vissa riktningar, ställa materiel till förfogande vid t e eget motanfall (för avskärmning) osv.

Skydd för tunga vapen bör grävas av den stridande truppen eller arbetsavdelning uppdelas till de stridande enheterna och gräver på direkt anvisning.

Detsamma gäller alldeles särskilt de enskilda skyttarnas hål.

Om grävning sker innan truppen anlänt bör den vara "allmän" dvs skyddshål, förbindelsehål (då man ju icke kan räkna med att gräva förbindelsegångar, gräves skyddshål med vissa avstånd), förbättring av källare osv.

I vissa viktiga områden, långt framskjutna flankområden, i "flaskbottnar", "slutproppar" osv måste arbetsavdelning sättas in med uppgift att till varje pris göra allt för den stridande truppen.

*

Pansarhinder måste djupgrupperas, en linje blir ofta värdelös om fienden bryter igenom på en punkt. I den sk "vallen om Ostpreussen" ingick en i hast grävd millång pansargrav; det ryska artilleriets masseld och flygbomber slog en väldig skålformig fördjupning i terrängen och tvärs över pansargraven — ut ur de sista nedslagen körde en armada av T 34:or!

I Sverige är det ofta möjligt att med de rätta medlen och på de rätta platserna åstadkomma goda pansarhinder.

Ex:

- 1) välganter grävs bort, en stridsvagn kör rakt mot väggkroppen,
- 2) ett dike behandlas på samma sätt, när vagnen slår ned klämmas den in i den rätta vinkeln dikesbotten-väggen,
- 3) smala, djupa gravar (samma bredd som T 34:s band) fångar vagnar = de bli hängande på buken under det att banden saknar fäste. Sådana gravar grävs parallellt och längre än T 34; de ordnas gallerformigt och på platser där den stoppade vagnens kanon har minsta möjliga skottvidd,
- 4) pansargropar kan ofta ordnas, särskilt i orter: a) en källare

(överdelen tages av), b) jordsilos (utbyggas), c) dammar, breda brunnar (utvidgas), d) en väg (gata) kapas av och ett stycke tages bort = ersättes med träställning med ett lager sand (asfalt),

- 5) möjligheten att spränga ned berg över vägen (framför och bakom fiendens pansar) måste beaktas.

I svensk terräng stoppas ofta en pansarkolonn genom att den främsta vagnen kör fast. De övriga kommer att utveckla högsta eldkraft för att reda upp läget — därför: om möjligt stopp på plats där kanon (ksp)eldens verkan blir minsta möjliga.

Kombinationen berg — vatten — fältarbeten blir ett förstklassigt stöd på vilket släggan — Elden kan forma det fientliga (redan röda) stålet efter försvarets vilja.

Kap. 31 — Strid om stadsterräng

Var ligger städerna?

Se på Sveriges karta. Var ligger städerna? I huvudsak vid kuster och på slätter.

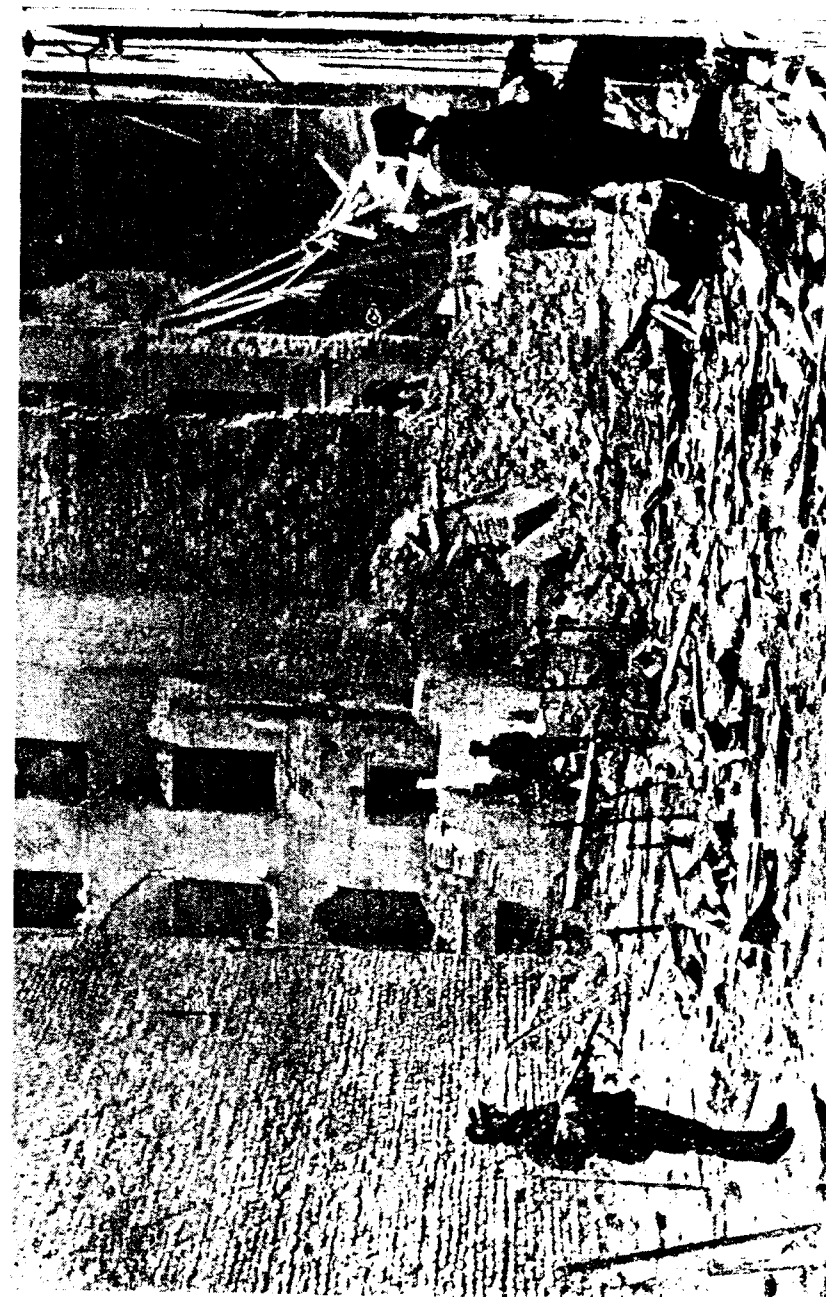
Kuster och slätter är möjliga förstahandsfronter. Fienden vill ha kontroll över hamnar, förbindelser, knutpunkter, industrier och människor. Av dessa senare det ledande skiktet och de yrkeskunniga, vilka skall förhjälpa honom till slutseger. Var finnes allt detta? I städerna. — Rikets huvudstad är en frontstad — den har bytt plats med det gamla Narva. Vem tänker på detta?

Stadsterräng

Stadsterrängen är *en* huvudfaktor för stridens utveckling och karaktär. Den andra faktorn är förhållandet mellan den anfallande och den försvarandes resurser. Ex: strid mellan enbart gevärsbeväpnade motståndare i en stad av trähus får en viss bild, samma strid i en stenbyggd stad förändras i lika grad, som husens motståndskraft ökas. Om fienden förfogar över en stormakts resurser, bombflyg, artillerimassor, pansar osv och försvararen måste utjämna sin underlägsenhet genom att söka skydd i en stad har man att räkna med:

- 1) en stad av trä och lätta tegelhus upphör att ge något skydd — tvärtom: den blir en slaktbänk,
- 2) även sten/betongstadens bild förändras med stridshandlingarna.

Bilden på sidan 167 säger att varje planläggning av försvaret, som sker med fredens stadsbild för ögonen, måste vara falsk. Ja, mer än så, direkt brottslig. Bilden visar ett kvarter i Warschawa efter stormeld av normal styrka. Den visar också hur verklighetsfrämmande talet om skyttar på tak, automatvapen på balkonger, i fön-

ster o dyl är. En planläggning av försvaret måste taga med i räkningen den bild, som staden uppvisar *efter* fiendens bombmattor och artillerield. Intill denna tidpunkt måste minsta möjliga personal och material befinna sig i staden. I annat fall kan de insatta förbanden redan från början avskrivas. Först sedan "avrundningen" är över sker den nödvändiga krafttillförselein. Efter avrundningen har artillerield och flyg icke samma verkan. De svaga husen (tegel, mellanväggar osv) har då rasat ihop, resp brunnit ned och kvarteret förvandlats till ruinditos. Ingenting hindrar dock att hus står relativt oskadade inuti sådana ruinhopar och blott långsamt ätas upp. Detta är fallet med betongkonstruktioner av olika typer och i eldlä stående husgrupper. Kärnpunkter i varje husgrupp bildar källare, garage, skyddsrum, reningsverk, kloaker osv. Genom de ned- och sammanstörtade husmassorna (tak, mellanväggar) övertäckas dessa stödjepunkter och blir mycket starka och svåra att likvidera.

Innan en ort indrages i försvaret måste relationerna fienden — egna möjligheter — stadsterrängen vara fullt klara.

Därest staden inrymmer anläggningar som måste försvaras kan detta ofta ske från fasta punkter i omgivningarna, i varje fall till dess bränderna har upphört och man klart kan överblicka ortens nya bild och därmed stridsvärde.

Mindre orter går fienden förbi eller slår sönder med massnedslag, resp bränner ned. Ut och bort från dessa platser — försök gärna att locka in fienden och vänd på hans tågordning.

Av intresse blir alltså sten/betongstaden (ruinstaden) == rikets större städer. I det följande avses endast sådana orter.

Gatustrid

Det är lätt att tala om gatustrid, om husstrid och upprepning. Det är praktiskt taget omöjligt att fullt förstå vad det verkligen innebär. Upproret i Warschawa augusti-oktober 1944 uppvisade en serie av sådana stridshandlingar och av en intensitet, som t o m det andra världskriget hade få exempel på. Anfall och motstötar växlade i rasande takt i en månadslång kamp. Striden särpräglades av att ingendera sidan hade klar överlägsenhet. Den anfallandes relativa materielöverlägsenhet uppvägs av försvararens lokalkänedom, av att denne kämpade i den egna huvudstaden, befolkningens medverkan och av den fördel han intill en viss tidpunkt hade av stadskroppens för försvaret så fördelaktiga karaktär. Staden var byggd av sten med stora block av gediget konstruerade hus (huggen sten, betong) och med omfattande källar- och kloaksystem. Luftförsvarsmyndigheterna hade som en beredskapsåtgärd låtit för-

ena alla källarlokalerna med förbindelsegångar, vilket senare blev försvararna till stor fördel. — Här en skildring från Warschawa:

"Kampen om Teatergatan och Teaterplatsen var den hårdaste under denna fantastiska tid. Varje gata var spärrad med meterhöga tätt på varandra följande barrikader. Varje barrikad försvarades med obeskrivlig fanatism. De anfallande satte in mängder av fjärrstyrda och med hundratals kilo sprängämnen lastade små stridsvagnar. Dessa sändes mot barrikaderna och slog ohyggliga bräskor — men där bakom byggde män, kvinnor och barn ständigt nya valar. Meter för meter kämpade sig anfallsgrupperna fram mot Teaterplatsen, varifrån en rad gator kunde behärras. Salvor av raketgranater och artillerield, vrålade stötbombmaskiner, direktskjutande pjäser och stridsvagnar. Bensin pumpades in i husen, man kämpade från rum till rum, sprängde underifrån, från sidorna och uppifrån. Man sköt varandra i ansiktet och dog i ett rasande famntag. Man sprutade eld ned i de packade källarna och man vadade i kloakernas slam för att överrumpla en motståndare. De döda på gatorna kunde inte bärgas — de åtos upp av flugorna eller skötos sönder av automatvapen. Allt blästes, ströddes, kastades omkring — sedelbuntar, underkläder, smycken, livsmedel och rester av människor." —

Detta är en bild, som närmar sig verkligheten så nära som det i skrift gärna är möjligt. Det hjälper dig icke att säga: — detta är vidrigt! *Det är vidrigt* — och det är dock endast en svag bild av det du skall uppleva om och när... För detta om och när utbildas soldaten — och det straffar sig blodigt att blunda. Går man med öppna ögon in i helvetet, så är det endast hälften så hett.

Ortstridens taktik

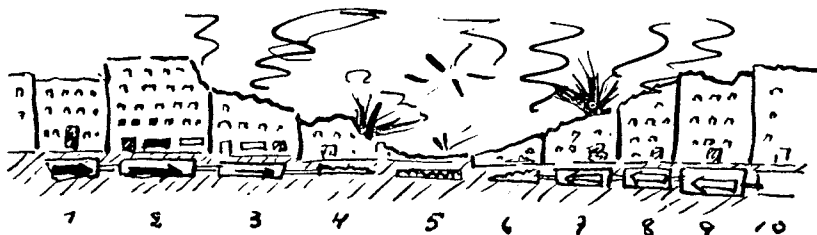
De filmer som behandlar detta ämne har oftast fler fel än förtjänster. Det ges en mängd goda råd — men åt vem? Ja, väl knappast åt en trupp som:

- 1) icke ingår i en stormaktsarmé,
- 2) icke skall erövra främmande städer,
- 3) icke förfogar över massor av bomber, artilleri och stridsvagnar.

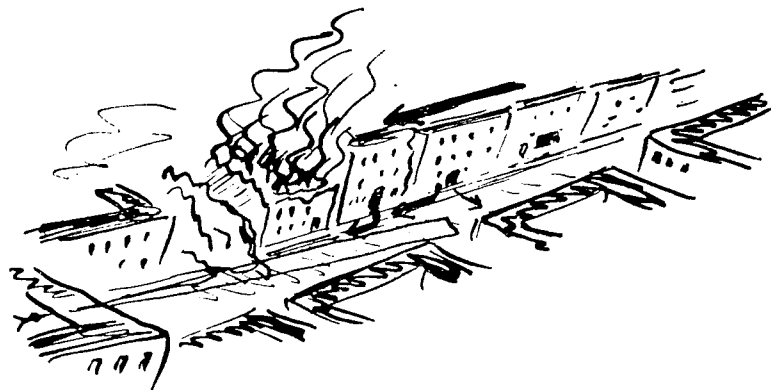
Svensk trupp skall försvara sig; dess motanfall blir fiaskon om man uppträder *som om* man inginge i en rysk eller amerikansk pansarkår. Fienden har allt intresse av att snabbt komma igenom en stad, taga dess möjligheter i besittning — svensk trupp av att det går långsamt.

Stadsdelar som "stupar brant" mot förterrängen (3—4 vånings-

hus/kvarter mot öppen terräng), bebyggelse vid öppna platser, breda, raka gator är viktiga problem: mot dessa terrängdelar vräker fienden ut sin kraft och flyttar husfronter framför sig. Det gäller alltså att skapa buffertzoner framför försvarets egentliga stödjepunkter. Ex: en husrad (kvartersrad) kan numreras 1—10. Låt oss antaga att fienden håller 1—4, egna 5—10. Efter kort tid (om striden står stilla) ser det ut så här:

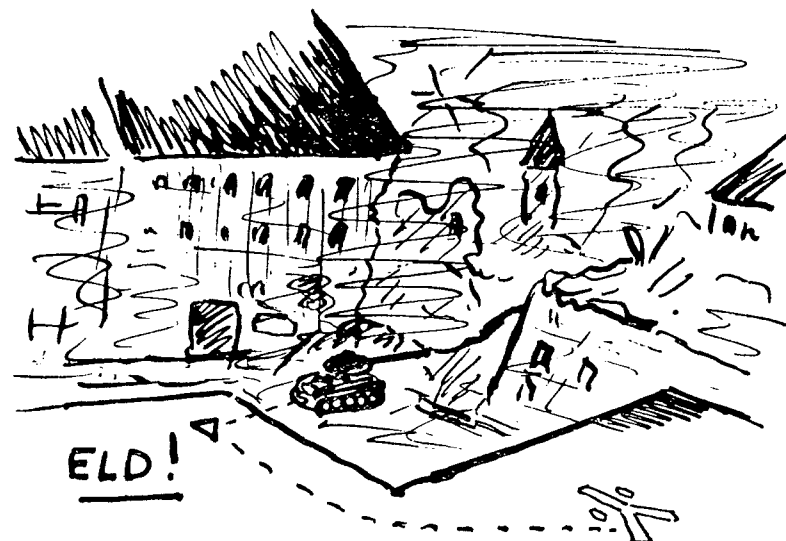

Husens hitre, nedre delar (övertäckta, förstärkta källare) bjuder skydd mot den eld som slår sönder front- och taksidorna. I hus 5 blir det praktiskt taget omöjligt att uppehålla sig — ingen mans land. I en husrad, utmed en bred gata, kan det vara lämpligt att ordna med ett bål — d v s ett hus hålles brinnande och tvingar så fienden (den anfallande) ut på gatan, där automatskurarna håller rent. *Hitom en sådan vågbrytare utbygges en stark kärna.*

Alla flankeringsmöjligheter måste tillvaratagas.

Då röken, dammet, nedslagen oftast hindrar sikt från vapnen måste observation ordnas från flera platser; till direktskjutande granatvapen med tråd (radio): 'nu kommer en T 34 — nu är den vid —, nu brakar den på spärren — — NU!

Om fienden anfaller längs gatan (bakom sina T 34:or) — skall man skjuta snett framåt och hejda honom? Nej! Man måste tänka sig själv som chef för en dylik skyttekolonn: det smäller, tåtkarlen faller, man går omkull (skydd finns det ju gott om) och så kan man i lugn och ro ordna för anfall. Man vet ungefär var fienden är (tack! tack!), man har sina gubbar i ordning, bygger upp granatkastare och automatvapen och startar med de bästa förutsättningar. En helt annan sak blir det om de dödade skotten faller bakifrån: Man ser inte skytten, skyddet blir felvänt, sambandet är brutet, förbindelsen bakåt blir ogemytlig och de tunga vapnen är mer än halvblinda. Viktigt: de anfallande stridsvagnarna skjuter i stort sett rakt framåt, *låt dem skjuta in i tomma hus och skjut sedan själv bort det fieniliga följeinfanteri som kryper ihop bakom stridsvagnarna. Släpp upp en gata/husrad och "slå bakåt" för att döda!* (Se sid 47, 48, 49 och 64.)

När anfaller kommer — ingen panik! Vänta ett par minuter och fienden blir strax lättare att handskas med. Men det är ingen lätt sak: allting skakar och blixtrar, ryker, stinker och brakar — det är så lätt att börja skjuta. Detsamma gäller för fienden och eftersom han har mer järn- och stålvaror händer det alltför ofta att försvaret får ett för kraftigt svar vid ett för tidigt skjutande. Tänk på att fienden är ännu räddare än du själv är, låt honom skjuta längs gatan, in med näsan och rök en cigarett, men håll ögonen på honom och skjut honom i ryggen.

Egna anfall startas bäst ur bakhåll; man släpper upp en husrad, låter "de andra" springa in och tar ett kvarter i deras rygg. Fientliga sambandskarlar springer rakt i armarna på anfallsgruppen; var säker på att den fientlige chefen blir nervös. Ofta kan det gå bra att röra sig framåt under den fientliga artilleriförberedelsen, genom kloaker och källare. När fienden klättrar framåt för stormning kan man hälsa honom välkommen i hans egen förstuga. Rysarna arbetar gärna källarvägen — bråk om utrymmen blir delikata.

Håll hårt i en stark reserv! Plottra inte! Slå!

Den huvudsakliga eldkraften utgöres av direkt eld från artilleri, pansar, automatvapen samt grkeld och sprängningar. Artilleripjäser, särskilt då pansrade på självgående lavettage, skjuter direkt långa gator och tvärs över dessa sedan öppningar tagits upp (sprängts) genom kvarteren. Detsamma gäller för stridsvagnar. Försvaret har en fördel i lättheten att ordna spärrear genom att större stenhus sprängs ned eller tillsammans över gatan eller att denna spränges upp. Ofta brukas dessa möjligheter i förening. Pansarfäl-lor ordnas också genom att framför och bakom en vagn spränga ned husen över gatan. Mot sådana spärrear riktar sig särskilt den anfallandes flyg och artilleri. Därför: bort från spärrens närhet. Försvaret skötes från husgrupper framför spärren — i spärrens närhet en patrull — men i mycket gott skydd. Tunga automatvapen finner vidsträckt användning. Eld- och ljudverkan stegras oerhört vid eldgivning i hus. Kspeld tvärs över en gata eller gård förstör en bostadsvåning och tvingar ned dess besättning. Pvlvpjäser (akan) är verksamma mot stabilar delar. Grk är närvapnet mot gårdar och tak.

Sprängningar är av avgörande betydelse. Men:

- 1) De fordrar en *mycket kunnig personal*, då förberedelserna ofta måste göras under strid,
- 2) De fordrar *överflödstillgång på sprängmedel*. Behovet är mångdubbelt större än vid varje beräkning och material går ofta förlorat.
- 3) De fordrar noggrannaste förberedelse, ofta på kortaste tid och under tänkbarast svåra förhållanden.
- 4) Slutligen och viktigast: avsnittschefen måste ha ledningen av aktionerna fast i sin hand. Allt för ofta genomföres sprängningar av "någon", vilket kan medföra katastrof.

Sprängningar kan indelas i aktiva och passiva sådana. De aktiva kan vara en del i ett större företag eller också av en mindre enhets lokala aktion.

Ex: 1) Ett hus sprängs under den inträngande fienden på order av avsnittschef.

2) En sprängning av ett visst rum (våning) utföres av en stöttrupp. Ett föredömligt ex på aktiv sprängning av typ 1) kan noteras från W. Ett tyskt kompani på 60 man hade i avvaktan på anfallets igångsättande tagit skydd vid en ett 10-tal m hög brandmur. Omedelbart före anfallets början sprängdes muren av en polsk styrka, varvid kompaniet praktiskt taget förintades.

De passiva sprängningarna är förberedande (utförande) av hinder, spärrear, röjningar, förstörelse osv utanför den direkta stridshandlingen. De aktiva sprängningarna kan vara av anfalls- eller försvarstyp (försvars- anfalls-). I anfallet gäller det att snabbt utnyttja laddningens verkan, vilket ingalunda betyder att sprängrummet måste besättas. Ofta är detta omöjligt (spränggaser, ras, rök, vatten eller som i ett fall, rummet hade varit packat av människor). Chockverkan utnyttjas till ofördröjlig framryckning, varvid förutom vad som redan sagts, måste ihågkommas den eld försvararen snabbt söker rikta mot sprängplatsen. Punkter i dennas närhet bli därvid framryckningsmål.

Bestämmandet av tidpunkt för sprängning ges i anfallsordern men utförandet överlätes till officer eller underoff. Det går i regel icke att lämna en menig vid laddningen och instruera honom. I 90 % av fallen räcker inte hans taktiska blick och sinnesnärvaro till för att rätt bestämma tidpunkten. *Denna blir nämligen oftast beroende av stridshandlingens förlopp*. Katastrofer kan bli följden.

Eldkastare har sin plats vid upprepning (utrökning) av ett näste, som redan ligger inom ett besatt område. Som direkt kampmedel (ofta på film) är eldkastaren mer till hinders. Om skytten träffas förbränner han lätt sig själv och egna sidokamrater. I stöttrupper med speciella uppgifter bör eldkastaren ingå. Bekämpning av bunkeröppningar, luftintag osv. I stort är användningen betydligt mer begränsad än man i allmänhet föreställer sig. Sprängladdningar, pansarskott och handgranater är av ojämförligt större betydelse. Viktigt är att med tillgänglig material, brandslangar osv pumpa bensi, fotogen, olja i källare och andra lokaler. Vid försvar kan på detta sätt zoner förberedas för brand, men risken för förtidig antändning är självklart mycket stor; därför måste sådana zoner tömmas på personal och material. Beakta brandens spridningsmöjligheter åt egen sida! Brandslangar, sprutor, pumpar osv finner också användning för att vattenfylla fiendens lokaler och för ordnande av vattenhinder. (Under slutstriden om Berlin hade betydande SS-förband förskansat sig i stora delar av tunnelbanan (U-bahn) och bjöd därifrån ett effektivt motstånd. De ryska åtgärderna blev icke ett för-

lustbringande försök att bryta upp detta motståndsnäste — man öppnade endast vattentillförseln och satte tunnlarna under vatten. Billigt och effektivt!) Över huvud taget skall all dylik material tillvaratagas, säkerställas resp förstöras, därest den icke vid uppgivande av visst område kan medtagas.

Mineringar inom ort är värdelösa, ja, direkt farliga för egen säkerhet, om de utföras före "avrundningen". Man måste också räkna med att husen i förorter och omgivningar kommer att förstöras, eller starkt skadas. Därvid utlösas till stor del de förberedda minspärrarna (försåten).

Infartsväg i Narva våren 1944

Vid utrymning av områden företages naturligtvis minering, men man måste ha klart för sig den enorma materialåtgången och behovet av mintrupp. Områden av typ enl bilden erbjuder goda möjligheter för mineringar. Beakta försåt i källare och i samband med husgeråd! Skall egna avdelningar gå tillbaka genom minerat eller till sprängning förberett område måste *minfria vägar av betryggande bredd* finnas. Beskjutning kan tvinga de tillbakagående att söka skydd i husen. Knappast någonting är mer deprimerande än förluster genom egna minor.

Sambandstjänsten får ofta helt anförtros åt sambandsofficerare. På stridsfältet blir detta överhuvudtaget alltmer fallet. I staden försvåras användning av radio och överhuvudtaget är den tekniska sambandstjänsten starkt hindrad av de mångdubblade ljudeffekterna. Blink bländas av rök, damm. Dessutom: det finnes alldeles för mycket "blink"! De korta stridsavstånden gör den direkta stridsledningen, den personliga överblicken nödvändiga. Ofta växlar lägena mycket snabbt och ändringar kan ha relativt stora följder då besittningen av ett hus eller en husgrupp här blir av helt annat värde än i den öppna terrängen. *Ordonnansoff* ersätter i stor utsträckning rapportförare. Endast den taktiskt skolade har den nödvändiga utbildningen för att ha något av värde att framföra. *Ordonnansoff* ingriper vid behov i striden, rättar till misstag och fel, orienterar chefer i stridslinjer och staber och gör personliga observationer, vilka en rapportförare knappast kan göra. Naturligtvis finns duktiga underofficerare och även andra, som kan klara av uppgifter av detta slag, men det får icke förutsättas.¹⁾ En slö ordonnansoff kan göra obotlig skada, en god blir en viktig nerv i såväl anfallet som försvaret inom den omkämpade staden.

Trädförbindelser kommer till relativt omfattande användning. Det är viktigt att kunna utnyttja befintliga anläggningar ävensom trummor, kloaker för tråddragning (röd ledning är särskilt användbar; sänd en karl till stridslinjen och han kommer ofta bort (eller gärna tillbaka!) — låt honom följa den röda tråden så får han möjlighet att ta sig fram!) Felsökning är lättare än i öppen terräng enär skydd mot insyn och eld kan erhållas praktiskt taget för varje meter.

Bevakningen måste vara aktiv, dvs ptr, prickskyttar osv opererar framför "hlinjen", genomsöker hus, gångar, gårdar osv. En stående bevakning är relativt lätt att fastställa under det att fiendens oviss-het om var "de andra" befinner sig just nu är ett gott skydd. Bakom detta system av aktiva patruller utbyggas postställen. Därvid kontrollerar post (dubbelpost) helst uppifrån och sedan den passerande kommit i höjd med poststället. Kpst medger att eventuella misstag snabbt kan tillrättas. En sak att räkna med är de karlar som "svärmar". Av oro, nyfikenhet osv rör sig alltid karlar i närheten av sina bunker. Även under den svåraste beskjutning kan man finna soldater i nedgången till bunkern, men de går i regel inte in. Andra söker i husen efter saker, de tro sig ha nytta eller intresse av och tager därvid stora risker. En tredje grupp vill "se hur det går". Så-

¹⁾ Och om de upptäckas skall de givetvis ha sin charis som off (offasp)!

dana karlar är alltid till hands, när det gäller och gör stor nytta som varnare. Många gånger befinner de sig i strid innan ännu "bunkerrättorna" kommit ut. Icke reglementsenligt, men någonting, som den erfarne chefen låter hållas inom vissa gränser. *Vid de omedelbart stridsberedda vapnen måste det naturligtvis med all kraft förhindras.*

Fältarbetena omfattar i huvudsak röjning och säkerhetstjänst. Bortsprängning av hus och ruiner (delar därav) som hotar egen säkerhet, förstärkningar och eventuell nybyggnad av skyddsrum och liknande lokaler, mur-, cement- och betongarbeten, stöttning samt upptagande (istandsättande) av alla slags förbindelsevägar och gångar. Barrikader av olika material får vidsträckt användning. Snabbt, av möbler, träväggar osv uppkastade barrikader, gör god nytta som skydd mot insyn. Men var snabb på benen, när du passerar! Goda tvärförbindelser över gata osv erhålles genom att upptaga en smal gång i skydd av maskering, varvid all upptagen material kommer åt fiendesidan. Djupet bör vara tillräckligt för fullt skydd för gående. Dyliga förbindelsegångar förstärkas genom att hus nedsprängas framför desamma. Ofta finns dock tillräckligt av dylikt material. Eld från strv och direktskjutande pjäser har en enorm genomslagsverkan och detta måste beaktas vid byggandet av barrikader. Behovet av arbetstrupp är alltså stort.

All personal måste ge akt på förändringar i stridsområdets bygghet. Särskilt gäller detta risken för ras ävensom sådana förändringar, som undanröjer skydd mot insyn och eld. En gata, som ännu i går var lugn och fridfull, kan i dag vara en dödsfälla. De ständiga rasen och nedfallet av husdelar gör att minsta möjliga mängd fordon bör komma till användning samt att de uppställas i "säkra" valv osv.

*

Strid om orter måste planläggas i fred. Därvid vore det av särskilt värde att polispersonal gjorde detaljrekognoseringar och vid strid kunde visa in de olika förbanden i de rätta riktningarna. Obekant trupp kan lätt förlora riktningen, respektive har föga sinne för taktiskt-tekniskt viktiga punkter.

Stridsteknik

Du befinner dig i ett rum, ett kaos av möbler, murbruk, spillror! exkrementer. Genom väggar, tak, golv, genom den gapande fönstergluggen kan en automatsalva slita dig i trasor — en sprängning skakar huset, tak och murar rasar, trappor störtar samman — du måste ha tur.

Hur kämpar man här? Handgranater, buntladdningar (färdiga från fabrik) och pansarskott (obs eldkvasten!) blir livsnödvändiga. Pansarskotten blir särskilt verksamma om de uppifrån skjutas mot stridsvagnar. Automatvapnets avstötande¹⁾ och genomslående verkan kommer till sin fulla rätt. Dörrar, öppningar, luckor, mellanväggar skjuts sönder och så uppstår ett rum mellan de stridande och på ett sätt, som svårigen kan illustreras vid en förevisning. Man hör ofta frågan: "Är det inte hemskt att veta, att 'de andra' kanske är i nästa rum?" Det eldrum, som skapas gör att frågan icke direkt berör det faktiska skeendet. I regel befinner man sig i "rum 1", "rum 2" är eldrummet och i "rum 3" är "de andra". I detta läge faller ofta de små förbandens (den enskildes) handlingskraft utslaget. Erfarenhet är därvid av speciell betydelse. Det gäller att få det avstötande eldrummet att röra sig i rätt riktning. Den snabba rörelsen, det målmedvetna säkrandet av behärskande punkter (tunnlar, korridorer, gårdar) måste skapa nya utgångspunkter för de enskilda vapnens eld.

Man måste behärska en förnuftig hus- och våningstaktik — teknisk. Förutsättningen därför är bl a att man vet:

- 1) hur är fienden till mods?, hur tycker han att det hela tar sig ut?
- 2) vad har han för grejor att komma med?
- 3) hur mycket tål den kåk jag rör mig i?
- 4) vad har jag själv — vad orkar jag med?

Fienden skjuter med allt det han har, alltså bort från uppenbara måltavlor — husfasader, tak, barrikader osv. När du måste vara där, så kryp ihop och gör dig så liten som möjligt och uppehållet så kort du kan.

Skall man skjuta från fönster? Ja, om fienden är snäll och beskedlig kan man gå och besöka honom, men en angripande stormaktsarmé har möjlighet att blåsa ut fönstren och rätt stora bitar av väggen runt om. Kommer det endast ett par fientliga gubbar så skjut dem, men då är det inte fråga om strid i egentlig mening. När den stora föreställningen har börjat gäller det att skjuta snabbt och säkert och försvinna i skydd. Vad gör fienden när han ser en man i ett fönster? Han blir tacksam! Att verkligen se en man är redan mycket och blir oftast grunden för ett beslut: "där är dom! Fram med ett granatgevär och blås på dom — — —, första grupp

1) Eldskuren verkar som en stöt (ett tryck).

— — —, andra grupp — — —, framåt!" — och in rusar fienden i det söndersprängda rummet.

Att vänta där skulle betyda döden. Om inte förr så när fienden rusar in. Skjut snabbt och filma vid fönstret och avvakta nästa akt vid sidan om eller ovanpå rummet (huset, kvarteret). När antalet hurrää-skrikande passar, så servera dem efterrätten. Skjut genom ett hål i väggen eller i taket, in med en handgranat, spräng eller spruta eld — i större skala: storsprängning, granatkastar — artillerield.

Stridsteknik är icke lätt att lära ut. Två saker är viktiga: *kondition och stridsskjutning*. Sammangjutna, realistiska övningar har att bilda den grund utan vilken all teori blir av ringa värde.

Problemet med civilbefolkningen

Vid överraskande fientligt anfall mot en storstad finns inga större möjligheter att evakuera dess befolkning; tvärtom har man att räkna med att eventuella strider i förorterna driver skaror av civilbefolkning in mot stadens centrala delar. Men under det att ytterområdena i huvudsak utsättes för ett tryck i markplanet så drabbas de centrala delarna av fiendens tunga massvapen: Robotbomber, bombmattor och slutligen eldsamlingar från artilleri och salvvapen (raketkastare).¹⁾

*

När tillgängliga utrymmen fyllts av åldringar, kvinnor och barn och när striden närmar sig, blir Dantes inferno en närmast lugn och gemytlig plats:

Hus och kvarter brinner, hetta, kalkdamm, sot, stank — husen skakas i sina grundvalar och många störtar samman. Människorna trycker sig intill varandra, på och över varandra.

Det finns snart ingen plats för naturbehov, inget ljus, inget vatten. I Warschawa hade jag att vid ett tillfälle bege mig fram till ett isolerat förband. Vägen gick igenom ett hus som oavbrutet besköts med automatkanoner och redan var uppätet ned till första våningen. Kommen mitt i huset skakades hela trakten av en våldsam explosion, följt av en rasande grk-eld. En granat slog ned i huset och andra följde. En golvlucka! — upp med den — ned! Vad som mötte är egentligen obeskrivligt: källaren var *packad* med civilister, döda, döende, gråtande, rosslande — och av en luft, simmig av stanken från kanske 200 människor i dödsångest, av likstank och ex-

¹⁾ En atombomb "löser" problemet genom att förinta staden — och människorna.

krementer. — I en sådan källare briserar kanske en sprängladdning — man sprutar eld — pumpar in bensin — — —.

Alla vapenföra män *måste* insättas — men detta innebär att de måste skiljas från sina familjer! Fienden trycker på — försvararen pressas bakåt: mannen *måste* följa med, skjuta, kasta — hustrun och barnen lämnas i källaren. Nu rusar fienden in — den egna motelden slår sönder de förlorade husen. — Män har skrikit högt och rusat tillbaka — in i trotylhelvetet. — Vid strid mellan europeiska motståndare hade civilbefolkningen att överleva striden — sedan kunde man dock andas ut; i framtiden avlöses den första fasan av en andra: genom dånet skär med ens rasande skrän — "hurrääh!!" — och svettdrypande mongoler sliter kläderna av kvinnor och flickor — 5—10—20 skrikande består — i barnens åsyn, ibland döda och döende. — Varför förtiga det som miljoner människor upplevat? Hyckleri kan komma förräderi mycket nära! —

Det är givet att allt detta påverkar striden: *kraven på befälet blir oerhörda, nästan omänskliga*.

Men de på andra sidan är också människor! *Viljan blir det avgörande!*

Denna vilja måste få sitt uttryck i förberedelser *nu*.

En av de viktigaste är organiserandet av ett *totalt civilvärn*. Detta bör lämpligen byggas upp kvartersvis (motsvarande).

Kvartersvärdet har att organisera sitt område som en fästning: ett system av sinsemellan förbundna skyddsrum med en central stridsledningsplats — kärna. Livsmedel (konserver) lagras i skydd, åtgärder vidtagas för att vid krigsfara snabbt säkerställa alla livsmedel från detaljhandeln osv.

Kokningsmöjligheter och *kollektiv utspisning* måste ordnas.

Varifrån få färskvatten? Förbandsplatser. Sovplatser. Provisoriska begravningsplatser. — När fienden kommer måste alla slå omkring sig — i en omringad stad har i alla fall alla samma chans att dö.

Om alls möjligt måste alla "frontnära" storstäder evakueras i rätt tid. Därvid är det av avgörande betydelse för hela folkets framtid att barnen undanföres till områden som kan bedömas som relativt lugna resp. har tillräckligt med livsmedel (mjölk). Därefter måste de unga flickorna och helst kvinnor under 40 år föras i säkerhet (ev kan transportplan från allierade taga med sig barn/kvinnor i retur). — Viktigt blir också att försäkra sig om svenskfödda delar av den angripande armén: varför anse det självklart att skjuta på den uniformerade och icke-svensktalande fienden men blunda för den civile? Som individ kan fienden ofta vara lika god människa som någon av försvararen — ofta är det fråga om idealister — *men just därför är de så mycket farligare!* Kriget av i morgon går inte

efter språkgränser — det kommer att proklameras som ett klass-krig. —

Detta kommer att särskilt märkas i just städer: kvartersvärnen får här viktiga uppgifter.

*

Utan ett i *verklig mening totalt civilvärn* kommer storstrid om en stad att snabbt sluta med ett totalt nederlag för försvaret. Man måste mer än hittills verkligen sätta sig in i att man har *att kämpa i eget land* — *fienden* däremot får dubbel effekt av varje laddning och varje eldskur. Det är så lätt att se hur utbildningsfilmens stöttrupp "blåser ur" källare — i en främmande stad — det är ohyggligt att *vara tvungen* att göra det i *egen stad*. Men om man menar allvar med övningar och förberedelser — blunda då icke! Strid om städer är ett mänskligt helvete — det gäller att få kontroll även över detta helvete.

Synpunkter på utbildning för »Gatustrid»

Strid om ort bör övas först sedan truppen utbildats för "normal" tjänst. Dessförinnan måste utbildningsbefälet gnuggas av specialister. Här är det mer än eljest nödvändigt att befälet med inlevelse och fantasi går till verket. Endast så kan övningen ge något av den speciella atmosfär, som kännetecknar den ytterligt hårda och presande tjänsten i en omkämpad ort.

All personal orienteras om ortens betydelse ur militär synpunkt. I lämplig ort genomgås sedan topografi, ortens för försvar eller anfall lämpade delar, betydelsen av stenhus, underjordiska utrymmen, bergsanläggningar osv. Därtill kommer studier i hus, kvarter, som rivas eller härjats av eld, ras, explosioner. Filmer är av värde om sakkunnig personal kommenterar desamma. Upptagningar från bombanfall, stora bränder, explosionsolyckor osv kommer till användning. Sandlådor och modeller, i vilka "bränder och explosioner" kan ordnas (markeras) användes i de förberedande stadierna. Därefter följer den personliga, fysiska träningen, vilken kan ske i övningshus, men hellre i normalhus = rivningshus. Färdigheten att taga sig igenom tak, golv och väggar, röra sig i källare och mellan källare, bibringas = ett slags brandsoldatutbildning. Därunder beaktas alla tillfällen till att lära manskapet ge akt på hållfasthet, ras- och brandfara, säkerställande och framför allt utnyttjande av material, brandmaterial, borrar, sågar, tryckluftmaskiner m m. Övningen skärpes med rök och kalkdamm, förflyttning i mörker och slutligen ordnas (inom säkerhetsram) ras, brand osv. Viktigt är att luften skämmas, t e kadaver inläggs i husen, köttavfall för-

bränns. En karl, som får uppkastningar, är i fält icke särskilt användbar — vänj honom av med det innan det kostar hans liv! Spänning och genomsökning, minor, försåt, övas, ävensom långvarig observation. Sprängtjänst är en av de viktigaste övningsgrenarna. — Förflyttningssätten beaktas.

Nästa övningsskede omfattar förevisning av bombfällning och artillerield mot ort¹⁾, därefter eld från tunga vapen. I anslutning därtill genomgås husens skyddsmöjligheter och val av ställningar. Bort från stadens utkanter och hustaken! Fältskjutning i ort övas enskilt och i grupp. Samtidig övning av skgrp och ksp, grk, pv eftersträvas för utnyttjande av ljudeffekten. Stegring sker bl a med rök, brand, ras, "tegelström" från tak och förbränning av slaktavfall. Nattetid skjuts med spårlyd, ljusgranater och under strålkastarbelysning (direkt sådan eller indirekt mot väggar eller lågtgående moln) samt vid brandsken. Förlägnings- och bevakningstjänst övas även för längre tid i anslutning till detta skede. Vänjningsövningar anslutas till pågående utbildning. Över skyddsrum ordnas serier av till- och avtagande detonationer, "artillerield". Manskapet underrättas därvid icke på förhand om skyddsrummets säkerhet (vilken naturligtvis är fullgod). Övningen gäller ljud- och "jordbävning"-effekten — liksom likheten med verkligheten. Att påpeka att ingen skada kan ske är att förta övningen avsedd verkan. Det är bara bra att det kittlar i ryggslutet. Men stäng dörren, så att ingen springer ut!

Slutligen är samarbete med civilförsvaret av största betydelse, men bör den civila personalen därvid vara utvald och "filma" med inlevelse och full förståelse för de oerhört viktiga frågor, som möter alla dem, som aktivt eller passivt har att göra sin plikt i de grymmaste av alla stridshandlingar: markstrid i bebyggd ort.

¹⁾ Film, artilleridemonstrationer mot hus (kulisser).

Kap. 32 — Partisaner

"Angriparen i Korea tar inte risken att få några fiendtlige partisaner i sin egen rygg. Autentiske bilder av tusentals, tiotusentals massakrerade kroppar av civilbefolkningen viser hur dette problem løsts på ett onekligen meget effektivt sätt."

Major K. Håkanson i Dag. Nyh. jan 51.

"Partisan, partigångare, guerillakrigare. Guerilla = småkrig, skärmytsling".

En partisan är egentligen en man som frivilligt slutit sig till andra, likasinnade för att i partisanförband fortsätta det motstånd de reguljära förbanden icke räcker till för. Sådana fristyrkor erkänns enligt folkrätten som stridande förband därest de bär igenkänningstecken och sina vapen öppet.

Även om en tillfångatagen partisansoldat är civil skall han behandlas som krigsfånge, i det fall han uppfyller gällande fordringar på krigförande.

Om däremot en man skjuter ned en fiendtlig soldat, gömmer sitt vapen och låtsas om ingenting och därefter fasttages skall han skjutas ned av människor mot vilka det ingenting kan företas sig. Man kan inte (eller trodde sig inte kunna) kroppsvisitera varje gatutrafikant. Folkrätten ger möjlighet att taga gisslan och göra denna ansvarig för en sådan form av "krig"föring. Detta måste inskräpas hos alla; *det finns alldeles för många som leker med tanken på att skjuta ur byxfickan*. Ryssarna löser dylika problem på ett radikalt sätt: Vid inmarschen i en ort föres befolkningen samman på ett antal öppna platser. Alla måste komma med, åldringar, barnsängs-

Eftertanken visar att dessa regler måste finnas och att alla har intresse av att de efterföljas.

Man måste tänka sig: En soldat står på post vid ett förråd. Den civila befolkningen förrättar sina dagliga sysslor. En man går förbi vaktposten — *som ju måste stå på sin plats och måste låta trafiken passera* — och skjuter ned honom med ett skott ur rockfickan. Den dödes kamrater kommer till platsen — den civile trafikanten är försvunnen. Det säger sig självt att den ansvarige chefen för besättningsstyrkan icke kan utlämna sitt folk att värnlöst skjutas ned av människor mot vilka det ingenting kan företas sig. Man kan inte (eller trodde sig inte kunna) kroppsvisitera varje gatutrafikant. Folkrätten ger möjlighet att taga gisslan och göra denna ansvarig för en sådan form av "krig"föring. Detta måste inskräpas hos alla; *det finns alldeles för många som leker med tanken på att skjuta ur byxfickan*. Ryssarna löser dylika problem på ett radikalt sätt: Vid inmarschen i en ort föres befolkningen samman på ett antal öppna platser. Alla måste komma med, åldringar, barnsängs-

kvinnor, spädbarn. Därefter uppdelas befolkningen efter kön varvid dock gossar under c:a 12 år får stanna hos modern (därest denna är tillstädes).

Ur den manliga gruppen tages alla arbetsdugliga — *enligt det ryska MVD-befällets synpunkt arbetsdugliga* —; med händerna knäppta bakom huvudet formeras de i marschordning och sättes i rörelse mot uppsamlingsplatser utanför orten.

Ur den kvinnliga gruppen sker motsvarande uttagning dock så att kvinnor med barn får stanna. Kvinnokolonnen marscherar till ett särskilt läger. I dessa läger — manliga som kvinnliga — sker förhör: "Kapitalister", f d officerare, präster, fackföreningsmän, förvaltningspersonal osv indelas i motsvarande grupper. Inhemska agenter står till tjänst. Arbets- och "nöjes"-kolonner organiseras. "Nöjeskolonner" = unga kvinnor. De återstående tillåtes återvända till sina bostäder; vid ditkomsten har man att räkna med "besök" resp med ett anslag på dörren som förkunnar att våningen är tagen i anspråk av besättningsgruppen.

Alla radioapparater tages i beslag (så vida de ännu hänger ihop). *Inga hus- eller väningsdörrar får låsas.*

Detta möjliggör för MVD (tjekan) att utan varning gå in i husen och lägenheterna vid varje tid på dygnet.

Portvakten måste upprätta listor över de personer som bor i varje lägenhet; dessa listor skall vara så fullständiga som möjligt. Ex. 2 tr, vänstra lägenheten, Svensson, Tage, 37 år, Köpman (Kapitalist), prenumerant på Dagens Nyheter, — — — —

Hustru — — — — 32 år — osv.

Efter dessa listor kontrolleras sedan lägenheterna, i regel nattetid.

På detta sätt blir rekryteringsbasen för partisaner eller motståndsrörelse av "skjut-ur-fickan-typen" praktiskt taget obefintlig.

Men låt oss antaga att följande händer:

En fiendtlig stabsbil med officerare parkerar vid en trottoar. Ur ett hus brakar ett par kpistskurar — officerarna i bilen faller ihop — fordonet fattar eld. I nästa ögonblick stoppas all trafik (inom hörhåll för skotten) av den med kpist beväpnade fiendtlige trafikpolisen; alla måste bli stående på sina platser med händerna knäppta bakom huvudet (har tidigare meddelats på stora skyltar).

Överfallskommandon besätter husen runt den brinnande bilen — ingen kan ju lämna husen utan att bli beskjuten.

Om man nu icke kan gripa de skyldiga kan man t e använda samma metod som i Ostpreussen; *för varje död ryss 10—50 civila från orten.*

Alltså i detta fall kanske 3 döda officerare = 75 civila hämtas från husen runt platsen, rättas in och skjutes.

De döda, åldringar, kvinnor, barn över 12—15 år osv läggs i rader; bakom dem sätts stora plakater med följande text: "Kapitalistiska banditer har ur bakhåll mördat 3 sovjetsoldater — enligt de klara order som lämnats och delgivits varje innevånare har stadskommendanten sett sig nödsakad bestraffa detta banditdåd med att skjuta de som ligger här. För framtiden kan detta endast undvikas genom att alla banditer oskadliggöras. Vänd Eder med det Ni vet till..."

När vad som skett blir klart för de överlevande civila kommer de att i panik anmäla *varje* misstänkt person — *det gäller verkligen det egna nakna livet*.

Att sätta in partisanavdelning i bebyggda områden blir att utsätta den egna befolkningen för risken av fruktansvärda repressalier.

Erfarenheter från väster saknar värde — den tyska armén existerar icke mer — här gäller det en annan armé och med betydligt effektivare metoder — detta är avgörande — men långt ifrån förstått.

I glest bebyggda, frontnära trakter kommer angriparen förmodligen att föra undan befolkningen — därför blir möjligheterna till partisaninsats här naturligtvis större.

Men i sådana områden måste kriget föras av organiserade och utbildade enheter = det fria kriget.

Det kan och får aldrig vara ett önskemål att av civila i hast organisera "partisaner".

Alla vapendugliga skall ha sin plats i de olika enheter som uppställas.

Om vapen saknas måste alla användbara män marschera undan fienden till dess att vapen kan anskaffas. Om vapen finns — då skall alla kämpa Nu.

En helt annan sak är att de fria styrkorna har att kämpa som partisaner dvs tillämpa en partisantaktik.

Denna taktik skiljer sig icke så väsentligt från den som återges i försvar och anfallsexemplen — nytt är att partisantrupp har ett ojämförligt större operationsområde.

Viktigt är: "partisan"-förbandet har att klara sig på egen hand — kanske i årtal. När befrielsen kommer bör en bra partisantrupp inte ha en sak av svenskt ursprung — allt skall vara taget från fienden. Detta, att kanske i årtal leva i skogarna, äta fiendens mat och skjuta honom med hans egna vapen (fientliga vapen = mängder av ammunition!) — är det någonting som vem som helst, kan gå till, direkt från kontorsstolen?

Nej! och ja. Svaret lyder: Chefen-(erna) måste kunna sin sak = alla andra blir ju tvungna. När man har att välja mellan "transport österut" eller "skogssemester" i t e Dalarna så är saken dessutom tämligen klar.

Men varje möjlighet till övning, träning, förberedelse måste utnyttjas. Det är en sak att läsa en romantisk historia om "ur mörkret brakade partisanernas eldskurar, fienden rusade åt alla håll i vild panik, den segerrika partisantruppen drog sig tillbaka till sitt skogsfäste" — det är någonting helt annat att även "segerrikt draga sig tillbaka".

Alltså utbildning i partisankamp? Ja! och Nej!

Alla skall utbildas för tjänst vid "vanliga förband" — därmed får de en fast grund för det fall de blir tvingade att bli "partisaner".

Ty "partisankamp" kan aldrig vara ett mål — målet måste vara att med insats av alla medel vräka fienden över gränserna. Det finns ingen romantisk och billig lösning — det kommer endast att finnas ett skoningslöst krig om liv eller död.

Kap. 33 — Fältpolis

Fältpolisens arbetsuppgifter bli omfattande; förutom nödvändiga resurser erfordras en allmän förståelse hos befäl och trupp för arten och vikten av polisarbetet i krig — inom frontområdet.

Trafikpolis har att dels reglera trafikens tekniska detaljer, dels att utöva kontroll av trafiken.

Den första uppgiften blir av särskild vikt inom bombade/beskjutna orter, vid fientlig störningseld och framförallt vid återtågsrörelser. En kolonn skall icke fram därför att chefen är te major utan efter vikten/arten av sitt uppdrag. Under tyskarnas återtåg i Frankrike 1944 utspelades dystra scener; ex: en kolonn med höga förvaltningsofficerare hejdade i timmar ett pansarförband att passera en bro — en förvaltningsgeneral spelade trafikpolis och chefen över pansaravdelningen kunde ingenting göra.

Trafik-kriminal-polis övervakar och kontrollerar att vederbörande fordon alls skall/har order att köra åt visst håll.

Det finns alltid ett antal bil- och mc-förare som aldrig "hittat" sina förband. De är alltid mycket ivriga och säga "ja, löjtnant"! — men de har alltid en envis (och välorganiserad!) "otur".

Trafikkontrollen hjälper sådana herrar till rätta; oftast blir det bäst att åka med på fotsteget och se till att en ansvarig chef får taga sig en titt på saken. Även nöjesåkning måste strängt efterhållas.

Ordningspolis övervakar att evakuering icke blir plundring, att kvarvarande civilbefolkning icke utan rätta papper avhändes livsmedel osv och att brottsliga element icke begagnar de rika tillfällena för att begå stöld, rån och övergrepp å person. Därvid biträdes ordningspolisen av fältkriminalpolis.

Säkerhetspolisens fältavdelningar får till främsta uppgift att bekämpa fiendens agenter och sabotörer.

Det gäller att inom frontområdet oskadliggöra alla som kan misstänkas ha sympatier för fienden. Därvid är det bättre att taga för många än för få. Uppdelning får ske senare. Även om man med fullt fog måste anlägga att de inhemska sympatisörerna till 90 % bli dödsförskräckta när de möter "meningsfränder" från t.ex. Turkistan eller Mongoliet så vet man ju icke var de återstående 10 % finnas — och de är de farligaste.

Flyktingar måste kontrolleras och förhöras; alla som känner varandra (till namn, utseende osv) sammanföras i grupper och övriga måste underkastas noggranna förhör. Då ryssarna för med sig arbetsavdelningar av fångar och civilbefolkning måste man räkna med att personer, som uppge sig ha flytt från sådana avdelningar blir mycket svåra att kontrollera.

I Polen infördes en tysk uofficer till en divisionsstab. Han uppgav sig ha blivit tagen till fånga av ryssarna vid ett anfall som utförts av ett tyskt förband. Vid första tillfälle hade han tagit sig tillbaka och anhöll få bli sänd till sitt förband — vilket var under transport västerut.

Fältpolisens misstänksamhet väcktes av att mannen bar sina utmärkelsetecken — vilka ryssarna alltid slet av fångar och sårade (döda). Dessutom verkade han ha ätit sig mätt. Frågor beträffande förband, befäl osv besvarades emellertid med säkerhet och öppen blick. Vederbörande truppofficer ville skicka iväg "den anständiga gossen" men polisofficeren kontrollerade dagen för tillfångatagandet; förbandet hade dragits ur eldlinjen ett par dagar innan den av underofficeren uppgivna.

Fortsatt förhör ledde till full bekännelse: mannen hade levat i Sovjet sedan 1934. Nu slutade han i ett träd — utan alla sina utmärkelsetecken. Här hade man alltså gjort ett regifel — det gäller att passa upp. Även om en landsman dyker upp en natt med blod och smuts drypande av sig så kontrollera honom. Alla misstänkta förs till läger där undersökningarna fortsättes.

Falska officerare är en annan farlig företeelse; de egna känner man ju — "men där kommer en från artilleriet — en spänstig gosse".

Artilleristen tillhör en "nyanländ artillerigrupp" och han lovar att komma tillbaka — och går vidare (vid behov blir han vad som helst). En tysk infanteridivision på östfronten hade en "ny" chef för en dag — han "grupperade om" divisionen och åkte över i sin nya befälsvagn till fienden, dvs divisionens — inte hans!

Detta hörde dock till undantagen; otaliga kompanier fingo där-

emot "nya chefer" som tog befälet till dess att kompaniet fick "avlösning" — av rödarmister!

Säkerhetspolisen har att finna medel mot denna aktiva form av "ideologisk krigföring".

Sabotörer och agenter måste få endast ett straff: hängning. Därvid avklädes de naturligtvis sin uniform (ytterkläder) och ett anslag anger deras namn, data och uppdrag. Därest de lyckats genomföra ett uppdrag bör det vara lämpligt att utsätta detta: Ex: " — — i gården liggande sårade innebrändes" — — — (om sabotörer antant en gård.¹⁾)

Ev tecken på förekomsten av fientliga sympatisörer inom egna trupper måste i tid upptäckas och smittohärden bortopereras.

Beredskapsavdelningar ligger i beredskap för att förstärka olika polisenheter resp företaga aktioner mot fientliga partisaner, sabotörer, agenter osv. Vid svåra luftanfall måste beredskapsavdelningar insättas för ordningshållning: den som plundrar blir hängd!

All polisverksamhet i fält har att ske i intimaste samarbete med de direkt kämpande enheterna, med civila myndigheter och med befolkningens stora massa.

Kriget av i morgon skär igenom många gränser och sätter många regler ur spel. Det är hårt och skoningslöst och *alla medel* kommer att användas emot den angripne. Fältpolisens olika avdelningar har att räkna med och förebereda sig därpå.

¹⁾ Under striderna i Grekland avhöggs huvudet på tillfångatagna bolsjevikar och uppsattes på stötar + anslag med uppgifter om de döda (enl. US News & World Report — frontrapport från aktioner mot "rebellerna" 1947).

Kap. 34 — Frontpropaganda

Fienden anser *dej* vara ett hinder för en lycklig värld!

Rubriken skulle kräva en särskild bok för att närmare behandla. Här skall endast det absolut viktigaste skisseras.

Frontpropagandan kan delas i två huvudgrupper:

- 1) Propaganda avsedd för fienden och
- 2) för egen sida.

"Fiprop" har till uppgift att undergräva den fientliga truppens moral genom:

- 1) att upplysa om händelser som den eljest inte får kännedom om, t e: Staden G-grad har kl 1400 den ... belagts med bomber, staden förstördes totalt,
- 2) upplysa dem om läget i stort: "det är sant att Er armé här har gått framåt men bakom Er slås edra städer, hamnar, järnvägar, fabriker — — sönder. Ni sitter i en fälla — —."
- 3) påvisa hur förljugen dess bild av världen är: Ex: "Den stadsdel Ni nu befinner Er i är en typisk industritrakt — — se på husen, möblerna, husgeråden — varför har Ni icke allt detta? Eder ledare ljuger för Er ..."
- 4) sprida rykten, osäkerhet: "10 av Edra flygare landade den ... på flygplatsen Y. De hade insett att de blivit lurade. Löjtnant NN och sergeant IJ hälsar till Er — varför skall Ni dö?"
- 5) påverka den fientliga soldatens hemlängtan och ängslan för sin familj. Uppläsning av valda delar av erkända verk, dikter osv. Sentimental musik spelas.

Uppläsande av funna brev: "Vi ha det så svårt, vi har ingen halm att elda med, vi äro hungriga. Kommer Du inte hem snart från det där landet. Du skriver ju att det folket har så bra. Är det sant att kvinnorna ha flera par skor?"

I detta fall förbättras breven då ju fiendens censur är sträng. Dock finner man fler sådana brev än man skulle kunna tro.

- 6) "Hårdkörning" på temat: "Varför skall Du dö här? Din familj väntar Dig! Det finns möjligheter att rädda livet! Har Du tänkt på ett litet fint gevärsskott genom låret? Då får du åka hem! — Kom över till oss — när kriget är slut slipper Du straff och sändes hem!"

Det anförda är en bråkdel av de möjligheter som finns. Men här gäller framförallt: *Hur ser fienden på livet?*

Den direkta verkan är icke stor så länge fienden har framgång, däremot är den indirekta av enorm betydelse.

Fel är att antaga att fienden består av idel barbarer och "träskallar" — tvärtom! Många ägnar ett brinnande intresse för livs- och samhällsfrågor och är mycket goda iakttagare. Det är dessa som påverkas av "jämförelsepropaganda." Ett lungt, sakligt konstaterande av för alla uppenbara fakta förfelar här icke sin verkan. Karlen bär på ett sjukdomsfrö.

De enkla bonderekryterna påverkas av hemlängtan och familjekymmer.

Förekomsten av många olika nationaliteter måste uppmärksammas. Det är rätt misslyckat att ägna tid åt att "vetefälten vid — står i lågor" om den fientliga truppen inte vet någonting om dessa vetefält — och inte alls talar eller förstår den dialekt (språk) som propagandan förs på. Just till följd av språkfrågan: man måste utnyttja alla som talar språket — och förbereda dem och sig — redan i fred. — Av tekniska skäl måste tryckt propaganda komma till stor användning.

Flygblad kastas ut från luften, skjuts med "propagandagrannater" eller strös ut i terräng som man måste utrymma. Största effekten har dock i hus, möbler osv inlagd propagandamateriel. Även obetydliga prydnadsföremål väcker fiendens ägandebegär = plats för propagandamateriel.

Fiendens soldattidningar bör "lånas" dvs till det yttre exakta kopior tryckas men innehållet kan t e omfatta en "specialredigerad" frontrapport. Ex: "Y-skaja anfölls av fientliga plan vilka anställde omfattande skador — — — P-rov träffade svårt — trots vårt luftvärns våldsamma eld lyckades vi icke skjuta ned något fientligt plan — — — då man misstänkte sabotage har bl a överste NN — häktats — — —".

Folder med fotos av döda fiender får stor användning. Ofta har stupade ett foto bland sina papper. Detta sättes på folderns första sida och text: "Så såg jag, F-owsk' ut när jag ryckte ut i detta krig emot ett litet lyckligt och fredligt folk".

Så vänder man blad och ser t e ett stympat ansikte och läser:

"Fredagen den 6/7 195X kl 14,30 träffades jag av ett splitter och dödades. Jag är död men Du kamrat har en chans att slippa få mitt ansikte. Tag detta papper och gå över till svenskarna".

Av fienden förövade grymheter skall fotograferas och dessa fotos spridas i massupplagor: Text: "Vi veta att ledningen driver Er, befäller Er att utföra dessa djuriska handlingar. Men var och en av Er skall få svara för detta 10-falt! Om Du vill visa att Du är en människa, förhindra då nya dåd! Om Du icke kan, så återvänd till civilisationen! Tag detta foto och avvakta en möjlighet att komma över till de 1000-tals av Dina landsmän som med oss kämpar mot Edert lands enda fiende — partiet".

Pornografisk propaganda = pinuppor, fotos med beskrivning av raffinerade sexuella detaljer osv utövar ingen verkan på rysk trupp — därtill är den för sund — (och så har man "nöjeskolonnen" = ortens unga kvinnor).

*

"Egprop", propaganda för egen trupp, får en mångfald uppgifter.

Viktigast är: det får icke bli tal om en "flåspropaganda" — frontsoldater har goda öron och förmår att skilja mellan falskt och och äkta.

Uppgifterna kan indelas i:

- 1) Truppen informeras om krigsläget
  - a) för det egna landet
  - b) för allierade makter.

När man själv kämpar för sitt liv mot en fruktansvärd fiende gör det gott att veta, vilka framgångar som uppnås på andra krigsskådeplatser och hur dessa påverkar det egna läget,

- 2) Information över ett pågående (avslutat) slag.

En trupp som har att utkämpa en till synes hopplös strid måste veta att det är nödvändigt för att t e läget i stort fordrar dessa offer.

Att tyskarna alls kunde bygga upp en ny front efter sammanbrottet i Frankrike 1944 var till mycket stor del den aktiva frontpropagandans förtjänst. "Vi skola hålla ut i ännu 6 månader — då sättes våra nya vapen in mot Paris, London — och New York. Vi skola på nytt storma mot — och denna gång över — kanalen!"

Rätt organiserad är sådan propaganda av oftast avgörande betydelse.

- 3) Truppen skall upplysas om fiendens grymheter (därvid får man dock taga hänsyn till allmäntillståndet).

Ett förband från t e Uppland som är insatt i Norrbotten kan in-

formeras om vad som skett i denna landsända. Så mycket bättre slåss det för att förhindra att egna anhöriga drabbas av samma öde. Däremot är det en mycket känslig fråga när det gäller trupp, som insatt på en annan front, får vetskap om att hemorten drabbats av terrorn. Utvalda förband som skall utföra hämdeaktioner prepareras — de har ju möjligheter att se med egna ögon. En sak är säker: *ingen beskrivning kan återge det man kan få bevittna.*

4) Information om den i avsnittet insatta fienden: folkslag, hemort, psyke osv. Mycket få svenskar vet ju några detaljer om t e Mongoliska Folkrepubliken.

5) Debatt om egna krigs- och efterkrigsproblem, *förslag från truppen i olika frågor, särskilt tekniskt-taktiska osv.*

Material samlas och sammanställs av propagandatrupp. Därvid är fiendens handlingar, order, instruktioner, soldattidningar, upprop, brev osv av det allra största värde.

Propagandatrupp samarbetar med underrättelsetjänsten — truppofficerare, fältpolis och civila myndigheter.

Särskilda avdelningar utför film- och radioupptagningar (för press och riksradio) och förser även hemortens tidningspress med lokala frontskildringar, fotos osv.

Givet är att all propaganda måste granskas och censureras av experter. Särskilt viktigt blir det att den tryckta frontpropagandan icke innehåller upplysningar av värde för fienden.

*

Propagandaavdelning har att tillsammans med all personal ge akt på fiendens propaganda. Denna är ofta raffinerad och kan påverka även goda karaktärer. Därvid avses icke fiendens politiska prop, som ofta är direkt löjlig, utan den farliga, till den enskilda människan riktade. Ex: vid strid om en stad hör man en fientlig högtalare; en kvinna skriker: "Hallå, hör Ni mej? Ni skjuter in i den källare där vi har sökt skydd! Min lilla pojke förblöder (man hör gråt och barnskrik). Snälla ni, ni är ju svenskar, sluta för Guds skull, sluta!" Ofta är dylika sändningar bandupptagningar (det tar ju tid att ordna en dylik sak — och det är ju inte riskfritt!) men verkan kan vara stor, särskilt om trupp från staden deltager. —

Propagandan sker främst genom fronttidningar, särskilda broschyrer (över vissa frågor), vid viktiga tillfällen med flygblad — upprop: stora händelser med manifest. — Truppens försörjning med litteratur är ytterst viktig; frontsoldaten läser gärna; särskilda frontupplagor bör tryckas (lämpligt format = *pocket books*).

God litteratur — klassiker — och gärna bygdehistorier, rese-schildringar osv. Samhällskritik, "ängestlitteratur" osv får vänta till dess kriget är slut. Frontsoldaten kan knappast ges råg i ryggen genom att läsa om "de dumma svin som släpper livet till för att generalen skall få suppa sig full med sina horor".

Avd. VI — MARKSTRIDSTRUPP

"Fiendens massiva eld tillfogade bataljonen mycket svåra förluster. Trots detta bröt hans anfall samman framför våra ställningar."

— Varför inte ägna större uppmärksamhet åt de döda och sårades "uppgift"? Varför ha t e 1000 man i en ställning och vänta till dess att 50 % skjutits bort? — De överlevande räcker ofta för att lösa uppgiften.

Svar: Vi har att göra med ett arv från romantikens dagar; skrikande bylten som blöder till döds i trotylbraket skiljer sig dock något från idyllen på Årans fält.

Kap. 35 — Infanteri; tradition och verklighet

"Liksom det har varit i går kommer det att bli i morgon. Det är infanteriet som fäller utslaget i striden och avgör kriget, som bestämmer över ett folks storhet eller förfall."

*

"Det satt en död i en grop. En infanterist minus bakhuvudet. Hans gevär pekade mot himlen, hans blod sipprade ned i jorden. Ännu anade man luftbrisadens skräll. Vilken uppgift hade den döde haft?"

Behövs infanteriet? Frågan må vara en förargelse och en galenskap för yrkesinfanteristen — men det tjänar ingenting till att gå den förbi. Allt för många har redan svarat nekande — vad de värnpliktigas stora massa tycker och tänker är viktigare än man tror.

Det är naturligt att lekmannen *vill* höra om nya vapen som skall befria honom "from the muddy, bloody business of fighting on the ground".¹⁾

Tekniken (med stort T) tager honom med på en resa i önsketänkandets värld; tidningar, film, radio, har länge haft "tryck-på-knappen-kriget" klart.

"Since the guns stopped shooting in 1945 we have heard a lot about how the next war will be fought. Atombombs and globe-circling planes; about guided missiles and long-range rockets — *But what about the Infantry?*"

En dag *kanske* "tryck-på-knappen-kriget"²⁾ kommer men om kriget kommer inom de närmaste åren blir uppvaknandet ytterst obehagligt. Det finns ännu inga "magic weapons" (Wunder Waffen) som i grund förändrat kriget, sådant det var vid andra världskrigets slut. "We must go back to our old and allegedly obsolete friends: the Infantry!"³⁾

Detta både svarar på den inledande frågan — och lämnar den

1) "What's Become of the Infantry?" by B. Smith.

2) (Vilket Gud förbjude!)

3) B. Smith.

öppen. Ty, vad är infanteriet? Det räcker icke med att hänvisa till gällande utrustning och organisation. — Infanteriet är mycket mer, det är urgammalt; urtida krafter har fått sitt utlopp i den strids-handling, som i sig, ensam var infanteriets mål och mening: Bajonettanfall.

"De rusade sida vid sida, tjutande med vidöppna käftar, det vilda anloppet bar dem framåt. De voro icke längre Bill eller Tom; deras blod slog samman i en rasande bränning. Människovågen rusade, fortare! — fortare! — framför dem det blänkande stålet och i deras dånande hjärnor en enda vitgnistrande tanke, vilja, drift: att med hela kroppen bakom vräka stålet i levande kött, att höra det krasa genom muskler och senor och känna blodet spruta över sig. Där bortom var intet".¹

Det var ett sådant infanteri som 1914 kolliderade med en ny kraft, Elden.

Langemarck är icke blott en plats där en tysk studentgeneration sköts i trasor, det är också ett namn som borde ha stått på de flesta infanteristers gravar alltsedan aug. 1914.

Alltför många har stupat endast därför att traditionen icke ville erkänna Elden, denna kamp dem emellan fortgår ännu i dag (Korea).

Den infanteristiska traditionen har aldrig erkänt tiden efter Langemarck som "normal".

En engelsman (och infanterist) säger: "Det var en tragedi, att cigarettrökande maskinister var i stånd att skjuta i trasor detta härliga infanteri. Det var slutet på gentlemännens krig". (Och han hade rätt!)

Problemet blev att "återgiva infanteriet dess rörlighet". Märk: Elden erkändes icke som det nya överlägsna stridsselementet, man "sovrade" de påtvungna krigserfarenheterna, man såg snart nog bort från "speciella världskrigsförhållanden".

Så kom det sig att 1939 års tyska infanteri gick i fält icke endast sjungande "Infanterie, Du bist die Krone aller Waffen" — — — utan också i grunden trodde att infanteriet var huvudvapnet.

Åskådaren såg hur "Stukas" och "Panzer" slog bräsch och besegrade arméer, han såg de tekniska nyheterna — och märkte inte den massiva konservatism som innerst behärskade denna armé — och den tyska armén var dess infanteri.

Och infanteriet var i grunden ingenting annat än det alltid har varit — bajonettanfalllets bärare.

Allt detta infanteri som kämpade sitt eget bittra krig, som oklart, oförnuftigt väntade på allt det som tradition och av denna bestämt taktiskt tänkande förespeglat!

¹) Ur ett höglandsregementes bajonettanfall i Boerkriget.

Infanteriets paroll var: "Infanteri schafft alles!" och det betydde ingenting att reglementet icke längre innehöll det ohyggliga:

"Vorwärts, koste es was es wolle!" — detta infanteriets strids-tjut levde, det levde i varje taktisk handling och det ökade kraften i kollisionen med verkligheten.

Och det kostade! 1943 yttrade en lärare vid en krigsskola: "Om vi blott hade allt det präktiga folk kvar, som riddarkorsen kostat oss, så skulle vi gärna skänka varje järnkors till skrotinsamlingen". Det var bittra ord och dubbelt bittra i munnen på en tysk riddarkorsbärare.

*

En armé som ännu har sitt elddop framför sig måste ägna den största uppmärksamhet åt spänningen mellan tradition och verklighet.

Det räcker icke att hänvisa till reglementen och föreskrifter — det gäller att komma åt "det taktiska undermedvetande" som lever hos trupp och befäl!

Det tyska infanteriets ideal har varit en stor exportartikel — att Made in Germany skrapats av förändrar ingenting i sak. Ett allvarligt tecken — det heter ofta om t e granatkastare att de icke hinner med (under fredsövningar). Att springa ifrån granatpularna går bra i fred men i fält kolliderar språnget med elden.

Elden, granatelden, är huvudhandlingen på dagens stridsfält. All rörelse får sin mening av elden. Därmed är också sagt att den levande kraftens uppgift är att med alla medel höja den egna eldverkan och minska den fiendliga. All personal som icke bidrager därtill måste bort från stridsfältet. Det är ingen uppgift att samla splitter i kroppen.

I århundraden har infanteriets strid, dess svepande linjer och bajonettanfall givit stridsfältet dess karaktär. Det utplånas icke efter någon tid av reglementariska bestämmelser. Den gamla bilden lever hos den breda massan av reserv- och värnpliktig personal, vilken ju har att ge liv åt krigsorganisationens förband. Den yttersta uppmärksamhet måste snarast ägnas truppens taktiska undermedvetande. Därvid skall det dock sägas att den svenska armén, trots sin brist på egen krigserfarenhet, kommit längre än de flesta andra när det gäller att närma sig stridsfältets verklighet. Men det måste också sägas att ett oerhört arbete ännu återstår.

Säkerställandet av den livsnödvändiga eldvolymen kräver en viss omfördelning av den levande kraften. De granatskjutande vapnen måste få den plats de har hos den sannolike motståndaren. Men dessa

enheter får icke bli "hopar av cigarrettrökande maskinister"; i sin eld har de att giva allt som det gamla infanteriet en gång gav i sitt bajonettanfall. Då — men endast då — kan det heta:

Infanteriet är dött — Leve infanteriet!

Kap. 36 — Infanteri; för litet — för mycket?

Mot slutet av andra världskriget hette det att alla parter led "brist" på infanteri. Olika uttalanden tagas nu till intäkt för konservativa försök att motsätta sig experiment, vilka syftar till stark reduktion av den gevärskalibriga eldens andel i den totala eldvolymen.

Det är ingen konst att visa upp ett stort antal tyska och amerikanska, ja, även ryska uttalanden på temat: "vi skulle ha behövt mer infanteri".

Men det är heller ingen konst att se hurusom var och en av de anförda experterna med infanteri menade någonting helt annat än de övriga.

"Brist på infanteri" är ett mycket relativt begrepp. Det kan betyda brist på markstridsförband överhuvudtaget och det kan betyda brist på gevärsinfanteri.

Vidare måste man sätta in varje yttrande i rätt sammanhang; *bristen står i direkt förhållande till ett visst land, en viss armé och ett visst läge. Framför allt hör den intimt samman med vederbörandes taktiska uppfattning.*

Det är av enorm betydelse att fastställa om man menar infanteridivisioner eller en etapporganisation för utbildande av gevärsinfanteri.

Infanteridivisioner kan ha ett mycket litet antal gevärsskyttar.

USA:s infanteridivisioner har i dag en dubbelt så stor eldkraft som 1945. Denna fördubblade eldvolym har erhållits genom att infanteridivisionerna i sig upptagit artilleri, raketpjäser, stridsvagnar och begär flyg.

Fler tunga vapen och grövre kaliber lyder parollen. Utan tungt pansar och artilleri anser man sig icke kunna gå i strid.

"Mer infanteri" betyder alltså i realiteten mer granater! Men mer granater betyder fler granatskjutande vapen och transportenheter — och ett minskat antal egentliga infanterister.

Egentligt infanteri? — Man kan öka en löparens hastighet genom att tilldela honom t e ett motorfordon — men då vore han inte längre någon löpare utan en motorförare. — Egentligt infanteri är en med *enmansvapen* utrustad trupp, dvs varje man bär och betjänar ett vapen, resp medför den ammunition som erfordras för en längre insats. — De olika *flermansvapnen* är inte infanteristiska i egentlig mening, de är understödsvapen. Vad skall de understödja? Ursprungligen det gevärsväpnade infanteriet. I dag är emellertid den tunga elden, högexplosiva granater, raketer och bomber avgörande. Denna eld fullständigas av "de tunga vapnens" eld och dessas av gevärskalibrig eld. Tunga vapen i ny mening blir alltså de som levererar den tyngsta elden, medeltunga fyller ut och gevärskalibriga vapen har att säkra eldbaserna i markplanet. Därvid är dock att märka den särställning som prickskyttarna (-avdelningar) får.

Den moderna infanterifördelningen (brigaden) blir, i den mån den i sig uttrycker det ovan sagda, ett granatskjutande förband.

Det är självklart att en brist på sådana divisioner kan uppstå; antalet står i förhållande till ökade fronter.

Behovet av besättningsstrupp är någonting helt annat. Dit hör olika bevaknings- och polisförband.

*

Ryssarna hade vid krigsslutet en verklig brist på infanterister. Men dessa infanterister var icke alls avsedda att spela någon huvudroll.

De behövdes för att:

- 1) vara känselspröt för de tunga eldbaserna,
- 2) ingå som g-skyttar i infanteridivisionen, följetrupp för pansar,
- 3) besättning — bevakningstrupp.

Att använda sig av kontaktfanteri enligt rysk taktik måste förutsätta god tillgång på utbildade g-skyttar; med en 200 miljoners befolkning kan man göra det, med 7 miljoners måste andra vägar provas.

Ryssarnas till synes talrika g-infanteri har sin motsvarighet i väldiga anhopningar av tunga och tyngsta vapen. Man arbetar med en jätteinsats av både granater och människor. *Just detta förhållande måste ihågkommas; uppgiften är att söka motmedel.*

*

Den tyska bristen på infanteri hade flera orsaker:

- 1) de besatta områdena och särskilt den ryska fronten krävde i och för sig en väldig insats av levande kraft,

2) den brottsliga underlåtenheten att utrusta östarmén för ett vinterkrig 1941-42 decimerade särskilt infanteridivisionernas manskapsbestånd på ett katastrofalt sätt. Det fanns ingen som helst vinterutrustning; sommaruniformerna var genomsmutsiga och i trasor — antalet förfrysningar långt större än antalet sårade. Många av dessa senare (och de döda) skulle sommartid undgått sitt öde,

3) den "infanteristiska taktik", som användes, ledde till extra svåra förluster. Efter hand som Röda arméns eldkraft ökade, blev den tyska taktiken alltmer primitiv. Försvaret av de s k "fästningarna" = städer, orter och byar, betydde icke blott de svåraste förluster, utan oftast totalförlust av "fästningens" besättning.

Ledningens order: "icke ett steg tillbaka" hade till följd att förbanden utlämnades till den ryska eldstormen.

Att förena eldkraft och rörlighet och bringa dem till samverkan inom djupa terrängzoner är den första förutsättningen för att alls bestå inför massanfallet.

"Att dö i sin fästning" kan bli nödvändigt, men:

1) fästningar skapas icke med en enkel cirkel på kartan och en formell order,

2) att dö är i och för sig ingen uppgift. Det är bättre att vara levande utanför än död i en "fästning".

Befälsförlusterna i krig för ofta med sig allt primitivare förfaringssätt. Detta kommer naturligtvis särskilt till uttryck när pressen på alla fronter icke medger någon andningspaus; (kraftfullt bringande av nya förfaringssätt till frontbefälet).

De s k Himmlerbataljonerna, som uppsattes sommaren - hösten 1944, var ledda av snabbutbildade chefer, vilkas personliga tapperhet stod i omvänt förhållande till deras taktiska kunnande.

Bataljonerna uppsattes snabbt och förbrukades ännu snabbare. De förblödde i ett sista desperat försök att sluta frontluckor med människor.

Ex: En dylik bataljon förlorade inom loppet av 24 timmar 900 man — gvs upphörde att existera. Den insattes efter gällande föreskrifter, formellt rätt och riktigt — felet var bara att fiendens artillerister, Stalinorgel- och grkservice hade andra reglementen.

Om man icke vill erkänna elden som stridens huvudelement och handla därefter kommer man under alla förhållanden att lida brist på infanteri — och allting annat!

Kap. 37 — »Moder Infanteri och hennes söner«

"Wenig Truppen, aber starke Feuerkraft".

P. Curti: Schweizisk artillerist.

I de "Volkgrenadier-divisionen", som uppsattes hösten 1944, (de kämpade med utmärkelse i t e Ardenneroffensiven) gjorde tyskarna aktningvärda försök att skapa "ett nytt infanteri".

De erfarenheter man gjort i öster gjordes till grundsatser för utbildning—strid. Den sovjetiska hårdheten och effektiva primitivismen skulle bibringas truppen, resp komma till uttryck i striden.

Redan tidigare hade begreppet "Panzergrenadiere" visat hän mot en med stormpionjärenheter inledd utveckling: uppsättande av enheter avsedda att lösa stridsuppgifter vilka erfordrade speciell utbildning, organisation och utrustning. Senare blev organisationen av prickskyttebataljoner ett nytt bevis på att starka krafter slutligen dock var i rörelse för att i den elfte timmen förhindra en av slentrian och bristande taktisk skolning föranledd slakt på det egna normaltysinfanteriet.

*

Vid Waffen-SS (SS-grenadjärer) gjordes ständiga försök att ge dessa strävanden praktiskt uttryck.

Ett organisationsförslag av 1943 upptog en division med: (förutom av stab m m) ett pansarregemente, ett artilleriregemente, en spaningsbataljon och fyra grenadjärbataljoner. Därtill skulle komma raket- (salvpjäs)-bataljon, pionjärbataljon, lvbataljon, stormkanoner och en delvis pansrad underhållskolonn.

Två g-bataljoner skulle vara uppsuttna å terränggående, pansrade fordon; två skulle vara bilburna (1 grupp/fordon).

Spaningsbataljonen (Aufklärungsabteilung) var mycket stark; den förfogade över tungt pansar, Nebelwerfer, 12 cm grk (på pansrade fordon) och pionjärer med riklig min- och sprängutrustning.

Divisionens ammunitions-, min- och sprängutrustning var överhuvudtaget kraftigt ökad.

Denna organisation ansågs av högre SS-officerare vara ett första-handskrav; förslag fanns för 2 artilleriregementen per division, var-

av ett på pansrade, självgående lavettagen och ett draget av band-drivna pansrade SPW (Schützenpanzerwagen).

På detta sätt avsåg man kunna förfoga över en enhet, istånd att lösa alla förekommande uppgifter. En dylik division skulle förverkliga en gammal dröm: "En slagkryssaeskader till lands" som med start ur ett (av artilleri, pv och bevakningsavdelningar säkrat) basområde kunde företaga en djup raid bakom fiendens front, riva upp dennes organisation och återvända till utgångsbasen (ev. annan bas).

Av en infanteridivision hade så blivit en motordivision, sedan en grenadjär — pansargrenadjär — och skulle ha blivit en allround-division.

En liknande utveckling genomgår nu det amerikanska infanteriet.

*

Det svenska infanteriets problem är att med stöd av ett fåtaligt och omodernt artilleri taga upp striden mot en motståndare av rysk typ. Striden kommer att utkämpas på svensk mark. Terrängen blir en huvudfaktor; dess utnyttjande kräver (förutom en viss taktik-teknik), också en viss ny- och omfördelning av den levande kraften.

- 1) Behovet av jägartrupp för strid i buffertzoner och för jägarzoner, för att bekämpa det fientliga krypinfanteriet är stort.
- 2) Specialutbildade prickskyttar — enheter bli nödvändiga; de goda skotten måste uppmärksammas mer innan fienden lär ut läxan.
- 3) Grenadjärförband med beväpningens tyngdpunkt på grk, rekylfria granatvapen och bandmatade maskingevär. De kämpar i kärnområden — motståndsområden.
- 4) Stormförband, betonat eldstarka stötgrupper, speciellt utbildade för att i intimaste samverkan med den tunga elden slå sönder och likvidera fientliga, inbrutna styrkor.
- 5) Spärrgrupper mot pansar och för stridsbevakning. De bör även insättas för "filmning" av försvar.
- 6) Starka pionjärförband för att utföra och leda byggande av spär-rar och bråtar samt för mineringar, försåt och sprängningar.
- 7) Arbets- och mintrupp (äldre personal + ev arbetsvilliga krigsfångar) med erforderlig arbets- och transportutrustning — annars stannar spär-rar och minfält på papperet. Tryckluftsbor-rar, betongblandare, och grävskopor reducerar fiendens eld-verkan.

- 8) Teknisk trupp av olika slag; man har att kämpa i ett högt civiliserat land = allting av tillgängliga hjälpmedel för egen del — ingenting för fienden.
- 9) *Bevakningstrupp* för utfyllande av bevakning t e nattetid, i skog, i mindre viktiga riktningar samt för skyddet av underhållslinjer. Ofta finns användning för tillfällig bevakning — men det blir dyrt att låta dem vänta hela dygnet i fiendens eld.
- 10) *Självständiga granatkastarförband* att samlas i avgörande riktningar och för överraskningar. Granater, icke människor respekteras av fienden = massor av granater — få människor.
- 11) Pansarjaktgrupper t e lättrorliga *långträckande* pv-vapen på terränggående fordon jämte erforderlig jägar- och mintrupp. Fiendens pansar skall drivas in i återvändsgränder, stängas in och likvideras.
- 12) Personal för stridsledning bör ökas, observations-, fototrupp, kompetent ordonnanspersonal.

Strävan måste vara att ytterligare öka granatens andel i eldvolymen, att uppnå riktigare förhållande mellan granateld och gevärskalibrig eld — dock utan att glömma att gevärsskott som dödar kan fienden icke få för många av.

Kap. 38 — Skytteförband: några synpunkter

Organisation och beväpning kan diskuteras i evighet om icke det allmänna läget anges. Vilken fiende, vilken terräng, vilken taktik och organisation? Förbandens beväpning och sammansättning måste vara ett uttryck för den taktiska uppfattningen. Vid en operation vill läkaren ha den personal och de instrument han behöver, ingenting mer eller mindre. Organisation och beväpning blir taktikens personal- och instrumentuppsättning. Om det gällde att föra krig mot en småstat vore dessa frågor icke så viktiga, men nu gäller det en miljonarmé.

Många faktorer har inverkat på de försök som gjorts att anpassa verkligheten, terrängen, fienden och elden efter en hävdvunnen organisation och beväpning. En av de viktigaste presenterades — man får hoppas omedvetet — av en ansvarig chef för den tyska arméns beväpning. Han vände sig mot införandet av automatgevär: "Det utstående magasinet är störande för ögat vid skyldra gevär!"

Många ögon har blivit störda av praktiska men icke reglementerade förändringar i organisation och beväpning. A andra sidan har det ofta varit nödvändigt att avlägsna många fältmässiga tillfälligheter, vilka endast ägt en begränsad giltighet. Populära vapen behöver icke alltid sakligt motsvara sin plats — ofta har de uppnått sin ställning via filmbilder och färgfotos.

Här skall icke ställas detaljerade förslag, endast några viktiga punkter skall beröras. Då skytteförband får alltmer skilda uppgifter vore det naturligt med motsvarande namn: jägar-, grenadjär-, stormförband osv. Förbandens organisation bör motsvara de taktiska principerna. En skyttebataljon kunde få t e följande sammansättning:

Chef, stab och "livvakt" (= offaspiranter)

Stabskompani

Pvkompani; kompch = bataljonens pvchef

Jägarkompani

Första grenadjärkompaniet
Andra grenadjärkompaniet
Stormkompani
Granatkastarkompani
Blandat tungt kompani
Bevakningskompani
Trossektioner

Stabskompaniet: Stabsplut, lvplut, spaningsplut, pionjärplut, förbandstropp,¹⁾ tross.

Pvkompaniet: Spärrplut (3 troppar), pvplut, pansarjaktplut, tross.

Jägarkompaniet: Stab, 2 jplut, 1 prickskytteplut. (Tross = vid bat).

Grenadjärkompani: Stab, 1 jplut, 2 gplut, 1 stormplut, 1 t plut (2/8 cm grk, 2 rekylfria kanoner,² 2 t ksp), 1 spärrtropp, tross.

Stormkompaniet: Stab, 2 stormplut, 1 t stormplut, tross.

Grk-kompaniet: Stab, 2 grkplut (om vardera 4/8 cm grk), 1 t grk-plut (4/12 cm grk), erforderliga eldledningstroppar, ammunitionstross.

Blandade tunga kompaniet: 1 plut om 4/10,5 rekylfria kanoner, 1 plut om 4/20 m/m akan, 1 plut om 4/t ksp (vattenkylda), ammunitionstross.

Bevakningskompani: Växlande sammansättning enligt nedan.

Trossektionerna måste framför allt kunna säkerställa behovet av ammunition och minor, arbetsverktyg och materiel. Överhuvudtaget gäller det att av varje tillgängligt fordon organisera en effektiv "åkerirörelse". Bort med alla fordon som står överksamma i backarna och sätt dem i nyttigt arbete.

Med den föreslagna organisationen får skyttebataljonen följande granatvapen:

14/8 cm grk varav 8 vid grkkomp.

4/12 cm grk (vid grkkomp)

Av direktskjutande granatvapen (raket-granatgevär-rekylfria pjäser på lavett) 13 lättare vapen och 16 tyngre (med lavett).

Därutöver bör extra vapen medföras å fordon: t e 20 mm akan, lätt grk, eldsprutor och närpansarvärnsvapen — pansarskott osv.

Självständiga grkkompanier — *bataljoner* bli nödvändiga om man skall göra intryck på fienden — endast så kan erforderlig kraftsamling åstadkommas.

Stridande stabspersonal måste ökas i antal allteftersom granatvapnen övertager den större delen av eldvolymen. Det gäller att

¹⁾ Se kap 51.

²⁾ Se kap 39.

samordna elden med spärrar och terräng och med den burna elden = ökad rörlighet, vändighet, behov av samband, invisning, kontroll. Behovet av lämplig radiomateriel blir stort.

Livvakter? När t e plutonchefen ledde sin pluton med dragen sabel var hela plutonen hans livvakt. Nu måste chefer röra sig över stora sträckor, de måste likvidera mötande fiender. Om något händer måste en överlevande ha chansen att berätta och gärna då något vettigt. Därför bör livvakterna utgöras av befälselever tagna ur förbandet. De får lära sig jobbet från början. Alla får sin chans; striden garanterar en *verkligt* demokratisk befälsrekrytering.

*

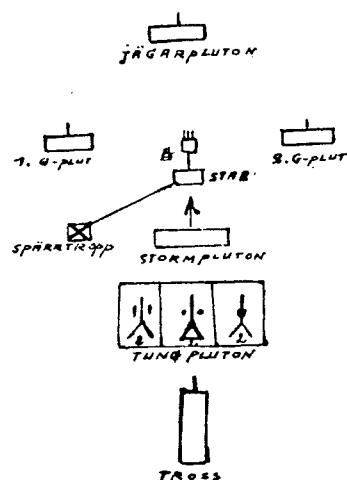
Grenadjärkomp- (skytte-) respektive plutonens, gruppens storlek är en gammal stridsfråga. Vid de stora frontbredder (djup) man nu har att täcka ställs gkompaniet ofta inför lägen motsvarande de bataljonen tidigare hade att reda upp. Därför bör gkompaniet i sin organisation vara en bild av bataljonen. Ex: kompaniets jägarpluton strider i buffertzonen, de båda gplutonerna besätter ett par bakhållsområden. Stormplutonens står sprängberedd för att slå ur bakhåll. Spärrtroppen säkrar t e en aktuell fickbotten. Grktruppen har att kämpa skyttmässigt = komma snabbt till skott. De rekylfria pjäserna bekämpar fiendens strv eller understödjer stormpluts anfall, ksptruppen skärmar av respektive kan vara dolkksp.

Blir icke detta kompaniförband för stort och tungt? — Jägarplut sköter sig själv — annars är den oduglig. Chefen för stormplutonens måste vara av hög klass. Grenadjärplutonerna kan vid behov ledas av kompchefen = en på vardera sidan. Kompanichefens stf är till förfogande och får massor av uppgifter. En s k bältesradio blir nödvändig: kompch — jägarplut — stormplut — grk (understödjande). — Rapportförare måste ha god taktisk skolning = befäls-elever.

Grenadjärpluton kan t e bestå av: chef plus två elever = rapportförare, stf plus elev, fyra grupper om vardera tre man, en prickskytt plus andreman, en förbandsman. Två bandmatade LMG,¹⁾ ett granatvapen — granatgevär. Summa trettio man.

En LMG-skytt och granatvapenskytten bör vara befälsutbildade (korpraler). En av livvakterna-befälseleverna (off- uoffasp) utrustas med "bältesradio". 3-mannagruppernas chefer = föregångsmän: dessa grupper ledes *taktiskt* av plutch (stf), *tekniskt* uppträder de som "elektroner" dvs omger plutonens kärna: LMG:ena och granatvapnet.

¹⁾ Se kap. 41.

Förslag till grenadjärkompani; den tunga plutonen är "kärnan", ur kompaniet kan små och smidiga "sektioner" bildas

Denna pluton får stor eldkraft men ett ringa antal skyttar som "väntar".

Genom de bandmatade maskingevärens "långa arm och hårda fingrar" blir det ofta möjligt att vrida om näsan på en fiende redan på relativt långa håll.

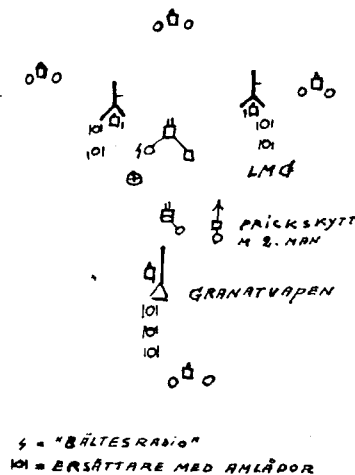
Befälsbehovet blir mindre än vid de flesta andra sammansättningar däremot blir det möjligt att *effektivt* leda det reducerade förbandet.

Antalet "g-skyttar" blir 8; i plutoner med 20—30 g-skyttar måste antingen gruppcheferna vara *goda truppförare* (de får i praktiken leda 2—3 grupper om vardera 2—3 man!) eller plutonen får snart ändamålsenlig form och storlek genom den fientliga elden. (Detta är vanligt men dyrbart.)

Det vore bättre att av "de till döden dömda" organisera ersättningskompanier och fylla på frontförbanden efter behov. Sådana E-kompanier får säkert dessutom många andra uppgifter: bevakning, fältarbeten, "skallgång", evakuering osv.

Gplutonen strider med sina LMG och med granatvapnet; ett fordon eller dylikt blir därför ofta nödvändigt.¹⁾ Beroende på förbandets

1) För ammunition (och minor, verktyg osv).

4 = "BÄLTESRANG"
101 = ERSÄTTARE MED AMLÄDOR

Förslag till grenadjärpluton. "Granatvapen" kan vara granat-raket-gevär (liknande). Ev tillkommer plutonskärre (motsvarande)

typ, transportsätt kan t e häst och kärre organiseras på trakten, tagas som byte. Arbetsvilliga fångar kan bära ammunition, material och sårade på båtar osv.

Ggrupperna utsätts som säkring (en kpist plus två ag). En ggrupp kan användas som spanings- eller pendelpatrull.

Självfallet kan en pluton se ut ungefär hur som helst — innan man kommit i strid. I hård strid gör man ofta intressanta iakttagelser: "av sig självt" uppstår t e följande stridsbild: ett dussin g-skyttar omger ett maskingevär; finnes ett kraftfullt befäl närvarande (eller kommer förbi) går det i regel att plocka ut en 2—3 skyttar åt olika håll och på så sätt få en vettig gruppering. I sitt *självförsvar* blir så dessa gubbar säkringar för maskingeväret.

En stridsenhet med enbart gevärskalibrig eld till sitt förfogande skall dock mycket fort märka att ett *granatvapen är absolut nödvändigt*. Annars klumpar sig snart "fotfolket" kring vapen som det litar på: stridsvagnar, stormpjäser, kanoner osv. Mycket vanligt var att chefen för något (några) sådant vapen helt enkelt tog hand om det "gevärsinfanteri" han fann på platsen, satte ut det i små grupper runt pansaret och "fick stil på föreställningen". Jag har sett gamla härdade frontofficerare gråta av glädje då t e en stormkanon rullade fram och började kamma mittbena på en del överenergiska "ivans".

En tiomannagrupp var i regel aldrig större än tre—fyra man och sällan mindre. Detta var ingen slump. En plus två löser frågan om gruppchefer; med en man på vardera sidan löser varje bra karl sin uppgift. "Enkel" blir dock uppgiften aldrig. "Den första dagens afton" önskar alla gruppchefer att de hade haft mycket mer av "hårdkörning" på kasernen.

En grupp på t e tio man betyder:

- 1) en anhopning av mycket kött och rel ringa eldkraft,
- 2) att leda en klump är svårt och därför blir förlusterna höga,
- 3) under strid i skog är tre karlar det högsta antal som samtidigt kan komma till insats. Tio man betyder att fem-sex endast utgör kulfång,
- 4) i en bred skyttelinje ser gruppchefen inte sina karlar och dessa inte sin chef,
- 5) flygelmännen blir ofta efter och fienden ger dem gärna anledning,
- 6) dessa bortkomna karlar är just bortkomna. Ofta kommer de inte alls. I varje fall inte då man skulle ha någon nytta utav dem.

Även i den tjockaste luft kan man hålla rätt på två man och dessa på chefen, kamraten, föregångsmannen. Av tre karlar kan

3—4 man kan hålla varandra i handen när "det suckar så tungt uti skogen"

man med en nypa psykologi göra en på liv och död försvuren brödratrio, som tar och ger för allt vad den är värd.

*

Man behöver ofta mer bevakningsfolk under mörker och i dåligt väder, i skog o s v. I någon form bör detta lösas så att personal utlånas från t e bataljon och vid behov förstärker ett visst avsnitt. Vissa tyska förband använde därför kompanier av nya reservister, uppblandade med en fåtalig, krigserfaren stamtrupp, återställda sjuka, lätt sårade o s v. Dessa gubbar åkte fram i mörkningen och fördelades på de olika frontförbanden som i sin tur sköt fram stridsbevakning. I vårt fall bör t e hemvärn kunna disponeras av fältförband för liknande uppgifter, varvid med orten bekanta personer är särskilt användbara. På dagen kan sedan bevakningsfolket vila ut. Det finns ju ingen anledning att ha mer folk i granatelden än vad som oundgängligen är nödvändigt.

Stormförband? Är det nu så lyckat att ha särskilda elitförband? — På stridsfältet uppstår plötsligt förband om vilka det heter att "de" är dom som gör det". Att anfälla är en svår sak; här blir det fråga om upprepade stöttgruppsföretag och därför fordras en specialtrimmad trupp. Men självfallet skall *alla* förband kunna anfälla när det behövs — *och det kommer att behövas.*

Avd. VII — BEVÄPNINGS- OCH UTRUSTNINGS- FRÅGOR

"Kampf ist Anwendung von Gewalt. Kriegerischer Kampf ist bewusste Anwendung überlegt hergestellter Kampfmittel. — Die Maschine ist nichts ohne den Menschen, der sie in Betrieb setzt und erhält. Auch die beste Kriegsmaschine, die Waffe, ist nichts, wenn sie nicht von einem Menschen bedient wird, der ihre Wirkung beherrscht und der gewillt ist, sie in Gefahr unter Einsatz des Lebens zu bedienen. Auch der tapferste Mensch ist heute nichts im Kampf ohne neuzeitliche Waffe."

H. Foertsch: "Kriegskunst heute und morgen."

Kap. 39 — Granatvapen — granatbaser

"Wir erst recht haben es nötig Leute zu sparen."

"Aber, die Artillerie muss zahlreich sein, schiessen, schiessen und viel Munition haben."

P. Curti.

De granatskjutande vapnen — eldbaserna — måste bilda stommen i varje stridshandling. *Ett krig utan denna grundsats är ett förlorat krig.* Av samma vikt som eldbaserna blir underhållstjänsten. Granater måste fram till pjäserna — fler än vad man någonsin tänkt sig.

Försvarets uppgifter: uppbromsning, kanalisering, eldfriktion, "avskrapning" av fienden och slutligen det dödande knock-outslaget fordrar ett starkt artilleri.

Mot fiendens artillerimassor kan under de bästa förutsättningar, siffermässigt sett, endast svaga egna artillerienheter insättas. Så mycket viktigare blir det att de disponibla har grov kaliber; 10,5—15 cm, högsta räckvidd och stor rörlighet.

Artilleriet får till uppgift att utdela koncentrerade slag mot vissa mål och i vissa moment. Den granateld som erfordras för den "allmänna granatelden" måste säkerställas av grk. Det egna artilleriet utför eldöverfall mot fientliga anhopningar i anslutning till terränghinder. Ex: en bro är sprängd, vägbanan förstörd, jägarförband svärmar i terrängen; artilleriet skjuter dels störningseld (nedslag plus luftbrisad) och eldhugg (är lika med ett antal lag från alla tillgängliga pjäser). Alla fiendens arbeten (väg, bro-) osv utsätts för sådana edhugg. Vid lösgörande av trupp från fienden riktar artilleriet sin eld mot den motståndare som försöker "haka på" — man får "skölja" av, skrapa av mögel. Den långa skottvidden gör att man oftast kan "taga hem" egna skytteförband utan att behöva omgruppera den understödjande eldbasen. Grk måste omgrupperas och det finns en risk för att fienden skall "smita in genom dörren" innan den hinner stängas.

Artilleriet räcker icke till för en allmän eldspärr — inte ens efter en kraftig förstärkning. Det måste bekämpa ett antal mål fördelade

inom stort djup och bredd. Denna bekämpning måste överensstämja med målens tekniskt-taktiska sammanhang. Ex: Ett fientligt batteri kan utgöra ett lösnande mål men oftast utgör den till batteriet hörande ammunitionskolonnen ett ännu bättre. Fienden måste få fram ammunition — annars blir hans pjäser värdelösa. Det blir ett önskemål att släppa igenom fiendens tunga vapen — men stänga slussen för ammunitionen. De tystade pjäserna bli sedan ett relativt lätt byte för egna tunga vapen och stöttrupper.

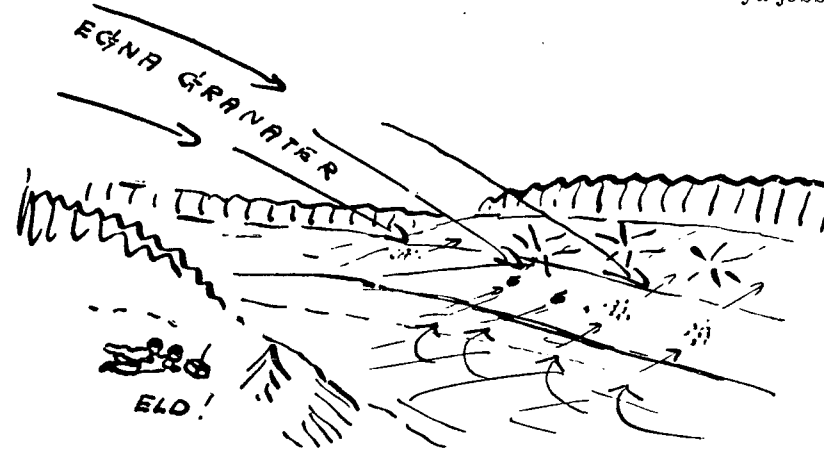
Infanteriet skäller ofta över artilleriet "som inte kan tysta det eller det fientliga vapnet" — skjuter man bort fiendens ammunitionsbilar så tystnar hans vapen. Därför blir "den normala fronten" till klar nackdel i kampen mot en massfiende; djupa zoner, fickor, kanaler ger däremot avgörande chanser för den siffermässigt underlägsne att hugga av den fientliga armen vid axeln. Handen är hans artilleri och pansar — armen är hans ammunitionskolonner och övriga underhåll. Utan armar är även en jätte tämligen handikappad.

Avskurna, isolerade fientliga avdelningar skall skjutas samman. Detta blir ofta en uppgift för särskilda, rörliga grk-(raket-)enheter. Men är bölderna alltför sprickfärdiga måste även artilleri — var det än befinner sig — medverka vid bortopererandet. Därvid vore det mycket fördelaktigt att belägga fienden med en tung, kvarliggande och rödfärgad rök. Ofta skjuts rök för att "avskärma egna trupper" = att fienden skjuter på röken och — på de som skall skyddas! Om man skjuter RÖD rök på fientliga bölder, får man gratis:

- 1) Fienden ser ingenting = när man ingenting ser gör man ofta i byxorna.
- 2) Han kan inte leda elden från sina tunga vapen.
- 3) Han kör ihop, skjuter friskt på vänner och bröder.
- 4) Alla försvarets vapen se den röda rökmassan (svartgrå rök finns det gott om) och även den mest förskrämde rekryt kan klämma iväg ett skott på den röda svampen.
- 5) Alla ser var fienden finns: "Hej! Titta där! Där sitter dom!" Alla bli varnade; det lönar sig icke att försöka med en dansk skalle på T 34.
- 6) När fienden springer ut ur röken sker det utan större taktiska finesser; de springande och körande bjuder goda mål.

Alla dessa uppgifter, artilleriets strid i och ur terrängen mellan den fientliga "pansarnävens spretande fingrar" fordrar högsta rörlighet. Viktigt blir att artillerigrupper från långt framskjutna baser räcker långt in i fienden; bekämpar hans underhåll.

Alla transportsätt kommer till användning, självgående pjäser, traktor- och hästdragna. De självgående pjäserna är tunga varför broproblemet måste beaktas. Men det kan icke nog ofta sägas: rysarna taga sig fram trots att broarna i t e östra Polen icke tål jämförelse med de svenska. Man får icke stirra sig blind på fredsbroar — med enkla medel (timmer och sandsäckar) och insats av alla krafter är det i regel möjligt lösa problemet enligt ryskt motto: primitivt men effektivt. Man behöver ju inte återställa den gamla bron; ofta går det bra med en ny vid sidan om — i vattnet.¹ Rysarna tager ut all arbetsduglig civilbefolkning vilken har att arbeta till dess att uppgiften är löst — och sedan finns det alltid nya jobb.

Varje möjlighet att skjuta fienden i ryggen måste utnyttjas

Artilleriet måste vara berett att skjuta "klockan runt". En tysk batterichef vid Narva trodde att han hört fel när han fick order att skjuta rakt bakåt. Striden av i morgon fordrar fantasi och förberedelse. Att beskjuta en fiende bakifrån med artilleri ger särskilt god materiell och moralisk verkan; man känner sig extra hjälplös när granatskurarna forsar in bakifrån, "skjortan blåser över öronen" eller "skrotet går in under hjälmkanten i nacken". Tillfälle ges i zonförsvaret, vid strid i fickornas botten och mot en fiende som vänt ryggen till vid anfall mot en viss punkt. Artilleriet måste lämna sin relativt "ombonade" tillvaro bakom infanteriet och kämpa mer skyttmässigt. Detta medför ökade krav på servisernas beväpning med automatvapen och övning i närförsvaret.

Eldledningen måste ges ökade möjligheter: 1) Antalet eldledare

- 1) "Undervattensbro" = vattnet rinner över bron.

måste ökas — de behövas a) hos jägarförbanden, b) skytteinfanteriet (vid vågbrytarna), c) hos stormförbanden, d) i reserv — det händer att någon tystnar. 2) Den tekniska eldledningsmaterielen måste förbättras, ett ökat antal lätta, bärbara radioapparater. "Eld-clearing" måste möjliggöra att grk och artilleri kan disp av alla eldledare/stridsledare. Ryssarna kan konsten att låta en eldledare skjuta med tio — tjugo — trettio batt — och från de mest informella platser. I Djnepropetrowsk hängde en järnvägsvagn ned från en sprängd bro — i vagnen en rysk eldledare — mitt i det tyska brohuvudet och med dess enda bro tvåhundra meter åt sidan! I Estland låg en eldledare hopkrupen på en källarvind — förmodligen i veckor. Källaren var stabilt byggd av sten och låg vid ett viktigt vägshål: när en lastbilskolonn passerade kom några granater mot dess tät — en vagn hamnar med hjulen i luften, folk skriker och svär — hela kolonnen stannar. Fler chaufförer: "Vad i h—e? Händer det ingenting?" Då hände det någonting. (En skrot-handlare skulle ha gnuggat händerna när röken lagt sig.) En dag tog ett slumpskott av källartaket och huvudet på en god eldledare och soldat. — För kolonnchefer: när ett vägshål är för väl påpassat — tag en grundlig titt på terrängen, källare, vindar, brunnar och utbrända stridsvagnar. Det kan löna sig, men se till att magasinet sitter fast i kpisten.

Den fientliga artillerielden och fiendens mycket aktiva taktiska flyg, tvingar eget artilleri till uppdelning av enheterna — trots detta måste kravet på eldsamlingar ökas.

Ammunitionstjänsten måste lösas: mer granater till pjäsplatserna under starkt fientligt luft- och eldtryck och längs andra- och tredje-klassiga vägar. Rörliga ammunitionskolonner måste hållas i beredskap. Man får räkna med att sammanställa konvojer som har att kämpa sig igenom "möjliga" områden. I övrigt måste enskilda fordon med mycket långa avstånd föra fram ammunition på bredaste front.

Ty det allt väsentliga är att skjuta, skjuta och ha mängder av ammunition.

Rörliga depåer byter ofta plats för att hindra eldsamlingar från fiendens artilleri. Skenanläggningar — tomma civila lådor osv — kan komma till användning. Fienden får inte i ren sysslolöshet hitta på något galet, men det är tämligen misslyckat att ordna lockande mål på platser där andra enheter måste fram. Oftast kan det vara bättre att plocka bort alltför skenbara skenanläggningar.

Artilleri är dyrbart — men varje skattebetalare som legat i fientlig stormeld endast tio minuter skulle vara glad att få slippa med

värnsskatt. *Artilleriet måste förstärkas — i antal, kaliber, räckvidd, eldledningsmaterial, AMMUNITION — eller man kommer att misslyckas.*

Granatkastaren

"Let us have more mortars".

Amerikansk aftonbön i andra världskriget.

Grk är billig, hållbar, lätt att lära och effektiv. I mellansvensk terräng måste den bli ett huvudvapen. Verkan av den enskilda brisaden är stor, icke minst moraliskt. Den hörs även en dag då det är lågt i tak. Om dess verkan säger en amerikan: "It is figured that in the war Americans suffered more casualties from mortar fire than from any other one source".

Grk är relativt lätt, den kan föras långt fram vilket kompenserar dess ringa skottvidd; den kan praktiskt taget vara allestädes närvarande. Däri ligger en stor del av dess värde; dess brisader brakar loss vid varje tidpunkt. I småbruten terräng kan grk i mycket hög grad undandragas fiendena motverkan.

Ryssarna grävde djupa runda hål bakom husgrupper — det måste till en fullträff för att röka ut deras grk. Däremot var ofta ammunitionsmanskapet mycket lönande mål för prickskyttar. Det är mycket viktigt att skjuta bort varje karl som springer med en låda i handen eller någonting i famnen. Fem goda skott kan betyda en arbetslös fientlig grkservis (gäller alla vapen).

8 cm grk kan göras lättare (stödplattan, kortare eldrör). Genom att använda hoppande granater (= nedslag med hoppladdning) får man ökad verkan.

De pjäser, som tilldelas skyttetrupp — ingår i — måste tillämpa ett skyttemässigt skjutförfarande. Inga högtidliga artillerikonster — upp med pjäsen i ett dike eller sandgrop, hitom en vägbank, huse d — rikta in med ögonmått och skjut. En grk måste komma till skott — det är inte absolut omöjligt att lära folk få verkan redan med första skottet; det har skett otaliga gånger.

En grk är rätt insatt icke lätt att se; dess "plopp" hörs inte, eld-fenomen vid skottlösningen kan skärmars av (saltladdning). En grk? Två pjäser bör arbeta ihop — växelverkan mellan eld och rörelse. En praktisk detalj: ofta skjuter grk mot en fiende man vet har krupit in i ett hål; nedslagen ligger rätt — men ingenting händer. Ryssarna kan gräva (och timra) och har goda nerver. Grkchefen säger sig: "Det lönar sig inte mer", skickar iväg ett par skott till och — vid sista brisaden rusar fienden ut och iväg. Ofta kommer han också

undan — därför att man glömt ordna med ett automatvapen, som skulle servera efterrätten. Vid t e kamp om nästen är två grk och ett par ksp en bra kombination: skaka på burken och blås hål i det som ramlar ut.

Ett fåtaligt artilleri måste kompletteras med *självständiga* granatkastarenheter; sådana enheter vill till för att "backa upp" ett "pres-sat" avsnitt.

Grk kan byggas upp under näsan på fienden, de kan bäras fram "alldeles för nära" och sätta igång morgonväckningen från "en plats under hans gevär". De måste vara rörliga och i stånd att återställa ordningen inom varje del av frontzonen. Röda armén har bat och reg (brigader?) av grk och sätter in dem i motsvarande massor. "Hitler gav sina soldater järnkors — Stalin gav sina granatkastare."

Vid ett tillfälle togs fångar från ett grkförband om sextio pjäser — femtioårigt manskap bar, släpade, drog granater — de trampade i en ändlös kedja mellan ammunitionsplatsen — pjäserna — ammunitionsplatsen. De fortsatte trots att en stormkanon sköt direkt med en 8,8 cm kanon. Sådana anhopningar kan bekämpas med eldhugg från sidorna, mot ammunitionsplatsen (man kan räkna ut var den finns — via flyg eller klättra upp i ett träd) och stötgrupper (stridsvagnar) i omfattande anfall mot ammunitions- och/eller pjäsplatsen. Detta senare låter självklart, men under intrycket av eldverkan från sextio pjäser tycks de flesta hjärnor upphöra att fungera. — Bort från målområdet! Regla av eländet med maskingevär och prickskyt-tar. Fram på sidorna med stötgrupper, raketpjäser (amerik 75 mm recoilless) ksp och grk. Klara ut var de granatsläpande gubbarna vänder, se på kartan och håll ut allt som finns i pytsarna — i anslutning därtill städer en stötgrupp (strv) upp en aning med kpist och handgranater. Kasta bort eller slå sönder riktinstrumenten. Ned med hgr i eldrören (eller upp med materialen på egna strv).

*

"Men hur få så mycket ammunition till grk?" Hur får ryssarna ammunition? Att "inte ha mer ammunition" är i *de allra flesta fall lika med att inte vilja göra sig besvär med att skaffa sig mer ammunition.*

Med en sur grimas hejdar man ingen fiende. Grk måste få ammunitionskolonner, "flygande ammunitionsdepåer"; det finns mas-sor av saker som man absolut inte behöver i fält — däremot måste man ha tre saker: Granater, granater, GRANATER — och få fram dem.

Väsentligt är inte att utrustningslistan säger så eller så — man

måste pröva, studera, öva ammunitionstjänst. "Den sista kocken, skrivaren och bagaren fick ett gevär och skickades fram", heter det i populära stridsskildringar; en sådan gubbe gör ofta större nytta med att släpa på en granat. En granat gör ett större intryck hos fienden än till och med en köksmästare.

Särskilda vapen

Av granatvapen från kriget kan nämnas: Salvvpjäser = Nebelwerfer, Stalinorglar, vilka efterhand blev fruktade massvapen. Nebelwerfer förorsakade halv panik hos fienden när den första gång-en sattes in. Den moraliska verkan var oerhörd. Eget infanteri, som redan sviktade, fick en energispruta varje gång Werfervrålet jaga-de mot fienden.

Stalinorgeln förbättrades snabbt; den hade ett olika antal utskjutningsskenor — upp till fyrtio st 10 cm granater avlossades praktiskt taget på en gång. Ett forsande ljud slet upp horisonten — och det enorma nedslaget slog fullständigt sönder en by, en skogs-dunge eller plöjde om ett markområde. Den samlade tryckverkan slog samman den mänskliga organismen.

I slaget om Berlin insattes bataljoner av Stalinorglar. En tysk pansargrenadjärdivision nordöst om Berlin slogs samman inom 24 timmar. Den hade då försökt göra motstånd mot "Josef Stalin" stridsvagnar understödda av Stalinorglar. En bataljon förlorade tre av sina fem kompanier genom brisadmattor från orgeln. Stalinorgeln är ett radikalt uttryck för konsekvent tillämpad krigserfa-renhet; en granat kan döda en fiende — tio st gör det. Det gäller förstås att rikta rätt — och det kan orgelservisen.

Tilläggsas bör, att den tyska truppföringsförmågan vid denna tid nedgått avsevärt. (För slentrianmässiga grupperingar i hus och på platta marken.)

Varför har den svenska armén inga dylika, lätta och billiga massvapen?

I svensk terräng, där fienden tvingas (och måste tvingas) anhopa människor och materiel, skulle Stalinorglar i rätt ägo betyda inbesparandet av hundratals infanterister. De skulle sätta punkt för ett kapitel — det finns många nog.

*

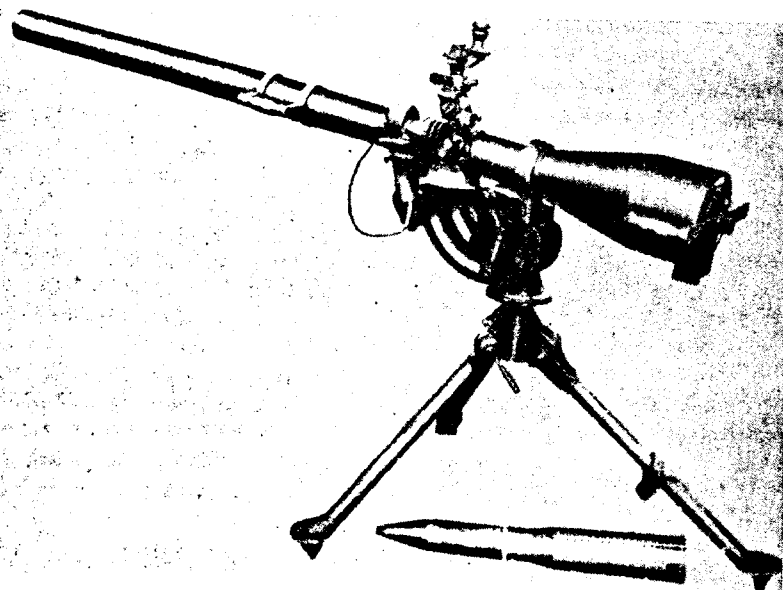
Ett vapen, som aldrig kom till större användning (av orsaker, som här icke skall beröras) var ett tyskt "slagskepp till lands". En pansrad, terränggående skyttevagn försågs å vardera sidan med

enkla upphängningsanordningar för tre st 30 cm raketgranater. Dessa inriktades i höjd inifrån vagnen, i sida skedde riktningen med hela fordonet. Avfyringen skedde elektriskt från vagnschefens plats. Med det typiska rakettjutet lämnade sex 30 cm granater sina trälådor — "slagskepp till lands" var berättigat!

Även oljegränater avsåg användas; en medelstor skogsbit förvandlades inom sekunder till ett rasande eldhav. I och omkring detta slog sedan följevapnen — automatkanon och ksp — ned de flyende. Avsikten var att organisera bat om 21 sådana vagnar.

För en liten armé, som måste söka sin chans i att röra sig snabbt och slå hårt, skulle "slagskepp till lands" bli ett av huvudvapnen.

*

75 m/m rekylfri kanon. Vikt 50 kg, granaten 9 kg. 5 mans betjäning
Skottvidd över 6 km. Kan bäras i all slags terräng.
(En 75 m/m fältkanon drages av 6 hästar!)

Den amerikanska 75 mm recoilless gun är ett vapen, som knappast kan undvaras, särskilt då icke i anfallet. Mängden av lönande fientliga mål, fordon av alla slag, vapen, som visar stort mål, besatta hus osv kräver tillgång på ett direktskjutande granatvapen. Detta måste vara lätt bärbart och ha låg eldhöjd, hög eldberedskap

och stor vändbarhet. Ett sådant vapen blir ett huvudelement i stormgruppernas anfallande eld.

*

Man måste låta granaten göra arbetet; dess uppgift är att dö — och döda. De kostar pengar? — Hur mycket kostar en svensk soldat?

Varje rätt riktad granat kan rädda just *Ditt* liv.

Kap. 40 — Tunga automatvapen

Akan = pvlv — kommer till vidsträckt användning när det gäller att ur bakhåll bekämpa fientliga fordon (trupp). Viktigt är här att vapnet har stor verkan av det enskilda skottet, hög eldhastighet, låg pjäshöjd och vikt (delbart).

Verkan av eld mot bilar (däck, motorer) och på dessa uppsutten trupp (mtrl) är hög.

Eldhastigheten medger ett slagartat utlösande av elden och hög verkan inom kort tid = trupp skjuts ihop innan den hinner sitta av, bilar kör ihop eller av vägen osv.

Dessa och övriga egenskaper gör att pjäsen blir ett synnerligen användbart, ja nödvändigt vapen vid stötar i fiendens flank och rygg.

*

Den tunga ksp (m/36) får i det konsekventa zonförsvaret en stor plats. Behovet av övervakning med eld av breda områden blir stort = krav på en stabil, väl avkyld pjäs = välriktad, uthållig eld. Väl indragen i eldlä hålles ksp i beredskap, som 'dolkksksp', 'tyst ksp'; när fienden intränger i zondjupet (i öppnade fickor) öppnar dessa pjäser eld i hans flank och rygg. Därvid ges de bästa möjligheter att skilja fiendens ginfanteri från hans tunga vapen — eldledare — omöjliggöra ett ordnat bekämpande av det skjutande vapnet.

Orsaken till de tunga ksp impopularitet under kriget var en återverkning av felaktig taktisk-teknisk insats. I regel användes de frontalt (och helt öppet!); flankerande eld var mestadels sned eld, där det icke var någon som helst konst att se (eller med säkerhet fastställa) pjäsplatsen.

Flankerande eld (och eld bakifrån) av t ksp fordrar en fröntalt skyddad, i zondjupet belägen pjäsplats.

Om pjäsplatsen väljes i frontzonens främsta del = (regel i andra världskriget!) invecklas pjäsen mycket snart i strid — och nedkämpas av frontalt insatta fientliga vapen.

Den indirekta kspelden (8 m/m am) blir ett eldelement av största värde. Fienden tvingas ofta att passera vissa punkter, T-kanaler, slussar, pass, vägmynningar osv, varvid indirekt kspeld effektivt kan störa förflyttningar resp utfylla granatspärrear. En amerikan säger om den tyska indirekta kspelden i väster: "— — — remember the time we (enheten) — — — was moving up to the line? Which was, say, a mile away and suddenly we was confronted by a hail of bullets accurately falling on a near-by crossroad. That was the MG 42 on a heavy bipod. Many times this gun held us up for hours and many times a few well-placed ones held us up for days".

Direkt eld på stora avstånd och riktad mot punkter enligt ovan måste få stor betydelse. Det är *mycket* svårt att få rätt på ett ur frontdjupet skjutande vapen; detta däremot har ju målterrängen klar och kan invänta fienden. Särskilt bör man söka att rikta eld vinkelrätt mot vägar som löper utmed sjöstränder (berg, höjder); det skjutande vapnet kan ofta frontalskyddas av just en sjö.

Rätt insatt blir tung ksp (m/36 el likvärdig) ett gott och nödvändigt vapen.

Kap. 42 — Skyttesoldatens beväpning

Kpist har ersatt geværet som grundbeväpning — en reform på både gott och ont.

Den i försvarszonens främsta delar kämpande skytte (jäger-)soldaten ställs inför uppgifter där det gäller att på kortaste tid likvidera största möjliga antal fiender.

I timmar kryper han ihop i sitt rävhål, varje sekund är en fasa, han är översköld av jord, gyttja, damm — pansargranater och raketer tjuter förbi — ett ögonblick hämtar den fientliga artillerigrk-elden andan — och redan dånar pansaret fram. — Senapsfärgade figurer dyker upp i röken — nu gäller det att ha stålfjäder i benen, rygg och armar — huvudet kallt, ögonen klara — sikta, skjuta — hålla i! — Korta eldstötar — skjut dem i bröst och mage — ned — men ögonen över kanten! — byt magasin — upp! och blås hål i resten.

Det kan vara nödvändigt att "svepa runt" — *men det får icke bli regel* — magasinet är fortare tomt än man tror och de överlevande angriparna har också kpist.

Självklart är att om "lokalen är fullsatt" måste man skaffa sig luft.

Tillvägagångssättet måste övas under naturligast tänkbara förhållanden.²⁾

Kpist möjliggör organiserandet av eldfällor — dvs kpist-beväpnad trupp väntar till *dess att fienden kommit på kortaste håll och skjuter honom "i ansiktet"*. Härför bör väljas en "osannolik" plats dvs ur fiendens synpunkt sett.

En grop på öppet fält, ett dike, bäck (på baksluttningar), i skog, mindre sandgropar, klyftor, fiendesidan av gläntor osv.

¹⁾ Två man i gropan = en skjuter, en laddar om — och upp!

²⁾ Se "Skjututbildning — stridsutbildning".

Platsen skall från fiendesidan icke falla i ögonen och vara svår att direkt fastställa resp bekämpa.

Rätt organiserade och ledda blir sådana eldfällor till klubbslag som gör ett starkt intryck på motståndaren och orsakar långsamhet och tvekan hos hans infanteri.

I anfallet användas kpist främst som närstridsvapen men blir då av avgörande betydelse. Eldstöten ersätter bajonettstöten.

Men den skall präglas av samma samlade kraft = "hela kroppen bakom".

Lika viktigt som det var att rycka bajonetten ur fiendens kropp — sparka av honom — lika viktigt blir det *nu att begränsa eldskuren*; fötterna i marken — blicken i motståndaren — krama vapnet — håll i! — rikta! Krrrrr — — nästa man — det finns så att det räcker. Och: närstrid — utan fullt magasin — adjö!

Kpist är ett vapen i första hand för skyttegropar, pjässerviser, pansarbesättningar, ordonnansofficerare, staber osv — man måste ha klart för sig att ju längre bakåt man kommer ju mer ökar skjutklådan; det är illa nog att någon ser spöken och slänger iväg ett gevärsskott, med en kpist i händerna på varje skrivare finns det alldeles för många risker för att dö med näsan åt fel håll.

Automatgeværet

Nödvändigheten av att med goda skott komma åt fientliga karlar på längre avstånd gör att ag bör väl hävda sig i försvars-anfallet. Fientliga pjässerviser, ammunitions- och mathämtare, pansarmanskap som blottar sig osv skall dödas.

Ofta besköts en sådan fientlig karl och man hade roligt åt hans hopp och rusningar för sitt liv — men någon *verklig vilja att skjuta och träffa fanns som regel icke*.

Varje sådan fientlig karl man ser visar sig som regel icke för sitt nöjes skull — han är så illa tvungen. Om en ammunitionsbärare (eller matdito) — får ett hål genom kroppen eller icke, spelar en större roll än man i allmänhet tycks tro. En fientlig ksp är farlig endast så länge den har ammunition!

Den svenska terrängen bjuder ofta på långa håll, t e om man vill komma åt en fiende som springer från backe till backe. Det gäller då att skjuta kanske snett in emellan holmarna, längs ett stråk eller en åkerremsa, en glänta i skogen. Överfall mot kolonner på väg, över vattendrag, från höjder osv *fordrar ett långträckande, skottsäkert vapen*.

En omladdning stör skytten; oftast händer följande:

Skottet går — en hårfin bom — den fientliga karlen går omkull. Vad gör han sedan? Han reser sig — klumpigt därför att han ofta bär ett par ammunitionslådor — och springer. När huvud och rygg skjuter upp — då måste det andra och dödande skottet smälla. Detta förutsätter bibehållen siktlinje — ögonen på området — finjustering — krama! — nu! — pang!

Här kan också parskjutning användas; A. skjuter — bom — fienden går omkull — nu visar han huvudet — B. skjuter — *det är* nu inte lätt att skjuta en karl på 500 meter, men "kompis"-skjutning ökar möjligheten med mer än det dubbla.

En sak till: Agskytten har nästan alltid ammunition när kpistgubbarna får en ilning längs ryggraden: "sista magasinet"!

Alldeles för många skjuter på ingenting — ag ger tid för att se efter om karlen *verkligt* dog.

Det sägs ofta att "infanteristen *måste* svepa runt när han äntligen kan sticka opp näsan". Detta är ofta riktigt om skyttarna *måste* ligga i granatelden. *Men just detta måste förhindras!* Och det är också möjligt att förhindra uppkomsten av "köttkvarnar" genom att konsekvent tillämpa zontaktiken. Då kan man börja döda fienden på längre håll.

*

Idealet vore ett *enhetsvapen*, dvs både kpist och ag. Kpist har ofta en för *kort räckvidd* och ag-skytten behöver någon gång "svepa runt". Den tyska "stormkarbinen" var ett sådant vapen. Med motsvarande vapen kunde alla g-skyttar vara i arbete i alla lägen; ingen behövde vara helt eller delvis överksam (resp slippa vara icke helt verksam).

Prickskyttar, utrustade med precisionsvapen får dock ökad betydelse; ju mer mekaniserad fienden är ju mer ökar antalet mål, lämpliga för goda skyttar. Givet är att infanterianhopningar utgöra goda mål, särskilt då fientliga officerare, ordonnanser osv.

Kap. 43 — Stridsutrustning

Striden har ingenting med permission att göra.

Stridsutrustning och permissionsutrustning har däremot *en* sak gemensamt: i båda skall soldaten vara effektiv — *men under radikalt skilda förhållanden.*

Lika radikal åtskilda måste de båda utrustningstyperna vara.

I permissionsmunderingen skall soldaten/bäraren representera krigsmakten i fredens gatubild, i offentliga lokaler eller en solig sommarsöndag. För den skull är endast det bästa gott nog: gärna vapenslagets traditionsfärg, "vadd i axlarna", midjesöm, prydnadsfickor, pressveck och riktigt fall på byxorna, blanka skor osv. Bär han kappas så bör denna ytterligare göra vederbörande rak i ryggen och få honom att känna sig elegant, att sträcka på sig och — vilket är viktigt för alla riktiga soldater — göra honom effektiv hos det svaga könet.

Stridsutrustningen däremot skall göra soldaten effektiv framför fienden: skillnaden är i regel avsevärd.

*

Den tyska armén gick 1939 i fält iförd "gå-ut-på-stan"-uniformer. Men dom klarade ju sig rätt bra den första tiden? — Så länge man är överlägsen — och det är sommar! — spelar stridsutrustningsfrågan ingen större roll: naturligtvis *kan* man sköta en grävskopa även om man är iförd smoking — men om skopan går sönder och man blir tvungen att ta' till spaden så blir också smoken mindrer festlig — åtminstone för bäraren. I detta fall — "i det civila" — kan man dock gå hem efter 8 timmar, i fält iakttages 8-timmarsdagen mycket oregelbundet. Dessutom måste man som bekant ofta krypa ihop i den grop man grävt och försöka skaffa sig sovvärme. Börjar det sedan bli 20—30 grader kallt med snö — då säljer de flesta smoken billigt. —

Detta skulle säkert tyskarna ha gjort framför Moskva i december

1941 — om man istället för de trasiga och genomsmutsiga resterna av permissions-"fält"-uniformen hade kunnat få en *stridsutrustning*. Någon dylik fanns helt enkelt inte vid denna tid. Frontförbanden begärde att få sig tilldelat nya yllebyxor och kappor, men det var då fråga om samma typer som de man just slitit ned.

Efter en vecka i fält — och efter en vecka av *rörliga, hårda* strider — börjar soldaten märka att en halvcivil konfektion inte är en lämplig utrustning för "ett rum med kokkärl" i kvarteret Gytte-gropen. Soldaten skall var lös och ledig, rörlig, torr och lagom varm.

Till den tyska "gå bort"-uniformen kan sägas:

- 1) Vapenrocken var för trång över axlarna och i ärmhålorna. Detta var naturligt: när man "går ut på staden" vill man ju inte gå i blåblus och storväst, men dessa plagg är förstklassiga vid grovjobb. Rocken åkte i regel upp — byxorna ned och skavde på höfterna.
- 2) Knappraden tryckte mot bröstet när man pressade sig mot marken.
- 3) Fickorna var felplacerade, bröstfickan rymde ingenting (mer än den penna eller cigarrettändare som trycktes in i bröstkorgen vid "omkull"!)
- 4) Byxornas fickor var civila dvs av vanligt tunt tyg och för dåligt sydda. Hängselknapparna var också civila och slets snart bort (ammunition, handgranater i fickorna!)
- 5) Alla sömmar var typisk konfektion = snart hängde allt i stycken.
- 6) Ylletyget sög åt sig vatten och torkade långsamt, det fläcktes lätt upp.
- 7) Skydd ("bolster") för armbågar och knän fanns naturligtvis inte: *i strid är sådana skydd ett direkt bidrag till både goda skott och bättre skydd!*
- 8) Kappan satt bra vid permissionsvisitation — men den kunde därför inte tagas på över utrustningen — och detta är viktigt i fält! Den passade vidare inte till flera än ägaren — och när denne skaffade sig en rysk vadderad jacka till skydd mot nattkylan uppstod andningssvårigheter när kappan äntligen kom på.
- 9) Bra var de *vida* stövlarna och maskerings-stridsjackan (vid Waffen-SS) men trots att den var tillräckligt rymlig och lång (den kunde rullas upp innanför en gummiresår i grenhöjd) hade man ju uniformen under och följaktligen också dennas flesta

nackdelar. Men stridsjackan skyddade dock mot regn och blåst och bidrog dessutom genom sin rymlighet till ökad värme.

Vid en del motoriserade förband hade man en "fältkappa", dvs en extra lång ("fotsid") och med flanell dubbelt fodrad, rymlig kappa. Denna var avsedd att passa alla och användas av poster och övrig vaktpersonal. Men då den var av ylle, blev den fort våt och därigenom mycket tung. Vid strid var den därför omöjlig.

Bra: fickorna (sned-) var mjukt fodrade och utan botten, dvs man kunde träda in händerna som i en muff och även på så sätt hålla handvapen varma. Samma "fickor" hade också stridsjackan.

Redan i september 1941 började uniformen "flagga" och i oktober började katastrofen avteckna sig: den medförda sportutrustningen (!) användes för att lappa ihop eländet. När snön kom hade stora delar av östarmén endast de trasiga byxorna och de nedlusade övriga resterna av sommarutrustningen att skyla sig med; folket förfrös händer och fötter, antalet köldskadade och sjuka var enormt. "Kompanier" på 10 man (även dessa sjuka) var ingen ovanlighet. — Man hade tidigare skrattat åt ryssarnas vadderade "mongolkonfektion": nu sökte varje man skaffa sig utrustning från stupade ryssar. (Liksom ryssarna sommartid tog stövlarna av döda, sårade och fångna tyskar). Senare (1942—43) fick tyskarna en god stridsutrustning: "dubbelsidig" dvs för vinter och sommarbruk = den gick att vända (vit — fältspräcklig), men antalet räckte inte till: dess fåtaliga ägare var föremål för allas avund.

Skulle det ha hjälpt med pälsar? — Man måste skilja på att enbart vara varm och att vara *lagom varm* samt dessutom *rörlig och effektiv* — i *hård strid*.

Den som skjutit fältskjutning iförd päls vet redan en del: i strid gäller det att skjuta, gräva, springa — sveltas och sedan vänta i kanske dagar. Ofta är det därvid så "långt i taket" att man måste låta sitt vatten i liggande: utrymmet för "åkarbrakor" kan vara knappt — då med ens: "Dom kommer!!" — Då gäller det att vara igång omedelbart! — En "storväst" och däröver en vid, vind- och vattentät stridsjacka blir ideal. *Kombinationen fritids- — stridsutrustning måste med nödvändighet bli misslyckad därför att permission i fred har så litet med det blodiga vardagsjobbet framför fienden att göra. Att ett sådant arrangemang "fyller sitt ändamål" i fred (under övningar) är en helt annan sak.*

Stridsutrustning bör vara helt annorlunda beskaffad. Den är avsedd att användas i strid icke för en åtta-timmars-dag utan till dess att fienden åker över riksgränserna.

Min *personliga* idealutrustning skall här redovisas.
Stridsjackan bör vara av vindtyg, fläckig i grå-grön-brunt = (skog-gräs-åker).

Den skall vara rymlig och medge att tillräckligt antal ylleplagg (skjortor och tröjor) bäres allt efter årstid — ett slags anorak. Insidan bör vara vit — jackan skall kunna vändas; i övrigt lika på båda sidor. Stora bälgfickor, även å ryggsidan.

Ammunitionsväskorna kan kombineras med stridsjackans bälgfickor = dessa förses med hakar som fästes på livremmen

Gummi-yllemudd runt handlederna, snörning (inga knappar) framtill och upptill. Armbågsskydd — bolster insytt (vattentätt) i ärmarna; ventiler för armhålorna.

Byxan bör ha breda, sig korsande gummitryghängslen, fastsydda, ej knappar (som slites av).

Stora snedfickor sydda för patroner. Jaktkniv i knivficka.

Förbandsfickor på ovanlårets insida = alltid först tillhands. En på vardera benet.

Byxorna skall vara försedda med vattentäta knäskydd ("gummimadrass").

Gummiresår å byxan fästes å stövelskaftet — medger rörlighet och skydd mot inträngande vatten, smuts eller snö.

Högskaftad, vattentät, vid stövel, skydd för smalbenet mot terrängföremål. En vid stövel kan man stryka av foten — resp. snabbt komma i — ingenting att knäppa eller snöra (trevligt när man stör tar upp mitt i natten — ut! — dom kommer!) "Soldaten är ungefär lika bra som sina fötter" — och de fordrar vård = av med skorna så ofta som möjligt. Men lika viktigt för hälsan är att snabbt komma i dem " när det kommer besök".

Hjälm av fallskärmsjägartyp, fjädrande "svettremsinsats" ("kuddar" gör att hjälmen aldrig sitter rätt!) Ingen käkrem, (risk för uppskuren kind vid tryckvåg!) nackrem.

Mjuk halsduk = skaver icke. Ylleskjorta — därunder nättröja — brynja.

I stridspackningen alltid ylletröja, efterhand (höst — vinter) fler ylletröjor. Jackan är rymlig — har inga knappar — som hindrar "ett lager till"!

Vintertid: kort pälsväst (av "storvästtyp"), underlivsskydd¹, lång yllehalsduk. För övre Norrland kräves ev mer nordpolsutrustning men det föreslagna är tillräckligt för Syd-Mellansverige.

Stridspackning — bärställ av breda läder och/eller kamfassremmar med påhåktbar vattentät kamfassväska. Plats för ylletröja (or), ylleskjortor, fotlappar (strumpor) handduk, rakdon, reservproviant. Kockkärlet (med bestick och dagens proviant) fastspännes på väskans utsida.

Ovanpå rullas tältedel = extra skydd mot regn, att spänna över rävhålet, att hämta ammunition, proviant uti, transport av sårade, tillsammans med kamrater knäppes den ihop till skyddstält.

Stridsväskan (tornister?) skall vara försedd med kraftiga kamfassremmar i vilka vid behov filt och/eller kapp bäras ävensom vapen/ammunitionslädor.

Filt, fältkappa, (päls) bör transporteras å trossfordon. Fältkappa = en "no-manscoat" — av vindtyg — skall kunna bäras över utrustningen. En fältkappa kan självfallet icke vara halvcivil överrock —

¹) Eller "mongolbyxor".

den skall kunna användas praktiskt taget av alla = tillräckligt rym-
lig. Allt efter årstiden förses den med foder.

En stridstornistern motsvarande, fyrkantigt sydd persedelpåse,
medföres på trossen (metallbricka med soldatens nr och namn).
Skarpaste kontroll av att truppen icke släpar med hela "möblemang"
(dragspel, radio, sovsäckar osv osv.) Persedelpåsen skall endast
rymma föreskriven utrustning!

Varje man bär spade (hopfällbar, med yxegg inlagt i en sida).
Spaden bäres bäst med bladet uppåt i fodral (lätt, starkt, praktiskt)
vid vänster sida.

Ammunitionsväskor vid livgördeln får ej trycka — bäres upp av
bärstället, hindrar minst — lätt åtkomliga.

Allt remtyg skall vara bekvämt = brett över axlar — midja;
starkt, men icke klumpigt. Ingen anhopning av sulläder och nitar!
Varje gram skall motiveras.

Så blir soldaten rörlig, obesvärad av krånglande detaljer, smälter
in i terrängen, kan anpassa sig efter årstid och väderlek — han
blir effektiv!

Avd. VIII — STRIDSUTBILDNING

"Hård utbildning — Lätt strid". Omvänt
gäller: Lätt (bekväm) utbildning — hård (blo-
dig) strid. Striden är hård även om man kan
sin sak — den fordrar tjock hud. En "lind-
rig" utbildning lämnar soldaten naken i tro-
tylstormen. Överlevande stapplar bakåt mot
nervsjukhusen. Ett litet folk måste ha varje
man i arbete, man kan spara blod i utbyte
mot svett och tårar — det blir billigast och
bäst så. — Hur futtiga blir inte övningsplat-
sens hårdaste dagar när slagfältets brisad-
skrällar sliter i kroppen! Och vilken känsla
är det då inte att kunna säga sig: Det här
är jag förberedd på — jag ska' säkert klara
jobbet.

Kap. 44 — Elden — utbildningen

"De voro unga pojkar utan krigserfarenhet
— — — När kulorna visslade dem om öronen
och brisaderna skakade deras gropar, grepos
de av panik".

Frontkorrespondent i Korea.

Fredsutbildningen skall förbereda rekryterna på den stund när "kulorna, vissla om öronen och brisaderna skaka groparna" — och på att de icke skall gripas av panik.

Panikens upphov är dödsskräcken: "Nu träffar det mig, Herre Gud — — bort, bort" — den panikslagne förlorar allt förnuft — *han dirigeras av sitt skälvande ryggslut.*

Så kastar han allt ifrån sig — jag har sett förband utan vapen, utan rockar, ju utan byxor och skor! De hade haft något lugnt frontavsnitt och sedan kastats in i ett modernt fältslag; kriget 1941 var *en* sak, något helt annat 1944—45. Deras nerver höll icke när brisadstormen slet sönder terrängen och rullade emot dem — de sprang.

De svek sin uppgift, sina kamrater — och sig själva. De överlevande grät över sitt beteende.

Var det deras fel! Nej! Felet, hela ansvaret ligger hos utbildningen — det är utbildningens uppgift att ge karlen allt det stöd som kan ges — det behövs.

Att rekryten oftast icke förstår detta under fred — är det hans fel?

Nej! *Det är utbildningens sak att lära honom förstå!*

Hundratusentals soldater har från striden sänt en tacksamhetens tanke till den hårda (och duglige, rättvise) utbildaren;

Klagomålen gällde icke hårdheten — de gällde slapphet, lättja, fraser, slentrian, brist på skapande fantasi i utbildningen.

Ansvaret för misslyckanden faller tyngst på utbildningen.

Men det är ingen lätt sak att lära rekryter arbeta effektivt under dödsfruktan — i fred.

Därför är stridsutbildningen icke ett "jobb" utan ett kall — det fordrar inlevelse, hängivelse, uppoffring — och ger ringa erkänsla — innan brisaderna kommit.

*

Sedan grundutbildningen (stå, gå, tala, hållning) är godtagbar måste alla tillgängliga resurser samlas för att ge rekryterna en bild av den arbetsplats de skall vara beredda att inställa sig på.

Bäst ordnas detta på ett skjutfält (som icke skall se ut som skjutfält utan som normal terräng).

Då det icke låter sig göra att skjuta med 30—40 pjäser ("för dyrt") måste man nöja sig med mindre. (Men hellre än ett ensamt 7 cm kanonbatteri med övningsammunition — låt bli!)

Det tillgängliga artilleriet + stridsammunition — förstärkes med grk.

I målterräng = "fronten" med olika terrängföremål (kulisser av hus osv) ordnas med sprängladdningar, skögsbrand.

Pansar, pv och övriga tunga vapen bör delta i största möjliga antal.

Terrängen "prepareras" = kratrar, taggtråd, stridsvagnsspår, bilvrak (från skrottpipar) stank, slaktavfall (usch säger någon — men fienden förstår inte svenska!)

Rekrytavdelningarna föras in i frontzonen — icke till en väntande förevisningstrupp utan tillsammans med stridsutrustad, "strids"-märkt trupp (efter marsch, ringa sömn, hungrig, smutsig — men stolt över att visa vad den kan).

Det är ingen omöjlighet att ordna en brinnande by (kulisser) vid vägen. Mötande ambulanser med "sårade", arrangerade olycksfall.

Regin måste vara klar; horisonten dånar, brandrök, flyg, sprängningar vid sidan av vägen, brådska — gärna nattetid — i gryningen börjar det hela med fullt pådrag.

Ljudeffekterna förstärks med högtalaranläggningar + förstärkare.

En sådan förevisningsövning fyller ett dubbelt ändamål:

- 1) Rekryten får något av stridens atmosfär,
- 2) utbildaren kan ständigt hänvisa till:
"Ni såg hur den förra årsklassen gjorde — Ni har långt dit — och det kan göras bättre".

Rekryten förstår nyttan av alla detaljövningar, förstår bättre att det inte ordnar sig av sig självt i verkligheten.

De exercismässiga detaljerna måste kopplas samman med förevisning och tillämpning.

Särskilt viktigt är att soldaten får känsla för elden. Därtill utnyttjas alla *skarpskjutningar, särskilt nattetid*.

Spårljuskärvarna ger en bild av kraft — strålar av eld.

Sådana skjutningar måste utmärkas av mer fantasi; åskådarna

måste få en bild av en rörlig fiende (figurer med utrustning — trasor, drages upp-ned med början längs bort och framåt); högtalare återger skrik och fientlig eld; "sprängningar" hos fienden och på egen sida.

Filmer är av stort värde om de är av amerikansk typ — ävensom planscher med stridsdetaljer.

De olika eldelementen studeras ingående; splittret, dess riktning, form, anslags- och genomslagskraft — dess verkan på människor (film- övningsmaterial) och terräng.

Om möjligt skall skjutning med alla vapen utföras mot varje rävhål som någon i avdelningen grävt; med automatvapen är detta utan vidare möjligt mot varje hål; så får man bort de fördärliga alster av pinnar, mossor och okunnighet som finns på alla övningsplatser under namn av "fältbefästningar".

Beaktas: var är fienden? Vilket vapen? Kulbana, anslag, verkan? Uppförstorade fotografier av verkan mot levande mål medföres.

Varje möjlighet att låta rekryten uppleva ljudfenomen måste tillvaratagas (plats under kulbanor, bakom pansar, ljudupptagningar.)

*

När den sammanfattande stridsutbildningen börjar, övas stridsdetaljer (repeteras!) i stridsutrustning och i "stridsterräng".

Det är misslyckat att lära sig slåss för livet i krage och slips, inom synhåll för ett café och med tankarna på kvällens permission!

Fienden saknar alltsammans — han är fruktansvärt effektiv.

(Efter tjänstens slut skall soldaten däremot ha en prydlig, välsittande uniform för permission — för striden om flickorna).

Truppen gräver ned sig i stridsterräng (preparerad enl ovan); fältskjutningar med nedgrävning och ur rävhål, samövning mellan skytte — tunga förband, pansar, flyg i lågflygning.

Ovåsen, trafik, rök.

Efterhand ökas frontstämningen; i ställning efter lång marsch (och svårt väder) långa, oregelbundna uppehåll mellan utspisningarna. Ljudkulisser dundrar i timmar, senare dagar.

Arbete: grävning — skjutning, *att leva i ett rävhål i dygn*.

Förluster genom att personal tages bort (ingår i nya enheter) eller genom att händer, armar och ben bandageras = icke kan användas.

*

Granateldens psykiska följdfenomen, döds känslan, kan icke framkallas — men ett visst nervprov uppnås genom att inlägga preci-

sionsmoment i ytterst ansträngande övningar, t e precisionsskjutning.

Att våt och hungrig, efter lång marsch; i språngmarsch passera ett upplöjt fält, taggtråd, vattenpölar, rök och stank med skarp-skjutande vapen på båda sidor (+ knallskott) och därefter skjuta en precisionsserie, ger ett prov på kvalité och vilja.

Befälet måste föregå med sitt exempel.

Rättvisa och övertygelse måste kännas av varje enskild.

Det sker icke för att dj-s, det sker för att varje enskild skall hålla inför mötet med eldstormen.

Den moderna rekryten har rätt att fordra ärlighet: *sådan är striden — sådan måste utbildningen vara.*

Kap. 45 — Terrängen — elden — utbildningen

Förutsättning för att bestå inför en massfiende är bl a en "terrängvetenskap för alla".

Striden är ett växelspel mellan eld, rörelse och tagande av skydd. Elden, eldverkan, är avgörande, rörelsen och skyddet måste alltid ytterst syfta till eldverkan = att förintä fienden.

En död fiende, är det bästa skyddet.

Användandet av terrängen måste oupplösligt vara förbundet med målet: att skjuta (bidraga till) ett dödande skott.

Elden — Rörelsen — Skyddet måste vara olika reflexer av viljan att uppsöka fienden för att slå ned honom.

Viljan verkar i rörelsen, skyddstagandet och slutligen i den förintande eldstöten.

All terrängutbildning måste baseras på förevisning av eldens element och verkan.

Rekryten måste veta vad det innebär att "en ksp skjuter", "en granat slår ned" osv. Han måste se hur grästorven rives upp, hur jorden sprutar för eldskuren, hur en trädstam trasas sönder — och se verkan av splitter och g-kalibriga vapen på terräng och människor (fotos, film, dockor).

Han måste förstå att allt det han skall lära sig är till för att han icke skall bli ett av de dammöversköljda, blodiga, stönande bylten man släpar bakåt (film, skådespel).

Därutöver: Han skall lära sig olika förflyttningssätt, skydds- och eldställningar för att snabbt och effektivt göra slut på fienden.

Det får icke finnas någon rörelse eller något skydd som icke till mål har detta: att öka den egna eldverkan till ett maximum genom att minska den fientliga till ett minimum.

Terrängutbildning förutsätter en fältsportutbildning som grund för ökade krav på fysisk kraft; terränglöpning, klättring (hinderbana), bärning (löpning med stenar, lådor, balkar) — och skolskjutning.

Terrängutbildning kan inte vara "formell"; den har att försiggå i stridsutrustning och i lämplig, omväxlande terräng. Fienden? var? möjligheter? — Egen uppgift? var? varthän? möjligheter?

Eldställning = en plats varifrån jag snabbt och säkert kan med ett skott döda min motståndare.

Skottet, träffen, är det väsentliga, det som snarast skall uppnås.

Denna del av terrängutbildningen måste lära rekryten att i all slags terräng, under alla förhållanden, skjuta och träffa!

Därvid möter två krav:

1) soldaten skall under förflyttning kunna skjuta och träffa ur alla ställningar, anpassande efter varje sekunds snabbt läge — och därvid taga allt det skydd som terrängen erbjuder.

2) soldaten skall skjuta och träffa ur sitt rävhål, från tak, från träd, från fordon — och därvid utnyttja givna skyddsmöjligheter. Ett ex vad som därvid kan inträffa: en avdelning låg i skydd för fiendens grkeld; denna var stark över dels truppen, dels en by 100 meter längre fram; bortom byn höjde sig en långsluttande ås. En menig anade att de fientliga grk stod i en sandgrop bortom byn men hitom åsen (observation, rökstrimmor, rörelser!) Han samlade sig, rusade in i byn och klättrade upp på dess högsta hus; stående gränslade över takåsen sköt han ned grkservisen — granatelden upphörde! Ett vackert ex på en föredömlig terränganvändning!

Terrängutbildning och skjututbildning hör alltså intimt samman = stridsskjutning. Att taga sig fram utan att bli sedd av fienden, skjuta och träffa honom är avgörande.

Under vägen fram utsättes skytten oftast för direkt eller indirekt fientlig eld.

Han har ofta att tillämpa alla förflyttningssätt och alla skyddsställningar för att nå eldställning och avgiva sitt dödande skott.

Det går icke att giva några regler; det blir nödvändigt att visa ett antal möjliga lösningar och att sedan pröva dem med skarpskjutning.

Övningssex.: ett särskilt grävt dike går vinkelrätt mot den "fientliga" eldriktningen. Delvis bjuder diket direkt skydd för gående, hukande, krypande — och delvis inget skydd alls = saknar jordvall åt fiendesidan (har för låg kant, endast högt gräs, buskar osv.) Rekryterna får till uppgift att från eldställning vid diket slut nedkämpa en fientlig patrull (liknande). Uppgiften är aldrig att krypa eller springa — den är att skjuta (och träffa!), föra fram ammunition, släpa en sårad osv. Sedan alla utfört uppdraget skall de (från en upphöjd plats) åse skjutning av t e en fientlig ksp mot i diket olika sektioner placerade dockor (i gamla uniformer, kroppsstorlek, träull, lagas med gummerade täcklappar).

Vid "markering" visar det sig t e att en docka blivit av med ryggslutet: utbildaren har säkert lämpliga kommentarer för de som syndade på motsvarande plats.

Att taga skydd mot flackbanevapen är intet huvudproblem; varje normal rekryt kan lära sig vilka föremål som ger skydd mot automatvapen. *Brisadernas splitter* är den viktiga frågan. Förevisnings-skjutningar och sprängningar av granater bli av avgörande betydelse; skrällen, trycket, spränggaserna. Splittret, dess kraft, riktningar och verkan måste höras, kännas, ses av varje man. Därefter får rekryterna söka skydd (från skydd till skydd) i målterrängen; vid signal bli alla i den ställning de innehar. Dockor får visa verkningen mot en kropp med längd — bredd — höjd. (Pappfigur är värdelös.) Placeras i samma ställning som motsvarande rekryt. Skjutning (sprängning av granater) ger ett betyg åt varje enskilds kunnande.

Man måste komma ihåg:

- 1) Eldens massa verkar såväl direkt som indirekt mot djupa zoner. Särskilt mängden av *pansargranater* har verkan långt bortom det avsedda målet.
- 2) Brisaden kommer snabbt.
- 3) Man vet först mycket sent var den skall braka loss (eller den gör det redan!)
- 4) När "det kommer" — blixtnabbt omkull!
- 5) Även mycket små ojämnheter i terrängen kan skydda mot splitter (och automateld).
- 6) Första "andningspaus" utnyttjas för att uppnå ett bättre skydd.
- 7) Detta är viktigt: att ifrån lägsta möjliga ställning se och se klart, "känna" ett användbart skydd; övas under (allt hårdare) förflyttning genom ett "preparerat" område (gropar, träd, brand, rök, spränggas = krut — dynamitrök, knallskott, ljudkulisser) till eldställning (motsvarande) — "rätlliggande" eld — omkull! — Skydd? var? riktning? ögonen håller fast — sätt? Spräng! (kryp! åla!). Pressa Dig in i, mot skyddet så djupt Du kan komma — men spana så fort som "taket höjer sig". "Vad händer? Var fienden? Var sidokamrater?"

Förflyttning — skydd — eldställning måste ha en för alla klar, teknisk-taktisk förutsättning. Vid varje tillämpningsövning måste varje enskild övervakas och kontrolleras i sin ställning. Varför ligger han där? Varför håller han vapnet så eller så? Rekryten skall redogöra, svara på frågan "varför" — han skall så tvingas att tänka, känna, förstå — inte att höra på utbildarens allmänna prat.

Mot vilka eldtyper skyddar den valda platsen? Kan man göra det bättre? Hur skall man göra det?

Man hör ofta att rekryten icke håller vapnet riktigt; "skadar kornet", "jord i mynningen" osv.

När terräng- och skjututbildning sker jämsides löses detta genom kravet på att träffa. Att träffa innebär målspaning. Tävlingsmoment bidrar till att vapnen (ammunition, instrument) är i ordning = resultat = fördelar, enskilt eller i trupp. "Grundstilen" är klar, öppna ögon, klart huvud, fjädrar i kroppen, mjuk, vaken, stridsberedd — frontsoldat.

Under intryck av masseldens ljudsensationer och de rörliga förhållandena gäller det att hålla riktningen. Detta försvåras av de ytterligt glesa formationer och tomma områden som måste iakttagas inför en med massvapen anfallande fiende. Det blir nödvändigt att ge *varje man* en ökad känsla för terrängens olika element. Därför måste kartan göras levande; rekryten måste i sandlådan ge en bild av viss terräng, terrängens detaljer skall växa upp under hans händer och ögon. Därefter göres jämförelser på platsen. Är detta berg stridsvagnshindrande? Kan denna å passeras av T 34, egna vagnar? Skyddar detta skogsbryn för insyn? eld? osv.

Bort från: berg i dagen, skogsbryn, "holmar", framslutningar, vägskäl, husgrupper. Fienden skall förledas, lockas, tvingas till sådana terrängföremål; alla ansträngningar måste samlas för att i anslutning därtill rikta förintande eldskurar mot honom.

Detta måste gå i blodet hos varje enskild.

Varje enskild måste vidare få förståelse för det indirekta, fjärrverkande skyddet.

Ex: "att den här vägen spärras här vid denna by betyder att vi (de) här nere får ökade möjligheter". Fråga — svar + motivering. "Att en fientlig ammunitionskolonn stoppas (brinner, spränges) här betyder att fiendens vapen där snart kommer att tystna." (Varför? Motivering från elev.) "Att skjuta den fiende som springer ned för backen här betyder att de fiender, som ligger här nere, snart inte får ammunition (mat, osv) eller: "Ni ser en karl med en låda i vardera handen taga sig fram till denna punkt". Åtgärd? "Varför är det särskilt viktigt att skjuta just denne?"

Därmed lägges grunden för ett verkligt zonförsvar (anfall); varje man vet att:

- 1) han måste sitta i sin grop just där, därför att — — —,
- 2) han måste taga sig fram till en viss punkt därför att — — —,
- 3) han måste delta i ett anfall ansatt i "bakvänd" riktning, därför att — — —,
- 4) viktigt: han måste skjuta mot egen terräng därför att — — —

Detta skall övas, motiveras, kontrolleras — förstås och motiveras av varje man — och kunnas "även i sömnen".

På stridsfältet ges en order — soldaten har då läget klart för sig utan frågor.

I ett läge där varje man måste 100-procentigt utnyttjas måste utbildningen också vara 100-procentig!

Under krig måste ledningen i olika former informera truppen om vissa åtgärder. Detta är frontpropagandans uppgift — de teknisk-taktiska informationerna måste delgivas under utbildningen. Soldaten får icke ha någon oklar känsla om innebörden i stort; inte mumla om "att vi är bara till för att offras upp". Ett försvar som i djupa zoner och kanaler måste komma till rätta med den fientliga massan *kräver också att varje man bör känna sitt avsnitt "som sin egen byxficka"*. Ett mycket stort antal fångar är folk som "kommit bort", som icke vet väderstrecken och för vilka alla terrängföremål är lika. Elitsoldaten måste finna sig till rätta i de mest förvirrade lägen; trycka i ett dike i timmar och nattetid för att sedan krypa eller springa, ligga still eller simma — ha ett mål för ögonen: tillbaka till egna kamrater och, om det behövs, på vägen göra slut på varje fiende.

Nödvändiga förutsättningar kan bl a utvecklas genom orienteringslöpningar — men fältmässiga.

Ett läge måste alltid vara givet; löpningar alltid ske i stridsutrustning.

Stridsskjutning inlägges — det taktiska elementet måste ges ökande utrymme — slutligen är orientering ingenting annat än ett viktigt bidrag till den samlade eldverkan.

Övningsex.: (svårighetsgraden bestämmes av sträcka, detaljer, det angivna stridsläget, den löpandes kondition, tjänstegrad osv):

På kartan (enkel skiss) anges stridsläget; kontrollerna = förband, staber osv; stridsmoment inlägges (i samband med ändringar i stridsläget — meddelas underhand).

All militär idrott¹⁾ bör ske i taktisk ram; därmed betonas att varje rörelse på stridsfältet har till sitt yttersta syfte och mening: att minska den fientliga och öka den egna eldverkan.

¹⁾ En helt annan sak är att civil idrott också bör ha plats!

Kap. 46 — Utbildning för skogen

Varje man måste lära sig vad skog är — och icke är. Att försvinna in i skogen löser i och för sig inga problem. Man måste lära sig att plocka isär "och se hur saken ser ut inuti". Skog är en viss terräng bevuxen med träd och buskar, vilkas täthet kan växla inom få meter.

Så sedd blir skogen inget mystiskt väsen utan en fast strids-terräng med riklig, naturlig maskering.

Utbildning i skogsstrid bör börja med "gnuggning mot skogen" och genomgång, skogsmodellbygge i en sandlåda.

Gnuggningen omfattar löpning i skog, kompassmarsch och tilllämpning av förflyttningssätten. "Indianer och vita" — att smyga sig på en motståndare, bakhåll, "spejare" osv får till uppgift att lära rekryten röra sig i skog. Genom att övernatta i en granrisfodrad grop (under en rishög) lär sig rekryten mer än av 14 dagars prat framför skogsbrynet.

I sandlådan får rekryterna bygga ett terrängområde av normaltyp och sedan (med små kvistar och mossbitar) förvandla den öppna terrängen till skog. Jämförande, enkla krigsspel visar de avgörande skiljaktigheterna. Små vapenmodeller tjänar som utgångspunkter för elevernas beskrivning av kulbanor, framkörningsmöjligheter osv och av egna och fiendens skyddsmöjligheter. Sandlådeövningen följes omedelbart av övning i terräng, trupp och vapen får intaga de olika platserna och jämförelser görs.

Kartan (skiss) skall av varje elev kunna efterbildas i sandlådan. Därvid äro lutningsförhållanden och detaljer särskilt viktiga, man måste få säkra bevis på att vederbörande från kartan kan "plocka upp" terrängen emot sig.

Orientering utan karta är viktigt. Ex: en låglinje mellan två höjder utpekas från t e en km avstånd, rekryten har att bege sig dit, runda endera höjden och återvända. Minnesskisser kan tillverkas och då i code.

Efter hand skärpes dessa orienteringar, i dimma, starkt regn, nattetid osv.

Skogsstriden fordrar högsta fysiska spänst; skogshinderbanor kommer flitigt till användning under utbildningen. Ex: start ur sandgrop, ansats, krypning genom låga buskar, fullt skydd i dike, ålning under törnbuskmatta, klättring upp i och från träd till träd; banan lägges i sick-sack eller i spiraler.

Efterhand tillkommer stridsskjutning i samband med löpning; överraskande kontroll av att varje man har fienderiktningen fullt klar för sig och huvudriktningen.

Under alla övningar i skog måste varje man i varje ögonblick ha klart för sig

- 1) var är (gör) fienden?
- 2) var är (gör) sidokamrater och — avdelningar?
- 3) vilken är egen uppgift?
  - a) i detalj?
  - b) i stort?

Framgång i strid är endast möjlig om varje man är aktiv, vaken, genomträngd av vilja. Alla oklara, osäkra, slöa bli till dödkött — ett påhäng för sina kamrater.

Därför: ju vildare övning, stridsskjutning, hets, skådespel, dunder, rök, brak — ju oftare: fienden? sidokamrater? uppgift? Truppen måste lära sig att röra sig obesvärat mellan ledstängerna: att skjuta på — inte från ledstänger. Fiendens svaghet ligger i hans stela, mekaniska rörelser; utbildningen måste för den skull gå vidare över standardförfarande till ett *systematiskt improviserande*.¹

Förutom en "indiansk" terränganvändning, ett perfekt orienteringssinne, känsla för träden, stenarna, buskarna — skogen — förutsätter ett sådant stridsförfarande:

- 1) Kännedom om motståndarens taktik, teknik och psykologi.
- 2) Mästerligt utnyttjande av de egna vapnen i skogsstrid = övning × övning i stridsskjutning i skog.

Ex: Vid övning i "Rymmare och fasttagare" springer "lockbrevet" framför den skjutande avdelningen (som väntar!) och hoppar ned i skydd (fortsätter in i skydd) — målfigurer dragas upp, först enskilt och framåt, därefter alla figurerna — elden öppnas slagartat.

Nerverna måste stärkas! Det främsta medlet härför är medvetande om det egna kunnandet: Om soldaten är osäker: "är jag skyddad här?" (han vet icke om skyddet alls är ett skydd!) "Är vapnet i

¹ Se kap 28.

ordning, oordning, säkrat, osäkrat?" (Den karlen är livsfarlig för sig själv och kamrater!) "Kan jag verkligen ta' mej dit bort?" (Han känner att kroppen inte lyder) — då blir han till dödkött i den egna truppen.

Svaren på dessa frågor skall en gång för alla vara givna på övningsplatsen — soldaten skall veta de rätta svaren på samma sätt som han vet att tungan sitter fast baktill.

Inför fienden möter han en oerhört mycket viktigare fråga: du eller jag?

Fienden har goda nerver och svarar villigt och eftertryckligt — efter sitt huvud!

Bättre nerver och ännu kvickare svar kan man endast få genom *m y c k e n* övning.

Kap. 47 — Stridsutbildning — stridsskjutning

All stridsutbildning hänger i luften, om den inte sammankopplas med stridsskjutning. Det måste finnas möjligheter att göra stridsskjutningarna stridsmässiga. En i antal och beväpning underlägsen har därvid icke råd att hålla sig med säkerhetsbestämmelser som tillgodose alla krav — utom stridens. Säkerhetsbestämmelserna bör vara få på papperet. Den bästa säkerheten garanteras av den rätta utbildningen. Man övar för stridens verklighet och icke för att det hela skall passa en för kort eller oriktigt använd utbildningstid. Säkerheten på övningarna måste vara densamma som under strid (evad det avser egna vapen) d v s baserad på kunskande och sunt förnuft.

Den enskilde skyttens förmåga att skjuta ur sin grop, kan med enkla medel drivas upp till fulländning. Karlen skall åka upp och ned, översköljas med jord och rök från skrämselladdningar; målen bör komma upp inom en så stor sektor som möjligt och på avstånd från framför näsan och bortåt. Skarpskjutning kan ordnas över skytten (vid sidan om), skärpning med tidtagning, vatten och gytta i groppen, lång väntan, rök, regn, stank osv. Skytten skall övas för att han även om han är omtöcknad och misshandlad av den fientliga elden skall få upp ögon och vapen, skjuta och träffa. Prickskytteutbildning är tillämplig i vissa delar, icke minst dess psykologiska moment. De mycket för många g-skyttarna blir icke effektiva endast därför att man ger dem en kpist eller ett ag. Fåtaliga kpist och agskyttar måste slita hårt på övningsfältet för att ha en chans på stridsfältet.

De enskilda vapnens stridsskjutning bör uppmärksam följars av all icke skjutande personal. Därvid måste eldens fältverkan komma till uttryck, t e en spränggranat skjutes mot berg, automatvapen mot stenmurar o s v. Man får då klart för sig eldens verkliga möjligheter och medel att ytterligare öka dess verkan.

Det gäller att ge alla en bild av vilka goda splitterleverantörer de svenska gråbergen är, särskilt där vägar är sprängda igenom bergknallar. Detta är ofta fallet med de nya eller uträtade men även äldre vägar smyger ofta tätt förbi eller runt ett berghörn. Åkervägar och stigar går gärna utmed bergväggar eller steniga sluttningar; automateld mot dessa blir oangenämt tjock — för den som måste taga sig fram i stråket. Det gäller icke endast mängden av rikoschetter (= dubbel — flerdubbel verkan) och splitter; ljudverkan är — särskilt i en trång låglinje — mycket stark. I den småbrutna terrängen är det överhuvudtaget ofta mycket svårt att fastställa varifrån elden utgår.

Det grovkalibriga flackeldselementet måste klargöras och i samband därmed också bildandet och utnyttjandet av ett eldlä.

Vad detta innebär förstår man bäst sedan man upplevat — och överlevat — ett pansaranfall på slättmark. Då det emellertid är riskabelt ur mer än en synpunkt att själv se efter — i krig — vore det av avgörande betydelse att skjuta med pansarpjäser, kanon och ksp, mot småbruten terräng och därvid placera målen:

- 1) frontalt, i skogsbryn, på motlut, på vägar, i hus och mindre orter,
- 2) bakom berg (skog) på hitsluttningar, i djupa runda hål, vinkelrätt mot elden — och jämföra resultaten. Läger man därtill att en karl är något fylligare än en pappfigur och oftast är mer komplicerad så bör man ha ett visst underlag för nästa övning i "att lägga ut" trupp.

Stridsskjutning i trupp bör utföras i sådan terräng som man skulle vilja uppträda i under verklig strid och mot så fältnässiga mål som möjligt. Därvid placeras målen i terrängen på sådant sätt som man har att räkna med att fienden uppträder. Att skjuta från den ena kala och välkända backen mot nästa kala och kända backe uppammar slentrian och motverkar stridsutbildningen. Mer skjutning från och i diken, snår, sädesfält och mycket mer i skog och mörker! Terräng: en sönderskjuten skog, spränggropar med vatten,

taggtråd — efter hand rök, mörker, brandsken, oväsen. Det räcker inte att konstatera att man inte träffar och gå hem med denna erfarenhet: fienden träffar och går inte hem förrän årtal efter det att kriget är slut — möjligen. Ut igen och öva, öva, öva! Träffar fienden så måste just vi träffa oftare, bättre och — först.

*

Eldkommandon bör "införlivas med skyttens hjärna", dvs han skall lära sig att automatiskt omsätta och ge praktiskt uttryck för *den egna hjärnans* eldkommando; i *hård* strid går det inte att ge eldkommandon annat än som ett kort skrik i örat på den som skjuter alldeles galet — eller som inte skjuter alls!

Djupgrupperade stridsskjutningar böra ordnas precis som en vild övning med lös ammunition: för att hantera sitt vapen övas ju rekryten. I fält är dödsrisken stor ändå utan att svagt utbildade skyttar behöver skjuta varandra i ryggen.

Slutligen sammanfattas alla vapen för realistiska försvars- och anfallsövningar. De många rätt utförda detaljerna ha så att bilda den stridsmässiga enheten — stridsskjutning med proffschanser.

Kap. 48 — Prickskyttar

"Den blir segrare, som på kortaste tid avger det största antalet dödande skott."

Rommel.

Vad är en prickskytt?

Borde icke alla skyttar vara just prickskyttar? Att träffa är dock det avgörande. — Frågan om prickskyttar — förband är icke så enkel. Svaret måste bli detaljerat.

Ex: en filmupptagning från en försöksbataljon visar hur en plutch i rent fredsmässig stil hämtar sin "prickskytt", anger målet och belönar träffen med en klapp på axeln. Detta utspelades på slutningen av en stenig backe omedelbart framför fienden! Bortsett från regin var det här icke fråga om en prickskytt i den mening här avses. En prickskytt hade löst problemet utan att plutch hade behövt hämta honom (icke olik avhämmandet av en välstoppad säck med stråfoder) — om det nu alls var tillåtet att skjuta.

Att vara en god skytt och att själv eller efter målangivning upptäcka och nedkämpa ett mål betyder icke att skytten är en prickskytt av den typ som måste skapas.

Prickskytten måste — inom ramen av högre enhet — vara sin egen chef; han har att fatta beslut grundade på sitt eget omdöme. Han utgör tillsammans med sin 2. man, om man så vill — ett eget förband (1+1). Det räcker icke att han är god skytt och "normal" soldat; han måste vara en god skytt, orienterare, simmare, terränglöpare; mer: han måste ha sunt förnuft i taktiska frågor, sinne för truppföring, för stridslägets skiftningar. Ännu mer: klok, energisk, vaken, pålitlig; det räcker inte: han måste kunna svälta, frysa, undvara sömn och ändock bita sig fast vid sin uppgift: med hela sin vilja krama av det dödande skottet.

Fråga: var finns denna pricksoldat??

Motfråga: hur får ryssarna fram sina??

En tysk officer som fört befäl i träskstriderna vid Wolchowflooden berättade om en rysk prickskytt som i veckor spridde skräck

inom ett stort område. Tyskarna var tvungna att draga sig tillbaka varefter de utlöste en våldsam eld mot det misstänkta området. Vid återbesättandet stupade ännu en man: "då avlossade en man bakom mig en LMG-salva rakt i en hög bråte inte 50 meter ifrån oss. Jag trodde karlen förlorat kontrollen över sina nerver, men två man rusade mot bråteshögen och vräkte undan de med gyttja och vass inbakade träddelarna. Där satt prickskytten: han var inhöljd i ett maskeringsnät, fullflätat med vass, pinnar och gyttja. Ansiktet var orakat sedan lång tid, överdraget med grönbrun färg och gyttja. Han var full av löss, genomvåt och tydligen utsvulten. Mycket sannolikt hade han dock tidigare haft en 2. man som skyddat honom resp hämtat föda. Den plats han nu dödats på var säkert icke hans egentliga — han hade följt efter oss och på så sätt också undandragit sig vår artilleri- och grkeld. Alltför många av kompaniets män hade släpats bakåt längs kavelbron därför att denne obekante elitsoldat icke kunnat upptäckas — trots detta stod vi tysta vid den sönderskjutna kroppen".

En skildring från Ukraina:

"Under striderna om brohuvudet vid D. höll mitt kompani västra kanten av en kal, förtorkad höglåta. Framför oss hade vi ett fält, c:a en km brett. Östra delen av platån hölls besatt av fienden. Redan första dagen förlorade jag en gruppchef. Gevärsskott genom huvudet. Avståndet föreföll att vara väl långt, men tydligen hade en god skytt möjlighet att slumpvis sätta in träffar. Tidigt följande morgon blev en mathämtare svårt sårad. Gevärsskott i magen. På em erhöill en mgskytt ett huvudskott. Stämningen i komp blev nervös och jag anbefalldes noggrann kikarspaning. Ingenting kunde dock upptäckas och allt var lugnt. På kvällen stupade min stabsfurir. Hjärtskott. Saken var klar, en prickskytt var i aktion, men var fanns han? En av gruppcheferna ansåg att eldgivning från vår sida utlöste de dödande skotten. Faktiskt hade också vid varje döds-skott något av kompaniets vapen varit i eld. På natten visiterade jag posterna, däribland en, som framskjutits c:a 50 m och låg i en grund grop. Ytterligare 50 m längre ut på fältet låg ett hästkadaver, som spred en förfärlig stank. Besvarad av lukten överlade jag vad som kunde göras för att avlägsna kadavret. Ett av våra LMG gav plötsligt eld och för bråkdelen av en sekund såg jag en gevärsmynning blänka i hästen. Skottet slog ned min hjälm och gjorde mig vimmelkantig, men posten var redan i arbete. Han jagade en eldskur i hästkadavret och blev väl först därefter medveten om, vad som egentligen hänt. — En rysk prickskytt hade grävt ett perfekt rävhål och placerat hästkadavret däröver. Han hade skurit ut en glugg för sitt gevär och inkrupen i hästen skjutit varje gång, som vår eldgivning dränkte ljudet av hans enda skott".

Otaliga andra ex kan ges, otaliga är också de uppgifter, som väntar på prickskytten.

Dylika ex säger en del av vad som här avses med prickskytt.

I svensk terräng och inför en fiende med en standard liknande givna ex måste mer fordras av svenska prickskyttar; man kan icke begära att få dem om icke all personal fullt sätter sig in i vad det här verkligen gäller.

*

I föregående kapitel har prickskyttar insatts i en rad olika förband. De högsta fordringarna ställas på de prickskyttar som har att med hög grad av självständighet lösa sina uppgifter och/eller de vilka ingå i utpräglade "guerillaförband" = jägar- och prickskytteplutoner. Prickskytt i grenadjärpluton för en relativt "om-bonad" tillvaro i jämförelse med t e de i kompanistaben, vilka senare bör erhålla betonat enskilda uppgifter.

Psk¹⁾ vid gluton arbetar inom plutonsens ram; därvid måste han dock vara rörlig och full av initiativ.

I anfall är det ofta mycket svårt att verkligen se en fiende = ha tillräcklig tid för att skjuta ett dödande skott. Ju mer soldaten "hör ihop" med sin trupp ju svårare blir detta; när plutonen ligger fast — ligger ofta de enskilda karlarna också "fast" — här består en växelverkan. En man som ser läget från sidan eller från en punkt längre tillbaka ser också mycket ofta dess möjligheter — och fienden — individerna. Detta förhållande spelar avgörande roll för t e insättande av "extra" officerare vid brännpunkter; de får nya intryck, får dem utan förutfattade meningar; vad som är "omöjligt" för de som pressar sig mot marken i "eldlinjen" visar sig ofta vara i varje fall icke omöjligt för den som sticker upp huvudet endast kanske 50 meter hitom. Detsamma gäller prickskytten; där plutonen ritar figurer med näsorna i marken, tittar sig en god prickskytt omkring på egen hand och kan hitta åtskilligt runt kikarsiktets hårkors.

Under anfall erbjuder sig, särskilt när "rullningen" kommit igång en mängd goda mål (från pansar kan detta ingående studeras).

Gskyttarna kommer ofta en aning för sent för att få korn på de goda mål som t e fientliga tunga vapen (pjässerviser överhuvud), fordon och staber utgör vid förflyttning bakåt.

Samtidigt som man med all kraft måste driva fram alla vapen till eldställningar måste man här utnyttja den rätt utbildade prickskyttens jaktiver; två man som gått in för att "dekorera gevärskolven" (= en skåra för varje fullträff) har helt andra möjligheter än

1) Psk = här använd förkortning av prickskytt.

plutonen vilken måste hållas samman och därmed blir beroende av den långsammaste karlen.

Vid försvar insättes psk om så låter sig göra framför (vid sidan om) ställningen (s k "psk-slöja"). När egna framskjutna avdelningar går tillbaka kommer psks tillfälle. Ju hårdare fienden tränger på, desto bättre möjligheter. Ofta har goda karlar stannat kvar en stund i en ställning, som övergivits, för att verkligen få tillfälle att se och skjuta en fiende, vilket säger mer än många ord om den moderna markstriden. Ett metodiskt utnyttjande av denna möjlighet kan för lång tid fördröja fiendens framryckning. Vid många tillfällen har hela förband legat stilla framför ett avsnitt därför att psk plockat bort officerare, servis vid tunga vapen eller rapportförare. Ofta har därvid artillerield avgivits i timmar mot områden, där psk förmodats. Vid ett tillfälle i Ukraina insattes flyg och en infanteribataljon mot ett skogsparti. Resultat: en död motståndare, men en dags försening. Varje kännare av det faktiska läget skall intyga den starka respekt, som trupp hyser för det dödande gevärsskottet, särskilt de goda huvudskotten. Vid oerfaren trupp kan denna respekt snabbt övergå i panik. Psks skott är en personlig uppvaktning och alla ser till att icke bli föremål för sådana hyllningar. Detta visade sig under kriget alldeles särskilt, när trupp (krigserfaren sådan!) insattes för partisanbekämpning. Samma trupp, som någon tid tidigare visat fart och framåtanda i den öppna striden, verkade ofta bortkommen och rent av ineffektiv, när de gömda skarpskyttarna med få skott dödade så många. Icke på mängden skott kommer det an — resultatet är det väsentliga!

Stridsvagnar kan med stor framgång bekämpas av psk. Med tämligen täta mellanrum måste besättningen orientera sig, och en död i vagnen är mycket deprimerande. Bortsett därifrån har varje man sin stridsuppgift och vagnens stridsvärde nedgår alltså starkt vid varje förlust. — Psk böra även insättas för begränsade uppgifter av "friakriget"-typ. Mellan vägarna dolda psk kan vid mörker (gryning, skymning) under rörelse mot egna linjer få utomordentliga målchanser. De följer ett fortsatt fientligt anfall och kan så bakifrån skjuta sig väg. Sådana "dödsföretag" fordrar högvärdig personal och utbildning, men erfarenheten visar att goda resultat kan uppnås. Därvid är att märka, att särskilt under striderna på östfronten sommaren 1941 (ryssarna) och sommaren 1944 (tyskarna) ofta blev tvingade att helt ofrivilligt tillämpa detta förfarings-sätt sedan enskilda och förband avskurits genom den snabba, fientliga frammarschen. Ju snabbare denna är, ju mer rör sig fienden på vägarna — desto större möjligheter för psk. Att detta skedde omedvetet och sedan icke konsekvent utnyttjades, bevisar endast de svå-

righeter, som nya idéer har att kämpa mot innan de bli erkända. (När detta sker är de ju i regel icke aktuella — men först då övas de!)

Även vid bevakning är psyk av stort värde. Efter en tid vet fiendens patruller mycket väl efter vad de ha "att sig rätta och packa".

2. man?

Man måste föreställa sig stridsfältet: dånet — röken — smattret — stridens speciella atmosfär. Att verkligen taga sig fram till en givande punkt och därifrån kunna uträtta någonting av värde fordrar samarbete mellan minst två man. Prickskytten (med kikar-gevär) har ett mål: att skjuta sitt dödande skott. 2. mannen är den andra hälften av "prickskytten" — och kan ofta vara den bättre!; han har att med sin kpist "runt om säkra" den aktiva delen — hälften. Det är en stor fördel om han har tillgång till en hund; hunden skyddar mot överraskningar — den spanar.

De båda prickskyttehälfterna måste samtränas, "ingå ett harmoniskt äktenskap"; fulltalig blir familjen med en god hund.

En rysk utbildningsfilm

En rysk utbildningsfilm med titeln "Prickskyttar" var trots sina tekniska brister en den bästa, militära film man kan se; den visade med utomordentlig kraft vilka möjligheter prickskyttar har att mitt i "maskinkriget" göra stora saker med små medel: gevärskulor — på rätta platser.¹⁾

Landskap: Sannolikt Vitryssland = blandad löv- och barrskog, rätt stora, kraftigt gräsbevuxna skogsgläntor, åar med vassruggar, buskridåer.

Sommartid, tidig morgon.

Fienden (i engelska uniformer och hjälmar!) går med sedvanlig förpatrull och -pluton längs en flack dalgång, genomfluten av en sumpig å.

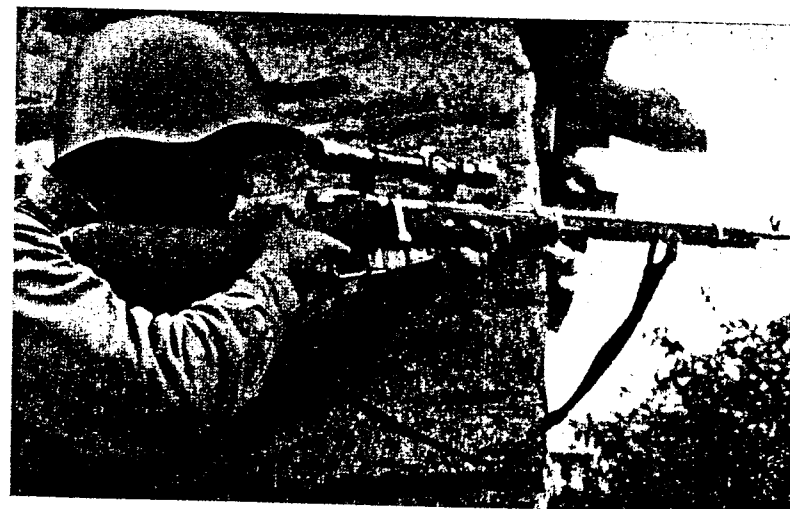
3 ryska prickskyttepar ligger nedgrävda och ytterligt väl maskerade på ömse sidor om den fältväg det fientliga kompaniet närmar sig på.

Man ser en spaningshund som utan att taga blicken från målet rör vid skytten; = "Dom kommer!"; 2. mannen (med kikare) säkrar åt fiendesidan. Den fientliga förpatrullen passerar, en sidopatrull går med skjutklara vapen (engelska från första världskriget).

¹⁾ Filmen togs som byte och visades av tyskarna för att åskådliggöra ryssens "primitiva metoder"; primitiva men effektiva metoder är mycket användbara!

kriget!) förbi en psyk på 20 m avstånd. Ingenting händer. Hunden ligger platt — tyst. Då kommer den fientliga kompanichefen med ett par man (ridspö under armen!), han passerar krönet av en liten höjd, tager ett steg — — två — — föredömligt arbetar hos den ryske prickskytten "kolven-axeln-ögat-tryckpunkten" — geväret är som gjutet i hans grepp: man ser den fientlige officeren genom kikarsiktet — — hårkörset kryper upp längs halsen, hakan, läpparna — — pang! Den tunga kroppen faller framöver, handlöst — mannen var död innan han nådde marken.

Därefter händer det som alltid händer när oerfaren trupp blir påskjuten: det händer först ingenting, dvs alla har gått omkull. De två andra ryska prickskyttarna har däremot höjt huvuden och axlar, närbilder visar ett par stålgrå, hårda ögon — snart skall döden visa hur det går till att skjuta gevär! De vinande pisksnärtarna slår hårt; kompanichefens stf tycks förlora benen, ett ögonblick liksom hänger kroppen i luften för att därefter störta i marken, en kpservis, en plutchef går samma väg. En rapportkarl springer bakåt — och rullar runt. Slutligen går det fientliga kompaniet till anfall och rusar in i skogsbrynet; de tre (sex) prickskyttarna har i ett tvärgående dike tagit sig över till dalgångens andra sida. Därifrån skjuter de hemvana nackskott — fast till omväxling från 300 meter. Markering: 5—1.

Sovjetisk prickskytt. Vapen: Det vanliga armégeväret men med kikarsikte och nedböjt handtag. (Husväggen är typisk för kollektivhyddorna.)

Någon timme senare rastade prickskyttarna och vilade i skydd av sina hundar; deras insats hade givit tid för andra förband att hinna fram och "likvidera angriparna". —

I mellansvensk och skogslandskapsterräng kan förband av prickskyttar (jägare och prickskyttar) få viktiga uppgifter, särskilt då i jägarzoner och emellan olika zoner. Svärmar, "slöjor" av prickskyttar kan ledas per radio och förpesta stora områden för fienden.

Prickskytteutbildning

Mångfalden av uppgifter och dessas karaktär säger att psk icke kan skakas ur ärmen. Ersättning av förluster är här av största betydelse, därest icke kvaliteten vid fältförbanden skall sänkas.

Psk bör uttagas på frivillighetens väg. Utbildningen och dess mål bör tilltala den bästa delen av svenska rekryter. Ofta träffar man på goda karlar, som icke lämpligen kan göras till befäl, därför att de icke vill "befalla". Här har dessa karlar en uppgift. På landsbygden och i skogstrakterna bildar jägare och skogsfolk en viktig rekryttillgång. — Ryssarna är mycket långt komna i utbildningen av prickskyttar. Skjutskickligheten främjas tidigt och manskapet har en enastående förmåga att uthärda de svåraste umbäranden och visar ofta i strid en uthållighet och ett mod, om vars orsaker man kan tvista, men vilkas existens det vore skadligt att förneka. Det är känt att en stor del av de ryska prickskyttarna rekryteras av mongoler och då särskilt av yrkesmässiga fårskyttar. Dessa kan i dagar ligga och i kikare följa sitt byte och förstår att även på de längsta håll placera sina skott med otrolig säkerhet.

Under krigets senare del upptog tyskarna utbildningen av psk i stor stil och hela skjut- och övningsfält upplätos för i hast uppsatta fältdepåer. Till följd av manskapsbrist och andra orsaker kom det hela icke att ge några mer betydande resultat. Värdefulla erfarenheter gjordes dock evad avser organisation av utbildningen. De följande synpunkterna är grundade på dels erfarenheter av prickskyttar i strid, rysk utbildning (utsago av fångar, överlöpars och tvångsinkallade balter) jämte utbildningsmaterial, främst då den tidigare omnämnda filmen "Prickskyttar"s utbildningsavsnitt. Därtill kommer iakttagelser från tysk prickskytteutbildning.

Efter grundläggande utbildning sammanföres pskrekryterna till särskilda övningsplatser. Detta för tillgodoseende av utbildare, material och terräng. Att komma ihåg: Psk är elitsoldater. Rekryten

skall veta detta, karlen skall vara stolt över det. När han är färdigutbildad och godkänd bör han utmärkas. Förslag: Skarpskytteträns; semesterresa.

*

Att skjuta och träffa är det avgörande. Skjutning skall gå karlen i blodet. Repetition av skol- och huvudövningar med gnuggning av kolven-axeln-ökat-tryckpunkten. Skytten uppträder i fältutrustning och får i lämplig stegringsföljd sugas upp av terrängen. Viktigt är här förmågan att icke låta någonting avleda uppmärksamheten, att icke förtröttas, att hålla sig vaken timme efter timme. Sådana övningar måste så småningom sträcka sig över hela dygn, i all slags väderlek. Instruktörerna kan därvid med enkla medel "osynliga" övervaka skyttarna. I den ryska filmen stod instruktören i ett hål snett framför skytten (1 meter); över huvudet var satt en ihålig stubbe med titthål. På olika avstånd var den motlutande risiga terrängen försedd med tvärgående gravar. I dessa fördes *fältmässiga* mål (grågrönbruna, maskerade) och *avstämde med terrängens former*; markören dirigerades av mannen i stubben (med snören). Målen uppträdde i direkt förhållande till skyttens uppmärksamhet/reaktion. Övningen skärptes efter hand medelst hjälp av rök (våt halm och ris), senare i regn, mörker, snö.

— Jämsides härmed övas rekryterna i orientering, terränglöpning, simning, klättring och fältarbete. Skjututbildningen utsträcker till lösandet av uppgifter efter allt mer ansträngande kroppsövningar (löpning, simning). Därtill kommer skjutning från rörligt underlag, fordon. Vikten av mycket överraskande och snabba mål är stor (å pansar uppsuttet infanteri, pansarpersonal osv).

*

Den fysiska trimningen och skjututbildningen måste samman smältas. Här måste övas viljeanspänning till gränsen för förmågan. När du tror att du är "färdig" har du ändå massor av krafter kvar. Manskapet (och befälet!) måste veta att krigets verklighet icke kan uppnås ens i den mest krävande övning — *och att man övar för kriget och ingenting annat!* Med detta klart för ögonen kan man övergå till övningar av speciell typ. Ex: Bortfall av utspisning i anslutning till ansträngande förflyttning, i dålig väderlek och under lång tid utföras fältmässiga stridsövningar med skarp ammunition. Prickskytten har att mer än någon annan landa våt och genomsvettig i en ställning, att känna skjortan stelna på ryggen och alla muskler ropa efter sömn och ändock låta ögonen glida över terrängen från framför näsan till gränsen för skottet.

I strid är 1:e mannens uppgift att skjuta det dödande skottet, 2:e mannens att — genom observation — bidra till gott resultat och att säkra den valda eldställningen. Därför måste deras gemensamma uppträdande ägnas den största uppmärksamhet; "kompis-löpning", orienteringsuppgifter vid alla tider och all väderlek. Därtill kommer övernattning, matlagning, hjälp åt sårad. Kamratskapet, vänskapen mellan män, är vid sidan av skjut- och övrig utbildning skolchefens viktigaste angelägenhet.

Den breda taktiska utbildningen måste bedrivas med kraft: svart tavla och krita och sedan ut i terrängen och skjut samma sak.

Prickskytten skall uppfostras till en sund fräckhet; den fasta grunden skall vara hans: "Jag vet att jag kan skjuta ned en fiende på det eller det avståndet; jag vet att den bästa fienden är en död fiende".

Den ryska filmen visade en möjlighet att skaffa en ersättning för stridsfältets speciella sinnesstämning, upphetsning, ångest och kväljande osäkerhet — och att i detta soldatens tillstånd fordra ett bevis för hans stridskunnande.

Efter en avancerad övning nära gränsen till medvetlöshet — och sedan truppen skött sig fint — utsattes den för orättvis behandling — "råskäll", påbörjad utspisning avbröts och truppen kastades med ett "håll käften" till en serie av ytterst krävande precisions- och stridsskjutningar.

Truppen visste (genom "korridorsnack") vad som den hade att vänta men denna behandling blev utan tvivel ett gott prov på dess kvalitet — resultaten visade vilka som hållit måttet och vilka som fallit igenom. De som klarade proven — åkte i perfekt uniform till exempelvis Krim för att bada! De övriga började om på måndag. Det var alltså fråga om viljan. Om viljan inte håller inför en övning som kan få sitt lyckliga slut om någon timme, då kommer den heller inte att hålla när det verkligen gäller. Man skapar icke en prickskytt genom att hänga på en man ett kikargevär och säga "Prickskytt!" En sådan man blir ett hjälplöst byte för en hänsynslös angripare; en rätt utbildad prickskytt blir däremot en fasa för fienden.

Kap. 49 — Den enskilde soldatens skyddshål

Att skjuta. Att röra sig. Att gräva. Det är allt.

Förutsättning för alla fältarbeten är:

- 1) Kännedom om Elden, egen och fiendens. Typ, styrka, riktning, verkan.
- 2) Terrängen — Eldens inbördes förhållande, lutningsgrad, marktyp,
- 3) Att man kan gräva, använda en spade (alla verktyg, händer, naglar!).

Punkt 1—2 har tidigare berörts; punkt 3 är lika viktig.

Den moderne rekryten har alltmåra sällan hållit i en spade; en reklamtecknare, en typograf, en tandtekniker kan icke utan vidare verkligen hålla i en spade. De lever ju av sina fingertoppar — spaden fordrar händer, armar, kropp — och vilja. — Även kroppsarbetare kommer längre bort från spaden; en hjälparbetare vid t e spårvägen använder en spade på ett annat sätt än som fordras i fält.

Rekryten måste lära sig fatta sin spade med båda händerna och med dess hjälp försvinna i marken.

Förevisning: en specialtrimmad spadespecialist = utbildaren — sätter igång och gräver ned sig en meter.

Inget prat: hela kroppen bakom spaden, vräk upp jorden och åstadkom ett runt djupt hål i vilket man kan krypa ned och ha en god halvmeter fast mark över huvudet. (se till att marken tillåter ett sådant hål — och att inte spadskäftet går av!)

Det viktigaste är att komma ned i jorden — allt annat är detaljer.

Rekryterna får sätta igång (beting¹) på att gräva ett hål lika med utbildarens.

¹) Om karlen går hem kl 1100 sedan han vunnit en tävling i att gå under jorden, är det mycket väl använd tid; resultat har nåtts — karlen är nöjd med sig själv.

Grävning verkar utjämnande "den siste har en chans att bli den förste"!

En karl som inte är direkt rörlig i huvudet kan visa att han kan sin sak lika bra (ofta bättre) än den som visar intellektuella framfötter.

Sedan alla kan hålla i spaden och vräka in bladet och få med den lösskurna jorden kommer grävning i liggande.

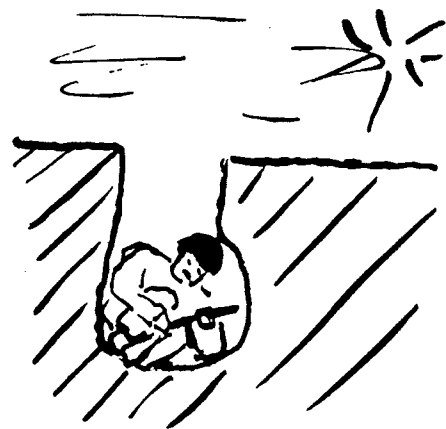
Viktigt är här inte "att Andersson visar armbågen" eller "ned med rumpen, Karlsson!" utan att karlen kommer ned i jorden.

Grävning måste övas under hela utbildningstiden — att "markera grävning" med en torva eller med en spade framför näsan är skadligt. Varje handling som ökar fiendens och minskar egen eldverkan är sabotage. *Det bästa nervmedel som ges i fält är att använda spaden, ofta, riktigt, gärna.* — Det måste på varje övningsplats finnas ett åkerfält där varje avdelning kan gräva in sig minst en gång i veckan. Grävning i anslutning till övning måste också övas under fältskjutning osv. Om så krävs måste personal på platsen lägga igen hålen — aldrig den trupp som har grävt dem!

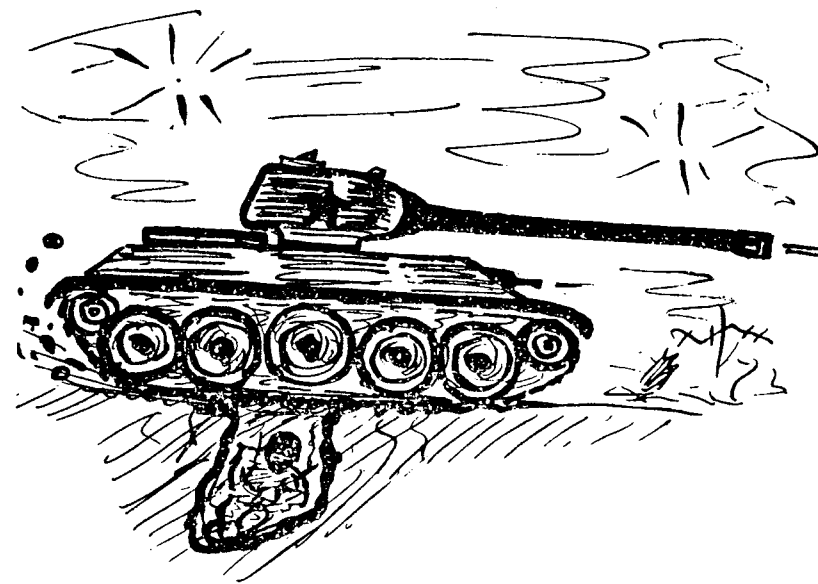
Där det sker lägger man också igen övningsresultatet! 20-åringar, som verkligen grävt och lagt ned sin själ i ett bra rävhål finner det meningslöst att fylla igen mästerverket efter en timme.

Sedan truppen kan försvinna i jorden kommer detaljerna. Därvid skall det runda, djupa hålet eftersträvas, inpassas överallt.

Det runda hålet bjuder högsta skydd mot: flackeld, även från luften om det är tillräckligt djupt, mot splitter (om det inte kommer rakt uppfifrån), mot nedslag — det rasar inte ihop, och mot

Om man går in för att åstadkomma ett runt hål så skall man finna att möjligheterna är fler än man tror

stridsvagnar; även när en stridsvagn "skrubbar sig" har man en stor chans i ett djupt, runt hål, grävt i fast mark.

Men i fält är det ofta nödvändigt att två man har ett gemensamt hål; detta göres då rektangulärt — som en tändsticksask ställd på ena plånet.

Ehuru det är en fördel att två man håller varandra i handen är nackdelarna också betydande:

- 1) träffytan blir större. Vid flackbaneeld i skyddets längdriktning och/eller från luften känner man sig en aning naken om man trycker i fel hörn,
- 2) ju större yta ju större splitterverkan,
- 3) tunga nedslag kan trycka in skyddets väggar,
- 4) en fientlig stridsvagn kan alltid trycka ihop ett sådant skydd.

En lösning är att gräva två runda hål bredvid varandra — en meters lucka — och förse dem med ett "talrör" i höjd med ansiktet (när man kryper ihop). Risker med detta (och med rävyor i gropan — brunnens främre vägg) är att hela skyddet "utbygges och förbättras" till dess att det rasar ihop när någon trampar på kanten = blir underminerat av alla fack och finesser.

Det viktiga vid soldatens fält-stridsgrävning är att han på kortaste tid får ett skydd = kommer ned i jorden.

Därvid kan det vara nödvändigt att först gräva ett långsträckt skydd, men den runda brunnen bör vara målet. Har man en gång legat och visat helfigur i en bomb- eller granatmatta (eller känt jabos flyga in mellan benen och upp längs ryggraden) känner man sig nästan trygg och lugn i en riktigt grävd brunn (helst med räv-hål i framsidan). När en T 34 lider av klåda blir skillnaden ännu mer påtaglig; ur ett "tändsticksaskskydd" åker man i små bitar tillsammans med jorden som stridsvagnsbanden slänger bakåt — ur det runda hålet kliver man med jord innanför skjortan.

Valet bör icke vara svårt — och måste få sitt uttryck vid all grävning.

Tjälen nödvändiggör att varje man kan spränga sig ett hål. Rys-sarna är mästare i att gräva ned sig också vintertid. Man kan endast beundra de, som med kniv skurna skydd, de åstadkommit även i meterdjup tjäle.

Några särskilda tekniska hjälpmedel fanns icke, däremot användes *jordyxor* och *korpar* = utdelades från improviserade skanstygs-kolonner.

Hemligheten ligger emellertid i att ryssen kan gräva och gräva för sitt liv!

I fält får man icke förlita sig på sprängmedel eller borrar utan endast på sina armar.

I strid: Vänta inte, utan sätt igång med vad som finnes: gräv, hugg, hacka, skär med kniv och bryt med fingrarna; varje flisa Du får loss sparar ett motsvarande stycke av Din egen kropp.

Kap. 50 — Förplägnadstjänst

Erfarenheter och synpunkter

Förplägnadstjänsten skall här kort framställas, sådan den ter sig i fält.

Förplägnaden bör ordnas så att det överhuvudtaget blir möjligt att under rörliga förhållanden tillförsäkra truppen:

- 1) dagens proviant,
- 2) ett lagat mål per dygn,
- 3) minst en portion armésoppa,
- 4) varma drycker.

Dagens proviant bör omfatta bröd, fett, socker, marmelad, korv (lever, rökt) cigarretter, och kaffe-cacaotabletter. Dagens proviant kan växla efter ortens möjligheter och väderlek-årstid. Den bör paketeras i starka påsar eller bättre: i fyrkantiga paket.

Genom att dagens proviant paketeras möjliggöres dess transport upp i främre zoner. Antalet paket bör alltid vara större än portionsstyrkan. — Varje man skall — oavsett vilket förband han tillhör — ha ett paket.

I fält spelar just detta paket en helt enkelt enorm roll — icke minst ur moralisk synpunkt.

Den förbandsvisa utspisningen — förplägnadstjänsten — är förkastlig. Om t e en grk-grupp får sina paket, men en grenadjärgrupp vid sidan om blir utan så blir detta en källa till missnöje. Frontsoldaten sitter i sin grop och drömmer ofta hur han skall stryka fett på brödet, hur han skall låta ostbiten smälta på tungan — det vill till goda nerver att se andra äta när man själv skrapar med naglarna i matpåsens söm för att få tag på några fastsittande brödklumpar.

Utspisning måste ske från centralkök och stridsgruppsvis; alla gubbar i skogen vid X-Y-berga måste få sitt paket.

Tyskarna förde fram dagsprovianten förbandsvis och avsedd att delas upp vid kompani och pluton/grupp. Denna uppdelning ändade i att ett stycke hopknycklat tidningspapper kastades fram till den yttersta skytten och icke varje dag! — när man vecklade upp det aptitretande föremålet fann man — ibland — ett stycke stenhård limpa — korv och fett "föll" mestadels ur på vägen. När man blev varm i kläderna vågade man sig tillbaka till kompaniet och kunde då "välvilligt" få en skopa kaffe och ett tidningspapper med fett eller blodkorv med späck. Särskilt snaps hade "fallit ur" just vid kompaniet!

Standardpaket — och i överskott — möjliggör att provianten verkligen kommer fram. Lösa smörgåsar liksom smörbitar, korvstumpar osv bör bannlysas; "A har inte fått någon alls, B inget smör och den förb-e C vråker i sig dubbla mackor!"

Varje man får en tub med salt, buljongtärningar, när han så önskar. Tobak utdelas vissa dagar. Vitaminpreparat, fiskleverolja bör utdelas. (Varje man dessutom reservproviant: fett, choklad, kaffe, vitaminpreparat).

Allt befäl, ja alla soldater skall övervaka att varje man får det han skall ha. Att bedraga sina kamrater måste straffas strängt ("frivillig" minröjning).

Vid allvarliga fall (officer) dödsstraff.

Ett lagat mål per dygn — det är meningslöst att leka restaurang i krig. Viktigt är att en avdelning av centralköket har 24 timmar på sig att laga och få fram ett rejält mål till truppen, t e kött, potatis, buljong. *Under rörliga förhållanden kan detta vara svårt nog!*

Soldaten har endast sitt kokkärl = i allmänhet bör måltiden bestå av saker som hör tillsammans; det är misslyckat att få fläsk i saftsoppa.

Söta soppor är uppskattade och varje möjlighet bör utnyttjas men då måste utspisningen också kunna ske "fredsmässigt" för alla. Om endast en del får sin saftsoppa är det bättre att ingen får. (Redan Alexander den Store kände som bekant soldaternas sätt att se på saken).

"Armésoppa" är en god sak — bara den inte finns i huvudet. Soppkärl med varm soppa bör finnas från soldatens hemortsstation till så långt fram som möjligt.

Till armésoppa lämpar sig ärtor, krossade, malda (ev med rester av fläsk). — En bit över 5 m/m kallade tyskarna "Sondermeldung" = viktig händelse i kriget. Efterhand som Sondermeldung försvann från dagsrapporten försvann de också från soppan. — Denna

soppa (och "varm dryck") skall utdelas till alla som önskar ett kokkärlslock. En ryss som tydligen inte fick någon soppa i den egna firman lär ha gått över till finnarna. Han blev upptäckt när han slutligen var den ende som "backade om".

Sådan "Ingenmans-soppa" utgör utfyllning för huvuddelen av dagens proviant. (I hemorten för marschförplägnaden).

Varma drycker bör ges ofta; "Varmadryckgubbar" får ofta utgöra eftertrupp när trupp går bakåt — omgrupperas; det blir ofta fart på utspisningen — och ibland en extra varm dryck.

Från centralköket = koktross från högre förband köres de olika förplägnadselementen ut till stridsgrupperna — ev framskjutes motsvarande delar av köket.

Kockarna måste vara karlar med hjärtat på rätta stället. De har att arbeta hårt, att köra igenom mörker, moras och spärreld, att släpa sina lådor, kittlar och säckar fram bakom de främsta rävhålen — och den onde tar den arme späckhuggaren om födan inte håller värmen eller är för salt, för litet salt, för fet eller — —! Den riktiga kocken låter ovetat rinna av sig och drömmer om att i morgon så skall han visa dem att utan en riktig kock är hela kompaniet inte värt ett dyft — vilket ofta är sant — tyvärr.

*

Självhushåll

Hälften av sin tid väntar soldaten förgäves, heter det i ett soldatordspråk. Den väntetiden kan man använda till något nyttigare. Ryssen tuggar alltid på någonting och han finner ätbara ting där en icke ryss skulle dö av svält. Gör som ryssen! Det kommer helt enkelt att bli nödvändigt i många lägen. Betydelsen av att varje enskild kan ordna sig en varm och smaklig föda kan icke nog uppskattas. Koktrossen kan ju få besök eller försvinna.

Näsa för mat, vakna ögon och en smula vilja kan trolla fram en läckerhet från en övergiven och till synes renskrapad bondgård eller en potatisåker. Truppen måste få övning i att utnyttja alla födoämnen och att lära sig anrätta dem på bästa sätt.

Vad kan man då finna på den svenska landsbygden? (Det antages att befolkningen evakuerats och i allt väsentligt medfört egentliga livsmedel). Fyra källor kan tänkas: bondgårdar, trädgårdar, åkerfält samt naturen. Sök rätt på potatis, rotfrukter, mjöl och säd. Säkert finns i de flesta fall kvarlämnade rester av källarförråd, bär, sylt, saft osv. Det gäller att tillaga det funna på ett förnuftigt sätt. Ofta får en soldat en klick fett — och sväljer den.

Det vore bättre att steka potatis eller morötter i fett — så blir man varm och mätt. Samma sak gäller med en konserv — dryga ut den. Täta övningar måste vänja och lära rekryten att hushålla och få det rätta matsinnet. Rågmjöl kan kokas till gröt och ätas med t e sylt. Grönsakssoppa plus en bärgad kyckling. Olika potatisrätter: råkakor, potatissoppa med lök, rostade potatis. Har man ingenting annat så smakar nykokt potatis som skinka. Gryn- och havresoppa plus torkad frukt. Ärtor och bönor, linfrö, kålrötter, mjöl — allt kan förvandlas till ett stadigt mål. Stadstrupp står ofta och fryser sedan den slukat den för knappa dagsprovianten; rätt utbildad trupp måste kunna kombinera utdelad föda med allt det ätbara man finner resp dryga ut funna läckerbitar med erforderlig bukfylla. Grönsakssoppa (morötter, tomaters osv) med en i småbitar uppdelad höna. Man måste lära sig slakta ett djur och stycka ut dess delar, mjölka en ko och taga vara på t e fisk (brisader i sjö). Råkostätare bör på alla sätt uppmuntras; just genom att äta det som växer på marken sparar Röda Armén in väldiga underhållskolonner. Under alla förhållanden har man ett värdefullt kostutdrygningsmedel i "de naturliga grönsakerna".

Börja i fred

Fältförplägnaden måste införas redan på kasernerna, under utbildningen. Denna blir snedvriden om truppen *måste* äta frukost kl så eller så och *måste* ha efterrätt — man övar för krig och inte för semestervistelse (i varje fall hos fienden!) Det blir nödvändigt att undan för undan införa den fältmässiga utspisningen, t e efter 6 mån; rekryten får på kvällen ut dagens proviant, en del förtäres till varm dryck (cacao, the) som utdelas i kompaniet. En del åtgår till morgonmålet = kaffe, resterande bröd under dagen, soppa utspisas å oregelbundna tider, vid marsch till övning, nattetid, när middagsmålet förskjutits osv. Dagens mål utspisas i allmänhet kl 12; i början bör rekryten vila efter utspisningen men senare sker även denna utspisning fältmässigt (2-3 ggr i veckan i kasern) och på olika tider. Efterrätt gives endast söndag.

*

Det sagda är nödvändig förberedelse för striden — i lika hög grad som andra övningar.

En trupp som är vand till att gå hem och äta middag kl 12 får sitt livs chock den första stridsdagen. I fred kan man gå till fiket eller kila hem — *i krig kilar man ofta hem för evigt om man inte kan klara sig utan fika.*

Kap. 51 — De sårade — förbandstjänsten

"Kulan skiljer striden från fredsövningen".

I en soldatinstruktion från sekelskiftet förklarades 6 m/m kaliberns fördelar: den gav lättläkta sårkanaler, träffade hade sprungit hundratals meter, ett genomskjutet huvud behövde icke betyda döden osv. Man sköt fint, belevat och försynt; det var ännu gentlemän med värjan som ideal. Världskriget kom som en chock — *idag skjuter man för att döda.* (Ifråga om ett gevärsskott genom huvudet är döden avgjort bättre än livslång helvetisk huvudvärk).

Idag spelar splittret i alla dess former rollen som huvudleverantör till förbandsplatser (och gravar).

Trasiga, brännheta stålstycken söker efter livet; en karl kan dö av en ärtstor bit, en annan förlora ett finger genom ett alnslångt stycke.

Splittret kommer ur alla riktningar men det har inga långa armar.

I en terräng som klirrar av stålskrot kan ett förband — förnuffigt insatt — ha haft måttliga förluster.

*

Hur känns det att bli sårad? Varje sårad reagerar på sitt sätt, olika i olika situationer.

Jag har sett dussintals män som sårats då vi tryckt oss mot jorden och intill varandra. Ingen av dem har betett sig lika; här några typfall, värda att uppmärksammas.

Korpral M. sårades av lätta splitter i låren och vaderna — när vi släpade bort honom hade vi en känsla av att han var rätt nöjd — han visste att benen icke var brutna men att han hade svåra köttår. Vi befann oss på snabb framryckning ehuru motståndet just då var rätt ohälsosamt — korpral M hade fått ett bra permissionsskott.

Även en mycket bra man bär oftast (mestadels omedvetet) på en liten djävul som vid första tillfälle säger: "Fint! Det är inte dödligt, Du behöver icke amputeras, dom hjälper Dej (det är offensiv och striden rullar bort), Du kommer hem, i en ren bädd och går (med krycka) och låter Dej beundras av släkt och bekanta. Gratulerar gosse!" Och varför icke? Farligt blir det när permissions-skottet (det är allttjämt splitter, men ett litet fint och stillsamt splitter som aktar benstomme, inre organ och pulsådror — idealet är ett gevärsskott —) blir ett hemligt mål.

Varje chans utnyttjas; dessa bilder är vanliga när truppen gripes av krigströtthet (eller skakats av motgångar, tappat tron på saken och sig själv).

En karl känner ett slag mot armen (eller någon annan "bra" kroppsdel) och vet: "Nu är jag träffad!"

Upp och tillbaka, förvidet ansikte, ett krampaktigt grepp t e om armen, gärna med utrustningen uppriven och extra blodig — "Löjtnant, löjtnant — jag är sårad — ja, jag kan gå, det blöder, kan inte knyta handen — — —"

Och borta är han, för varje meter blir han mer övertygad om att det verkligen är farligt!

Ofta lyckas denna halvt omedvetna svindel — i ovan trupp finns det alltid ett antal individer som tycker att "det räcker redan". Befälet (oerfaret) visar ofta sympati och medömkan, kamraterna intresse och beundran.

En obekant soldat förlorade foten i min grop, han såg förvånad, leende på den vita skärytan — skon och foten var avskurna i benets förlängning. När jag band till hans ben ovanför ankeln bad han stillsamt om en cigarrett och sade leende: "Stoppa på mig foten, jag är bara 19 år och kan behöva den".

En man som förlorat båda benen visade på sina stövlar: "mina ben är kvar i fodralen". (han hade fått en spruta — då gör det inte ont — först.)

En annan fick höger arm söndertrasad av splitter. När han vaknade upp försökte han med vänster arm slita bort de trasor som hindrade honom. "Jag kunde inte förstå varför höger arm inte gjorde tjänst — jag förstod icke att det var den jag ryckte i".

De flesta sårade är lugna sedan de frågat sitt: hur ser det ut, blöder det?

Oftast reagerar den sårades kamrater häftigare; alltid i början. Här möter en känslig och viktig sak; ex:

Två bröder var ammunitionsbärare i en kspgrupp, den ena fick ett bukskott och låg döende i ett dike. Brodern stannade kvar jämte den tredje ammunitionsbäraren. Detta är mänskligt och naturligt — men det höll på att kosta hela avdelningen livet. Fienden

gjorde en motstöt, ksp-bandet rasslade, fienden kom närmare — ammunition! — och den låg hos de tre i diket!

*

Här kommer en viktig faktor.

Omhändertagandet av de sårade = förbandstjänsten — måste vara sådant att det ger såväl den träffade som hans befäl och kamrater säkerhet för ett: "Dom grejar honom! Ni ska' se att han redan åker mellan lakan och har det fint!" *Denna tillförsikt är av enorm betydelse*; om det träffar mej så ordnar vår förbandskille saken.

Förbandsman — inte "sjukvårdare"!

En sjuk har ingenting på stridsfältet att göra (skavsår och förkylning är inga sjukdomar i fält!) och heller inga sjukvårdare.

De har sitt betydelsefulla värv i hemortens sjukhus — hos den stridande truppen behöver man en karl med hjärtat på rätta stället, klart huvud och starka armar (och rygg) — "vår likskräddare är en prima karl!"

En förbandsman av det rätta slaget är truppens allt i allo; när alla trycker näsan i smörjan *måste* förbandsmannen resa sig upp och lyssna efter ropet: "Hjälp mej! Hjälp mej! Jag blöder!". Han har att vara vän och tröstare, han stryker med mjuka händer över skäl-vande lemmar och ser ögonens fråga: "Hur är det? Säg mig sanningen!" Han torkar av kallsvett och tager emot "någonting åt mor" eller han springer med sin börda på ryggen genom ett rykande, skakande, vrålande inferno och det är sällan han dekoreras.

Tänker man på detta när man tager ur "sjukvårdare"?

Om man gör det — kalla dem då för — förbandsmän!

*

Utbildning i förbandstjänst kan omfatta:

- 1) enskild utbildning av soldaten,
- 2) utbildning av soldaten — förbandsmannen och,
- 3) samövning inom truppens ram.

Rekryten skall lära sig olika typer av sår och deras behandling. Därvid är film (amerikansk) av grundläggande betydelse.

Tala bara inte om att man bör svimma och må illa; det är inte fråga om att tillfredsställa hyeinstinkter (många håller händerna för ansiktet när de ser blod, men spretar med fingrarna) — utan det gäller något fruktansvärt allvarligt: *att lära varje enskild att spara varje droppe av den märkliga saft vi alla har c:a fem liter av.*

Detta fordrar övning. Hur många kan lägga ett brukbart förband på t e sin egen högerarm?

Rekryten måste lära sig att lägga riktiga förband, på sig själv och på kamrater. Han måste lära sig att stoppa en blödning, att handha sig själv och kamrater på ett riktigt sätt.

När det slår till — sträck på armar och ben, knyt och öppna nävarna, rör på tårna, ryggen, halsen. Är ben krossat? Att få blod på fingrarna är naturligt, men hur ser såret ut?

Sedan jag förbundit mig själv — kan jag gå (krypa, ropa)? Var är de andra — var är fienden? Tag skydd, märk ut platsen och täck över Dig eller den kamrat Du hjälpt. I detta senare fall — ge en förbandsman besked, Din kamrat ett ord till tröst — och återföre Dig snarast med Dina stridande kamrater.

*

Soldaten bör vara utrustad med två första-förband, en gummiring (för att snöra av en lem) och en rödvit vimpel att fästa så att förbandsmannen ser den.

Risken att bli överkörd är stor (stridsvagnar, terrängbilar, mc); vän (och fiende) har en chans att låta bli att skjuta på den fläck den sårade ligger på, om vimpeln utmärker.

Kan förbandsmannen förbinda ett bukskott, en krossad axel? Ge en morfinspruta? Har han taktisk blick, har han styrka nog att bära en karl på ryggen?

Hur många har burit en medvetlös man i en tältdel, hur många har sett en död? (icke ett tvättat lik, utan t e offer för en krock, bättre: för en sprängningsolycka)?

Förbandsmannen skall vara människokännare: är karlen framför mig en (omedveten) simulant eller chockskadad? —

Förbandstjänsten i fred beledsagas ofta av nedlåtande löje: fullt så löjligt är det icke när smutsiga, kvidande bylten släpas bakåt.

Förbandsmannen är ett av befälets bästa medel för bevarandet och stärkandet av truppens moral och därmed stridsduglighet. Gemensamt har de att förbereda sig för det värsta — varje tillfälle måste utnyttjas. Under övning upprepas ideligen anläggande av förband (övningsmaterial av papper); linda om armar och ben, öva tillbakaförande, bäddning, märkning av platser osv.

Under den sammanfattande stridsutbildningen ges rika tillfällen för truppens amatörskådespelare; sur mjölk och lingonsylt i en ram av konsistensfett + rätt ledd fantasi ger många en blek näsa.

Men det är bättre att förlora middagsmålet på övningsfältet än livet på stridsfältet. Ett kokkärl soppa skrapar man alltid ihop —
en död soldat kan aldrig ersättas.

Avd. IX — OM KRIGET KOMMER

"Det är lätt att teoretisera om fördröjande strid och avvärjande försvar. Men har svensarna verkligen tänkt sig in i koreanernas situation — en situation som kanske blir deras en dag? När deras män, fästmän och söner i uniform trampas ner av en mångfaldig övermakt, och när rykten — sanna! — om kommande, snara våldtäkter, mord och övergrepp börjar nå fram — —."

Major K. Håkansson
i Dagens Nyheter den 27/1 1951.

Kap. 52 — Strid i eget land

"Vi få icke invagga vårt folk i illusioner om att vi vid ett nutida blixtkrig kunna räkna med vare sig att överallt hålla kriget utanför landet eller ännu mindre med att försvaret kan säkerställa business as usual — —"

*Generallöjtnant C. A. Ehrensvärd
i Hårt mot hårt.*

Praktiskt taget varje svensk har hundratals gånger hört eller läst ett TT-telegram av typen: Staden A, som sedan fyrtioåtta timmar legat under häftig eld, togs i dag efter hårda gatustrider. Men hur många ha försökt föreställa sig vad som verkligen händer? — "Finns det ingen musik?" — Intresset blev mer påtagligt därest man själv tryckte sig in i ett källarhorn under det att granatbrisaderna ansträngde sig för att slita isär källartaket.

Dessvärre är denna möjlighet icke längre så alldeles utesluten. *Kriget är blixtnabbt och har egen tidtabell.*

Svensk trupp har att kämpa i eget land. Svensk trupp? Nej, icke endast truppen — hela folket måste slåss och arbeta för att slåss. Men då måste också alla veta något om de problem som möter.

Att slåss i ett främmande land kan vara svårt, men en fördel har man dock: man känner aldrig så för människor och landskap, som fallet kommer att bli i det egna landet. Man må till vardags ägna det vanda landskapet och dess folk aldrig så liten uppmärksamhet — när kända orter och samhällen står i lågor eller kastas upp av brisaderna då blir det annorlunda. Så tror jag att t e de gamla vita landskyrkorna kommer att bli lika många blödande symboler i bröst där de knappast haft ett medvetet utrymme. Men människorna är det avgörande. Döda åldringar, kvinnor och barn, sönderslagna, överkörda, smutsiga, i förvridna ställningar och därtill endast en början!

Stridshandlingarna påverkas ofta av dessa förhållanden. Fienden går in för att bryta motståndsviljan: Ju mer som brinner och slås sönder, ju mer den förlamande hopplösheten breder ut sig ju bättre för honom. Han kommer att framtvinga åtgärder, som hårt drabbar civilbefolkningen och därmed indirekt försvarets aktiva enheter.

Vid striderna om staden Goldap i Ostpreussen understöddes ett tyskt motanfall av ett artilleriförband från staden. Manskapet be-

stod av sexton-, sjuttonårs pojkar. Några av dem bröt samman: de sköt in i sina föräldrahem. De visste att deras mödrar och syskon sökte skydd i de grunda källrarna. De riktade, laddade och sköt — stadsranden slets upp av trotylladningarna — men tårarna strömmade över deras ansikten. Sjuttonåriga barn med utbrända ögon, på tröskeln till det totala helvetet.

Fienden är kallhamrad: under stridspauser vrålar hans högtalare och sparar icke på detaljer från de orter som man varit tvungen att beskjuta. Tänk Dig själv som eldledare: allt är klart, eldrören gapar, alla väntar, sekundvisaren rusar mot den punkt då laddningarna knivskarpt skall rasa ned i målet — i fienden, men kanske också i Din egen familj, i Ditt eget hus. Ännu ett par sekunder — är Du säker på att Din salva ligger perfekt?

Man måste räkna med en mycket personligt riktad propaganda. T e: hemvärn har drivits ut ur en stad — civilbefolkningen är kvar. Fiendens högtalare vrålar: — Hallå! Här är Kungsgatan 25, 2 trappor, Fru Eriksson. Hör ni mej? Är min man där? Kom hit till oss — ingen kommer att röra dej. Du får gå fritt. Det brinner hos oss. Kom och hjälp mej!

Vuxna män har rest sig upp ur sina gropar och sprungit rakt fram — och stupat. Andra försvann bland husen — man fann dem ibland och ofta med ett nackskott eller bakhuvudet krossat av ett kolvslag. Några överlevde men de såg aldrig sina kära — de marscherade i en fångkolonn.

Den fientliga kamppropagandan arbetar med alla medel för att målet skall nås: den villkorlösa självuppgivelsen. Den hotar, smickrar, lovar och ljuger. Döda blir levande, dvs man utnyttjar de stupade, talar i deras namn. Fångar, som i dag vittnar om den stortartade behandling de rönt hos fienden kan i morgon skjutas som gisslan.

Artillerield och flygbomber kan anställa massaker bland civila. Det gäller att alla har en aning om skyddsmöjligheter respektive var skydd alls står att få (uppstöttade källare osv).

Åsynen av egna döda civila är ofta skakande. Särskilda avdelningar bör organiseras för att samla upp de sårade och döda, i varje fall från gator och vägar där t e egna reserver går fram. Om det gäller ny — icke stridsvan trupp — är detta särskilt viktigt.

Av det sagda framgår att civilbefolkningen bör om möjligt evakueras. Därvid måste emellertid alla strids- och arbetsdugliga män och pojkar stanna kvar inom frontområdet. Vad detta kan betyda av enskilda tragedier behöver väl endast antydast: staden brinner, det fientliga trycket är hårt, kvinnor och barn måste bort längs

osäkra vägar — familjefadern måste stanna och slåss. Detta fordrar glödande tro och orygglig plikt känsla i dessa begrepps djupaste mening.

En by har återtagits — men de kvarvarande kvinnorna är redan befriade — —

Den hårdaste påfrestningen kommer när truppen efter ett lyckat motanfall står ansikte mot ansikte med den nakna och brutala sanningen om fiendens sätt att behandla kvinnor. Man kan höra där-om och se bilder, men man försöker oftast omedvetet komma förbi. När man inte kan komma undan, när man måste se med egna ögon — då kommer krisen. Män har fallit i hejdlös gråt, fått uppkastningar eller raseriutbrott. Då skakas disciplinen i sina grundvalar, den skakas av en urdrift, mannens rasande strid för sin kvinna. Men just nu måste disciplinen hålla ty annars upphör förbanden att finnas till. Efter en sådan upplevelse finns inte längre något tillbaka — endast förbittrad kamp till slutet.

*

Kriget är lika vidrigt som mänskligt. Det kan kallas en mänsklig flod med mycket klart vatten och mycken smuts. Det gäller att slåss för ett liv bortom smutsen. Därvid kommer kanske många att förlora sina liv — MEN SVERIGE SKALL LEVA.

Förkortningar

Off	= officer	Inf	= infanteri
uoff	= underofficer	art ("arri")	= artilleri
asp	= aspirant	strv	= stridsvagn
ch	= chef	lv	= luftvärn
ord	= ordonnans	pv	= pansarvärn
obs	= observatör	grk	= granatkastare
Sk(-grp)	= skytte-	ksp	= kulspruta
gkalibrig	= gevärs-	LMG	= lätt maskingevär (kg)
Resp.	= respektive	ag	= automatgevär
t e	= till exempel	kpist	= kulsprutepistol
bl a	= bland annat	hgr	= handgranat
dyl	= dylikt	Reg	= regemente
ev	= eventuell	bat	= bataljon
		komp	= kompani
		gkomp	= grenadjärkompani
		plut	= pluton
		grp	= grupp
		ptr	= patrull

Rättelser

Sid. 72, rad 1: granat- — skall vara gran-. Sid. 199, rad 29: Det utplånas icke — skall vara Detta utplånas icke. Sid. 226, rad 25: nyttjade — skall vara nyttjande.